

การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

นายเกียรติ สัทธานนท์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

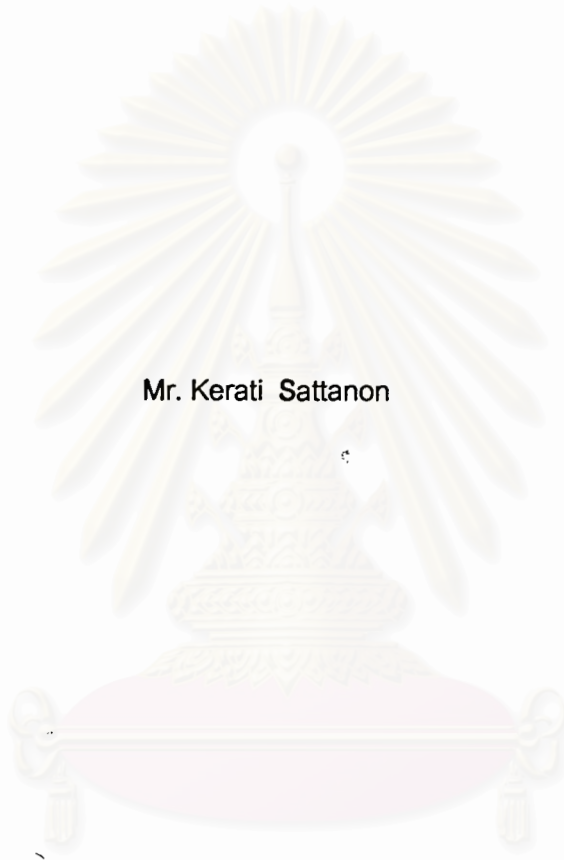
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-5306-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD,
SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

Mr. Kerati Sattanon

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Urban Design

Faculty of Architecture
Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-5306-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด
เขตสัมพันธวงศ์

โดย

นายเกียรติ สัทธานนท์

สาขาวิชา

การออกแบบชุมชนเมือง

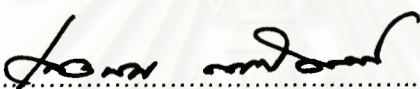
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.บรรณโคภิชญ์ เมฆวิชัย

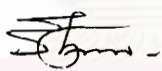
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อาจารย์จิตติศักดิ์ ธรรมาภรณ์พิลาศ

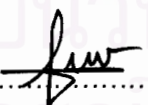
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

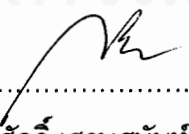

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เลอสม สัตถาปานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ สัจกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.บรรณโคภิชญ์ เมฆวิชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์จิตติศักดิ์ ธรรมาภรณ์พิลาศ)

..... กรรมการ
(นายสมศักดิ์ เศรษฐนันท์)

นายเกียรติ สัทธานนท์ : การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด
เขตสัมพันธวงศ์ (THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG
WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.บรรณโคธิษฐ์ เมฆวิชัย, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม: อ. จิตติศักดิ์
ธรรมมาภรณ์พิลาศ 231 หน้า. ISBN 974-17-5306-3

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะ และวิเคราะห์สภาพการใช้พื้นที่
กับกิจกรรมบริเวณถนนทรงวาด ซึ่งเป็นย่านค้าขายและคลังสินค้าเก่าแก่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีประเด็นสำคัญ 3
ประการคือ เพื่อปรับปรุงพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ลานหน้าศาลเจ้า ชุมทางท่าเรือ จุดตัดของเส้นทาง
ต่างๆ ให้เพียงพอและสนองตอบพฤติกรรมการใช้งานของชุมชน ประการที่สองเพื่อเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะ
ข้างต้น กับพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำให้เป็นระบบและเกิดการใช้อย่างเต็มศักยภาพ ประการสุดท้ายเพื่อคง
เอกลักษณ์ความเป็นย่านคลังสินค้าเก่าแก่เอาไว้

จากการวิเคราะห์พบว่าพื้นที่สาธารณะในพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก กระจายตัวอยู่ประจำชุมชน
สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มคือ พื้นที่ลานหน้าศาสนสถานและอาคารสำคัญ ที่มีบทบาทต่อความเชื่อและความรู้สึก
ร่วมกันของชุมชน กลุ่มที่สองคือพื้นที่ชุมทาง จุดตัดเส้นทาง และพื้นที่เว้นว่าง ซึ่งพื้นที่เหล่านี้มักมีการใช้งานแบบ
ประสานประโยชน์ มีกิจกรรมหลายประเภทเกิดขึ้นในพื้นที่เดียว และพบปัญหาสำคัญ 4 ประการคือ ปัญหาการ
ขาดแคลนสาธารณะ ปัญหาการใช้พื้นที่สาธารณะและกิจกรรมคลังสินค้าซึ่งไม่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่
ริมน้ำ ปัญหาจราจรเนื่องจากรถขนสินค้าขนาดใหญ่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของอาคารและปัญหาขาดเอกลักษณ์
ความเป็นย่านเก่าแก่

แนวทางการปรับปรุงพื้นที่ได้เสนอให้สร้างระบบโครงข่ายพื้นที่สาธารณะ โดยปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ
ที่มีอยู่ให้ใช้งานได้ดีขึ้น เสนอให้ลดกิจกรรมโกดังสินค้าโดยการรื้อถอนอาคารริมน้ำที่ทรุดโทรมเพื่อเปลี่ยนเป็น
พื้นที่สาธารณะใหม่ และปรับปรุงถนนทรงวาดให้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะที่ปรับปรุงแล้ว
ทั้งหมด โดยโครงการทั้งหมดประกอบด้วย 1.) ผังแม่บทควบคุมกิจกรรมของเมือง 2.) การปรับปรุงพื้นที่
สาธารณะย่อย เช่นลานหน้าศาลเจ้า พื้นที่ริมน้ำ พื้นที่ลานท่าเรือ 3.) แนวทางการปรับปรุงระบบถนนคนเดิน และ
เส้นทางเชื่อมต่อ โดยผสมผสานการใช้งานของคนและรถความเร็วต่ำ 4.) แนวทางการอนุรักษ์ และควบคุมอาคาร โกดัง
และตึกแถวเก่า เพื่อส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะในเชิงนันทนาการเพื่อรองรับกิจกรรมของชุมชน ทำให้คุณภาพ
ชีวิตของชุมชนดีขึ้น และสามารถเข้าถึงอย่างมีประสิทธิภาพ

สาขาวิชา การออกแบบชุมชนเมือง
ปีการศึกษา 2527

ลายมือชื่อผู้คิด.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4574107325: MAJOR URBAN DESIGN

KEY WORD: REVITALIZATION/PUBLIC SPACE/LINKAGE/ SONG WAT ROAD

KERATI SATTANON : THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES
OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF.DR. BANASOPIT MEKVICHAI, CO-ADVISOR: MR.
JITTISAK THAMMAPORNPIILAS, 234 pp. ISBN 974-17-5306-3

The main purposes of this research were to study the behavioral use of public spaces and to analyze the situational use of Song Wat Road and its environs, which is an old trading and warehouse area on the Chao Phraya River. The analysis focused on three aspects: 1) the revitalization of the existing public spaces such as the open space in front of the joss house, the port junction and the intersections of many routes so that there are enough spaces to meet the needs of the community, 2) the linkages of the above public spaces with the public spaces near the river so that their potential can be exploited to the fullest and 3) the preservation of the unique characteristics of this old warehouse area .

It was found that the areas of particular interest in this study were small and dotted throughout the community. They were divided into two types. The first being open spaces in front of religious and other important buildings which affect the inhabitants' belief and common feeling. The second being the junctions, intersections and unused areas. All were used for various activities . Four problems were identified in this study: a lack of public spaces, uses and activities which do not take full advantage of the area's strategic location near the river, traffic congestion caused by big trucks and the deterioration of buildings and urban blight.

To revitalize the area, a network of public spaces should be established by improving the existing public spaces, reducing warehouse activities by replacing dilapidated buildings with new public spaces and transforming Song Wat Road into an area with improved public spaces. The revitalization plan includes 1) a master plan controlling urban activities, 2) the improvement of minor public spaces such as the open space in front of the joss house, the area near the river and the area in front of the port, 3) the improvement of pavements and linkages by linking pedestrians areas with slow-speed limit zones 4) the preservation and control of old buildings to provide public spaces for recreation responsive to community activities thus improving the quality of life of the inhabitants by making it easier for them to participate in those activities.

Department Architecture

Field of study Urban Design

Academic year 2004

Student's signature.....

Advisor' signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากคำแนะนำสั่งสอน และชี้แนะแนวทางการทำงานวิจัย จากอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.บรรณโคภิชฐ์ เมฆวิชัย จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์จิตติศักดิ์ ธรรมมาภรณ์พิลาศ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่คอยดูแลอย่างใกล้ชิด และให้คำแนะนำที่ดีทั้งในการทำวิทยานิพนธ์และในทุกๆเรื่อง รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่คอยประสิทธิ์ประสาทวิชาการออกแบบชุมชนเมือง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ขอขอบพระคุณต้นสังกัด คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีท่านคณะบดี คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่สนับสนุนทุนการศึกษาตลอดการศึกษา

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ทุกท่าน โดยมีอาจารย์ ดร.วีระ สัจกุล เป็นประธานที่ได้สละเวลาร่วมฟังการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ รวมไปถึงสมาชิกครอบครัวสัทธานนท์และครอบครัวแหยมต๋อยทุกท่าน ตลอดจนเพื่อนๆ ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูป.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
- ขอบเขตการศึกษา.....	3
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
- ขั้นตอนการศึกษา.....	5
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
2.1. แนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ(Public Space).....	14
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ.....	19
2.2.1. แนวทฤษฎีเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นที่สาธารณะ.....	18
2.2.2. แนวความคิดการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน.....	19
2.2.3 แนวความคิดการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน.....	22
2.2.4 แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการ.....	22
ปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ Revitalization	
2.2.5. พฤติกรรมและวิถีชีวิตของชุมชน/มิติเวลา.....	23
2.3 สรุปทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....	25
บทที่ 3 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพของพื้นที่ศึกษา	
3.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ถนนทรงวาด.....	27
3.2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	
3.2.1 ที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพทั่วไป.....	28
3.2.2 เส้นทางคมนาคมในเขตสัมพันธวงศ์.....	28
3.2.3 การปกครอง.....	29

3.2.4	สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม.....	38
3.3	สภาพชุมชนและการรวมกลุ่มทางสังคม	
3.4	สภาพทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา	
3.4.1	การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	38
3.4.2	กรรมสิทธิ์ที่ดิน.....	39
3.4.3	โครงสร้างพื้นฐาน.....	39
3.4.4	ระบบทางเท้า.....	39
3.4.5	สถาปัตยกรรม.....	50
บทที่ 4	ระบบพื้นที่สาธารณะในพื้นที่ศึกษา	
4.1	สภาพทั่วไปของเมืองและพื้นที่ว่างของเมือง.....	57
4.2	องค์ประกอบของชุมชนที่สัมพันธ์กับพื้นที่สาธารณะในชุมชน.....	59
4.3	พฤติกรรมและทัศนคติการใช้พื้นที่สาธารณะ.....	60
บทที่ 5	แนวทางการพัฒนาพื้นที่	
5.1	สรุปประเด็นการวิเคราะห์และแนวความคิดในปรับปรุง.....	83
5.1.1	บทสรุปการศึกษาข้อมูลของพื้นที่ศึกษา.....	83
5.1.2	สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา.....	88
5.1.3	การวิเคราะห์องค์ประกอบของเมืองและแนวทางการปรับปรุงพื้นที่.....	89
5.2	แนวความคิดหลักในการปรับปรุงพื้นที่.....	92
5.3	การสร้างโปรแกรมการออกแบบโครงการ.....	100
5.3.1	สรุปปัญหา ศักยภาพและข้อจำกัดในแต่ละพื้นที่.....	100
5.3.2	โปรแกรมการออกแบบ.....	102
บทที่ 6	การออกแบบปรับปรุงพื้นที่	
6.1	ผังแม่บทโครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ บริเวณถนนทรงวาด.....	107
6.1.1	แนวความคิดในการออกแบบผังแม่บท.....	109
6.1.2	แนวทางการปรับปรุงผังแม่บท (Design Guidelines).....	112
6.1.2.1	จุดประสงค์ของการปรับปรุง.....	113
6.1.2.2	แผนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และพืชพันธุ์.....	113
6.2	การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะย่อย.....	128

6.2.1	พื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณลายจอตรดเดิม.....	128
6.2.2	พื้นที่ลานท่าศาลเจ้า.....	137
6.2.3	พื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุ่นเก้ากง.....	142
6.2.4	พื้นที่ลานศาลเจ้าต่างๆ ได้แก่ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง, ศาลเจ้าเซี่ยะอึ้งกง, ศาลเจ้าแม่ประดู่, ศาลเจ้าแม่ทับทิม	147
6.2.5	พื้นที่หลังห้องเย็นทรงวาด.....	153
6.2.6	พื้นที่มัสยิดยมีตุลอิสลาม.....	156
6.2.7	เสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่ท่าเรือราชวงศ์,..... ท่าเรือสวัสดิ์และจุดตัดเส้นทาง	159
6.3	แนวทางการปรับปรุงระบบถนนคนเดินและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด..	164
6.4	แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารพื้นที่ย่านทรงวาด	
6.4.1	แนวความคิดในการออกแบบ.....	181
6.4.2	รายละเอียดการออกแบบ.....	182
6.5	สรุปผลการออกแบบปรับปรุง.....	191
6.6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	192
	รายการอ้างอิง.....	195
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก. ตัวอย่างคำถามหลักข้างต้นในการสัมภาษณ์.....	198
	ภาคผนวก ข. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	202
	ภาคผนวก ค. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์....	209
	ภาคผนวก ง. รายละเอียดรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารที่.....	214
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	234

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตาราง 1 ตารางแสดงตัวแปรในกลุ่มข้อมูลทางกายภาพ.....	7
ตาราง 2 ตารางแสดงตัวแปรในกลุ่มข้อมูลทางพฤติกรรม.....	8
ตาราง 2.2.1 มาตรฐานการเคหะแห่งชาติของไทย.....	19
ตาราง ตารางแสดงจำนวนประชากรในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์.....	31
ตาราง ตารางแสดงจำนวนที่อยู่อาศัยและความหนาแน่นของประชากร.....	31
ในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์	
ตาราง แสดงจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อปีของประชากรในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์.....	31
ตาราง แสดงจำนวนรถส่วนบุคคลในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์	31
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งเขตสัมพันธวงศ์.....	32
ตาราง แผนที่แสดงโครงการกรุงรัตนโกสินทร์.....	33
ตาราง แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญใกล้เคียง.....	34
ตาราง แผนที่ขอบเขตแนวทางการปกครองในเขตสัมพันธวงศ์.....	35
ตาราง แผนที่แสดงย่านธุรกิจเขตสัมพันธวงศ์.....	36
ตาราง3.2.1 แสดงข้อมูลประชากรและการถือครองที่ดินชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์.....	37
ตาราง3.2.2 แสดงข้อมูลประชากรและการถือครองที่ดินในชุมชนในพื้นที่ศึกษาถนนทองวาด.....	38
ตาราง แผนที่การใช้อาคารในเขตสัมพันธวงศ์.....	40
ตาราง แผนที่การใช้อาคารในพื้นที่ศึกษา.....	41-42
ตาราง แผนที่กรรมสิทธิ์ที่ดินในพื้นที่ศึกษา.....	43
ตาราง แผนที่ระบบขนส่งมวลชนในเขตสัมพันธวงศ์.....	43
ตาราง แผนที่ระบบถนนและทางเดินเท้าในเขตสัมพันธวงศ์.....	44
ตารางแสดงขนาดและรูปตัดถนนราชวงศ์.....	45
ตารางแสดงขนาดและรูปตัดถนนทองวาด.....	46
ตารางแสดงขนาดและรูปตัดกลุ่มถนนเยาวพานิชย์.....	47
ตารางแสดงขนาดและรูปตัดกลุ่มถนนอิศรานุภาพ.....	48
ตารางแสดงขนาดและรูปตัดกลุ่มตรอกและซอย.....	49
ตาราง 3.4.5.1 แสดงอาคารทางศาสนาที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่.....	50
ตาราง แผนที่แสดงคุณค่าของอาคารในเขตพื้นที่ศึกษา.....	54
ตาราง แผนที่แสดงสภาพของอาคารในเขตพื้นที่ศึกษา.....	55

ตาราง แผนที่แสดงความสูงของอาคารในเขตพื้นที่ศึกษา.....	56
ตาราง4.1. สรุปพื้นที่ต่างๆในเขตสัมพันธวงศ์.....	57
ตาราง4.1. แสดงความเข้มของการใช้ที่ดินในรูปของ F.A.R. ในเขตสัมพันธวงศ์.....	57
ตาราง4.1. แสดงพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่กับมาตรฐานต่างๆ.....	58
ตาราง แสดงกิจกรรมยามว่างที่ผู้อยู่อาศัยในเขตสัมพันธวงศ์.....	60
ตาราง การใช้พื้นที่สาธารณะของผู้อยู่อาศัยในเขตสัมพันธวงศ์.....	61
ตาราง แสดงความเห็นต่อระยะทางที่เหมาะสมระหว่างชุมชนกับสวนสาธารณะ.....	61
ตาราง แสดงกิจกรรมที่ผู้อยู่อาศัยปฏิบัติในสวนสาธารณะ.....	62
ตาราง แผนที่แสดงพื้นที่อาคารและพื้นที่ว่างในเขตสัมพันธวงศ์.....	63
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์.....	64
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยแบบศาลเจ้า.....	65
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าเล่าปุนเก้ากง.....	66
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าเซี่ยเอ็งกิง.....	67
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าแม่ประดู่.....	68
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่มัสยิดยิมิตุลอิสลาม.....	69
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าโจวซือกง.....	70
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง.....	71
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับทิม.....	72
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าปุนเก้ากง.....	73
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยท่าราชวงศ์.....	75
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยปากซอยอาเนี้ย.....	76
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยท่าศาลเจ้า.....	77
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะร้านนายย้ง ทรงวาด.....	78
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะปากซอยเยาวพานิชย์.....	79
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะร้านเล่าซา ทรงวาด.....	80
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะปากซอยวานิช.....	81
ตาราง แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยปากถนนทรงวาด.....	82
ตาราง5.1.ก แสดงองค์ประกอบที่สำคัญของเมือง.....	84
ตาราง5.1.ข แสดงความหมายของพื้นที่สาธารณะ.....	87

ตาราง แผนที่แสดงบทบาทของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน.....	97
ตาราง แผนที่แสดงบทบาทพื้นที่ในอนาคต.....	98
ตาราง แผนที่แสดงบทบาทพื้นที่ในอนาคต.....	122
ตาราง 5.3.ก แสดงปัญหา ศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละพื้นที่.....	100
ตาราง โครงการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าและศาสนสถาน จำนวน 7 แห่ง.....	103
ตาราง โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาด จำนวน 8 แห่ง.....	103
ตาราง แนวทางการปรับปรุงถนนคนเดินบนถนนทรงวาด.....	105
ตาราง แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารพื้นที่ย่านทรงวาด.....	105
ตาราง 6.1.ก แสดงการได้มาของผังแม่บทโครงการ.....	107
ตาราง แผนที่แสดงแนวทางการปรับปรุงพื้นที่.....	108
ตาราง 6.1.1.ก แสดงแนวความคิดในการออกแบบผังแม่บท.....	109
ตาราง 6.1.2.2.ก แสดงการกำหนดพื้นที่สาธารณะ.....	113
ตาราง แบบจำลองการใช้อาคารเกิดใหม่.....	114
ตาราง แบบจำลองระยะรั้วจากโบราณสถาน.....	115
ตาราง ผังการควบคุมการใช้พื้นที่เพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณะ.....	116
ตาราง แสดงรายละเอียดส่วน A-1, A-2.....	117-118
ตาราง แสดงรายละเอียดส่วน A-3, A-4.....	119
ตาราง แสดงรายละเอียดส่วน A-5, A-6.....	120
ตาราง แสดงรายละเอียดส่วน B-1, B-3, B-5.....	121
ตาราง แสดงรายละเอียดส่วน B-8, B-12, B-14.....	122
ตาราง 6.2.1.1 แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	128
ตาราง แผนที่แสดงผังลานคนเมืองริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	131
ตาราง รูปฉายแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง.....	132
ตาราง ทศนิยมภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง.....	133-134
ตาราง ทศนิยมภาพและรูปตัดแสดงรูปแบบเช่นกัน.....	135
ตาราง ทศนิยมภาพและรูปตัดแสดงการลดระดับลงสู่แม่น้ำ.....	136
ตาราง 6.2.2.ก แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	137
ตาราง แผนที่แสดงผังพื้นที่สาธารณะลานท่าศาลเจ้า.....	152
ตาราง แผนที่แสดงผังพื้นที่สาธารณะลานท่าศาลเจ้า.....	139

ตาราง ทศนิยมภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง.....	140-141
ตาราง 6.2.3.แสดงแนวความคิดในการออกแบบ.....	142
พื้นที่สาธารณะลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุ่นเก้ากิง	
ตาราง แผนที่แสดงผังพื้นที่สาธารณะหน้าศาลเจ้าเล่าปุ่นเก้ากิง.....	144
ตาราง ทศนิยมภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง.....	145-146
ตาราง 6.2.4.1.ก.ตารางแสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่ศาลเจ้า.....	147
ตาราง ทศนิยมภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าเซียอั้งกิง.....	149
ตาราง ทศนิยมภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง.....	150
ตาราง ทศนิยมภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าแม่ประดู่.....	151
ตาราง ทศนิยมภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับทิม.....	152
ตาราง 6.2.5.1.ก แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่ห้องเย็นทรงวาด.....	153
ตาราง ผังการปรับปรุงพื้นที่หลังห้องเย็นทรงวาด.....	154
ตาราง ทศนิยมภาพแสดงภาพพื้นที่ห้องเย็นก่อนหลังการปรับปรุง.....	155
ตาราง ทศนิยมภาพแสดงภาพหน้ามัสยิดก่อนหลังการปรับปรุง.....	157-158
ตาราง แผนที่แสดงผังพื้นที่สาธารณะลานท่าเรือราชวงศ์.....	161
ตาราง ทศนิยมภาพแสดงภาพท่าเรือก่อนหลังการปรับปรุง.....	162-163
ตาราง6.3.1.ก แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	164
ตาราง6.3.1.ข แสดงการปรับปรุงพื้นที่ถนนคนเดินโดยแบ่งเป็นการปรับปรุงถนนดังนี้.....	166
ตาราง รูปตัดถนนราชวงศ์ก่อนและหลังการปรับปรุง.....	167
ตาราง รูปตัดถนนทรงวาดก่อนและหลังการปรับปรุง.....	169
ตาราง ทศนิยมภาพถนนทรงวาดก่อนและหลังปรับปรุง.....	170-171
ตาราง รูปตัดถนนเยาวพานิชย์ก่อนและหลังการปรับปรุง.....	173
ตาราง รูปตัดซอยอิศรานุภาพก่อนและหลังการปรับปรุง.....	175
ตาราง6.3.1.ค.แสดงการปรับปรุงพื้นที่ตรอก-ซอย.....	176
ตาราง ทศนิยมภาพแสดงภาพตรอก-ซอยก่อนหลังการปรับปรุง.....	177-178
ตาราง การออกแบบอุปกรณ์ประดับถนน.....	179
ตาราง6.4.2.ก แสดงรายละเอียดการปรับปรุง.....	182
ตาราง6.4.2.ข.แสดงชนิดของทางเข้าและหน้าร้าน.....	185
ตาราง รูปด้านGuide Line ที่ใช้ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูอาคารเก่า.....	186

รูปด้านทิศเหนือของถนนทรงวาด	
ตาราง รูปด้านGuide Line ที่ใช้ในการอนุรักษ์พื้นฟูอาคารเก่า.....	187
รูปด้านทิศใต้ของถนนทรงวาด	
ตาราง รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม.....	21

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่ในเขตสัมพันธวงศ์ เป็นพื้นที่พาณิชยกรรมของคนจีน ที่มีความสำคัญและมีประวัติเก่าแก่มาพร้อมกับการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเขตที่มีความหนาแน่นสูง(ความหนาแน่น 27,531 คน/ตร.กม.¹) ทั้งด้านการค้าขาย การอยู่อาศัย แหล่งงาน มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและศิลปวัฒนธรรม จนกระทั่งในปัจจุบันเกิดเป็นย่านการค้าขายที่มีความเป็นเอกลักษณ์มากมายถึง 16 ย่าน คือย่านวานิช 1 ย่านเล่งบ้วยเอี้ย(ตลาดใหม่) ย่านราชวงศ์ ย่านคลองถม ย่านเจริญกรุง ย่านเวียงนาครเขมม ย่านเยาวราช ย่านแปลงนาม ย่านเยาวพานิช ย่านพาดสาย ย่านโอเดียน ย่านจักรวรรดิ ย่านเซียงกง ย่านตลาดน้อย ย่านตลาดเก่าและย่านทรงวาด²

ย่านทรงวาดเป็นย่านที่มีลักษณะทางกายภาพเฉพาะตัวที่น่าสนใจแตกต่างจากย่านอื่นๆในเขตสัมพันธวงศ์ กล่าวคือย่านนี้เป็นพื้นที่ที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในช่วงเวลาที่มีการคมนาคมขนส่งทางบกยังไม่เจริญยังต้องใช้เรือต่างๆในการขนส่งสินค้าติดต่อกับหัวเมืองชายทะเลในอ่าวไทย และต่างประเทศ พื้นที่ย่านนี้จึงกลายเป็นเมืองท่าเทียบเรือที่สำคัญในระดับประเทศ เสมือนเป็นประตูของการค้าในเมืองไชน่าทาวน์ โดยปัจจุบันยังหลงเหลือทำนน้ำที่สำคัญเพียงแห่งเดียวคือทำนน้ำราชวงศ์ ทั้งนี้ยังเกิดกิจกรรมการใช้ที่ดินแบบผสมผสานระหว่างการพักอาศัยและโกดังเก็บรักษาสินค้าขึ้น³ โดยเฉพาะโกดังเก็บรักษาพืชผลและเมล็ดพืชทางการเกษตร เช่นข้าว ข้าวโพด รวมทั้งแบ่งประเภทต่างๆ เจ้าของกิจการในพื้นที่นี้เช่น บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ประสบความสำเร็จในธุรกิจอย่างมาก จะเห็นได้จากร่องรอยของรูปแบบสถาปัตยกรรมโกดังที่ประดับด้วยปูนปั้นหรือหาวางงดงาม และสะท้อนถึงกิจกรรมประจำย่านได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งการคมนาคมขนส่งทางบกมีความเจริญมากขึ้น การขนส่งสินค้าเปลี่ยนรูปแบบไปใช้รถบรรทุกสินค้า เพราะขนส่งได้รวดเร็วกว่า ประกอบกับการเกิดย่านการค้าขึ้นใหม่ๆขยายตัวอยู่โดยรอบเมืองหลวง ทำให้พื้นที่ย่านทรงวาดลดความสำคัญลงไป

ด้วยศักยภาพที่เป็นพื้นที่ริมน้ำและพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของย่านทรงวาด ภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญ จึงได้มีการทำการศึกษาพื้นที่ย่านทรงวาดและย่านอื่นๆในชื่อ "โครงการวางผังเฉพาะแห่ง ในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์"⁴(ปี พ.ศ. 2544) ซึ่งโครงการดังกล่าวมีการศึกษาเน้นในเชิงกายภาพและสำรวจในเชิงสถาปัตยกรรมในพื้นที่ของเขตกว้างคือทั้งเขตสัมพันธวงศ์ ส่วนผลของการศึกษาได้เสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่ในภาพรวม สำหรับพื้นที่ย่านทรงวาดนั้นจะเน้นให้เปิดพื้นที่ริมน้ำ

¹ สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, สถิติกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2541 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์) หน้า 31

² ประวิทย์ พันธุวิโรจน์, 2545. คู่มือท่องเที่ยวไชน่าทาวน์ เสน่ห์เมืองจิว ท่าเล็งกรทอง (กรุงเทพฯ: บริษัท แปลน ฟรันทิ่ง จำกัด)

³ ศิลปากร, มหาวิทยาลัย, 2543. Yaowaraj Development Architectural Design 7: Studio 2000 (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร)

⁴ ยงธนิศร์ พิมลเสถียร, ผศ.ดร.และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่าน

เจ้าพระยา โดยอาศัยเทศบัญญัติกรุงเทพมหานคร⁵ เพื่อให้เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะริมแม่น้ำเชิงนันทนาการ และย้ายกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมเช่นโกดังเปลี่ยนเป็นที่จอดรถ เป็นต้น

สิ่งที่น่าสนใจและน่าสังเกตในรายงานนี้คือ พื้นที่สีเขียวในเขตสัมพันธวงศ์มีเพียง 6 แห่งรวมเป็นพื้นที่ 940 ตารางเมตร⁶เท่านั้น และในแต่ละแห่งมีขนาดเล็กกว่าสวนในบ้านแถบชานเมืองเสียอีก ประกอบกับกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งของคนในชุมชน คือการพูดคุยสนทนา การนั่งเล่นพักผ่อน ซึ่งให้เห็นว่าการใช้พื้นที่ว่าง พื้นที่สาธารณะร่วมกันในชุมชน อาจเป็นการใช้พื้นที่ขนาดเล็กๆ(Pocket Space)ในตรอก ซอยหรือในพื้นที่รวมกันโดยข้อตกลงทางสังคม หรือความรู้สึกร่วมกัน เช่นศาลเจ้า วัด โรงเรียน ร้านกาแฟ ฯลฯ แต่สำหรับพื้นที่ชุมชนย่านทองวาด ยังไม่ได้มีการศึกษาในเชิงลึกว่าพฤติกรรมของชุมชนในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะร่วมกันเป็นอย่างไร อยู่ในบริเวณใดของชุมชน มีกิจกรรมอะไรที่ทำร่วมกันหรือหรือจำเป็นต้องทำในที่ว่างนั้นบ้าง ที่ว่างสาธารณะเหล่านี้เชื่อมต่อกับชุมชนที่มาใช้เชื่อมกับชุมชนโดยรอบหรือไม่ เชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างอื่นๆ หรือบริการสาธารณะเช่นท่าเรือ ตลาดได้หรือไม่ มีปัญหามากน้อยแค่ไหน และสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ริมน้ำที่ถูกเสนอเอาไว้ได้อย่างไรบ้าง ซึ่งหากปล่อยให้พื้นที่ย่านทองวาดมีการพัฒนาไปเช่นในปัจจุบัน อาจก่อให้เกิดปัญหาการใช้พื้นที่ได้ไม่เหมาะสม กับชุมชนที่อยู่เดิมและกับผู้ใช้พื้นที่จากภายนอก พื้นที่ๆถูกออกแบบเอาไว้ไม่ได้รับการใช้งาน(Lose Space) แต่ในทางกลับกัน หากมีการศึกษาและปรับปรุงพื้นที่ว่างในประเด็นดังกล่าวให้ดีขึ้น สร้างการเชื่อมต่อระหว่างโครงการที่เสนอโดยภาครัฐ กับพื้นที่ว่างของชุมชนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติของพฤติกรรมชุมชน ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ จะส่งผลให้การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะร่วมกันทั้งย่านทองวาดและพื้นที่ใกล้เคียงมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะ(Public Space) ร่วมกันที่มีอยู่ในปัจจุบันบริเวณถนนทองวาด และพื้นที่ใกล้เคียงประกอบกับสภาพทางกายภาพของพื้นที่สาธารณะในประเด็นสำคัญดังนี้

1.1 ลักษณะกายภาพของพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทองวาด เช่นขนาด ตำแหน่งที่ตั้ง คุณภาพของพื้นที่ปิดล้อม(Enclosed Space) รูปแบบของทางเท้าและระนาบเหนือศีรษะ เป็นต้น

1.2 ลักษณะทางกิจกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะในแต่ละช่วงเวลา ทั้งในด้านการใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพ(ด้านเศรษฐกิจ) ด้านการใช้ในการพักผ่อนพบปะพูดคุย ทำกิจกรรมทางศาสนา(ด้านสังคมและวัฒนธรรม)

1.3 ลักษณะการเชื่อมต่อและการเข้าถึง(Access) ระหว่างพื้นที่สาธารณะกับชุมชน กิจกรรมทางสังคม การเชื่อมต่อชุมทาง(Node)และย่าน(District)ที่สำคัญ เช่นท่าน้ำราชวงศ์ พื้นที่ริมน้ำและย่านลำเพ็ญ เป็นต้น

2. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้พื้นที่สาธารณะปัจจุบันของชุมชนย่านทองวาดประกอบกับปัญหาด้านกายภาพและปัญหาด้านพฤติกรรมของพื้นที่สาธารณะอื่นๆ

⁵ "ห้ามก่อสร้างดัดแปลงอาคารริมแม่น้ำเจ้าพระยาในระยะ 3 เมตร"

⁶ ข้อมูลจากแบบสอบถามของรายงานโครงการวางผังเฉพาะแห่ง ในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์, 2543

3. เสนอแนวทางการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะปัจจุบันทั้งในด้านกายภาพของพื้นที่ การเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะกับกิจกรรมอื่นๆ สภาพภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคที่จำเป็น ให้มีการใช้งานพื้นที่สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่สุด

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาดังนี้สามารถแบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา มีการพิจารณาใน 2 ระดับคือ

- พื้นที่โดยรอบพื้นที่ศึกษา หมายถึงพื้นที่โครงการกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก โครงการกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์กับเขตที่ติดต่อกันเช่นเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย รวมถึงพื้นที่ฝั่งธนบุรี ซึ่งในส่วนพื้นที่โดยรอบพื้นที่ศึกษานี้จะพิจารณาในระดับนโยบาย การเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ ข้อมูลกายภาพและกฎหมายที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อพื้นที่ศึกษา

- พื้นที่ศึกษา หมายถึงพื้นที่ย่านทรงวาด และพื้นที่ใกล้เคียง เช่นพื้นที่ทำน้าราชวงศ์ ชุมชนอิศรานุกาพ ชุมชนมิตรชัยภูมิ ชุมชนมิตรตลาดเก่า ชุมชนพาดสาย พื้นที่โรงเรียนผะยอชิง และวัดต่างๆ โดยรอบของย่านทรงวาด ในส่วนพื้นที่ศึกษาจะพิจารณาลงลึกไปในเชิงพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ สภาพกายภาพโดยละเอียดของพื้นที่ว่างที่มีการใช้งานอยู่ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน เป็นต้น โดยมีอาณาเขตติดต่อคือ

ทิศเหนือ	จรดถนนวานิช 1
ทิศตะวันออก	จรดถนนทรงสวัสดิ์และวัดปทุมคงคา
ทิศตะวันตก	จรดถนนราชวงศ์
ทิศใต้	จรดแม่น้ำเจ้าพระยา

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือการวิจัยต่อเนื่องจากการศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่เสนอต่อสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาพื้นที่ย่านทรงวาดและพื้นที่โดยรอบ ในประเด็นของพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเฉพาะที่มีอยู่ปัจจุบันของชุมชนย่านทรงวาด และสภาพกายภาพของพื้นที่ว่างนั้น รวมไปถึงเส้นทางการเชื่อมต่อพื้นที่กับกิจกรรมและชุมชน การศึกษานี้จะใช้ข้อมูลพื้นฐานจากที่มีการศึกษามาแล้ว ประกอบกับการสำรวจ(Survey)พื้นที่จริงโดยการสัมภาษณ์(Interview) และการสังเกตและจดบันทึก(Observation) และใช้หลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบในการอธิบาย(Description)แบ่งแยก(Classification)และเปรียบเทียบ(Comparison) เพื่อพิจารณาถึงปัญหาและศักยภาพ แล้วเสนอแนวทางในการปรับปรุงลักษณะกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะและการเชื่อมต่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

- ด้านประวัติศาสตร์ของพื้นที่ สถานที่สำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี ช่วงเวลาเทศบาลและวันสำคัญที่มีการรวมกลุ่ม
- ด้านโครงสร้างของประชากรและสังคมของชุมชน ผู้อยู่อาศัยจริง คนผ่านทาง ประชากรแฝง
- ด้านพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะร่วมกันของชุมชน บอกตำแหน่งและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างแต่ละแห่ง การเชื่อมต่อของพื้นที่ว่างสาธารณะกับกิจกรรม
- ลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ปัญหาการเชื่อมต่อพื้นที่ว่างสาธารณะกับกิจกรรมทั้งในเชิงพฤติกรรมและกายภาพ
- ดำเนินการการออกแบบชุมชนเมือง(Urban Design) เพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงสภาพกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนย่านทรงวาด ให้มีการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพและมีสภาพแวดล้อมที่ดี
- ปรับปรุงและสร้างการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะกับชุมชน ชุมทางท่าเรือ ย่านการค้า บริการสาธารณะ และพื้นที่ที่รมน้ำให้ดีขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้สภาพแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาดและพื้นที่ใกล้เคียงดีขึ้น เปลี่ยนแปลงทัศนียภาพของถนนทรงวาดให้สวยงามมากขึ้น
2. เกิดกิจกรรมใหม่ๆ เช่นกิจกรรมนันทนาการ การค้าขายในพื้นที่สาธารณะที่ทำให้ชุมชนและผู้ใช้พื้นที่สาธารณะมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันยิ่งขึ้น
3. เกิดการใช้งานเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ที่รมน้ำ(กิจกรรมนันทนาการ) ย่านสำเพ็ง(กิจกรรมการค้า) ชุมชนต่างๆ (กิจกรรมพักอาศัย) มากขึ้นทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี
4. เป็นตัวควบคุมความมีระเบียบสวยงามและการเจริญเติบโตของถนนทรงวาด ให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม

ขั้นตอนการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการทำการศึกษาเพิ่มเติมจากโครงการที่ได้ทำการศึกษาในภาพรวมมาแล้ว ดังนั้นข้อมูลพื้นฐานจึงอ้างอิงถึงโครงการเดิมได้ หากแต่ทำการเช็คความถูกต้องเท่านั้น การวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะและสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ใช้การเก็บข้อมูลจากการสำรวจ ซึ่งในการเก็บข้อมูลและการได้มาของข้อมูลแต่ละครั้งจะใช้เกณฑ์(Criteria)ในการเก็บข้อมูล คือ

1. ข้อมูลที่จะเก็บคืออะไรหมายถึง ต้องทราบว่าการศึกษาวิจัยต้องการข้อมูลอะไรในการวิเคราะห์
2. การเก็บและได้มาของข้อมูลใช้วิธีใดหมายถึงต้องทราบว่าจะใช้วิธีใดในการเก็บข้อมูล
3. ใช้เครื่องมือใดในการเก็บข้อมูลนั้นหมายถึงเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลจะต้องเก็บข้อมูลได้
4. ข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลเชิงใดเช่น ภาพถ่าย การพรรณนา แผนที่
5. ใช้อะไรในการอธิบายข้อมูลหมายถึงจะต้องนำข้อมูลออกและอธิบายได้ว่าข้อมูลนั้นคืออะไร

ในการทำวิจัยนี้ได้ออกแบบเครื่องมือในการวิจัยเชิงพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างไว้หลัก 3 ประเภทคือ

1. ประเภทที่ใช้ในการสังเกต(Observation) คือแบบสำหรับเก็บข้อมูลเชิงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะ ความถี่ในการเกิดกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลาและความสัมพันธ์ของผู้ใช้
2. ประเภทที่ใช้สำรวจ(Survey)โดยไม่ใช้ภาษาเขียน คือแผนที่ ภาพถ่ายและแสดงการทำเครื่องหมายแสดงข้อมูล
3. ประเภทที่ใช้ภาษาพูดสัมภาษณ์(Interview) คือออกแบบคำถามหลัก(Structure Interview) ในการควบคุมการสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

การวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล(Gathering of Information)

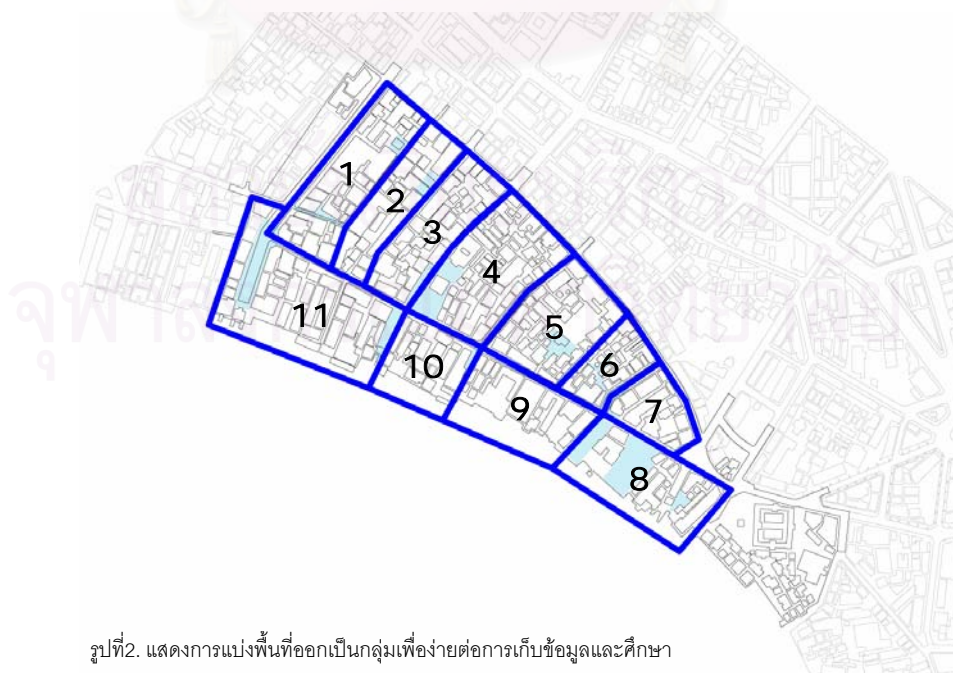
1.1 ข้อมูลพื้นฐาน(Background Information) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่มีการเก็บข้อมูลไว้แล้ว ในโครงการการวางผังเฉพาะแห่ง พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ เป็นหลัก ซึ่งข้อมูลที่ต้องใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

- ข้อมูลพื้นฐานที่บอกถึงขอบเขตของชุมชน ย่านทรงวาด ประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้นๆ และบทบาทหน้าที่ของย่านและชุมชนต่อย่านอื่นๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลแผนที่และข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อเป็นพื้นฐานให้กับผู้วิจัย ก่อนที่จะเข้าไปสำรวจพื้นที่จริง จะได้ทราบข้อมูลและตำแหน่งของสถานที่สำคัญก่อน
- ข้อมูลทางประชากร ข้อมูลสถิติ บอกถึงความหนาแน่น ว่ามีประชากรที่อยู่จริง ประชากรแฝง และผู้ผ่านทางอยู่ในสัดส่วนเท่าไร การประกอบอาชีพ ฐานะเป็นอย่างไร ข้อมูลนี้จะเป็นข้อมูลเชิงสถิติอย่างง่าย ๆ ที่สรุปเป็นผังภูมิต่างๆหรือเป็นร้อยละ เพื่อให้ใช้ในการวิเคราะห์ถึงความถี่ การใช้งานที่มากหรือน้อยของพื้นที่ว่างนั้นได้ง่ายขึ้น
- ข้อมูลทางกายภาพ การใช้ที่ดิน ข้อมูลเชิงสถาปัตยกรรม ลักษณะอาคาร ความสูงอาคาร สภาพและอายุ คุณค่าของอาคาร ระบบการจราจร ตำแหน่งพื้นที่ว่าง ลักษณะเฉพาะตัวของพื้นที่(Character of Site)โดยข้อมูลกลุ่มนี้มักจะแสดงในรูปของผัง แผนที่ ประกอบกับรูปถ่าย ข้อมูล

เหล่านี้จะนำไปพิจารณาถึงตำแหน่งพื้นที่ว่างของชุมชน หรือศักยภาพ แนวทางที่จะสามารถปรับปรุงพื้นที่ว่าง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เข้าใจได้ง่ายที่สุดสำหรับผู้วิจัย

- ข้อมูลของระบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ เส้นทางวางระบบไฟฟ้า ระบบโทรศัพท์ ประปา การระบายน้ำ แนวเขื่อนกันน้ำท่วม ให้ทราบถึงตำแหน่ง เส้นทาง เพื่อใช้ในการพิจารณาการเชื่อมต่อที่ดีขึ้น ข้อมูลกลุ่มนี้จะแสดงในผังอย่างง่าย ๆ
- ข้อมูลทางนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของพื้นที่ เป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามในการปรับปรุงพื้นที่ว่างสาธารณะ อาจมีการแปลงข้อมูลทางเอกสารให้อยู่ในรูปของผังหรือรูปประกอบ (Graphic) ที่เข้าใจง่าย
- ผังและแนวทางที่ได้นำเสนอปรับปรุงในการวิจัยที่ได้เสนอเอาไว้ ข้อคิดเห็นจากนักวิชาการ ข้อมูลเหล่านี้ต้องทำการศึกษาก่อน เพื่อให้เข้าใจแนวทางในการพัฒนา ให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยที่ผ่านมา ข้อมูลกลุ่มนี้เสนอในลักษณะของผังและแบบทางสถาปัตยกรรม รูปทัศนียภาพ

1.2 ข้อมูลจริงจากการสำรวจ(Survey)และการสังเกต(Observation) เป็นภาคการเก็บข้อมูลหลักของการวิจัยในครั้งนี้ เพราะการศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ(Public Space) ร่วมกันที่มีอยู่ในปัจจุบันของชุมชนในย่านทรงวาด และพื้นที่ใกล้เคียง จึงจำเป็นต้องเข้าใจพื้นที่อย่างลึกซึ้งโดยการสำรวจ การสัมภาษณ์และการสังเกตในแต่ละช่วงเวลา แล้วใช้เครื่องมือบันทึก (Structure Observation) หรือแบบบันทึก(Checklists) ในการบันทึกพฤติกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเช่น การสังเกตว่ามีการหยุดพัก หยุดพูดคุยกัน การสังเกตและติดตามว่าผู้ผ่านทางมีจุดเส้นทางการเดินจากจุดใดไปใด เพื่อให้ทราบว่ามีการเชื่อมต่อพื้นที่ว่างกับกิจกรรมอย่างไรในพื้นที่ใด ใช้หรืออาจใช้เครื่องมืออื่นๆเช่น คนในชุมชนเองเป็นผู้ให้ความเห็นประกอบการสังเกต แต่ด้วยพื้นที่ศึกษามีขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วยชุมชนหลายชุมชน มีการรวมกลุ่มของกิจกรรมที่หลากหลาย การเข้าไปสำรวจจึงต้องทำการสำรวจในภาพรวมเพื่อพิจารณาแบ่งกลุ่มพื้นที่สำรวจ ให้เป็นพื้นที่เล็กๆและง่ายต่อการสำรวจและจดจำ

รูปที่ 2. แสดงการแบ่งพื้นที่ออกเป็นกลุ่มเพื่อง่ายต่อการเก็บข้อมูลและศึกษา

สำหรับข้อมูลกลุ่มนี้จะได้ข้อมูลกลับมาในลักษณะของภาพถ่าย ภาพเขียน การพรรณนาถึงพฤติกรรม และปรากฏการณ์ ประกอบกับผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งของกิจกรรมนั้น ซึ่งการวิจัยในเชิงนี้จะได้ข้อมูลในเชิงที่ไม่สามารถเห็นได้ในระบบของแผนที่หรือภาพถ่ายทางอากาศ เช่นเส้นทางพิเศษที่ไม่ได้มีการมีการสำรวจ หรือมองไม่เห็น พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ร่วมกันในเวลาที่แตกต่างกัน เป็นต้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ต้องการข้อมูลดังนี้

- ข้อมูลด้านเกิดทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่และสถานที่สำคัญ เช่นศาลเจ้า เป็นรายละเอียดเชิงประวัติศาสตร์ที่อาจมีผลกับความรู้สึกของคนในชุมชน ในกลุ่มย่อยๆ เพื่อให้เข้าใจพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลกลุ่มนี้หาได้จากการสัมภาษณ์ การพูดคุยสอบถามกับคนในพื้นที่ ผู้เฒ่าผู้แก่หรือหัวหน้าชุมชน หรือจากหนังสือ เอกสารของศาลเจ้า หนังสือประวัติโรงเรียน รวมไปถึงเอกสารจากเขตด้วย
- ข้อมูลสภาพทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนที่มีการใช้ร่วมกัน โดยการสำรวจและเช็คความถูกต้องจากข้อมูลที่มีอยู่ และสำรวจองค์ประกอบอื่นที่น่าสนใจโดยใช้ทฤษฎีทางสถาปัตยกรรมและทฤษฎีจินตภาพของเมืองเข้ามาใช้ในการสังเกตเช่น เส้นสาย(Line) รูปทรง (Form) ลักษณะของการปิดล้อม(Enclose) จุดหมายตา(Landmark) ระนาบเหนือศีรษะ(Over Head Plane) ลักษณะของมุมมองที่เกิดขึ้น(View) เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องสำรวจถึงเส้นทาง การเดินของคนกับรถ การเชื่อมต่อในเชิงกายภาพ ระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะกับกิจกรรมและชุมชนควบคู่ไปด้วย

ตาราง1 ตารางแสดงตัวแปรในกลุ่มข้อมูลทางกายภาพ

พารามิเตอร์	ตัวแปร	ที่มาของข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
ลักษณะพื้นที่ว่างสาธารณะ	ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะ - ศูนย์กลางพื้นที่ - จุดตัดของเส้นทาง - โดยรอบอาคารสำคัญ - บริเวณประตูทางเข้า	การสำรวจ	แผนที่และSketchระบุตำแหน่ง
	ขนาดและรูปร่าง	การสำรวจแบบอธิบาย	ใช้แผนที่และSketch
	ขอบเขตและพื้นที่ปิดล้อม(อาคารโดยรอบ) - ระนาบพื้น(วัสดุ/สภาพทั่วไป/ความสะอาด/ความลาดเอียง) - ระนาบด้านข้าง(ความสูงอาคารโดยรอบ/หน้าตาอาคาร/สี/สภาพอาคาร) - ระนาบเหนือศีรษะ(วัสดุ/สภาพการใช้งาน/ระดับความสูง)	การสำรวจแบบอธิบาย	รูปถ่ายและรูปมุมมอง360องศา พร้อมการอธิบาย
	อาคารสำคัญใกล้เคียง	การสำรวจ	รูปถ่ายพร้อมการอธิบาย
	ความสำคัญและประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ว่างสาธารณะโดยรวม - เพื่อการค้า(เช่นมีหาบเร่แผงลอย) - เพื่อการสื่อสาร(มีสัมพันธ์กันของคนในชุมชน) - เพื่อนันทนาการ(นั่งเล่น หยุดพัก ออกกำลังกาย) - เพื่อการระงับมลพิษ(ศาลเจ้า) - เพื่อเน้นความสำคัญ	การสำรวจ	รูปถ่ายพร้อมการอธิบาย

พารามิเตอร์	ตัวแปร	ที่มาของข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
ลักษณะพื้นที่ว่าง สาธารณะ	ความสำคัญและประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ ว่างสาธารณะโดยรวม - เพื่อผลทางการมองเห็น - เพื่อให้บริการอื่นๆ(ที่จอดรถ)	การสำรวจ	รูปถ่ายพร้อมการอธิบาย
ลักษณะเส้นทางเชื่อมต่อ	ตำแหน่ง ขนาดและรูปร่างของเส้นทางเชื่อมต่อ	การสำรวจ	แผนที่และรูปถ่ายพร้อมการ อธิบาย
	องค์ประกอบอื่นๆ - วัสดุพื้น - สภาพอาคารด้านข้าง - ระบายเหนือศีรษะ	การสำรวจ	แผนที่และรูปถ่ายพร้อมการ อธิบาย
	โครงข่ายทางเดินเท้า	การสำรวจ	แผนที่และรูปถ่ายพร้อมการ อธิบาย
	ผู้ใช้งานเส้นทางและจุดเริ่มต้นกับจุดสิ้นสุด - คนในชุมชน - คนภายนอก - คนผ่านทาง	การสัมภาษณ์	สมุดตัวอย่างการสัมภาษณ์และ สัมภาษณ์คนประจำพื้นที่แล้ว บันทึกในแผนที่
ลักษณะเส้นทางเชื่อมต่อ	ประเภทของยานพาหนะที่ผ่านทาง - รถยนต์ - รถจักรยานยนต์ - รถจักรยาน - รถเข็นของ - รถเข็นหาบเร่	การสังเกต	แผนที่และรูปถ่ายพร้อมการ อธิบาย
	ความสัมพันธ์ของเส้นทางกับพื้นที่ว่าง สาธารณะ - ทะลุผ่านที่ว่างสาธารณะ - ผ่านข้างพื้นที่ว่างสาธารณะ - พื้นที่ว่างสาธารณะอยู่ที่จุดปลาย เส้นทางเชื่อมต่อ	การสังเกต	แผนที่และรูปถ่ายพร้อมการ อธิบาย

- ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะร่วมกัน เป็นการสำรวจโดยเฝ้าดูพฤติกรรม การสัมภาษณ์การใช้งาน การผ่านทาง กลุ่มของกิจกรรม(Activity Nodes) การเข้าถึง(Access) และหาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันของกิจกรรมและที่ว่างโดยผู้ใช้(User)ประเภทต่างๆ ตัวแปรที่สำคัญและยากที่สุดในการสำรวจคือตัวแปรด้านเวลา เพราะการเข้าไปสำรวจในเวลาที่แตกต่างกัน อาจให้ผลของข้อมูลที่ต่างออกไป จึงต้องให้การสอบถามและการสำรวจในหลายๆช่วงเวลามาช่วยให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงมากที่สุด

ตาราง 2 ตารางแสดงตัวแปรในกลุ่มข้อมูลทางพฤติกรรม

พารามิเตอร์	ตัวแปร	ที่มาของข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
พฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่าง สาธารณะและเส้นทาง เชื่อมต่อ	ผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะและเส้นทาง (Actor)	การสังเกต	โดยการสังเกตและจดบันทึกใน แบบจดบันทึก
	กิจกรรมที่ผู้ใช้พื้นที่ว่างและเส้นทาง (Act)	การสังเกต	โดยการสังเกตและจดบันทึกใน แบบจดบันทึกการสังเกต
	บุคคลอื่นที่สำคัญ (Significant Others)	การสังเกต	โดยการสังเกตและจดบันทึกใน แบบจดบันทึกการสังเกต
	ความสัมพันธ์ของบุคคลในพื้นที่ว่างและ เส้นทาง (Relationships)	การสังเกต	โดยการสังเกตและจดบันทึกใน แบบจดบันทึกการสังเกต
	สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง (Context)	การสังเกต	โดยการสังเกตและจดบันทึกใน แบบจดบันทึกการสังเกต
	พื้นที่ว่างหรือบริเวณที่มีกิจกรรม (Physical Setting)	การสังเกต	โดยการสังเกตและจดบันทึกใน แบบจดบันทึกการสังเกต

ที่มา: John Zeisel. Inquiry by Design: Tools for Environmental-Behavior Research. Cambridge University, 1986.

พารามิเตอร์	ตัวแปร	ที่มาของข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
พฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่าง สาธารณะและเส้นทาง เชื่อมต่อ	กิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา (ดูรายละเอียดในตารางบันทึกกิจกรรม)	การสังเกต	ตารางบันทึกกิจกรรมใน ช่วงเวลาต่างๆ
	- หยุดยืน	หยุดชั่วคราว	
	- หยุดพักหามเร็ว		
	- หยุดทำความสะอาด		
	- เดินผ่าน	ผ่านทาง	
	- ขับรถผ่าน		
	- นั่งพัก 1-2 คน	การหยุดพัก	
	- นั่งพักเป็นกลุ่ม		
	- นั่งคุยเป็นกลุ่ม		
	- หยุดรถเข็นของ		
	- ผู้ใหญ่เดินเล่น	การกิจกรรมนันทนาการ	
	- เด็กเดินเล่น		
- เล่นเกมส์			
- จอดรถเข็น	การเพื่อทำกิจกรรมอื่น		
- จอดรถ			
- คนซื้อของ	การเพื่อทำกิจกรรมประจำ		
- ทำความสะอาด			

- ข้อมูลเชิงคุณภาพทางสายตา เป็นการสำรวจและประเมินมุมมองที่เกิดขึ้น ในการใช้พื้นที่ว่าง
สาธารณะ และในเส้นทางเดิน ว่าในจุดใดมีเป็นจุดที่สวยามสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือจุดใด
ไม่ต้องการให้ผู้ใช้เห็นขั้นตอนในการศึกษาสามารถแบ่งได้ดังนี้

ก. ขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Survey) อันได้แก่ การถ่ายภาพตัวแทน การเขียน
ลายเส้นมุมมองจุดตัวแทน

ข. ขั้นตอนการวิเคราะห์คุณภาพทางสายตา(Visual Analysis)โดยมีกระบวนการคือ

- การอธิบายรูปตัวแทน(Description) ให้ทราบถึงรายละเอียด ข้อดีข้อเสีย
- การจัดหมวดหมู่รูปตัวแทน(Classification) ให้ทราบความเหมือนและต่างของพื้นที่ ซึ่งจะช่วยในการแยกแยะและจดจำพื้นที่แต่ละส่วนได้โดยแบ่งมุมมอง (Type of Views) ออกเป็น
 - มุมมองแบบช่องมอง(vista)
 - มุมมองแบบกึ่งปิดกึ่งเปิด(Intermediate)
 - มุมมองแบบมุมกว้าง(Wide Angel)
- การเปรียบเทียบรูปตัวแทน(Comparison) หาความสัมพันธ์ระหว่างหรือข้ามกลุ่มตัวแทน

ค. ขั้นตอนทั้งหมดสามารถอธิบาย จัดกลุ่ม และเปรียบเทียบได้โดยอยู่บนพื้นฐานของExpert Paradigm กับความงามแบบพื้นฐาน(Formal Esthetic) อันได้แก่

- สัดส่วน(Composition)
- ขอบเขต(Boundary)
- รูปทรง(Form)
- เส้นสาย(Line)
- การปิดล้อม(Enclosure)
- พื้นหน้า(Foreground)
- พื้นหลัง(Background)

ง. ขั้นตอนการประเมินคุณค่า(Assessment) โดยบอกข้อดีข้อเสีย และประเมินค่าความงามของมุมมองจากเกณฑ์(Criteria)ข้างต้น เพื่อที่จะแสดงออกมาในรูปของผัง Diagram ที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือควบคุม หรือออกแบบให้เกิดมุมมองที่ดีขึ้นได้

จ. สรุปผลการประเมินคุณค่าทางสายตา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหามุมมองที่ไม่ดี ให้ดีขึ้น พร้อมทั้งสรุปผลว่าเส้นทางไหนเป็นเส้นทางที่ดีที่สุดในการขึ้นและลงและต้องออกแบบ หรือปรับรูปร่างอะไรได้บ้าง

1.2 ข้อมูลจริงจากการสัมภาษณ์(Interview) เป็นภาคการเก็บข้อมูลโดยการพูดคุยซักถามบุคคลบุคคลที่ผ่านทาง หรือใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนั้นๆในแต่ละวัน แต่ละเวลา โดยได้ออกแบบโครงสร้างคำถามหลักเพื่อกำหนดขอบเขตของการพูดคุยเอาไว้ การสัมภาษณ์จะใช้การสุ่มตัวอย่างจากผู้ที่ใช้พื้นที่จริงๆโดยต้องเข้าไปสังเกตและทำความเข้าใจสนทนากับกลุ่มเป้าหมายซึ่งข้อมูลที่ต้องการแบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อทราบคุณสมบัติของผู้ใช้งานและผ่านทาง
2. ข้อมูลทางกายภาพความพอใจในสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการ
3. ข้อมูลเชิงพฤติกรรมการใช้งาน กิจกรรม ความถี่และความสัมพันธ์ของผู้ใช้งานด้วยกัน
4. ข้อมูลเชิงความรู้สึกลึกเล็กน้อยที่มีประโยชน์และช่วยให้เข้าใจพื้นที่ พฤติกรรมได้มากยิ่งขึ้นเช่นพื้นที่รอบข้างหรือศาลเจ้าเป็นของใคร มีความสำคัญกับคนในพื้นที่อย่างไร

ข้อมูลเชิงความรู้สึกต่อพื้นที่เช่น เกรงกลัวพื้นที่หรือผ่อนคลายสบาย เพื่อใช้ในการปรับปรุง

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล(Analysis)

เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้ มาทำการวิเคราะห์ แยกแยะให้ทราบถึงข้อดีข้อเสียและความสัมพันธ์ต่างๆ มีขั้นตอนกระบวนการดังนี้

- การอธิบาย(Description) หมายถึงข้อมูลที่ได้มานั้นสามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ปรากฏการณ์ต่างๆ ความหมายของพื้นที่ หรือสิ่งที่ต้องการทราบได้เป็นอย่างดี เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไปได้อย่างถูกต้อง
- การแบ่งแยก(Classification) หมายถึงข้อมูลที่ได้มานั้น ช่วยให้เราสามารถบอกขอบเขตของพื้นที่ขอบเขตของชุมชนได้ แบ่งประเภทและลำดับคักดีความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะได้
- การเปรียบเทียบ(Comparison) หมายถึงข้อมูลที่ได้มานั้น สามารถนำมาเพื่อใช้เปรียบเทียบพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละจุด เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้งานและหาความสัมพันธ์ในแต่ละพื้นที่ได้อย่างชัดเจน
- การคาดการณ์(Prediction) หมายถึงข้อมูลที่ได้ สามารถคาดการณ์ว่าจะเกิดผลดีหรือผลเสียกับพื้นที่ว่างสาธารณะ หรือกิจกรรมชุมชนอย่างไร ประเมินได้ว่าน่าจะมีการเพิ่มหรือลดลงของปัญหาได้ในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการข้างต้นในการศึกษานี้ จะเน้นให้ได้ผลของการวิเคราะห์ในประเด็นดังนี้(วัชร งามนิกุลชลิน, 2544)

1. การวิเคราะห์ให้เห็นปัญหาที่สำคัญ(Problem Definition and Identification) คือการวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ ปัญหาเรื่องในของมุมมองปัญหาด้านพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างนั้น และปัญหาอื่น ๆ ที่มีต้องปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

2. การวิเคราะห์ให้เห็นศักยภาพและโอกาส(Opportunity and Potential) คือการวิเคราะห์ให้โอกาสที่ดีในการปรับปรุงเช่น การถือครองที่ดินโดยรัฐ ข้อดีของการใช้พื้นที่ของชุมชน สิ่งที่มีคุณค่าและนำเสนอเสริมให้ดียิ่งขึ้นเช่น กิจกรรมทางสังคมและศาสนา ความผูกพันระหว่างคนกับพื้นที่ เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ให้เห็นอุปสรรคและข้อจำกัด(Constrain and Limitation) คือการค้นหาอุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางการปรับปรุงเช่น ขนาดของพื้นที่ซึ่งคับแคบ การใช้พื้นที่ที่เป็นเขตหวงห้ามของชาวมุสลิม การเข้าถึงไม่สะดวก เป็นต้น

3. ขั้นตอนการปรับปรุงพื้นที่

เป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่าง ประกอบกับปัญหาทางกายภาพ มาทำการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ว่างสาธารณะ และการเชื่อมต่อกิจกรรมให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีขั้นตอนหลักๆดังนี้

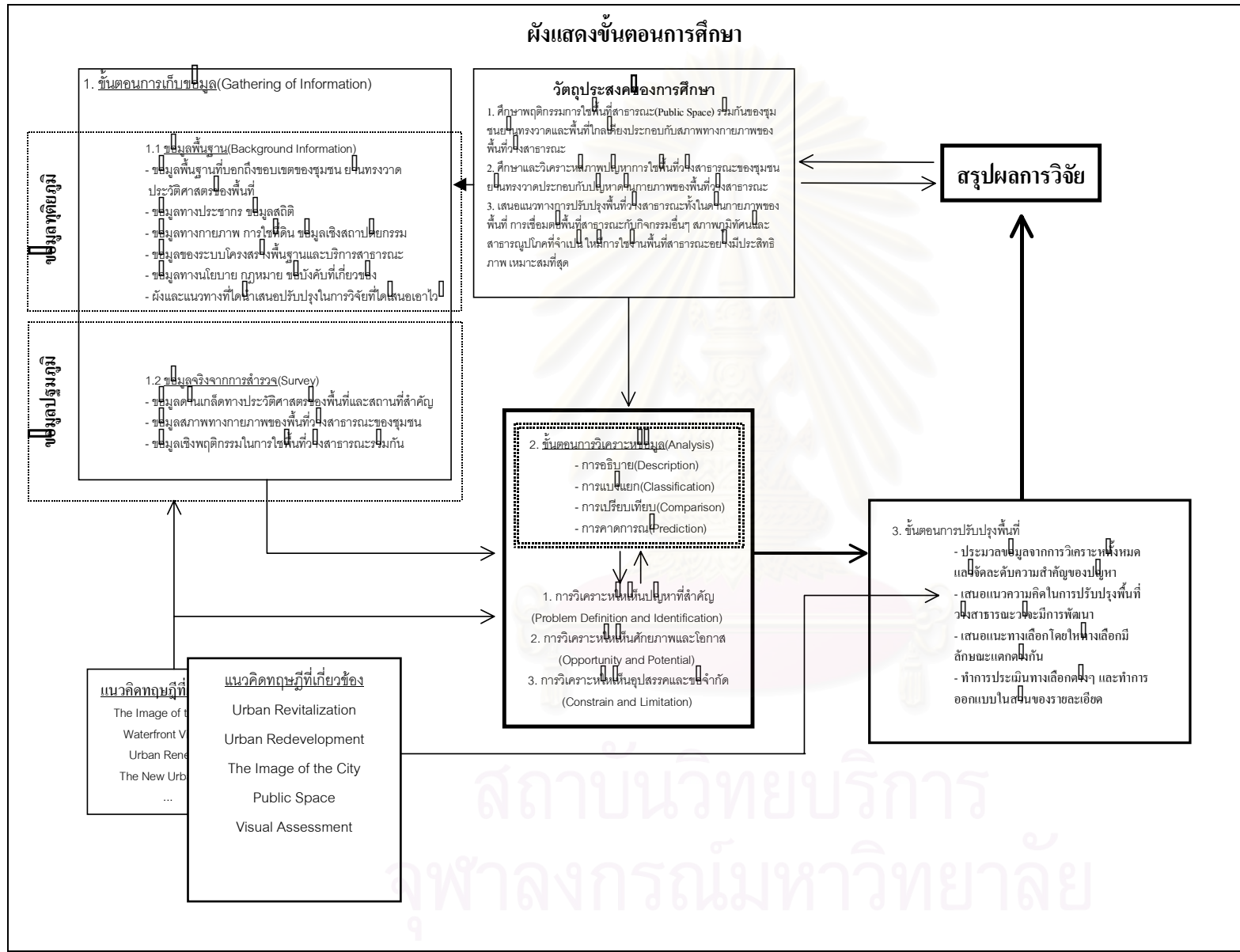
- ประมวลผลข้อมูลจากการวิเคราะห์ทั้งหมด แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ว่าสิ่งใดสำคัญมากหรือน้อย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปัญหาเป็นหมวดหมู่ให้เข้าง่ายขึ้น
- เสนอแนวความคิดในการปรับปรุงพื้นที่ว่างสาธารณะว่าจะมีการพัฒนาได้อย่างไร และเพิ่มเติมสิ่งจำเป็นในการใช้งานพื้นที่ว่าง การปรับปรุงทางเท้า การเชื่อมต่อพื้นที่ริมน้ำและทำเรือ

โดยให้คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการประกอบกับการพิจารณา เช่น นำแบบที่ได้
นำไปปรับปรุง เสนอให้มีการวิจารณ์แบบแล้วนำเอาข้อมูลไปปรับปรุง

- เสนอแนะทางเลือกโดยให้ทางเลือกมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ทางเลือกหนึ่งเน้นการพัฒนา
สูงสุด อีกทางเลือกหนึ่งเน้นการอนุรักษ์เพื่อหาจุดที่เหมาะสม
- ทำการประเมินทางเลือกต่างๆ และทำการออกแบบในส่วนของรายละเอียด การปรับปรุง
พื้นที่ว่างสาธารณะด้านกายภาพของที่ว่าง เสนอแนะกฎข้อบังคับในการใช้พื้นที่ว่าง การ
ควบคุมดูแลในอนาคต และแนวทางการนำไปปฏิบัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เคยมีผู้วิจัยในแนวทางเดียวกัน การจำกัดความความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวกับการวิจัย รวมไปถึงประวัติศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้เข้าใจในแนวความคิดและทางแก้ปัญหา เพื่อช่วยในการทำวิจัยโดยแนวคิดที่ได้ทำการศึกษาในบทนี้คือ

- แนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ(Public Space) โดยกล่าวถึงความหมายของพื้นที่สาธารณะ ลักษณะการเกิดพื้นที่สาธารณะ ความสำคัญของพื้นที่สาธารณะและลักษณะของพื้นที่สาธารณะที่ดี
- แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับ Revitalization, พฤติกรรมและวิถีชีวิตของชุมชน/มิติเวลาและตัวอย่างการวิจัยที่เกี่ยวข้อง(Case Study) เป็นต้น
- ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านประวัติความเป็นมาของพื้นที่ย่านทรงวาดและเขตสัมพันธวงศ์ (ภาคผนวก ข.)
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์(ภาคผนวก ค.)

2.1. แนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ (Public Space)

2.1.1. ความหมายของพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะเป็นองค์ประกอบของเมืองมีความสำคัญมากในการออกแบบชุมชนเมือง (Urban Design) เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดกิจกรรมและความสัมพันธ์กันในระหว่างคนภายในเมือง ซึ่งคำว่า"สาธารณะ"ในที่นี้หมายถึงในภาษาอังกฤษหมายถึง"Public" (Ervin, 1989: 123.) ซึ่งคำว่า"Private"หมายถึงพื้นที่(Space) ในร่ม(Indoors)หรือกลางแจ้ง(Outdoors)ที่มีความเป็นส่วนตัว ในบ้านหรือสถานที่ของตนเอง ส่วนคำว่าสาธารณะ(Public) นั้นมีความหมายถึงพื้นที่ๆนอกเหนือและอยู่ระหว่างพื้นที่Private พื้นที่เหล่านี้ได้แก่ ถนน ลาน สวนสาธารณะ ร้านค้า ตลาด วัด ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ พื้นที่ๆมีการทำกิจกรรมทางสังคม

การศึกษาพื้นที่สาธารณะในระดับเมืองจะต้องเข้าใจUrban Form, Figure and Ground, Pattern, Grain ของเมือง พื้นที่ในระดับเมืองมี 2 ลักษณะคือ

1. Urban Space เกิดจากการปิดล้อมของสิ่งก่อสร้างต่างๆ นับตั้งแต่ ถนน อาคาร และสิ่งอื่นๆที่มนุษย์สร้างขึ้น
2. Open Space คือพื้นที่ว่างที่เกิดขึ้นในบรรยากาศซึ่งเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว หรือเกิดจากการสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยของคนในเมือง เช่น สนาม สวนสาธารณะ ซึ่งทั้งสองลักษณะอาจมีหน้าที่ๆซ้อนทับกันได้ด้วย

พื้นที่ในงานสถาปัตยกรรม หมายถึงพื้นที่ๆถูกปิดล้อมด้วยSolid Formนั่นคือผนังอาคาร(มุสดี ทิพทัศ, 2540: 28-29) และการจัดสรรพื้นที่ว่างในงานสถาปัตยกรรมมี 3 ลักษณะคือ

1. พื้นที่ภายนอกอาคาร(Outer Space) คือพื้นที่ที่เกิดขึ้นระหว่างมวล หรือกลุ่มก้อนของอาคาร
2. พื้นที่ภายใน(Inner Space) คือพื้นที่ในปริมาตรของอาคาร รวมไปถึงพื้นที่ต่อเนื่องจากพื้นที่ภายใน ซึ่งมีผนังอาคารเป็นตัวกำหนดขอบเขตของพื้นที่ภายในนั้น
3. พื้นที่สอดประสานระหว่างกัน(Interpenetration of Space) เป็นการสอดแทรกประสานระหว่างพื้นที่ภายนอกและภายใน

เฮสเตอร์ (Hester, 1975:35) ได้กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการใช้พื้นที่ในชุมชน ที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบพื้นที่ในชุมชน ได้แก่

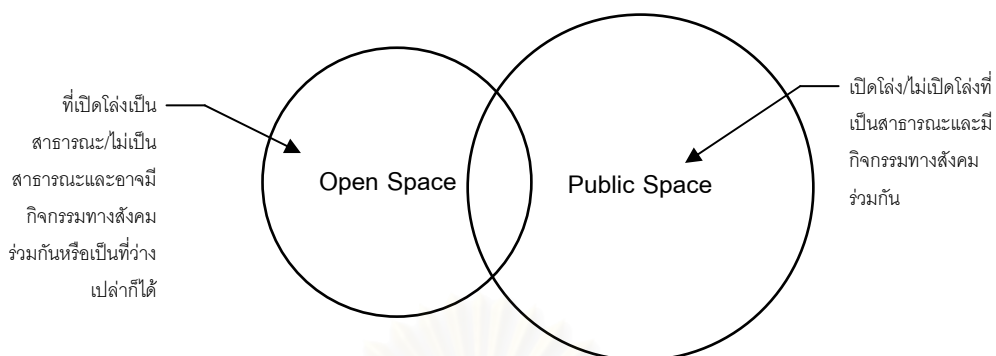
- 1) คุณภาพและปริมาณของพื้นที่ว่าง
- 2) ปัจจัยทางสังคม เช่น ระดับชั้นทางสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิต เพศ เชื้อชาติ ศาสนา
- 3) ปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น ความเข้ากันได้ของผู้ใช้พื้นที่ว่างร่วมกัน
- 4) ความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ในละแวก และนอกละแวกชุมชน รวมทั้งสาธารณูปโภค และบริการต่างๆ

ฟรีดแมน (Freedman, 1975: 90) กล่าวว่า ในการใช้สวนสาธารณะที่มีขนาดและความหนาแน่นระดับหนึ่ง ผู้ใช้อาจรู้สึกอึดอัดหากผู้ร่วมใช้สวนสาธารณะเป็นกลุ่มที่เข้ากันไม่ได้ แต่อาจไม่รู้สึกอึดอัด หากผู้ร่วมใช้สวนสาธารณะเป็นกลุ่มที่เข้ากันได้ ดังนั้น ในการออกแบบสวนสาธารณะขนาดเล็ก ถ้าสามารถออกแบบให้เกิด 'territorial marker' เช่น เสาโคมไฟ ม้านั่ง ต้นไม้ แนวพุ่มไม้ ฯลฯ ที่ชัดเจน ก็จะสามารถรองรับผู้ใช้จำนวนมากขึ้นได้

รัทเลดจ์ (Rueledge, 1971) ได้กล่าวโดยรวมน้อย่างกว้างๆ ว่า การออกแบบวางผังพื้นที่นันทนาการในชุมชนควรมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สอยที่เกิดขึ้นจริง หรือคาดว่าจะเกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มผู้ใช้ และควรคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้สอย สุนทรียภาพ และการลงทุนควบคู่กันไป

เกิร์ลลิง และเฮลป์แฮนด์ (Girling and Helphand, 1994: 222, 224) ได้กล่าวไว้ว่า พื้นที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่สวนสาธารณะ เช่น ทางสัญจร ถนนปลายตัน พื้นที่ที่ถูกทิ้งร้าง คูน้ำ ฯลฯ สามารถปรับปรุงให้เป็นพื้นที่นันทนาการร่วมกันของผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้เป็นอย่างดี และยังได้เสนอแนวทางการออกแบบถนนปลายตันที่ผสมผสานทางเดินเท้า และทางรถยนต์เข้าด้วยกัน ที่เรียกว่า "playstreet" อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับถนนในชุมชนอาศัยในบางครั้งงานศึกษาไม่ครอบคลุมพฤติกรรมการใช้สอยที่เกิดขึ้นจริง เช่น งานศึกษาเรื่อง Residential Streets ของ The Urban Land Institute, the American Society of Civil Engineers และ the National Association of Homebuilders (1974) ของสหรัฐอเมริกา ไม่ครอบคลุมด้านพฤติกรรมนันทนาการในพื้นที่ทางสัญจร โดยกล่าวเพียงเฉพาะด้านพฤติกรรมสัญจร และมาตรฐานต่างๆ โดยทั่วไปเท่านั้น

ดังนั้นพื้นที่สาธารณะ(Public Space)หมายถึง พื้นที่ทั้งภายนอกและส่วนที่สอดประสานระหว่างพื้นที่ภายในที่เป็นพื้นที่สาธารณะและมีผู้คนในเมือง มารวมตัวกัน และใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อทำกิจกรรมพบปะทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งพื้นที่สาธารณะมักที่จะถูกวางตำแหน่งให้มีความสัมพันธ์กับอาคารสาธารณะ อาจมีการเปิดมุมมองจากระยะไกลให้อาคารเด่นมากยิ่งขึ้น ส่วนพื้นที่สาธารณะในระดับชุมชนหรือย่าน อาจเป็นแค่จุดตัดของถนน แหล่งรวมกิจกรรมบางชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการค้า หรือสถานที่พบปะพูดคุย หรือพักผ่อนในช่วงเวลาหนึ่งในการดำรงชีวิตในแต่ละวัน

2.1.2 ลักษณะของพื้นที่สาธารณะ¹

ก. รูปร่างและบริเวณของพื้นที่สาธารณะ

รูปร่างของพื้นที่สาธารณะนั้นจะเกิดจากหน้าที่ใช้สอยพื้นที่ รูปร่างของพื้นที่สาธารณะมีหลายชนิด ได้แก่ สีเหลี่ยมจัตุรัส สีเหลี่ยมผืนผ้า วงกลม วงรี รูปแปดเหลี่ยม หรือรูปร่างที่ไม่แน่นอน รูปร่างตามธรรมชาติ รูปร่างนี้อาจเกิดจากการรวมกันของพื้นที่สาธารณะหลายๆรูปทรง มาเชื่อมต่อกัน ดังนั้นรูปร่างพื้นที่สาธารณะจึงมีผลมาจากระบบเส้นทาง ถนนและทางเท้าด้วย

ข. ขอบเขตของพื้นที่สาธารณะ

ขอบเขตของพื้นที่สาธารณะเมืองมักที่จะถูกกำหนดด้วย 3 องค์ประกอบในสามมิติ ได้แก่

1. ระนาบผนัง หรือระนาบทางตั้ง(The Panel, Wall or Frame) ได้แก่โครงสร้างต่างๆ ที่เรียงรายโดยรอบอาคาร กำแพง รั้ว แนวเสา และหลังคาที่ยื่นออกจากตัวอาคารแต่ไม่มากนัก หรือแนวต้นไม้
2. ระนาบพื้น หรือระนาบทางแนวนอน(The Floor) จะถูกกำหนดโดยแนวของอาคาร แนวของถนน ทางเท้า หรือโดยลวดลายวัสดุที่ใช้
3. ระนาบเพดาน หรือระนาบเหนือศีรษะ(The Ceiling) ซึ่งมักจะมีขอบเขตไม่แน่นอน อาจเปิดโล่ง หรือมีหลังคาคลุมได้แก่ ทางเดินที่มีหลังคาคลุม กิ่งพุ่มของต้นไม้

ค. ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่สาธารณะ

ตำแหน่งพื้นที่สาธารณะจะชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ใช้สอย หรือการใช้งานของสถานที่นั้นๆอย่างชัดเจน อันเป็นผลมาจากความต้องการของประชาชน และแนวความคิดในการวางผัง ซึ่งพอจะสรุปตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่สาธารณะได้ดังนี้

¹ อภิศักดิ์ ไพฑูริย์, 2543. วิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนเมือง: กรณีศึกษาเมืองขอนแก่น (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

1. บริเวณใจกลางเมือง จะดูเหมือนว่าเป็นจุดศูนย์กลางของถนน ของอาคาร หรือเป็นศูนย์กลางของการขยายตัวของเมืองทั้งหมด
2. บริเวณที่เป็นจุดตัดของถนน จะอยู่บริเวณถนนสายหลัก ทางร่วมทางแยก เกิดเป็นสี่แยก สามแยก หรือวงเวียน บางครั้งอาจเกิดในจุดเดียวกับศูนย์กลางเมือง
3. บริเวณโดยรอบอาคารสาธารณะที่มีความสำคัญ เป็นเสมือนทางเข้าหลักไปสู่อาคารสาธารณะนั้น ศาลากลาง โบสถ์ ศาลเจ้า ตลาด หรือบริเวณที่เป็นย่านธุรกิจ ความสำคัญของพื้นที่สาธารณะจะเห็นจากการที่อาคารสำคัญหันหน้าเข้าหาพื้นที่สาธารณะทั้งหมด
4. บริเวณที่เป็นประตูทางเข้าเมืองส่วนมากมักเกิดในสมัยยุคกลาง ที่มักมีพื้นที่ภายในตรงจุดทางเข้า มักมีการใช้งานเป็นตลาดที่มีการซื้อขายสินค้ากัน หรือเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายสินค้าจากในเมืองและนอกเมือง หรือเป็นจุดหยุดพัก พื้นที่สาธารณะเหล่านี้มักจะมีถนนแยกออกหลายสายกระจายไปสู่จุดต่างๆ

2.1.3 ปัจจัยในการเกิดพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะนอกจากจะเป็นองค์ประกอบของเมืองแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นที่สาธารณะเหล่านี้จะทำให้กิจกรรมเปลี่ยนไปด้วย ปัจจัยที่ทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะพิจารณาได้ 2 ประเด็น ได้แก่

ก. ปัจจัยทางธรรมชาติ หรือปัจจัยทางกายภาพ(Natural or Physical Determination) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- สภาพอากาศและอุณหภูมิ ซึ่งมีอิทธิพลกับการเกิดพื้นที่สาธารณะอย่างมาก เช่นในเมืองที่มีอากาศอบอุ่น อากาศแจ่มใส ทำให้คนมีความกระตือรือร้นในการออกมาทำกิจกรรมทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะภายนอกอาคาร ส่วนพื้นที่ที่มีอากาศหนาวเย็น พื้นที่สาธารณะจึงมักเกิดในอาคาร พื้นที่ที่มีแดดฝนมากพื้นที่สาธารณะจะมีหลังคาคลุมแดดฝนได้ดี ให้ผู้ใช้งานหรือคนที่สัญจรผ่านไปมาได้รับความสะดวกสบาย
- ระดับความสูงต่ำและความลาดชันของพื้นที่ ในเมืองที่มีความลาดชันไม่เท่ากัน พื้นที่สาธารณะเหล่านี้จะเปลี่ยนรูปแบบไป ได้แก่การปรับพื้นที่สาธารณะให้เป็นไปตามสภาพความลาดเอียงให้มากที่สุด และคงสภาพรูปร่างของพื้นที่เดิมเอาไว้ จึงเกิดพื้นที่สาธารณะที่มีรูปร่างไม่แน่นอน(แนวคิดของกรีก) ส่วนในบางพื้นที่อาจมีการพยายามปรับพื้นที่เพื่อให้ตอบสนองประดยชนให้สอยให้มากที่สุด อาจมาในรูปแบบของรูปทรงเลขาคณิต(แนวคิดของโรมัน)
- สภาพพื้นดิน ชนิดของดิน โครงสร้างของดิน จะมีอิทธิพลต่อวัสดุก่อสร้าง วัสดุปูพื้น การระบายน้ำและความมั่นคงแข็งแรง

ข. ปัจจัยทางวัฒนธรรมและพฤติกรรม(Civilization or Behavioral Determination) ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

- สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุทำให้เกิดการรวมกลุ่มทำการค้าขาย ทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะ ซึ่งจะมีผลต่อขนาด รูปร่างและตำแหน่งของพื้นที่สาธารณะด้วย
- สภาพทางการเมือง พื้นที่อาจถูกใช้เป็นที่รวมกลุ่มทางการเมือง ทางทหาร โดยเฉพาะในยุคที่ระบอบประชาธิปไตยมีความรุ่งเรือง เช่นในยุคกรีก พื้นที่สาธารณะจึงมักจะมีขนาดใหญ่รองรับคนจำนวนมาก และมักแสดงถึงความยิ่งใหญ่

2.1.4 ความสำคัญของพื้นที่สาธารณะ

ก. เพื่อการค้า ด้วยกิจกรรมการค้าที่ต้องการการพบปะพูดคุย เลือกหรือซื้อหาสินค้า พื้นที่ตลาดที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอกับการใช้งาน หรือไม่ตรงกับเวลาทำให้พื้นที่สาธารณะอาจทำหน้าที่เป็นตลาดได้ เช่น บริเวณถนนทางเท้า ลานวัด เป็นต้น

ข. เพื่อการสื่อสาร เป็นสถานที่เพื่อกิจกรรมทางสังคม เป็นจุดเปลี่ยนและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

ค. เพื่อนันทนาการ ทั้งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและเล่นกีฬา ซึ่งจะผสมผสานกับกิจกรรมอื่นๆ ในช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งมนุษย์จะมีเวลาในการทำกิจกรรมคือ เวลาที่ใช้ด้านร่างกายโดยการนอน รับประทานอาหารเป็นเวลาประมาณ 10 ชั่วโมง เวลาที่ใช้ด้านเศรษฐกิจโดยการประกอบอาชีพประมาณ 9 ชั่วโมง เวลาที่ใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจโดยการนั่งพักผ่อน เล่นกีฬาประมาณ 5 ชั่วโมง (Ronney: 1945, 14) ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 5 ของเวลาแต่ละวัน พื้นที่สาธารณะในหน้าที่ของการเป็นที่พักผ่อนจึงสำคัญมาก

ง. เพื่อการเคารพศรัทธา มักจะเป็นทางเข้าบริเวณด้านหน้าอาคารทางศาสนา เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การบูชา การสวดมนต์

จ. เพื่อเน้นให้ความสำคัญกับสถานที่ หรือเป็นเอกลักษณ์ของอาคารที่มีความสำคัญ เช่น ศาลากลาง โบสถ์ ศาลเจ้า อนุสาวรีย์ หรือเน้นจุดที่มีการตัดกันของทางสัญจรสายสำคัญ

ฉ. เพื่อผลในการมองเห็น ในอาคารบางหลังที่มีความสำคัญจำเป็นต้องการพื้นที่โดยรอบอาคารหรือสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของเมือง และในบางครั้งอาจเพื่อกระจายคนจำนวนมากออกจากอาคารขนาดใหญ่

2.1.5 ลักษณะพื้นที่สาธารณะที่มีคุณภาพ

- ก. พื้นที่สาธารณะที่มีคุณภาพจะต้องสามารถโอบอุ้มเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของพื้นที่ให้บริการอันมีหลายระดับ คือบ้านพักอาศัยแต่ละครอบครัว พื้นที่ในระดับละแวก พื้นที่ระดับชุมชน ไปจนกระทั่งถึงระดับเมือง
- ข. พื้นที่สาธารณะจะต้องเชื่อมต่อกันได้ง่าย มีระบบการเปิดปิดที่ดี ต้องเข้าถึงและใช้งานได้ง่ายแต่ต้องมีระบบที่สามารถป้องกันตัวเองได้ตามความต้องการ
- ค. ต้องมีชีวิตชีวา ไม่แออัด
- ง. ต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้หลากหลายของกิจกรรม
- จ. มีสาธารณูปโภคที่ดีและถูกสุขลักษณะ
- ฉ. มีความงดงาม

ข. ช่องทางหรือเส้นทางที่เกี่ยวข้องเนื่องกับพื้นที่สาธารณะเหล่านี้ จะต้องมิลักษณะเชื่อมกับกิจกรรมในพื้นที่ และต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อกิจกรรมในพื้นที่ทางวัฒนธรรม

ข.

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ

2.2.1 มาตรฐานในการออกแบบพื้นที่สาธารณะ (เนื่องจากไม่มีมาตรฐานพื้นที่สาธารณะจริงๆ จึงใช้มาตรฐานพื้นที่ส่วนกลาง มาตรฐานพื้นที่นันทนาการและพื้นที่สวนสาธารณะมาใช้ในการเปรียบเทียบแทน)

2.2.1.1 มาตรฐานการเคหะแห่งชาติของไทย (2531)² มีการกำหนดให้มีพื้นที่สาธารณะให้สัมพันธ์กับขนาดของชุมชนโดยกำหนดตามจำนวนที่อยู่อาศัยและประชากรดังนี้

ตาราง 2.2.1 มาตรฐานการเคหะแห่งชาติของไทย

จำนวนที่อยู่อาศัยและประชากร	เรียกหน่วยนี้ว่า	พื้นที่สาธารณะ
1. จำนวนที่อยู่อาศัย 300-500 หน่วยประชากร 1,500-2,500 คน	ชุมชนขนาดหมู่บ้าน	-
2. จำนวนที่อยู่อาศัย 1,200-2,000 หน่วยประชากร 6,000-10,000 คน	ชุมชนขนาดตำบล	1. พื้นที่สวนสาธารณะประมาณ 10 ตารางเมตร/ครอบครัว 2. สนามฟุตบอล 1 สนาม 3. สนามบาสเก็ตบอล 1 สนาม 4. สนามแบดมินตันและสนามเทนนิส อย่างละ 1 สนาม
3. จำนวนที่อยู่อาศัย 3,600-6,000 หน่วยประชากร 18,000-30,000 คน	ชุมชนขนาดอำเภอ	1. พื้นที่สวนสาธารณะประมาณ 10 ตารางเมตร/ครอบครัว 2. สนามฟุตบอล 1 สนาม 3. สนามบาสเก็ตบอล 1 สนาม 4. สนามแบดมินตันและสนามเทนนิส อย่างละ 1 สนาม 5. โรงภาพยนตร์หรือโรงมหรสพ 1 แห่ง
4. จำนวนที่อยู่อาศัย 10,800-18,000 หน่วยประชากร 54,000-90,000 คน	ชุมชนขนาดเมือง	1. พื้นที่สวนสาธารณะประมาณ 10 ตารางเมตร/ครอบครัว 2. สนามฟุตบอล 1 สนาม 3. สนามบาสเก็ตบอล 1 สนาม 4. สนามแบดมินตันและสนามเทนนิส อย่างละ 1 สนาม 5. โรงภาพยนตร์หรือโรงมหรสพ 1 แห่ง

² วัฒนสิทธิ์ ทรายางกูร, คร.และนิลบล คล่องเวสละ, 2542. พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะภายในชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.)

2.2.1.2 มาตรฐานของการเคหะชุมชนแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา³(National Public Housing Authority) ได้กำหนดให้มีพื้นที่สาธารณะโดยใช้เกณฑ์จากจำนวนประชากรคือ ทุกๆ 5,000 คน จะต้องมียี่พื้นที่สาธารณะระดับ “Neighborhood park” ขนาด 1.20 เอเคอร์(4,856 ตารางเมตร) และพื้นที่นันทนาการระดับ”Neighborhood playground” ขนาด 1.20 เอเคอร์(4,856 ตารางเมตร)

2.2.1.3 มาตรฐานของสมาคมนันทนาการแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา⁴(National Recreation Association)(ปี 1948) ได้กำหนดขนาดของพื้นที่โดยใช้เกณฑ์ประชากร โดยให้มีพื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 10 ที่จัดเป็นสวนและพื้นที่นันทนาการ หรือพื้นที่”Playground” 1 เอเคอร์(4,047 ตารางเมตร) ต่อประชากรทุกๆ 800 คน

นอกจากนี้ในการออกแบบพื้นที่สาธารณะนั้นยังมีรายละเอียดเพิ่มเติมอีกมากเช่น

- พื้นที่สาธารณะนั้นจะต้องเข้าถึงได้โดยไม่ต้องข้ามผ่านถนนที่มีการจราจรคับคั่ง
- รัศมีการให้บริการนั้นจะต้องเป็นระยะที่สามารถเดินได้สะดวกคือ ประมาณ 400-2,400 เมตร
- พื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ที่ให้บริการ 4-7 ชุมชนควรมีขนาด 48,564-121,410 ตารางเมตร และในพื้นที่ชุมชนควรมีพื้นที่สาธารณะย่อยในชุมชนด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ วัฒนสิทธิ์ ทรายางกูร, ดร.และนิลบล คล่องเวสสะ, 2542. พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะภายในชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.)

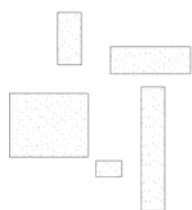
⁴ National Recreation and Park Association www.nrpa.org.htm

2.2.2. แนวทฤษฎีเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นที่สาธารณะ⁵

ก. ภาพและพื้นภาพ(Figure and Ground Theory) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมวลของสิ่งก่อสร้างที่ปกคลุมพื้นดินและพื้นที่ว่างที่เปิดเชื่อมโยงเข้าถึงกัน ซึ่งเป็นการอธิบายถึงรูปแบบของพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ว่างของเมือง ความแตกต่างของขนาด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความชัดเจนในการเห็นโครงสร้างของเมือง โดยวิธีการกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีขนาดที่ต่างกัน และเรียงความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของเมืองกับพื้นที่สาธารณะที่มีการเปิดเชื่อมเข้าหากัน

จากปรากฏการณ์โครงสร้างของเมืองโดยการศึกษาภาพและพื้นภาพของเมือง จะทำให้เราเห็นPattern ระหว่างพื้นที่สาธารณะซึ่งเป็นถนน ลาน เทียบกับเนื้ออาคาร (Urban Mass) สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดเนื้อของเมือง (Fabric) ทำให้ทราบถึงกลุ่มก้อนของอาคาร ย่าน รูปร่างของเมืองได้

ข. การเชื่อมต่อ(Linkage Theory) เป็นการศึกษาการรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงเส้นทางสัญจร การเชื่อมต่อ เคลื่อนไหว และความสำคัญของการกระจายตัวเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องของการเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะ ซึ่งการเชื่อมต่อของUrban Formเหล่านี้แบ่งได้ 3 ลักษณะคือ

- Composition Form เป็นการเชื่อมต่อในลักษณะเป็นกลุ่มเป็นก้อน โดยให้ความสำคัญกับโครงสร้างหน้าที่ของเมืองเป็นหลัก

- Mega Form เป็นความสัมพันธ์ของเนื้อเมือง ที่เชื่อมโยงกันในลักษณะแนวยาว ซึ่งสามารถบอกลำดับความสำคัญของพื้นที่สาธารณะได้

- Group Form เป็นผลมาจากการรวมกลุ่มกันของพื้นที่สาธารณะเองตามธรรมชาติหรือจากการสร้างขึ้น ซึ่งมักนิยมใช้ในการปรับปรุงพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์

ค. สถานที่(Place Theory) เป็นการศึกษาความเข้าใจในลักษณะทางวัฒนธรรมและผู้คนในบริบทของพื้นที่นั้นๆซึ่งจะสามารถบอกลำดับความสำคัญของพื้นที่สาธารณะหรือสถานที่นั้นๆ ซึ่งสร้างขึ้นจากเหตุการณ์และข้อจำกัดบางประการ เช่นลักษณะที่คงอยู่และพบเห็นได้ อันประกอบด้วย เช่นรูปร่าง พื้นผิว สีและยังแฝงไปด้วยสิ่งที่จับต้องไม่ได้คือวัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคม เป็นต้น

⁵ Trancik, R. *Finding Lost Space*. New York: A.S. Barues & Company, 1945.

2.2.3. แนวความคิดการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน

ชุมชน(The Neighborhood) ย่าน (The District) และทางเชื่อม (The Corridor) เป็นองค์ประกอบหลักในการปรับปรุงฟื้นฟูเมือง และแต่ละที่จะมีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน (Katz, 1994) การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะร่วมกันในเขตชุมชนชาวจีนมักใช้พื้นที่เช่น ศาลเจ้า ทางเดิน ร้านกาแฟ ร่วมกัน และแม้เป็นแค่พื้นที่เล็กเฉพาะจุด แต่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่น่าศึกษา Manler และ Guix, 1998 ได้กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชน จากการศึกษาองค์ประกอบชุมชนว่าสิ่งต่อไปนี้จะช่วยบอกความเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ได้เช่น

- ลักษณะภูมิประเทศ(Topography) ว่ามีลักษณะสภาพแวดล้อม จุดเด่นทางธรรมชาติ
- ระดับของกิจกรรม(Level of Activity) จะช่วยแยกออกว่ากิจกรรมใดเป็นกิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นประจำ กิจกรรมที่เกิดในช่วงประเพณี เช่น กิจกรรมการค้าแบบนัดหมาย การพักผ่อน การโดยสารหรือเข็นสินค้าผ่านทาง
- การรับรู้ถึงเสียงและกลิ่น(Sound and Smells) ด้วยอาชีพหรือกิจกรรมเฉพาะตัวทำให้เกิดกลิ่นหรือเสียงเฉพาะขึ้น เช่นกลิ่นเครื่องเทศจากโกดัง กลิ่นหอมของรูป
- เงื่อนไขและข้อกำหนดของอาคาร(Building Condition) อาคารที่มีอายุมาก มีสภาพทรุดโทรมเป็นอาคารสำคัญทางประวัติศาสตร์
- อัตราส่วนการใช้งานพื้นที่(Range of Uses and Scale of Uses) การใช้งานที่มีความมากน้อย จะบอกถึงกิจกรรมของผู้ใช้
- ระดับของการปิดล้อม(Level of Encloses) การปิดล้อมของอาคารที่แออัด หรือเบาบาง มีระดับการใช้งาน การเข้าถึง และการป้องกันคนภายนอกกับชุมชน
- โครงข่ายของที่ว่าง(Network of Spaces) การเชื่อมต่อกันของที่ว่างระหว่างชุมชน สะท้อนให้เห็นกิจกรรมการใช้งาน ความสำคัญหนาแน่นในแต่ละที่ว่าง

การฟื้นฟูไม่จำเป็นต้องทำทั้งเมือง อาจทำเฉพาะบริเวณที่เหมาะสม เช่นบริเวณที่มีความเสื่อมโทรมหรือบริเวณที่มีการใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า (ทฤษฎีและความรู้ด้านผังเมือง, 2543: 177, 185) การพัฒนาและปรับปรุงเมือง จะต้องเคารพประวัติศาสตร์ กฎหมาย และขอบเขตของเมือง โดยรูปแบบการพัฒนาจะต้องไม่ทำลายขอบเขตของเมืองเดิม (Peter Cathorpe in The Charter of The Urbanism.Lecceese and McCormick, rd., 2000)

2.2.4 แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ Revitalization

สิ่งที่ทำให้พื้นที่สาธารณะประสบความสำเร็จในการตอบสนองการใช้งาน

การประเมินคุณภาพพื้นที่สาธารณะกว่า 1,000 แห่งโดยสถาบัน Project for Public Spaces (PPS) สหรัฐอเมริกาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้พื้นที่สาธารณะเหล่านี้เป็นพื้นที่ที่ดีมีคุณภาพขึ้นอยู่กับ 4 ปัจจัยหลักได้แก่ การเข้าถึงและการประสานเชื่อมต่อ (Access & Linkages) การอบอุ่นน่าอยู่และภาพลักษณ์ที่สวยงาม (Comfort & Image) ผู้ใช้งานและกิจกรรมที่เกิดขึ้น (Uses & Activities) และการเป็นสังคม (Sociability)

1. การเข้าถึงและการประสานเชื่อมต่อ (Access & Linkages)

การเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะกับสภาพโดยรอบทั้งในด้านมุมมองและทางด้านกายภาพซึ่งอาจมองได้จากระยะไกลหรือระยะใกล้ ขอบเขตของพื้นที่สาธารณะเป็นสิ่งที่สำคัญมากยกตัวอย่างเช่น การเดินไปในถนนที่รอบข้างเป็นร้านค้าจะน่าสนใจกว่าการเดินในพื้นที่ผนังโล่งๆ และจะต้องสามารถจอดรถ และกลับได้ดีด้วย

2. การอบอุ่นน่าอยู่และภาพลักษณ์ที่สวยงาม (Comfort & Image)

ความปลอดภัยเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่ค่าให้พื้นที่สาธารณะมีคุณภาพ การที่คนในชุมชนโดยเฉพาะผู้หญิงตัดสินใจที่จะนั่งพักในจุดที่เป็นสาธารณะได้ สถานที่นั้นจะต้องมีความปลอดภัยพอสมควร สามารถบอกได้ว่าสถานที่ที่มีผู้หญิงอยู่มากจะปลอดภัย มีที่นั่งเพียงพอหรือไม่ สามารถใช้งานได้สะดวกสบายหรือไม่ นอกจากนี้ยังต้องมีความงดงามสบายตาและสะอาดด้วย พื้นที่สาธารณะต้องสร้างความประทับใจในครั้งแรกที่เห็น (First Impression) ได้

(Photo: 34th Street & 7th Avenue, New York, NY)

3. ผู้ใช้งานและกิจกรรมที่เกิดขึ้น (Uses & Activities)

กิจกรรมคือสิ่งที่พื้นฐานในการกรอบขอบเขตของพื้นที่สาธารณะนั้น และเป็นสิ่งที่ยืนยันและเป็นเหตุผลว่าคนที่ใช้งานจะกลับมาใช้งานอีกครั้ง พื้นที่สาธารณะที่ว่างเปล่าไม่มีกิจกรรมใดๆ ถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ กิจกรรมที่เกิดขึ้นต้องมีคนเป็นผู้มีส่วนร่วม และต้องมีความสมดุลระหว่างหญิงและชาย สมดุลระหว่างคนๆ เดียวและคนเป็นกลุ่ม และอายุของผู้ใช้งาน และต้องมีอุปกรณ์ที่ช่วยให้เกิดทางเลือกในการทำกิจกรรม

(Photo: Balboa Park, San Diego, CA)

4. การเป็นสังคม (Sociability)

คุณสมบัตินี้เป็นสิ่งที่อาจทำได้ยากที่สุด คือจะต้องทำให้คนที่ใช้งานมีความรู้สึกเป็นมิตร เป็นเพื่อนกัน มีการพูดคุยกันยิ้มแย้มแจ่มใส และรู้จักกันอย่างลึกซึ้งพอสมควร

(Photo: Jackson Square, New Orleans, LA)

2.2.5. พฤติกรรมและวิถีชีวิตของชุมชน/มิติเวลา

- ในการศึกษาลักษณะรูปแบบและนามธรรมของชุมชนเป็นการศึกษาเมืองในอีกแง่มุมหนึ่ง โดยแท้จริงแล้วรูปแบบ-นามธรรมนั้น สามารถครอบคลุมความหมายของเมืองเมืองหนึ่งได้ทั้งหมด และเป็นเรื่องยากที่จะทำการศึกษาทั้งหมดภายในเวลาอันจำกัด ในการศึกษาขั้นต้นผู้ศึกษาได้ทำการแยกการศึกษาออกเป็นรูปแบบ-นามธรรม และได้พบว่าทั้งสองสิ่งนี้มีสามารถแยกออกจากกัน รูปแบบและนามธรรมก่อให้เกิดจินตภาพสาธารณะ (Public Image) ดังนั้นในการศึกษาจึงมุ่งเน้นลักษณะรูปแบบ-นามธรรมที่ก่อให้เกิดเอกลักษณ์

(Identity) และจินตภาพสาธารณะ(Public Image) บริเวณย่านเยาวราช ราชวงศ์ และทรวงวาท เพื่อให้เข้าใจย่านนี้ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

Lynch ได้อธิบายคำว่า จินตภาพสาธารณะ (Public Image) ว่าหมายถึง ภาพโดยรวมที่อยู่ในใจของคนส่วนใหญ่ โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพหรือวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน และธรรมชาติของจิตวิทยา ก่อนที่จิตภาพของเมืองจะเกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่อย่างชัดเจน เมืองนั้นจะต้องมีการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ของตนเอง แสดงให้เห็นว่าเมืองนี้แตกต่างจากเมืองอื่นๆอย่างไร ซึ่งย่านเยาวราช ราชวงศ์ และทรวงวาทได้แสดงออกอย่างชัดเจน ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นมาจากวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนมิได้มีการออกแบบไว้ตั้งแต่ต้น แต่ชุมชนเกิดขึ้นมาจากการใช้ชีวิตโดยแท้จริง ในการศึกษาจึงมุ่งเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับการก่อให้เกิดลักษณะทางกายภาพของชุมชน

โครงสร้างและองค์ประกอบของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน คือ

1. ตัวกำหนดทางด้านมนุษย์ ซึ่งยังแบ่งเป็นด้านต่างๆ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลทำให้มนุษย์สามารถหรือไม่สามารถที่จะมีพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมนั้นๆหรือไม่
 - อิทธิพลทางด้านสรีรวิทยา เป็นเรื่องของสภาพและความสามารถทางร่างกายของมนุษย์ที่จะสนับสนุนหรือขัดขวางต่อการเกิดพฤติกรรม เช่น ในขณะที่คนใช้ชอชวาณิชเหมือนกัน แต่ชอชวานซึ่งเป็นคนพิการไม่สามารถเดินช้อชเหมือนคนปกติได้ ชอชวาณิชจึงเป็นที่ทำมาหากินของชอชวาน
 - อิทธิพลทางด้านบุคลิกภาพ ลักษณะหรือนิสัยส่วนบุคคลมีส่วนในการก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เข้าไปสัมพันธ์กับสภาพกายภาพต่างกัน เช่น คนจีนไม่ชอบอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ชอบอาศัยอยู่ห้องแถวมากกว่าเพราะคนจีนชอบที่จะพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกับเพื่อนบ้านทำให้รู้สึกอบอุ่น
 - อิทธิพลทางด้านสังคม สังคมมีความแตกต่าง มีกฎเกณฑ์ในการควบคุมดูแลแตกต่างกัน และเป็นตัวสร้างปัจจัยที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการเข้าไปสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
 - อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรม ชุมชนจะประกอบด้วย ความเชื่อ ความศรัทธาและวัฒนธรรม ซึ่งมีส่วนให้เกิดความสัมพันธ์กับลักษณะทางกายภาพที่ต่างกันออกไป
2. ตัวกำหนดทางด้านกายภาพ เป็นองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสร้างหรือปิดกั้นพฤติกรรมมนุษย์ในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
 - โอกาสของสภาพแวดล้อมทางกายภาพในการส่งเสริม หรือ ขัดขวางพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์
 - คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นสิ่งเร้าให้มนุษย์เกิดหรือไม่ให้เกิดความสนใจ อันจะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมนั้นๆ
 - ตำแหน่งของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถหรือความพอใจของมนุษย์ด้วย

2.3 สรุปทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 สรุปทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ(Public Space)

- พื้นที่สาธารณะหมายถึงพื้นที่ที่เกิดจากการปิดล้อมของสิ่งก่อสร้างเช่นอาคาร ถนน ที่เป็นสาธารณะและพื้นที่ว่างเช่นสนาม สวน เป็นต้น ซึ่งพื้นที่สาธารณะนี้มีหน้าที่หลายประการเช่น เพื่อการค้า เป็นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นสถานที่สำหรับนันทนาการ เป็นพื้นที่สำหรับรองรับการมองเห็นหรือเน้นให้อาคารที่อยู่บริเวณนั้นมีความสำคัญมากขึ้น เป็นต้น
- ลักษณะของพื้นที่สาธารณะที่ดีนั้นจะต้องจะต้องสนองตอบสังคมชุมชนโดยรอบได้ และจะต้องเข้าถึงได้สะดวก มีการปิดเป็นเวลา และจะต้องมีความเป็นชีวิตชีวาไม่แออัดและมีสาธารณูปโภคสาธารณูปการอย่างครบครัน
- พื้นที่สาธารณะสามารถเกิดได้ทั้งจากการสร้างขึ้นของมนุษย์และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยตำแหน่งของพื้นที่สาธารณะอาจเกิดบริเวณใจกลางเมือง หรือจุดตัดของเส้นทาง หรือโดยรอบอาคารสาธารณะหรือเกิดบริเวณประตูเมือง เป็นต้น

2.3.2 สรุปทฤษฎีและแนวความคิดด้านการปรับปรุงฟื้นฟู(Revitalization)พื้นที่สาธารณะ

- โดยทั่วไปนั้นเมืองจะประกอบไปด้วยอาคารและที่ว่างซึ่งเรียกว่าภาพ(Figure)และพื้นภาพ(Ground)ของเมืองและเส้นทางที่เชื่อมอาคารและพื้นที่สาธารณะและที่ว่างนั้นคือถนนและทางเดินซึ่งเรียกว่าการเชื่อมต่อ(Linkage) ส่วนอาคารที่มีความสำคัญซึ่งสังคมนั้นเข้าใจกันเช่น วัด ศาลเจ้า นั้นเรียกว่าสถานที่หรือ(Place)
- การปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่สาธารณะหรือเมืองนั้นสามารถกระทำได้หลายแนวทาง เช่นการฟื้นฟูวิถีชีวิตให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น การฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของชุมชน การฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เป็นต้น
- สำหรับการฟื้นฟูพื้นที่สาธารณะนั้นสถาบันที่ทำงานเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะทั่วโลกได้สรุปว่าพื้นที่สาธารณะนั้นจะต้องมีคุณสมบัติคือประการแรก การเข้าถึงและการประสานเชื่อมต่อ(Access and Linkage)จะต้องมีประสิทธิภาพดี ประการที่สองคือความอบอุ่นน่าอยู่และภาพลักษณ์ที่สวยงาม(Comfort and Image) ประการที่สามคือผู้ใช้งานและกิจกรรมที่เกิดขึ้น(Uses and Activities)จะต้องสมดุลต่อกันและประการสุดท้ายคือความเป็นสังคม(Sociability)
- พฤติกรรมของคนที่ทำกับพื้นที่สาธารณะจะต้องมีอิทธิพลคือ ประการแรกด้านสรีระของมนุษย์การทำมาหากิน ประการที่สองด้านบุคลิกภาพซึ่งแต่ละชาติไม่เหมือนกัน ประการที่สามคือด้านสังคมว่าชอบพบปะกันมากน้อยแค่ไหนประการสุดท้ายด้านวัฒนธรรมความเชื่อ

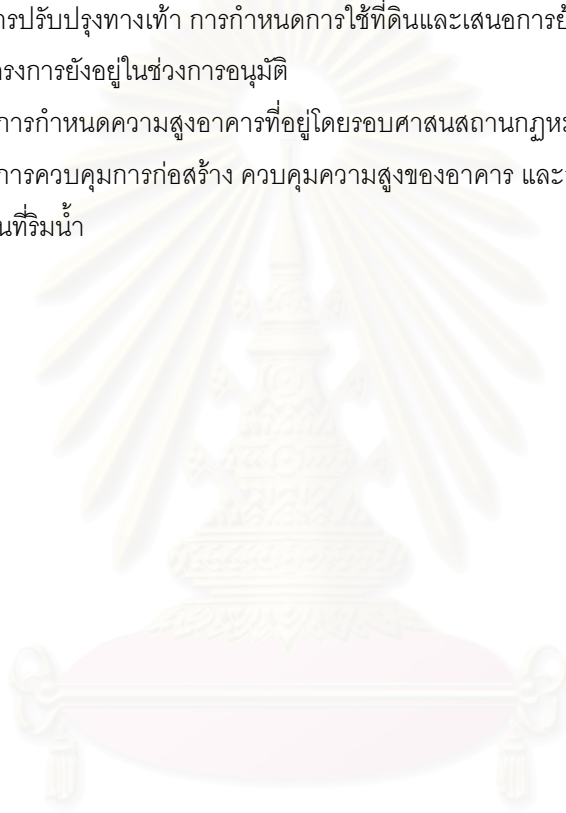
2.3.3 สรุปการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- พื้นที่ถนนทรงวาดนั้นเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และมีความเป็นชุมชนชาวจีนมาตั้งแต่สมัยสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี

- พื้นที่ถนนทรงวาดแต่เดิมเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจการค้ากับนานาประเทศ ทั้งนี้สภาพกายภาพที่เป็นท่าเรือจึงทำให้เกิดกิจกรรมโกดังสินค้าจำนวนมากและยังหลงเหลือร่องรอยจากอาคารโกดังที่มีรูปแบบรูปผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นสินค้าหลักในการส่งออก
- ในพื้นที่ถนนทรงวาดนั้นมีความหลากหลายของเชื้อชาติ ทั้งชาวจีน แขกและชาวตะวันตก ดังจะเห็นได้จากมีศาสนสถานและสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานกันอยู่

2.3.4 สรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ

- โครงการกรุงรัตนโกสินทร์ได้กำหนดให้พื้นที่ตั้งแต่จุดตัดของถนนทรงวาดกับถนนราชวงศ์ จนกระทั่งถึงซอยอิศรานุภาพเป็นพื้นที่ย่านถนนคนเดิน และมีแผนการปรับปรุงสาธารณูปโภค การปรับปรุงทางเท้า การกำหนดการใช้ที่ดินและเสนอการย้ายกิจกรรมโกดังสินค้าออกไป แต่โครงการยังอยู่ในช่วงการอนุมัติ
- มีการกำหนดความสูงอาคารที่อยู่โดยรอบศาสนสถานกฎหมายกรุงเทพมหานครได้กำหนดให้มีการควบคุมการก่อสร้าง ควบคุมความสูงของอาคาร และการควบคุมห้ามก่อสร้างอาคารในพื้นที่ริมน้ำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาและวิเคราะห์สภาพของพื้นที่ศึกษา

สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ศึกษาหากนำมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในด้านการออกแบบชุมชนเมืองแล้ว จะทำให้ทราบถึงศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนา ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด และทราบถึงข้อจำกัดของพื้นที่ และเมื่อศึกษาวิเคราะห์แล้วจะทำให้เข้าใจพื้นที่และประเด็นปัญหาและแนวคิดที่จะนำไปปรับปรุงพื้นที่ให้ดีขึ้นทั้งในภาพรวมและในรายละเอียด โดยในบทนี้จะกล่าวถึงภาพรวมจนกระทั่งจุดย่อยของพื้นที่ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ถนนทรงวาด

พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ในปัจจุบันนี้มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานมาตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งสิ่งทีหลงเหลือให้เห็นคือวันสามวัด ได้แก่ วัดเชิงเลนหรือวัดบพิตรพิมุขวรวิหาร วัดสามปลื้มหรือวัดจักรวรรดิชาวสวนรมหาวิหาร และวัดสำเพ็งหรือวัดปทุมคงคาราชวรรมหาวิหาร ซึ่งแต่เดิมพื้นที่นี้เป็นเคยเป็นสถานที่ประหารนักโทษ¹ สวนผลไม้ และที่รกร้าง

จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 โปรดให้สร้างพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดารามบนฝั่งพระนคร จึงได้รับสั่งให้ชาวจีน(แต่จีว) ที่อยู่ในพื้นที่ก่อสร้างจนกระทั่งพื้นที่ทำเดียนย้ายไปอยู่ในที่ดินพระราชทาน ในพื้นที่ไชน่าทาวน์ปัจจุบัน จึงทำให้เกิดชุมชนการค้าขนาดใหญ่ในเวลาต่อมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ในช่วงเวลาต่อมาชาวจีนมีชุมชนชาวจีน ทำให้มีชาวจีนจำนวนมากอพยบเข้ามาอาศัยได้ร่มบรมโพธิสมภารเป็นจำนวนมาก ชุมชนเหล่านี้กระจุกตัวอยู่กันอย่างหนาแน่น และเมื่อเกิดไฟไหม้จึงไม่สามารถดับได้ ในสมัยรัชกาลที่ 5. เกิดไฟไหม้หลายครั้ง และเมื่อไฟไหม้ทุกครั้งจะมีการตัดถนนในพื้นที่ที่ถูกไฟไหม้เสียหายไป ซึ่งถนนสายแรกคือถนนสำเพ็ง จนกระทั่งเกิดถนนในแนวตะวันออก-ตะวันตกที่สำคัญสี่สายคือ ถนนเจริญกรุง ถนนเยาวราช ถนนสำเพ็งหรือวานิช 1 และถนนทรงวาด

ถนนทรงวาดเป็นถนนที่เกิดขึ้นจากการเกิดไฟไหม้ในไชน่าทาวน์เช่นกัน ซึ่งชื่อ"ทรงวาด"ของถนนนี้เกิดจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5. ทรงลากเส้นตรงบนแผนที่และมีรับสั่งให้ตัดถนนเส้นนี้ตามแนวเส้นที่ทรงวาดไว้ ถนนทรงวาดเป็นถนนที่สามารถเชื่อมต่อกับถนนราชวงศ์ไปยังถนนเจริญกรุง บริเวณตลาดน้อย เป็นถนนที่ขนานไปกับแม่น้ำเจ้าพระยา และเคยเป็นท่าเรือสินค้าและเรือกลไฟที่ทำการขนส่งสินค้าและทำการค้ากับต่างประเทศ และหัวเมืองต่างๆเช่น ชลบุรี จันทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร บ้านดอนเป็นต้น การค้าพืชผลทางการเกษตร เช่นข้าว แป้ง ข้าวโพด และเครื่องเทศต่างๆ และยังเป็นท่าที่นำเอาสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาอีกด้วย แต่เดิมกิจการการค้าเหล่านี้เป็นของชาวตะวันตก โดยมรชาวจีนทำหน้าที่เป็นจับกั

¹ สาคีรี ทัทกะสุด, 2527. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวไทย จีน ตะวันตกในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2358-24533. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.)

และพะจื๊บที่ทำงานในทุกๆอย่างไม่ว่าจะเป็นการแบกหาม ไปจนถึงขายหน้าร้านและทำบัญชี ทำให้คนจีนมีความรู้ในการทำธุรกิจประเภทนี้ และกิจการเหล่านี้ได้เปลี่ยนมาเป็นของคนจีนเหล่านี้ในเวลาต่อมา

3.2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

3.2.1 ที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพทั่วไป

เขตสัมพันธวงศ์เป็นเขตพื้นที่ต่อเนื่องกับกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก โดยทิศเหนือติดกับเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ทิศใต้ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันออกติดกับเขตบางรัก และทิศตะวันตกติดกับพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก มีเนื้อที่ 1.416 ตารางกิโลเมตร

เขตสัมพันธวงศ์ มีพื้นที่รวม 1.42 ตารางกิโลเมตร หรือเพียงร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ทั้งหมดของกรุงเทพมหานคร จึงถือได้ว่าเขตสัมพันธวงศ์เป็นเขตการปกครองที่มีพื้นที่เล็กที่สุดของประเทศไทย เป็นที่ราบฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนเหนือ มีอาณาเขตติดต่อ² ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	จดเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย โดยมีถนนเจริญกรุง และถนนพระรามสี่ เป็นเส้นแบ่งแนวเขต ตั้งแต่สะพานเจริญสวัสดิ์ ไปจนถึงสะพานดำรงสถิตย์ (สะพานเหล็ก)
ทิศใต้	จดแม่น้ำเจ้าพระยา จากเชิงสะพานพระพุทธรูปอดฟ้า จนบรรจบกับปากคลองผดุงกรุงเกษมที่โรงบำบัดน้ำเสียสี่พระยา เป็นเส้นแบ่งแนวเขต
ทิศตะวันออก	จดเขตบางรัก โดยมีคลองผดุงกรุงเกษม ตั้งแต่เชิงสะพานเจริญสวัสดิ์ จนบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นเส้นแบ่งแนวเขต
ทิศตะวันตก	จดเขตพระนคร โดยมีคลองโอรังอ่างตั้งแต่สะพานเจริญสวัสดิ์จนถึงสะพานโอสถานนท์ ที่เชิงสะพานพระพุทธรูปอดฟ้า ออกแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นเส้นแบ่งแนวเขต

3.2.2 เส้นทางคมนาคมในเขตสัมพันธวงศ์

หลังจากการสร้างถนนเยาวราชในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ แทบจะไม่มีการสร้างถนนเพิ่มขึ้นใหม่ในเขตสัมพันธวงศ์อีกเลย มีแต่การปรับปรุงและจัดระเบียบจราจรให้ไหลลื่น ด้วยข้อกำหนดทางกายภาพ ถนนที่ใช้เพื่อการจราจรภายในเขตจึงมีแนวถนนหลักขนาน ๓ เส้นทาง ตามแนวทิศตะวันตกถึงตะวันออก คือ

- ถนนเจริญกรุง
- ถนนเยาวราช
- ถนนทรงวาด

แนวขนานสายแรก อยู่ทางส่วนเหนือ คือ ถนนเจริญกรุง เริ่มจากสะพานดำรงสถิตย์ (สะพานเหล็ก) เคนรถทางเดียวมาจนถึงแยกหมอมี่ (น้ำขมน้ำเต้าทอง) ต่อไปถึงวงเวียนข้าวหลาม ตัดถนนข้าวหลาม และถนนทรงวาด ส่วนถนนเจริญกรุงช่วงต่อจากนี้ไปทางทิศตะวันตก จากสะพานพิทยเสถียร (เชิงสะพานแยกซ้ายมือเป็นถนนโยธา ซึ่งเป็นถนนเข้าสู่สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์) เป็นการเดินรถสวนทางกับถนนเจริญกรุงช่วงที่กล่าวแล้ว

² ที่มา : สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

โดยเดินทางจากสะพานพิทยเสถียรไปทางวงเวียนข้าวหลาม เลี้ยวขวาเข้าถนนข้าวหลาม ข้ามสะพาน เลี้ยวซ้ายไปหัวลำโพงและถนนพระรามสี่ เลี้ยวขวาไปถนนมหาพฤฒารามไปเขตบางรัก หรือจากวงเวียนข้าวหลามเลี้ยวซ้ายเข้าถนนทรงวาด เลี้ยวขวาแล้วเลี้ยวขวาอีกไปข้ามประตู และแนวถนนทิศเหนือเช่นกัน จะมีถนนพระรามสี่ ที่มีการเดินทางจากสะพานเจริญสวัสดิ์ (หัวลำโพง) มาทางตะวันตกบรรจบกับถนนเจริญกรุงที่แยกหม่อมมี และถนนเจริญกรุงยังเป็นถนนหลักที่ใช้แบ่งเขตสัมพันธวงศ์กับเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายอีกด้วย

แนวกลาง ถนนเยาวราช เส้นทางเดินทางเริ่มจากข้ามประตูเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา (วงเวียนโอเดียน) ไปจนถึงสะพานกาน้ำร้อน (ไปวังบูรพา เขตพระนคร)

แนวขนานทางใต้ ถนนทรงวาด เป็นถนนเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจากเชิงสะพานพุทธ ผ่านถนนจักรวรรดิ เข้าสู่ถนนอนุวงศ์ ช่วงนี้จะเดินทางทางเดียวจากตะวันตกไปตะวันออก มีถนนทรงวาดตอนบนที่คู่ขนานกับถนนอนุวงศ์เดินทางเดียวแต่สวนทางกับข้างต้น จากถนนอนุวงศ์ตัดถนนราชวงศ์เข้าสู่ถนนทรงวาดไปทางทิศตะวันออกจนจบกับถนนเจริญกรุงที่วงเวียนข้าวหลาม (ใกล้ข้ามประตูเฉลิมพระเกียรติฯ)

การเดินทางในแนวเหนือ-ใต้ โดยลำดับจากตะวันตกไปตะวันออก คือ ถนนจักรวรรดิเส้นทางเดินทาง (ทางเดียว) จากเหนือไปใต้ ถนนราชวงศ์เดินทางสองทาง ถนนมังกรจากเหนือไปใต้ ถนนแปลงนามเดินทางเดียวจากใต้ไปเหนือ ผดุงด้าว (ซอยเท็กซัส) เดินทางทางเดียวจากเหนือไปใต้ ถนนทรงสวัสดิ์เดินทางจากใต้ไปเหนือ

การคมนาคมของเขตสัมพันธวงศ์ทางบก มีถนน 5 สายใหญ่ที่สำคัญ คือ

1. ถนนเจริญกรุง 2. ถนนทรงวาด 3. ถนนจักรวรรดิ 4. ถนนราชวงศ์ 5. ถนนเยาวราช

การคมนาคมทางน้ำ เขตสัมพันธวงศ์มีการคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา มีท่าเทียบเรือ จำนวน 7 ท่า แบ่งเป็น

- ท่าเรือโดยสาร คือ ท่าราชวงศ์
- ท่าขนถ่ายสินค้า 6 ท่า

3.2.3 การปกครอง

การแบ่งเขตการปกครองของเขตสัมพันธวงศ์มีจำนวนแขวง แบ่งออกเป็น 3 แขวง ได้แก่

- แขวงจักรวรรดิ จำนวนพื้นที่ 0.484 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือ ติดต่อ แขวงวังบูรพาภิรมย์ ถนนเจริญกรุง สะพานสวัสดิ์ถึงสะพานสถิต เขตพระนคร คลองโองอ่าง ถึง ถนนเยาวราช ทิศใต้ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนเยาวพานิช ถึงถนนเยาวราชแยกถนนแปลงนาม ทิศตะวันออก คลองโองอ่างถนนเยาวราช ถึง ถนนเยาวราชแยกถนนแปลงนาม ทิศตะวันตก ปากคลองโองอ่างริมแม่น้ำเจ้าพระยา
- แขวงสัมพันธวงศ์ จำนวนพื้นที่ 0.483 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนเยาวพานิช ถึงถนนเยาวราชแยกถนนแปลงนาม ถนนเยาวราช ถึงคลองโองอ่าง ถนนเจริญกรุง ทิศใต้ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา วัดปทุมคงคา ถนนทรงวาด ถึงสี่แยกข้าวหลาม ถนนเจริญกรุง ทิศตะวันออก ถนนเจริญกรุงถึงริมคลองโองอ่าง ติดกับเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ทิศตะวันตก ติดกับริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนเยาวพานิชถึงวัดปทุมคงคาศลาคาตริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

- แขวงตลาดน้อย จำนวนพื้นที่ 0.449 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาวัดปทุมคงคา ถนนทรงวาด ถึงสี่แยกข้าวหลามถนนเจริญกรุง ทิศใต้ ติดกับ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน แขวงบางรัก แขวงมหาพฤฒาราม ริมแม่น้ำเจ้าพระยาปากคลองผดุงกรุงเกษม เขตบางรัก ทิศตะวันออก คลองผดุงกรุงเกษม ถนนพระราม 4 ถึง ถนนเจริญกรุง ติดกับแขวงป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ทิศตะวันตก ปากคลองผดุงกรุงเกษมตลอดริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาถึงวัดปทุมคงคา

3.2.4 สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์แบ่งออกเป็นสามแขวง ได้แก่แขวงจักรวรรดิมีประชากร 12,454 คน แขวงสัมพันธวงศ์มีประชากร 15,353 คน แขวงตลาดน้อยมีประชากร 11,177 คน โดยเขตสัมพันธวงศ์นี้เป็นเขตที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดในกรุงเทพฯคือ 22,152³ คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานถึงร้อยละ 80 และเป็นผู้สูงอายุและเด็กร้อยละ 20 และยังพบว่ามีการแบ่งที่เป็นคนงานต่างถิ่นจากภาคอีสานและจากพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพฯเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นแหล่งงานขนาดใหญ่

สังคมและชุมชนของพื้นที่เป็นสังคมที่เข้มแข็งและเป็นผู้มีรายได้สูง การรวมกลุ่มทางสังคมเป็นไปได้ดีตั้งแต่เห็นได้จากความร่วมมือในการสร้างประตูเมืองที่วงเวียนโอเดียน หรือการร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น วันตรุษจีน วันเกิดเจ้าพ่อเจ้าแม่ ซึ่งมักจะเป็นกิจกรรมทางศาสนาความเชื่อ แต่กลับมีการแข่งขันกันสูงมากในเชิงธุรกิจทำให้ความร่วมมือทางธุรกิจหรือผลประโยชน์ต่างๆน้อยมาก

พื้นที่ย่านทรงวาดในอดีตเป็นพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจสูงมากเทียบได้กับย่านสีลม หรือสุขุมวิทในปัจจุบัน โดยดูได้จากราคาประเมินที่ดินที่สูง เป็นย่านท่าเรือและการค้าส่งระดับประเทศ จนเกิดเจ้าสัวมากมายในพื้นที่เช่น บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ หรือ ซี.พี. แต่ในปัจจุบัน ด้วยสภาพการจราจรที่ติดขัดทำให้กิจการเหล่านี้ขยายตัวออกไปสู่ชนเมืองมากขึ้น ย่านทรงวาดจึงลดบทบาทความสำคัญลง และมีแนวโน้มว่ากิจกรรมโกดังเหล่านี้จะย้ายออกไปในอนาคต เช่นเดียวกับคนงานที่จะผันตัวเองไปสู่แหล่งงานอื่น และเจ้าของกิจการก็ต้องพยายามหาที่ดินชานเมืองที่มีการคมนาคมสะดวกและสามารถพัฒนาพื้นที่เป็นโรงงานหรือโกดังที่ใหญ่ขึ้น ในขณะที่เจ้าของธุรกิจมักจะมีฐานะดีและมีบ้านพักอาศัยในพื้นที่อื่นๆนอกเมือง ทำให้เศรษฐกิจและประชากรในพื้นที่จะเบาบางลงในที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ ที่มา: สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. สถิติกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2541. (โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์ หน้า 31)

ตารางแสดงจำนวนประชากรในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์⁴

ประชากร	จำนวน	หน่วย
จำนวนเพศ ชาย	15,429	คน
จำนวนเพศ หญิง	16,027	คน
รวมทั้งสิ้น	31,456	คน
ความหนาแน่น	22,152	คนต่อตารางกิโลเมตร

ตารางแสดงจำนวนที่อยู่อาศัยและความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์

ประชากร	จำนวน	หน่วย
จำนวนบ้าน	12,404	หลังคาเรือน
จำนวนที่พักอาศัยอื่น	786	หลังคาเรือน
รวมทั้งสิ้น	13,190	หลังคาเรือน

ตารางแสดงจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อปีของประชากรในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์⁵

ลำดับที่	แขวง	รายได้เฉลี่ย คน/ปี (บาท)
1	ตลาดน้อย	130,732
2	สัมพันธวงศ์	137,496
3	จักรวรรดิ	146,248
4	รายได้เฉลี่ยต่อคน	138,159

ตารางแสดงจำนวนรถส่วนบุคคลในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์

ประเภทของรถ	จำนวน	หน่วย
รถยนต์	4,501	คัน
รถจักรยานยนต์	1,182	คัน
รวมทั้งสิ้น	5,683	คัน

⁴ ที่มา ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2546

⁵ ที่มา ฝ่ายรายได้ สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ข้อมูลของปี 2545 และ ข้อมูลของปี 2546

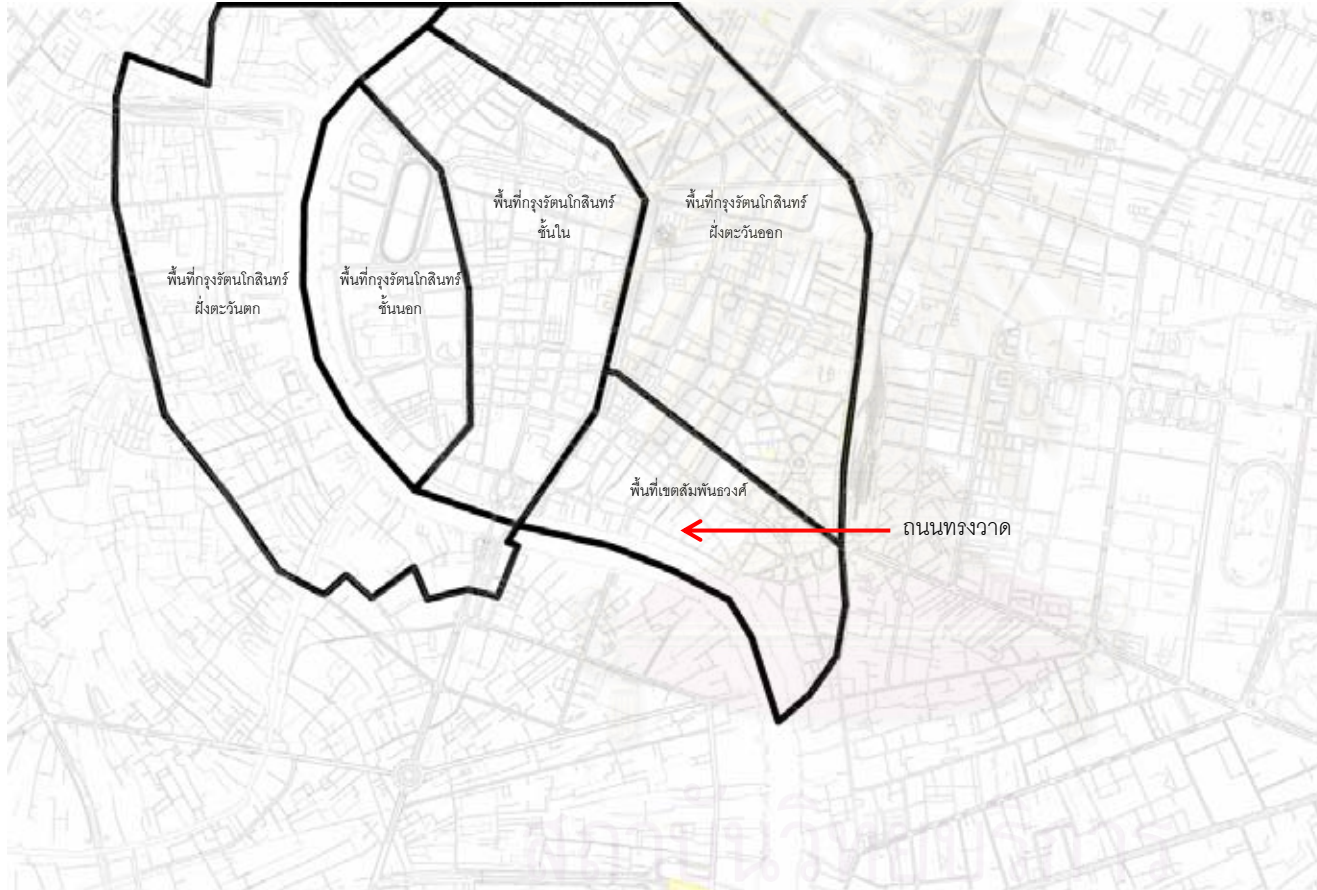
Legend

1 พระนगर	8 พญาไท	15 บางกอกน้อย
2 ม้อมปราบศัตรูพ่าย	9 สาทร	16 บางกอกใหญ่
3 สัมพันธวงศ์	10 บางกอกเหนือ	17 ธนบุรี
4 บางรัก	11 ยานนาวา	18 คลองสาน
5 ปทุมวัน	12 ดินแดง	19 ราชบุรี
6 ราชเทวี	13 ห้วยขวาง	
7 ดุสิต	14 บางพลัด	

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงตำแหน่งเขตสัมพันธวงศ์
 ที่มา: สำนักผังเมือง

Legend: -

- ขอบเขตของเขตการอนุรักษ์และขอบเขตของเขต

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงโครงการกรุงเทพมหานคร

ที่มา: สำนักผังเมือง

Legend:

1. ท่าเรือราชวงศ์
2. วัดสัมพันธวงศ์
3. วัดปทุมคงคา
4. สถานีรถไฟหัวลำโพง
5. ย่านถนนคนเดินบนถนนเยาวราช
6. ย่านถนนคนเดินบนถนนสำเพ็ง
7. สะพานพุทธ
8. สวนรมณีนาถ
9. สวนวังสราญรมย์
10. พระบรมมหาราชวัง
11. วัดกัลยาณมิตร

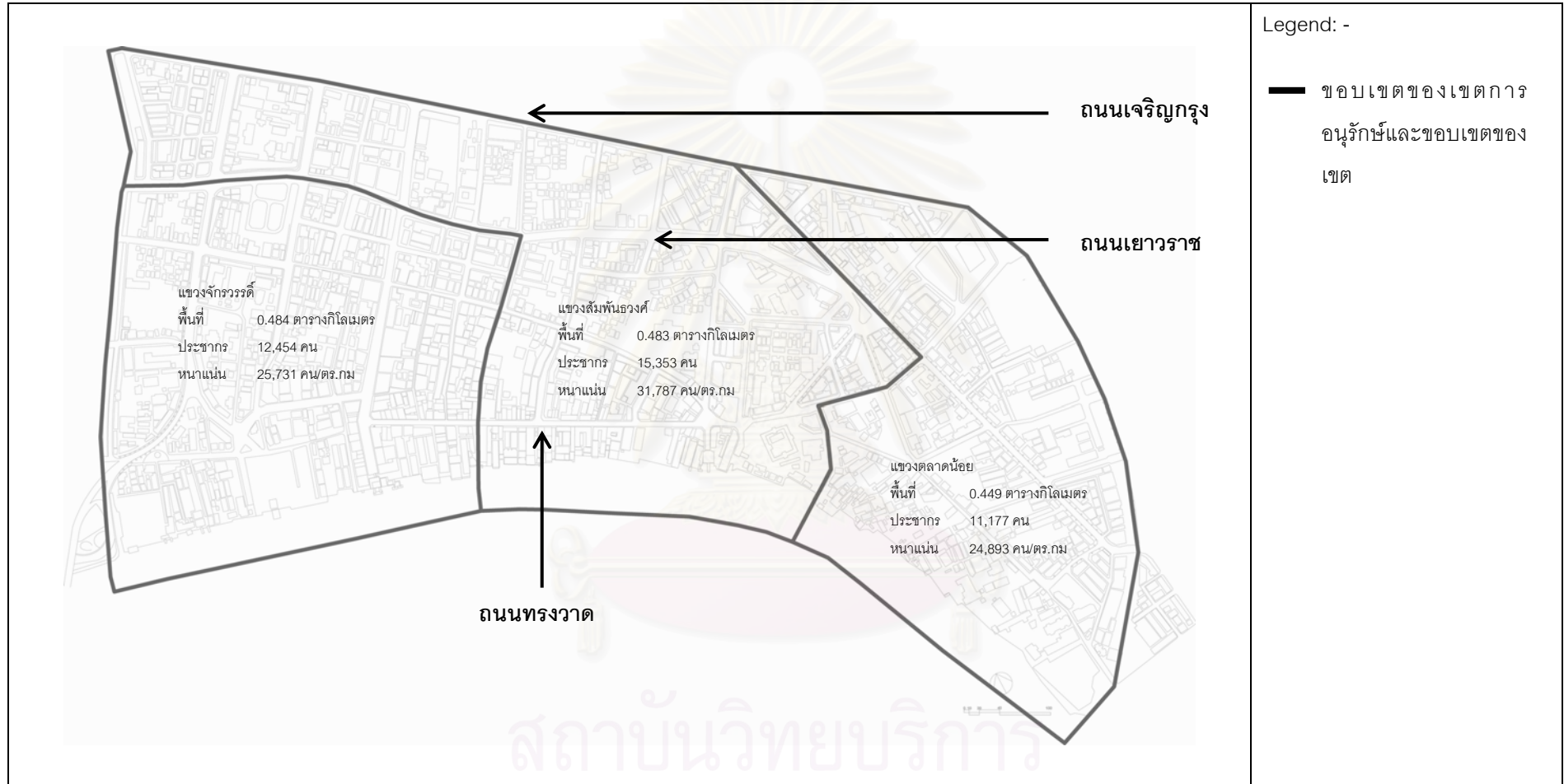
โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญใกล้เคียง

ที่มา: แผนที่ทำเรือสีพระยา

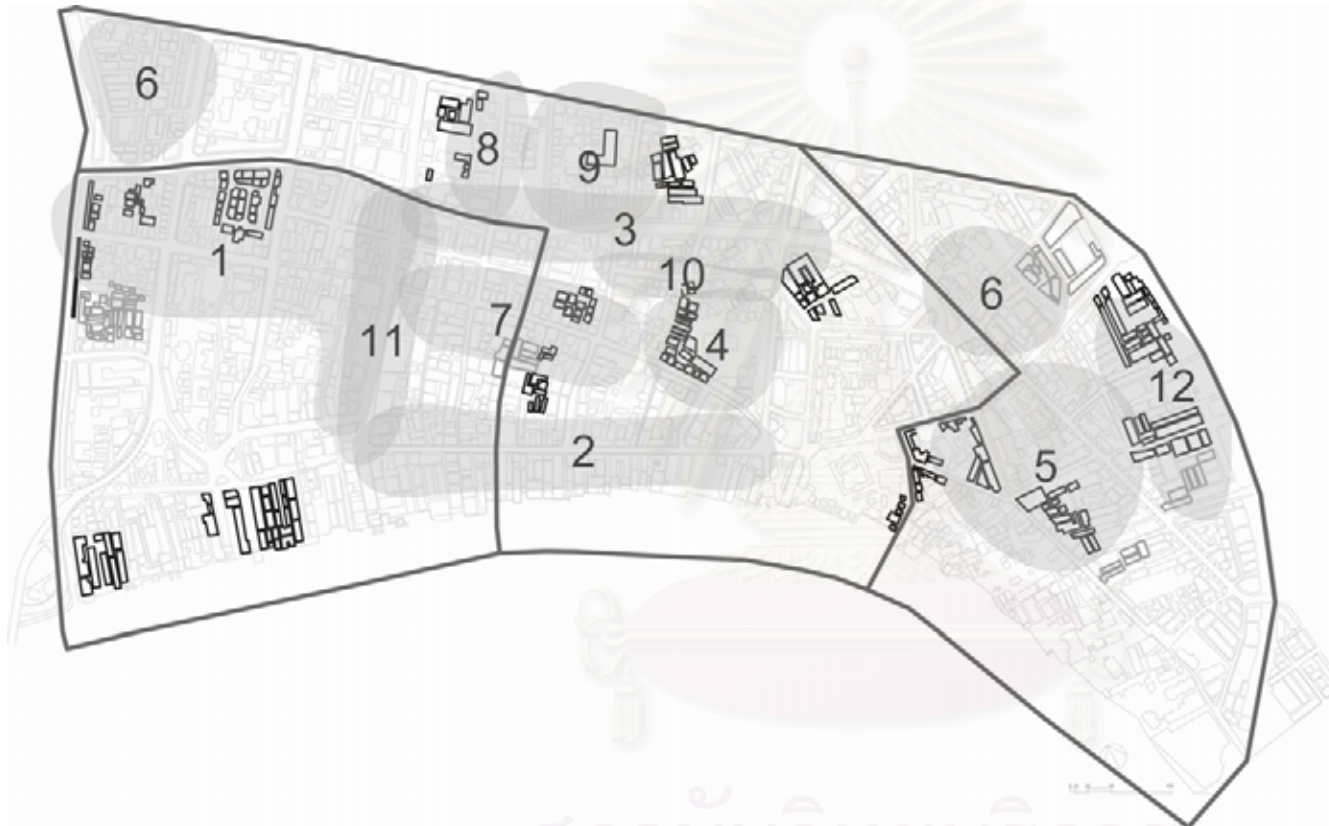

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่ขอบเขตแขวงการปกครองในเขตสัมพันธวงศ์
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์

Legend: -

1. ย่านลำเพ็ญ
2. ย่านทรงวาด
3. ย่านเยาวราช
4. ย่านค้ากระสอบและอะไหล่
5. ย่านเซียงกง
6. ย่านเวียงนครเกษม
7. ย่านค้าเครื่องหนัง
8. ย่านสินค้าของเด็ก
9. ย่านตลาดสด อาหารสด
10. ย่านโรงพิมพ์
11. ย่านสถาบันการเงิน
12. ย่านตลาดน้อย

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงย่านธุรกิจเขตสัมพันธวงศ์

ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
เขตสัมพันธวงศ์

หมายเหตุ

3.2 สภาพชุมชนและการรวมกลุ่มทางสังคม

ชุมชนในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์เป็นชุมชนที่มีวิวัฒนาการมานานเนื่องจากเป็นพื้นที่เก่าแก่ และมีความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา จึงมีการรวมตัวเป็นชุมชนหรือชนวนสมาคมเป็นจำนวนมาก เฉพาะชุมชนที่ก่อตั้งอย่างเป็นทางการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางนี้ (ดูข้อมูลพื้นฐานได้จากภาคผนวก ง)

ตารางแสดงข้อมูลประชากรและการถือครองที่ดินชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์

ชื่อชุมชน	วันที่จัดตั้ง	ข้อมูลประชากร			เจ้าของที่ดิน		การถือครอง	
		ประชากร	ครอบครัว	บ้าน	เอกชน	อื่นๆ	เช่า	เป็นเจ้าของ
1. ภิรมย์	1 ก.พ. 36	683	234	206	X		X	
2. ทำน้ำจ๊กวรรดี	38 เม.ย.38	391	113	94	X		X	
3. อิศรานุกาฬ	3 พ.ค. 38	283	53	46		X	X	
4. มิตรตลาดเก่า	1 ก.ค. 37	196	56	44	X		X	
5. สีบสุข	16 ก.ค. 38	100	30	30		X	X	
6. สะพานหัน	1 ก.พ. 36	250	61	79	X		X	
7. ริมคลองโอง่าง	18 ก.ย. 38	480	96	127	X		X	
8. มิตรชัยภูมิ	1 ก.พ. 36	229	60	57	X		X	
9. เลื่อนฤทธิ์	13 มิ.ย. 40	425	196	190		X	X	
10. ตรอกโพธิ์	6 ต.ค. 38	272	57	57	X			X
11. พาดสาย	1 ก.พ. 36	450	82	82		X	X	
12. กรมภูเรศ	1 ก.พ.36	664	270	270		X		X
13. พิพากษา	16 ธ.ค. 40	450	110	110		X		X
14. กุศลสามัคคี	16 ธ.ค. 40	460	165	165	X		X	
15. ตลาดน้อย	1 ก.พ. 36	393	78	78	X		X	
16. จงสวัสดิ์	16 ธ.ค. 40	143	43	31	X		X	
17. ซอยสุกร	25 ก.ย. 39	326	106	106	X		X	
18. วานิชสัมพันธ	9 พ.ย. 38	393	45	40	X		X	
19. โปเลิศสภา	1 ก.พ. 38	610	176	162	X		X	
20. ผู้ค้าอะไหล่เก่า	1 ก.พ. 36	297	82	83	X		X	
21. ไชยศึก	15 พ.ย. 42	615	178	174	X		X	
	รวม	8,110	2,291	2,231				

ที่มา : สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

ตารางแสดงข้อมูลประชากรและการถือครองที่ดินในชุมชนในพื้นที่ศึกษาดอนหนองหวาด

ชื่อชุมชน	วันที่จัดตั้ง	ข้อมูลประชากร			เจ้าของที่ดิน		การถือครอง	
		ประชากร	ครอบครัว	บ้าน	เอกชน	อื่นๆ	เช่า	เป็นเจ้าของ
1. ทำน้ำจักรวรรดิ	38 เม.ย.38	391	113	94	X		X	
2. อิศรานุภาพ	3 พ.ค. 38	283	53	46		X	X	
3. มิตรชัยภูมิ	1 ก.พ. 36	229	60	57	X		X	
4. พาดสาย	1 ก.พ. 36	450	82	82		X	X	
5. มิตรตลาดเก่า	1 ก.ค. 37	196	56	44	X		X	
6. ตลาดน้อย	1 ก.พ. 36	393	78	78	X		X	
	รวม	1,942	442	410				

ที่มา : สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

3.4 สภาพทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา

ถนนหนองหวาดเป็นถนนที่เลียบขนานกับแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเริ่มจากเชิงสะพานสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช(สะพานพุทธ) ลงมาทางตะวันตกผ่านถนนจักรวรรดิ เข้าสู่ถนนอนุวงศ์ ช่วงนี้เรียกว่าถนนหนองหวาด 1.ระยะทางประมาณ 0.5 กิโลเมตร แล้วไปติดกับถนนราชวงศ์บริเวณใกล้ท่าเรือราชวงศ์ สุดท้ายไปบรรจบกับถนนเจริญกรุงบริเวณวงเวียนข้าวหลาม เป็นระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ถนนหนองหวาดเป็นถนนเก่าที่มีขนาดไม่กว้างนัก คือกว้างเพียง 14 เมตร(กว้าง 10 เมตร ความกว้างทางเท้าด้านละ 2 เมตร) โดยถนนหนองหวาดอยู่ห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ 80-100 เมตร ในอดีตส่วนใหญ่เป็นอาคารโกดังสินค้าและท่าเรือซึ่งตลอดความยาวของถนนมีท่าเรือได้แก่ ท่าเรือราชวงศ์ ท่ากรมเจ้าท่า และท่าสวัสดิ์ ซึ่งท่าราชวงศ์นั้นเป็นท่าที่มีความสำคัญมาตั้งแต่อดีต คือเป็นท่าที่เจ้านายชั้นสูงใช้เป็นท่าขึ้นและลงเรือเมื่อต้องเดินทางต่างประเทศและในปัจจุบันยังมีการใช้งานอยู่และเป็นท่าที่สำคัญจนถึงปัจจุบัน

โดยทั่วไปของพื้นที่ถนนหนองหวาดในปัจจุบันนั้นประกอบไปด้วยอาคารตึกแถวซึ่งมีสภาพทรุดโทรม มีอายุตั้งแต่ 10-80 ปี เป็นโกดังเก็บสินค้าพืชผลทางการเกษตรและห้างร้าน ธนาคาร และพื้นที่ให้เช่าสำหรับเก็บสินค้าจากย่านสำเพ็งและวานิช 1 มีประชากรอยู่กันอย่างเบาบางแต่อาคารมีสภาพแออัดไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาได้ แต่มีสถานที่สำคัญทางศาสนาอยู่หลายแห่งเช่น ศาลเจ้าเหยอิงและโรงเรียนเหยอิง เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนภาษาแห่งเดียวในย่านทาวน์ มัสยิดหลวงโกชาอศihak มัสยิดแห่งเดียวที่อยู่ในพื้นที่ไชน่าทาวน์ วัดสามเพ็งหรือวัดปทุมคงคา เป็นต้น

3.4.1 การใช้ประโยชน์อาคาร

ในผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร กำหนดให้พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์เป็นพื้นที่สีแดง พาณิชยกรรมหนาแน่นสูง เนื่องจากพื้นที่เหล่านี้เป็นย่านธุรกิจที่สำคัญในเขตเมืองชั้นใน ซึ่งการใช้ที่ดินพาณิชยกรรมในแต่ละย่านของพื้นที่จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เช่น ในย่านเยาวราชเป็นย่านค้าทองคำที่ใหญ่ที่สุด ย่านสำเพ็งเป็น

ย่านขายของชั่วคราว เครื่องหนัง ย่านคลองถมเป็นย่านขายของเก่า เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการใช้ที่ดินในเขตนี้ยังเป็นประเภทอยู่อาศัยมากที่สุดถึงร้อยละ 22.16¹

สำหรับการใช้ที่ดินในพื้นที่ถนนทรงวาดนั้น เป็นพาณิชย์กรรมแบบค้าส่งและโกดังสินค้าเป็นหลัก รวมถึงการอยู่อาศัย โดยใช้อาคารเก่าที่ทรุดโทรมอยู่เดิม อาคารเหล่านี้เป็นอาคารค.ส.ล. มีความสูง 2-5 ชั้น บางหลังมีรูดลายปูนปั้นรูปผลไม้แสดงถึงกิจกรรมที่มีอยู่ในอดีตและยังมีสภาพที่ดีอยู่ ซึ่งน่าที่จะอนุรักษ์ไว้เก็บเอาไว้ แต่บางหลังมีความทรุดโทรมมาก นอกจากนี้ยังมีการใช้ที่ดินเป็นศาสนสถานที่มีคุณค่าเก่าแก่ได้แก่ ศาลเจ้าเหยอิง มัสยิด มีโรงเรียนหนึ่งแห่งคือโรงเรียนเหยอิง และยังมีพื้นที่ว่างที่ใช้เป็นที่จอดรถได้ 50 คันอีกด้วย

3.4.2 กรรมสิทธิ์อาคาร

ลักษณะของการถือครองอาคารในพื้นที่ถนนทรงวาด(แผนที่3.3.2)แบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลัก

- กรรมสิทธิ์ของเอกชนรายย่อย เป็นการถือครองที่ดินที่มีปริมาณมากที่สุดคือประมาณร้อยละ 50 และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ เนื่องจากคนเหล่านี้ไม่ต้องการสูญเสียที่ดินที่อยู่ริมแม่น้ำซึ่งมีศักยภาพในด้านสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งๆที่ไม่คุ้มค่างับมูลค่าทางเศรษฐกิจแล้วก็ตาม
- กรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- กรรมสิทธิ์ของกรมศาสนา
- กรรมสิทธิ์ของราชการ

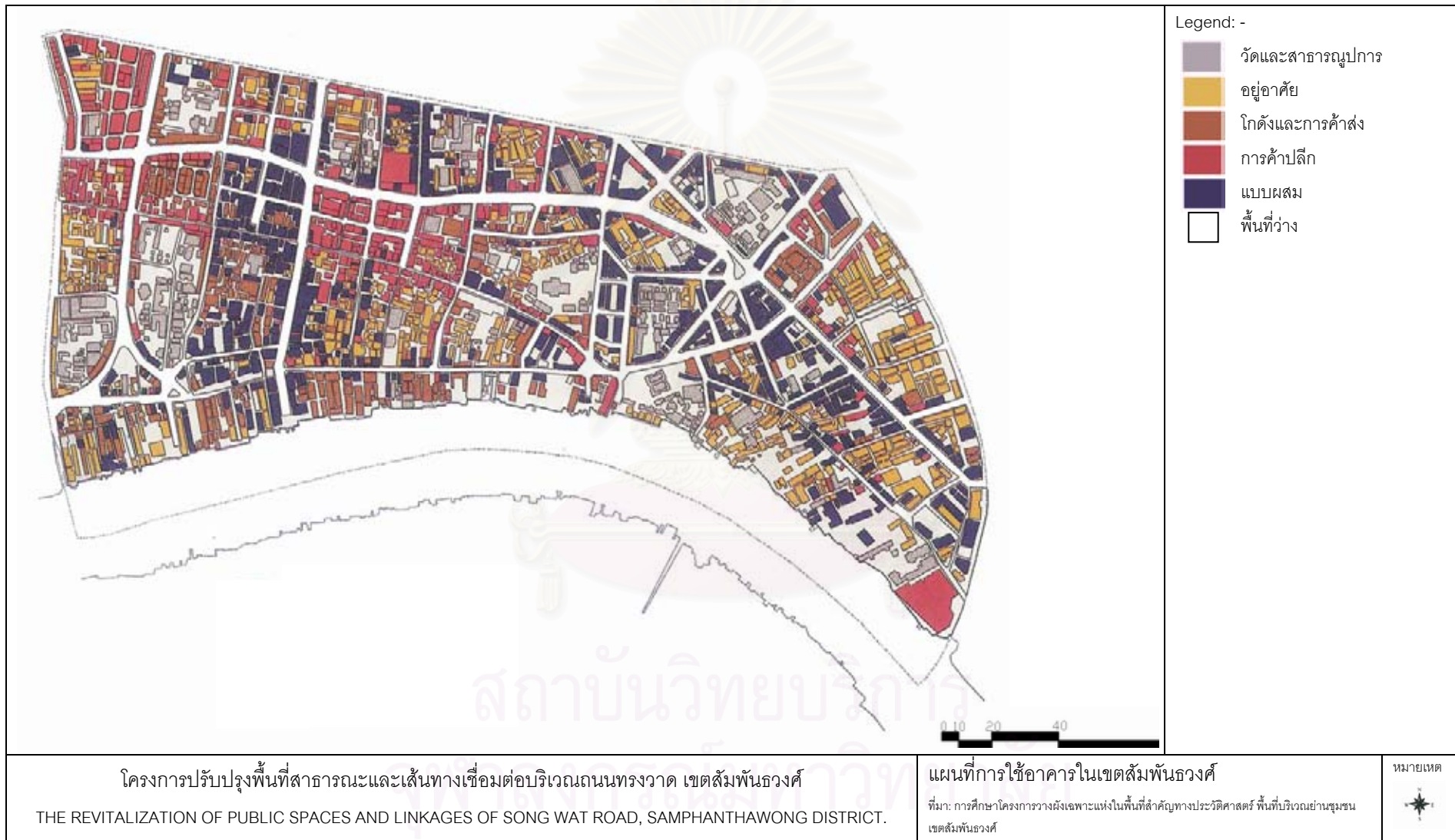
3.4.3 ระบบการคมนาคมขนส่ง

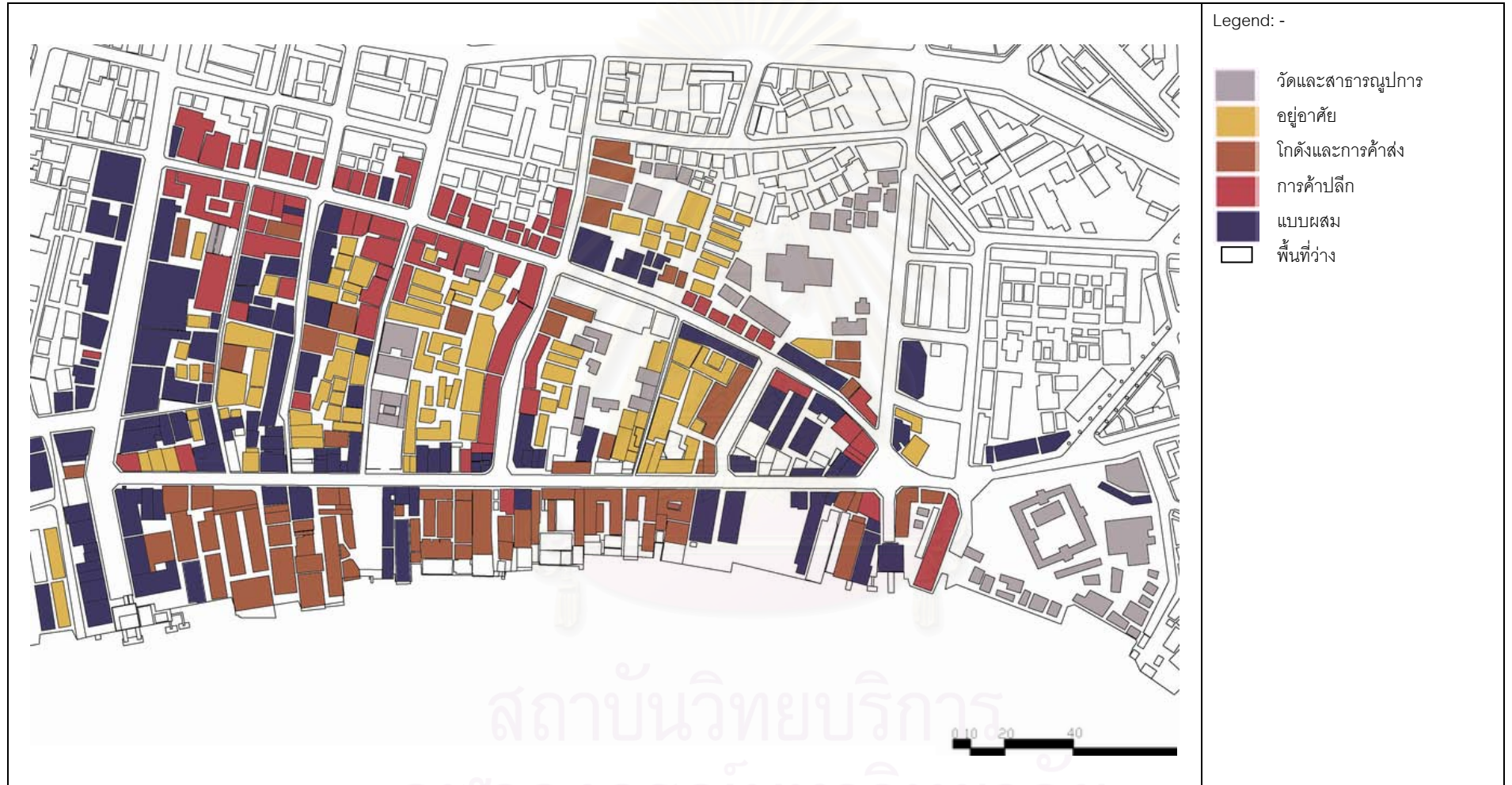
การคมนาคมขนส่งในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์เป็นการคมนาคมทางบกที่มีความแออัดและมีปริมาณรถเป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นย่านธุรกิจที่สำคัญ โดยระบบขนส่งมวลชนหลักได้แก่ระบบรถประจำทางและรถส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นท่าเรือข้ามฟากเพื่อเชื่อมต่อกับพื้นที่ฝั่งธนบุรีที่ทำเรือราชวงศ์ซึ่งมีการใช้สายประมาณ 25,000 คนต่อวัน และในอนาคตจะมีโครงการระบบขนส่งมวลชนใหม่คือรถไฟฟ้าใต้ดินผ่านพื้นที่บริเวณถนนเจริญกรุงอีกด้วย

3.4.4 ระบบถนนและทางเดินเท้า

ระบบถนนและทางเดินเท้าในพื้นที่ศึกษาแบ่งได้หลายระดับและมีความแตกต่างกัน คือถนนหลักที่เป็นการเดินทางเดียวไปและกลับสวนทางกัน เส้นทางนี้ได้แก่ถนนเจริญกรุง ถนนเยาวราชซึ่งเป็นเส้นทางในแนวตะวันออก-ตะวันตก และยังมีถนนราชวงศ์ ถนนจักรวรรดิเป็นเส้นทางในแนวเหนือ-ใต้ สำหรับเส้นทางรองจะได้แก่ถนนขนาดเล็กเช่น ถนนทรงวาด ถนนเยาวพานิชย์เป็นเส้นทางที่เชื่อมถนนหลักเข้าด้วยกัน และนอกจากนี้ยังมีตรอกและซอยที่ใช้ร่วมกันระหว่างคนเดิน รถจักรยานยนต์และคนเข็นของเช่นตรอกข้าวสาร ตรอกอาเนี้ยเก็ง เป็นต้น

¹ วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร, ดร.และนิลนุบล คล่องเวสละ, 2542. พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะภายในชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) หน้า 4-4.

Legend: -

- วัดและสาธารณูปการ
- อยู่อาศัย
- โกดังและการค้าส่ง
- การค้าปลีก
- แบบผสม
- พื้นที่ว่าง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่การใช้อาคารในพื้นที่ศึกษา
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์

หมายเหตุ

Legend: -

- ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- วัด
- เอกชนรายใหญ่กว่า 1 ไร่
- เอกชนรายย่อย
- พื้นที่ว่าง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่กรรมสิทธิ์อาคารในพื้นที่ศึกษา
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์

หมายเหตุ

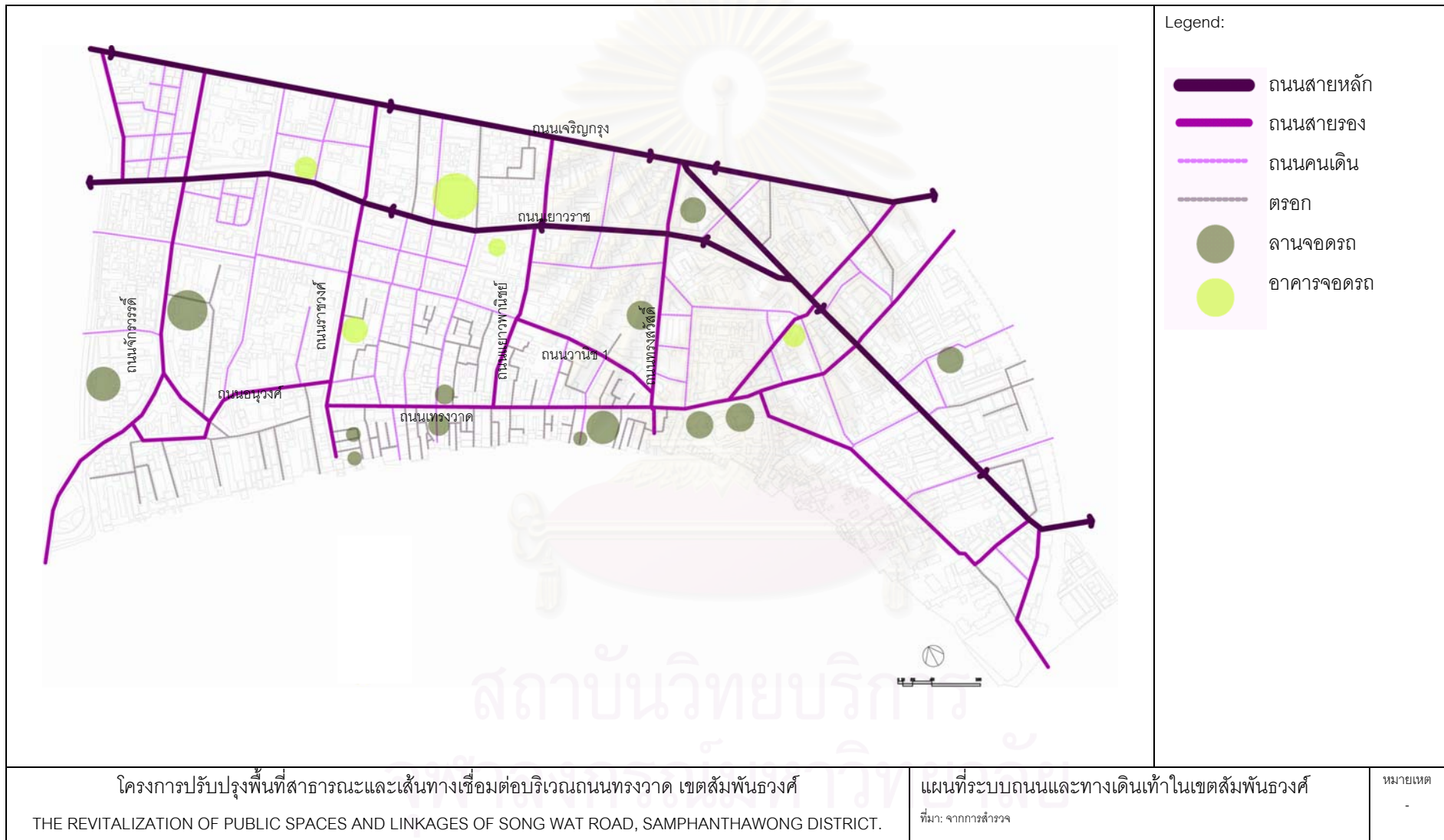
Legend:

- แนวรถไฟฟ้าใต้ดิน
- โดยสายมากกว่า 15 สาย
- โดยสาย 2-4 สาย
- โดยสาย 1 สาย

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่ระบบขนส่งมวลชนในเขตสัมพันธวงศ์
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์

หมายเหตุ

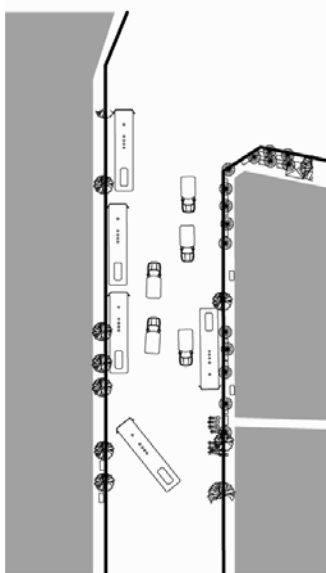
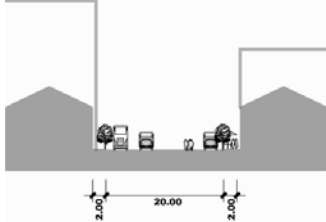

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทองวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่ระบบถนนและทางเดินเท้าในเขตสัมพันธวงศ์
 ที่มา: จากกรมสำรวจ

หมายเหตุ
 -

Observations

SECTION A-A

View

Key plan

Comment

ถนนราชวงศ์เป็นถนนที่มีขนาดกว้าง 20 เมตร โดยเฉพาะใน ส่วนของถนนที่ติดกับท่าราชวงศ์ จะเป็นจุดที่มีการเปลี่ยนระบบ ขนส่งจากรถประจำทางสาย 204 ไปสู่เรือข้ามฟากไปฝั่งธนบุรี และ เป็นท่ารถขนาดเล็กต่างๆ เช่นท่ารถจักรยานยนต์รับจ้าง รถสามล้อ รับจ้าง เป็นที่จอดของรถท่องเที่ยว และเป็นจุดไหลดสินค้าอีกด้วย

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

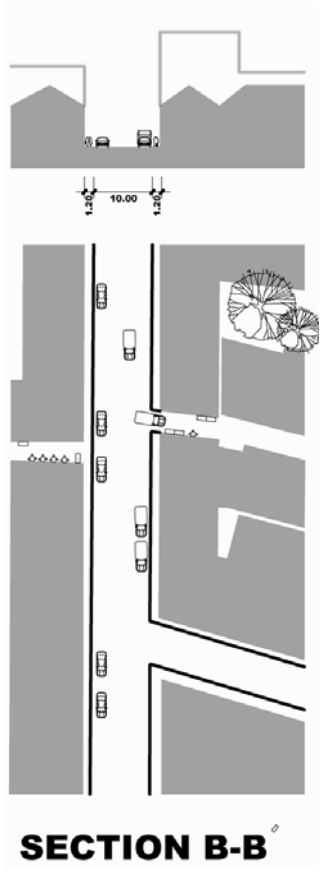
THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ตารางแสดงขนาดและรูปตัดถนนราชวงศ์

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ

Observations

view

Key plan

Comment

ถนนทรงวาดเป็นถนนเก่าแก่และขนาดเล็กจึงมีความกว้างของผิวถนนเพียง 7-10 เมตรเท่านั้น ส่วนทางเท้าในช่วงที่ติดกับอาคารเก่าจะกว้างเพียง 1 เมตร เป็นถนนที่มีอาคารโกดังเก่าที่มีคุณค่าจำนวนมาก ถนนทรงวาดมีหน้าที่หลักคือเป็นที่จอดรถขนสินค้าเพื่อที่จะรับและส่งสินค้าเข้าไปสู่ย่านธุรกิจถัดเข้าไป

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ตารางแสดงขนาดและรูปตัดถนนทรงวาด

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ

<p>Observations</p> 	<p>Comment</p> <p>ถนนเยาวพานิชย์และถนนวานิช 1 เป็นถนนที่เชื่อมพื้นที่ในแนวเหนือ-ใต้ที่สำคัญ เนื่องจากเป็นถนนตัดใหม่ที่มีความกว้างเพียงพอ และยังเป็นเส้นทางของขนส่งที่สำคัญที่เชื่อมต่อย่านธุรกิจและพื้นที่ถนนทรงวาด ถนนกลุ่มนี้มีความกว้าง 12 เมตร และทางเท้า 2 เมตร แต่ด้วยมีการจอดรถกีดขวาง ทำให้พื้นผิวแคบลงอย่างมาก และการจอดรถต่อเนื่องกันมากจะทำให้เกิดแนวกันทำให้ไม่นำเดิน และมีการใช้รถเข็นของปะปนกับรถยนต์และคนเดินบนผิวทาง</p>		
 <p>Key plan</p> <p>C-C</p> 		<p>View</p> 	
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>ตารางแสดงขนาดและรูปตัดกลุ่มถนนเยาวพานิชย์ ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p> <p>SECTION D-D</p>	<p>comment</p> <p>ถนนกลุ่มอิศรานุภาพเป็นตรอกแคบๆมีความกว้างเพียง 5 เมตรเท่านั้น มีการใช้งานร่วมกันทั้งรถจักรยานยนต์ รถเข็นของ รถหาบเร่และคนเดิน ซึ่งในกลุ่มนี้มีถนนที่มีขนาดและหน้าที่คล้ายกันได้แก่ ตรอกข้าวสาร ซอยอานैयाเก็ง</p> <p>Key plan</p> 	<p>view</p> 	
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>ตารางแสดงขนาดและรูปตัดกลุ่มถนนอิศรานุภาพ ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p> <p>SECTION E-E</p>	<p>comment</p> <p>ตรอกและซอยในพื้นที่ศึกษามีความกว้างเพียง 2.00-2.50 เมตรเป็นเส้นทางระหว่างอาคารที่มีการใช้งานเพื่อรับระยะทางในการขนสินค้าและคนเดิน ซึ่งตรอกลักษณะนี้มีอยู่หลายแห่งแต่ไม่มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการ และมีการใช้งานร่วมกันระหว่างคนกับรถ และมีการใช้งานมาก</p>	<p>view</p> 	
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>Key plan</p> 	<p>ตารางแสดงขนาดและรูปตัดกลุ่มตรอกและซอย ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ -</p>

3.4.5 สถาปัตยกรรม

3.4.5.1 ระดับคุณค่าของอาคาร

พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ย่านการค้าเก่าแก่ เป็นท่าเรือสินค้าทางการเกษตร และเป็นศูนย์รวมของอาคารโกดังสินค้าในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากการค้าที่รุ่งเรืองทำให้เกิดการก่อสร้างอาคารที่มีลวดลายประดับอาคารเป็นลวดลายผลไม้ที่สะท้อนถึงกิจกรรมที่มีในอดีตได้เป็นอย่างดี ในการศึกษาคุณค่าอาคารได้แบ่งประเภทของคุณค่าออกเป็น 3 ระดับดังนี้⁶

- คุณค่าสูง หมายถึง อาคารที่มีความสวยงาม มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นอาคารที่บันทึกไว้ว่าเป็นอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือเนอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้แล้ว
- คุณค่าปานกลาง หมายถึง อาคารที่ก่อสร้างมานานพอสมควร มีรูปแบบและลวดลายอาคารที่สอดคล้องกับอาคารที่มีคุณค่าสูง แต่ยังไม่จัดว่ามีคุณค่ามากนัก
- คุณค่าต่ำ หมายถึง อาคารที่มีลักษณะสมัยใหม่ มีโครงสร้างและความสูงขัดแย้งกับอาคารที่อาคารที่คุณค่าสูงและคุณค่าปานกลาง

สำหรับพื้นที่ถนนทรงวาดจัดได้ว่ามีอาคารที่มีคุณค่าอยู่มากพอสมควร ทั้งนี้สามารถแยกออกเป็นอาคารที่มีคุณค่าของอาคารได้ 3 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 อาคารทางศาสนาที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ประเภทที่ 2 อาคารสาธารณะที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ประเภทที่ 3 อาคารเอกชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ตารางแสดงอาคารทางศาสนาที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่

วัดสัมพันธวงศารามวรวิหาร เป็นวัดบวรที่สร้างก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างสมัยใด แต่เดิมมีน้ำล้อมรอบ รัชกาลที่ 1 จึงทรงพระราชทานนามว่า "วัดเกาะแก้วดังการาม" ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้ทรงพระราชทานนามใหม่ในชื่อปัจจุบัน และได้เปลี่ยนแปลงนิกายจากหินยานฝ่ายมหานิกายเป็นธรรมยุตนิกายในรัชกาลเดียวกัน

วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร เดิมเรียกว่าวัดสำเพ็ง เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยา ซึ่งแต่เดิมใช้คลองเป็นทางสัญจรเช่นกัน มีสิ่งสำคัญได้แก่ พระอุโบสถ พระปรารค์ พระวิหาร พระพุทธบาทจำลอง พระเจดีย์โบราณ ต้นโพธิ์ลังกา แทนหินประหารกบฏ และกุฏิเก่าในเขตสังฆาวาสที่โรงเรียนปทุมคงคา

⁶ ยงธนิศร์ พิมลเสถียร, ผศ.ดร.และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ (กรุงเทพฯ: รุ่งนภาการพิมพ์)

นอกจากนี้ยังมีศาสนสถานที่อยู่ในศาสนาอื่นได้แก่

มัสยิดมูมูตูลอิสลาม(สุเหร่าวัดเกาะ) มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกที่นิยมในสมัยรัชกาลที่ 5 และเป็นมัสยิดเดียวในเขตสัมพันธวงศ์ ซึ่งไม่มีโดมเช่นเดียวกับมัสยิดทั่วไป

ศาลเจ้าจีน มีหน้าที่เป็นศูนย์รวมของคนจีนในพื้นที่ และมีบทบาทมากกว่าวัดไทย และมีอยู่เป็นจำนวนมากมากถึง 22 แห่งทั่วทั้งเขตสัมพันธวงศ์ สำหรับในพื้นที่ศึกษานั้นมีศาลเจ้าทั้งหมด 8 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าเล่าปุนเถ่ากง ศาลเจ้าเซี่ยะอึ้งกง ศาลเจ้าแม่ประดู่ ศาลเจ้าโจซือกง ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง ศาลเจ้าแม่ทับทิม และศาลเจ้าปุนเถ่ากง

ศาลเจ้าเล่าปุนเถ่ากง

ศาลเจ้าเซี่ยะอึ้งกง

ศาลเจ้าแม่ประดู่

ศาลเจ้าโจซือกง

ศาลเจ้าอานีเย็กัง

ศาลเจ้าแม่ทับทิม

ศาลเจ้าปูนถ้ำกาง

ส่วนอาคารสาธารณะที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมนั้น ส่วนมากจะเป็นอาคารของโรงเรียนที่ประจำอยู่กับวัด ได้แก่โรงเรียนวัดปทุมคงคาและที่สำคัญคืออาคารโรงเรียนเผยอิงที่สร้างตามแบบยุโรปที่เปิดสอนภาษาจีนแห่งเดียวในเขตนี้

โรงเรียนเผยอิง

PEI-ENG, THE MOST WELL KNOWN PRIMARY SCHOOL IN CHINA TOWN
IN FACT, IT IS THE MOTHER SCHOOL OF A LOT OF PRESENT DAY TYCOONS

สำหรับอาคารเอกชนในพื้นที่ศึกษา จัดได้ว่ามีอาคารเอกชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากเช่นกัน ได้แก่ตึกแถวเช่น อาคารที่อยู่บริเวณหัวถนนทรงวาดตัดกับถนนราชวงศ์ เป็นอาคารที่ตึกแถวที่มีซุ้มประตูหน้าต่างโค้งปลายแหลมแบบโกธิค ส่วนหน้าต่างมีลายฉลุลายดอกไม้ ลายเคลือบ และลายเรขาคณิต นอกจากนี้ยังมีอาคารอาคารตึกแถวที่ตกแต่งอาคารด้วยลวดลายปูนปั้นเป็นรูปผลไม้เหนือชของหน้าต่าง ซึ่งพบได้อีกที่หนึ่งในถนนมังกร และยังมีอาคารตึกแถวแบบจีนบริเวณมุมถนนวานิช 1 แต่อาคารส่วนมากมีสภาพทรุดโทรม นอกจากตึกแถวแล้ว บนถนนทรงวาดยังมีอาคารโกดังที่มีความกว้าง 3 ช่วงเสา สูง 2-3 ชั้นในรูปแบบที่แตกต่างกันไป

3.4.5.2 สภาพอาคาร

เนื่องจากพื้นที่ศึกษามีโกดังสินค้าเป็นจำนวนมากซึ่งโกดังเหล่านี้มีสภาพทรุดโทรมอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมโกดังสินค้าที่มีแนวโน้มว่าจะลดจำนวนลงไปเนื่องจากเกิดย่านการค้าใหม่ที่สำคัญในแถบชานเมืองมากขึ้น ประกอบกับการสร้างอาคารตามกฎหมายไม่คุ้มกับการลงทุน เพราะการสร้างอาคารใหม่จะได้พื้นที่ลดลงมาก อีกประการหนึ่งคือพื้นที่ดังกล่าวเป็นเสมือนที่ระลึกถึงความขยันและการต่อสู้ของเจ้าสัวที่ร่ำรวยและเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ เจ้าของพื้นที่จึงไม่มีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงอาคาร โดยสามารถแบ่งสภาพอาคารได้ 3 ประเภทคือ⁷

- สภาพดี (Good condition) หมายถึง อาคารที่มีการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี อาคารที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านรูปแบบภายนอก(Envelope) และโครงสร้าง
- สภาพปานกลาง(Moderate Condition) หมายถึงอาคารที่มีรูปร่างภายนอกอาจไม่สมบูรณ์นักแต่ยังมีโครงสร้างดี ไม่ผุพัง หรือขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง
- สภาพทรุดโทรม(Poor condition) หมายถึง อาคารที่ทั้งรูปร่างภายนอกและโครงสร้างอาคารมีความทรุดโทรม ไม่สมบูรณ์ ขาดการดูแล

3.4.5.3 ความสูงอาคาร

เนื่องจากอาคารเป็นอาคารเก่าผสมกับอาคารใหม่ที่ถูกบังคับด้วยกฎหมาย ดังนั้นความสูงของอาคารในพื้นที่ศึกษาจึงมีความสูงไม่มากนักโดยเฉลี่ยคือ 2-5 ชั้น

3.4.6 โครงสร้างพื้นฐาน

พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์เป็นพื้นที่เมืองเก่าที่มีความแออัดมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะตัดถนนหลายสายให้กระจายตัวเข้าไปในทุกๆพื้นที่ของเมือง แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ เนื่องจากพื้นที่ย่านการค้าเป็นจุดที่มีคนอยู่อาศัยในพื้นที่ เป็นคนนอกพื้นที่เข้ามาค้าขายในพื้นที่ และผู้ผ่านทางเพื่อเข้ามาซื้อสินค้า ทำให้ปัญหาการจราจรติดขัดและขาดที่จอดรถ เป็นปัญหาด้านสาธารณูปโภคหลักของพื้นที่ ซึ่งในอนาคตจะมีโครงการรถไฟฟ้าใต้ดินผ่านเข้ามาในพื้นที่เพื่อช่วยบรรเทาปัญหานี้ นอกจากนี้เนื่องด้วยความแออัดของอาคาร ทำให้เมื่อเกิดอัคคีภัย รถดับเพลิงขนาดใหญ่จะไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ เช่นเดียวกับรถเก็บขยะ

สำหรับพื้นที่ถนนทรงวาดเป็นถนนที่มีขนาดเล็ก และมักจะประสบปัญหาจราจรเนื่องจากมีรถขนาดใหญ่เข้ามาจอดขนถ่ายสินค้าและยังเป็นจุดจอดรถถ่ายสินค้าของยานการค้าอื่นๆอีกด้วย เพราะถนนทรงวาดมีเส้นทางขนาดเล็กเชื่อมพื้นที่ชุมชนอยู่หลายเส้นทาง ทำให้การเข้าถึงพื้นที่อื่นๆเป็นไปได้ง่าย และยังมีท่าเรือราชวงศ์อยู่ใกล้เคียงที่เป็นระบบขนส่งมวลชนที่เชื่อมกับพื้นที่ฝั่งธนบุรีและฝั่งพระนครได้

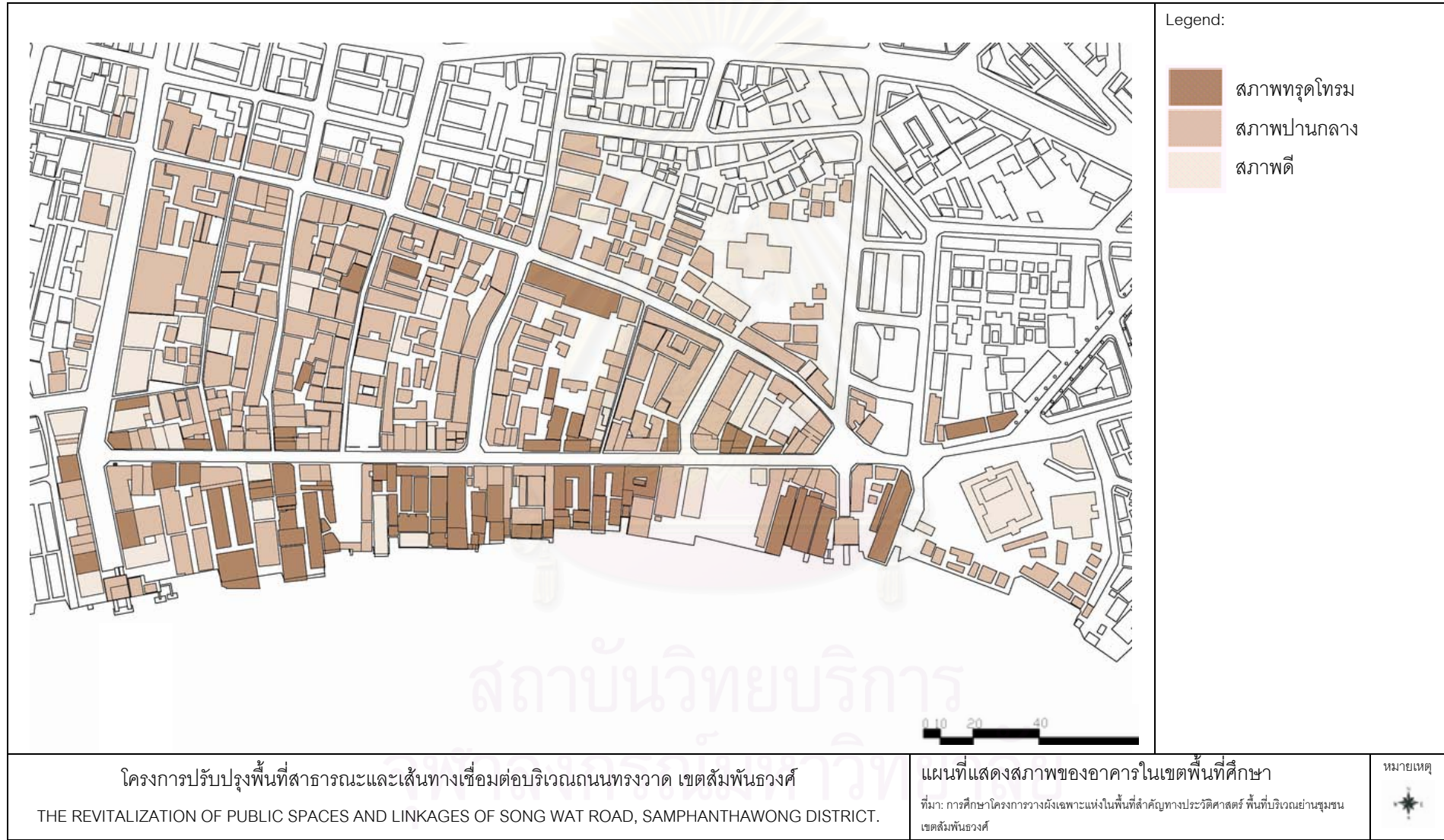
⁷ ยงธนิศร์ พิมลเสถียร, ผศ.ดร.และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ (กรุงเทพฯ: รุ้งนการพิมพ์)

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงคุณค่าของอาคารในเขตพื้นที่ศึกษา
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์

หมายเหตุ

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

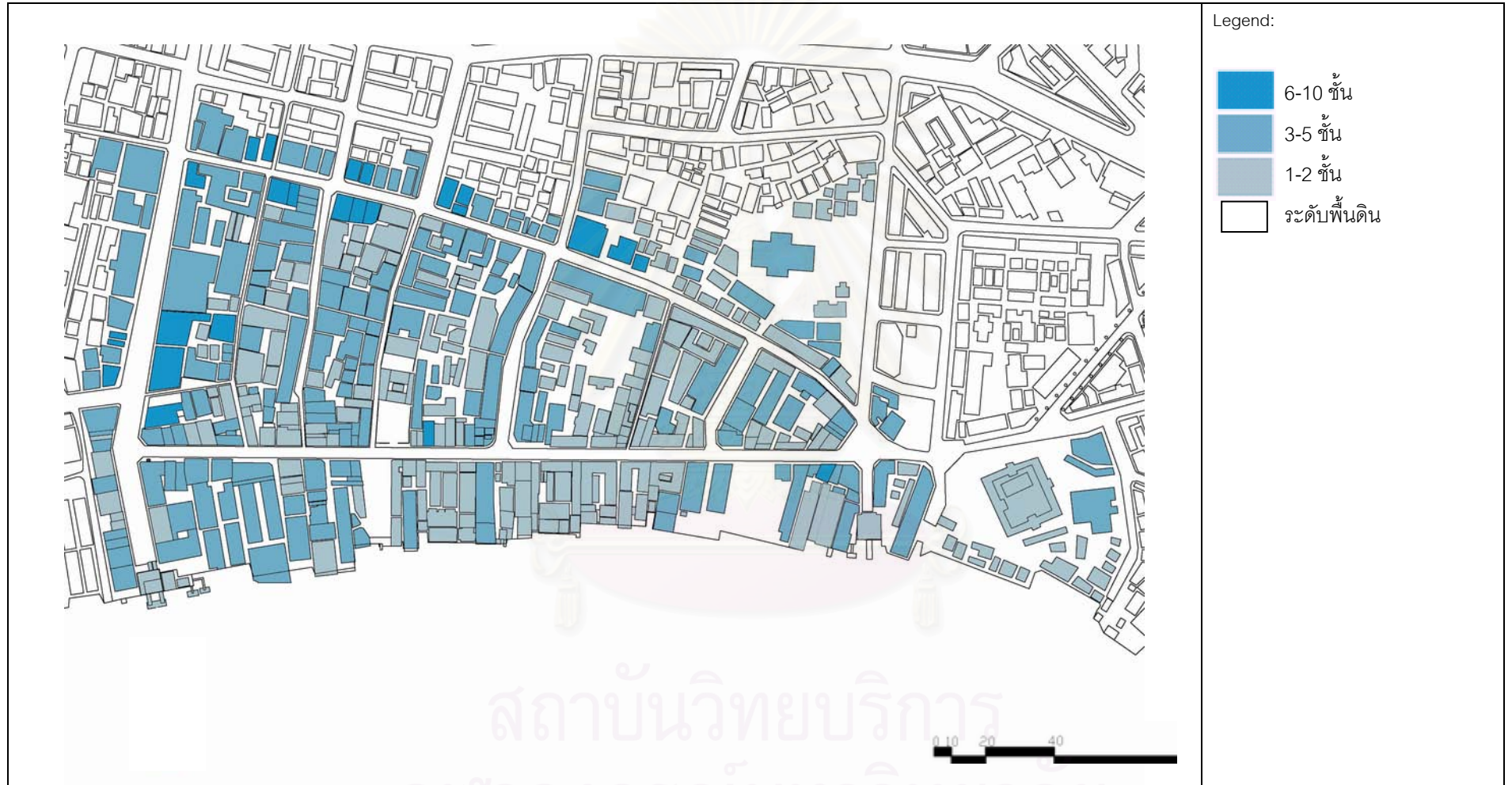
THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงสภาพของอาคารในเขตพื้นที่ศึกษา

ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์

หมายเหตุ

สถาบันวิทยบริการ

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงความสูงของอาคารในเขตพื้นที่ศึกษา
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์

หมายเหตุ

บทที่ 4

ระบบพื้นที่สาธารณะในพื้นที่ศึกษา

4.1 สภาพทั่วไปของเมืองและพื้นที่ว่างของเมือง

นอกจากเขตสัมพันธวงศ์จะเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นสูงแล้ว ยังเป็นเขตที่มีสิ่งก่อสร้าง โดยเฉพาะอาคาร หนาแน่นมาก เนื่องจากพื้นที่ในเขตสัมพันธวงศ์เป็นพื้นที่ย่านธุรกิจการค้า ทำให้ราคาที่ดินมีราสูงมากถึงตารางวาละ 2-3 แสนบาท ทำให้การใช้พื้นที่จึงเน้นไปในเชิงการค้า ทำให้พื้นที่ว่างในพื้นที่ศึกษาจึงมีน้อยมาก และจากการศึกษาและการสำรวจพบว่า พื้นที่ว่างของเมือง พื้นที่นันทนาการและพื้นที่สาธารณะจะมีลักษณะเป็นพื้นที่ขนาดเล็กๆ กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ เช่น ปากตรอกซอย ลานศาลเจ้า ซึ่งปัจจุบันพื้นที่เหล่านี้ถูกใช้ไปอย่างไม่เหมาะสมนักแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่เปิดโล่งของเมืองที่สำคัญ แต่กลับไม่ได้ใช้ศักยภาพของพื้นที่เลย

ตาราง 4.1 สรุปพื้นที่ต่างๆในเขตสัมพันธวงศ์²

รายการ	พื้นที่(ตร.ม.)	ร้อยละ
พื้นที่เขตทั้งหมด	1,416,683.14	100.00
พื้นที่ปกคลุมอาคาร	571,403.82	40.33
พื้นที่ถนน เกาะกลาง ซอย ทางเท้า	223,579.45	15.78
พื้นที่น้ำ	202,486.83	14.29
พื้นที่ไร้สิ่งปกคลุม	419,213.04	29.53

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ในเขตสัมพันธวงศ์มีความหนาแน่นมาก และมีพื้นที่ซึ่งเป็นอาคารถึงร้อยละ 40 และเมื่อเอาพื้นที่ซึ่งไม่เกี่ยวข้องในความเป็นจริงออกไปคือ พื้นที่แม่น้ำเจ้าพระยา จะพบว่าอาคารมีพื้นที่กว่าร้อยละ 47.06 หรือเกินกว่ากึ่งหนึ่งของพื้นที่ทั้งหมด

ตาราง 4.2. แสดงความเข้มของการใช้ที่ดินในรูปของ F.A.R. ในเขตสัมพันธวงศ์

รายการ	พื้นที่อาคารรวม(ตร.ม.)	พื้นที่รวมทางราบ(ตร.ม.)	Floor Area Ratio
Gross F.A.R.	1,997,912.49	1,416,683.14	1.42
Gross F.A.R. ไม่รวมพื้นที่แม่น้ำ	1,997,912.49	1,214,196.31	1.65
พื้นที่ปกคลุมอาคารและที่ว่าง ไม่รวมถนนกับแม่น้ำ	1,997,912.49	990,616.86	2.02
พื้นที่ปกคลุมอาคาร(ความสูงเฉลี่ยของอาคารทั้งหมด)	1,997,912.49	571,403.82	3.50

¹ ที่มา: กองคลัง สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

² ยงอินทร์ พิมลเสถียร, ผศ.ดร.และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ (กรุงเทพฯ: รุ้งนภาการพิมพ์)

จากตารางข้างต้นจะพบว่า F.A.R. ของทั้งเขตค่อนข้างสูง และจะยิ่งสูงขึ้นไปเมื่อไม่คิดพื้นที่แม่น้ำ และพื้นที่ถนน ซึ่งความสูงเฉลี่ยของอาคารคือ 3 ชั้นครึ่ง และเมื่อพิจารณาอัตราส่วน O.S.R. เมื่อคิดอาคารแต่ละหลัง จะพบว่าคิดเป็นร้อยละ 10 หรือน้อยกว่านั้น จึงเป็นข้อยืนยันได้ว่าพื้นที่ในเขตนี้หนาแน่นและแออัดและขาดพื้นที่สาธารณะอย่างมาก ซึ่งการขาดแคลนพื้นที่นี้สามารถอธิบายถึงปริมาณพื้นที่สาธารณะที่ขาดแคลนอยู่ด้วยมาตรฐานของพื้นที่สาธารณะจากสถาบันต่างๆ

จากการศึกษาจากมาตรฐานของพื้นที่สาธารณะจากสถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้อง (ตาราง 2.2.1 บทที่ 2 หน้า) เมื่อนำเอามาตรฐานต่างๆเข้ามาเพื่อประเมินในพื้นที่ศึกษาจะได้พื้นที่สาธารณะในมาตรฐานต่างๆ ในปริมาณที่แตกต่างกันออกไป (ดังตารางที่ 3.3.7.1)

ตาราง 4.3 แสดงพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ กับมาตรฐานต่างๆ

องค์ประกอบ	ชุมชนในพื้นที่ศึกษา (ในรัศมี 400 ม.)	ชุมชนที่ขึ้นทะเบียน ทั้งหมด	ทั้งหมด ทั้งเขตสัมพันธวงศ์
จำนวนประชากร(คน)	1,942	8,110	31,456
จำนวนครอบครัว	442	2,291	14,039
จำนวนที่อยู่อาศัย(หลัง)	410	2,231	13,190
พื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน(ไร่)	1.58	0.5 (เฉพาะพื้นที่สวนหย่อมที่ออกแบบไว้)	
มาตรฐานพื้นที่สาธารณะ	ขนาดพื้นที่(ไร่)	ปัจจุบันยังขาดแคลน(ตร.ม.)	
พื้นที่สาธารณะในมาตรฐานการเคหะแห่งชาติ(ไร่)	6.73	5.15	
พื้นที่สาธารณะในมาตรฐานNPHA(ไร่)	4.72	3.14	
พื้นที่สาธารณะในมาตรฐานNRA(ไร่)	6.14	4.56	
พื้นที่สาธารณะในมาตรฐานเฉลี่ยโดยประมาณ(ไร่)	5.8	4.3	

จากตารางดังกล่าว ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ส่วนคือ พื้นที่สาธารณะที่ควรจะเป็นสำหรับทั้งเขตสัมพันธวงศ์ ส่วนที่สองคือ พื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนที่จดทะเบียนตามกฎหมายทั้งหมดในเขตสัมพันธวงศ์ ซึ่งจะมีประชากรน้อยกว่าส่วนแรกมากเพราะ ไม่ได้รวมถึงประชากรในภาคอื่นๆนอกจากชุมชนที่รวมกลุ่มกัน ส่วนที่สามคือ พื้นที่สาธารณะในส่วนของหกชุมชนที่อยู่ในรัศมี 400 เมตรจากถนนทรวงวด ในกลุ่มที่สามนั้นได้พิจารณาว่าหากพัฒนาพื้นที่ทรวงวดให้เป็นศูนย์กลางของพื้นที่สาธารณะที่รองรับทุกชุมชน หรือรองรับชุมชนเมือง จะมีชุมชนใดบ้าง ที่ใช้งานพื้นที่ได้อย่างสะดวกโดยไม่ต้องเดินทางผ่านถนนที่การจราจรคับคั่ง³ ซึ่งจากข้อมูลพบว่า พื้นที่สาธารณะที่เกิดจากการสำรวจ มีเพียง 1.58 ไร่. และจากมาตรฐานเฉลี่ยจะต้องมีพื้นที่สาธารณะประมาณ 6 ไร่ และหากเฉลี่ยพื้นที่สาธารณะที่ยังขาดจะพบว่า ต้องการพื้นที่เพิ่มอีกประมาณ 4.5 ไร่ ทั้งนี้ข้อมูลนี้ยังไม่ได้รวมพื้นที่ซึ่งรองรับประชากรภายนอกและประชากรแฝง ข้อมูลนี้จึงใช้เป็นเพียงแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สาธารณะให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะได้สร้างเป็นโครงการในบทที่ 5 ต่อไป

³ National Recreation and Park Association www.nrpa.org.htm

4.2 องค์ประกอบของชุมชนที่สัมพันธ์กับพื้นที่สาธารณะในชุมชน

ชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ มีทั้งชุมชนชาวจีน ชุมชนชาวแขก ชุมชนชาวญวน และชุมชนชาวไทยโดยจะเห็นได้จากการมีศาสนสถานหลายศาสนาและมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวจีน ที่จะสร้างศาลเจ้ามากมาย กระจายตัวอยู่ตามชุมชนต่างๆประจำชุมชนย่อยๆของตนเอง ซึ่งจากการสำรวจในพื้นที่ศึกษา พบว่าชุมชนต่างๆ มีศาลเจ้าประจำชุมชน และใช้เป็นเสมือนวัด หรือ ศูนย์กลางชุมชน ได้แก่

- ชุมชนท่าน้ำจักรวรรดิ แม้จะไม่มีศาลเจ้าใกล้กับชุมชนแต่ก็มี สวนสมเด็จพระธีรญาณมุนี ซึ่งมีพื้นที่ 300ตร.ม. เป็นพื้นที่รองรับการทำกิจกรรมร่วมกัน แม้ว่าจะไม่เด่นชัดมากนักก็ตาม
- ชุมชนอิศรานุภาพ เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีศาลเจ้าเล่าปุ่นเก๋าง เจ้าของโรงเรียนเหยอิง มีพื้นที่ 1,113 ตร.ม. เป็นศูนย์กลางชุมชน แต่ปัจจุบัน พื้นที่ดังกล่าวได้เปลี่ยนไปเป็นที่จอดรถของคนที่มาศาลเจ้าและคนที่มาติดต่อธุรกิจไปแล้ว
- ชุมชนมิตรชัยภูมิ มีศาลเจ้าเซี่ยเอ็งกิงปัจจุบัน ยังมีการใช้พื้นที่ในเวลาเทศกาลไหว้เจ้าอยู่ ส่วนในเวลาปกติถูกใช้เป็นที่จอดรถขึ้นและจอดรถจักรยานยนต์ซึ่งมีพื้นที่130 ตร.ม.
- ชุมชนมิตรตลาดเก่า เป็นชุมชนตลาดที่ขายของสดที่เก่าแก่คู่กับถนนสำเพ็ง โดยมีศาลเจ้าแม่ประดู่มีพื้นที่ 109 ตร.ม. ตารางเมตรเป็นที่นั่งพักและเป็นศูนย์รวมของชุมชน
- ชุมชนพาดสายเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับวัดสัมพันธวงศ์ ซึ่งคนในชุมชนส่วนมากเป็นชาวมุสลิม และยังใช้พื้นที่ของมัสยิดยามีตุลอิสลามบนถนนทรงวาด มัสยิดเดียวในเขตสัมพันธวงศ์เป็นที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาของชุมชนจนถึงปัจจุบันโดยมีพื้นที่ 500 ตร.ม.
- ชุมชนตลาดน้อยเป็นชุมชนที่มีการประกอบกิจกรรมทางการค้าเครื่องจักรกลเก่า มีศาลเจ้าโจซือกง ศาลเจ้าแห่งเดียวที่ติดพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันเป็นพื้นที่จอดรถและที่พักของคนที่นี่ที่พักมีพื้นที่ 200 ตร.ม.
- นอกจากนี้ยังมีศาลเจ้าทางผ่านซึ่งไม่ได้อยู่ในชุมชนที่จัดทะเบียนเอาไว้เป็นทางการ แต่เป็นชุมชนในเชิงการค้าขาย ได้แก่ ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็งมีพื้นที่ 75 ตร.ม.อยู่ในซอยอาเนี้ยใกล้กับถนนวานิช 1 ปัจจุบันยังมีการใช้งานในเทศกาลและ ใช้เป็นที่จอดรถวางของ ศาลเจ้าแม่ทับทิมใกล้กับวัดปทุมคงคา ที่มีความเก่าแก่มากมีพื้นที่95 ตร.ม. ศาลเจ้าปุ่นเก๋าง มีพื้นที่18 ตร.ม. พื้นที่ศาลเจ้ารวมเป็น 2,540 ตร.ม.

ด้านเศรษฐกิจและสังคมนอกจากศาลเจ้าจะทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นศูนย์กลางของชุมชนแล้ว ศาลเจ้ายังเป็นเสมือนธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่ให้ชุมชนได้กู้เงินไปทำธุรกิจ โดยไม่คิดดอกเบี้ย แต่ศาลเจ้าจะมีรายได้จากการทำบุญตามแต่จิตศรัทธาของคนในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งรูปแบบของการนับถือเจ้าพ่อเจ้าแม่ของคนจีนนั้นไม่ได้ ยึดติดว่าจะต้องนับถือเจ้าพ่อเจ้าแม่เฉพาะแห่งที่ชุมชนของตนเอง แต่สามารถนับถือเจ้าพ่อเจ้าแม่ได้หลายองค์ ดังจะเห็นได้จากในเทศกาลไหว้เจ้า จะมีชาวจีนต่างชุมชน หรือนอกพื้นที่เขตเข้ามาไหว้เจ้าพ่อเจ้าแม่ด้วย ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและศาลเจ้าเริ่มน้อยลง เนื่องจากปัญหาประชากรที่มีอยู่ลดจำนวนลง และมีประชากรแฝงจากต่างจังหวัดมากขึ้น ซึ่งประชากรแฝงเหล่านี้ไม่ให้

ความสำคัญกับพื้นที่ศาลเจ้ามากนัก นอกจากมองว่าเป็นที่สาธารณะที่ใช้หลบนอน โดยไม่มีความศรัทธาต่อศาลเจ้าและสถานที่

4.3 พฤติกรรมและทัศนคติการใช้พื้นที่สาธารณะ

จากข้อมูลเชิงปริมาณที่กล่าวไว้ว่าพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ เขตแดนพื้นที่สาธารณะเป็นอย่างมาก แต่จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การศึกษาในเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการออกแบบพื้นที่สาธารณะ จึงต้องศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะและทัศนคติในการใช้พื้นที่สาธารณะของชุมชนควบคู่ไปด้วย เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเลือก และออกแบบพื้นที่สาธารณะให้ตรงตามความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ได้นำเอาข้อมูลจากสองส่วนคือ ส่วนแรกนำเอาข้อมูลจากการวิจัยของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ได้มีการแจกแบบสอบถามจำนวน 249 ครั้วเรือน เมื่อมีนาคม พ.ศ. 2543 และส่วนที่สองจากแบบสัมภาษณ์ในชุมชนทั้งหมด ชุมชน เจ้าของที่ดินบริเวณถนนทรงวาด และผู้ผ่านทาง เมื่อมีนาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง แสดงกิจกรรมยามว่างที่ผู้อาศัยในเขตสัมพันธวงศ์⁴

กิจกรรม(เลือกได้หลายกิจกรรม)	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
1. ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง	158	63.5
2. พุดคุยสนทนา	44	17.9
3. พักผ่อน นอนเล่น	41	16.7
4. ไปสวนสาธารณะ ออกกำลังกาย	7	2.8
5. ทำงานฝีมือ	5	2.0
6. อื่นๆ(อ่านหนังสือ, จัดงานให้ชุมชน, ไปวัด, กินอาหารนอกบ้าน, ไปศูนย์ฝึกอาชีพ)	23	9.2
7. ไม่มีเวลาว่าง	17	6.8
8. ไม่ตอบ	3	1.2

จากตารางข้างต้น พบว่ากิจกรรมที่ผู้อาศัยในเขตสัมพันธวงศ์ทำในเวลาว่างเว้นจากการทำงานซึ่งเป็นกิจกรรมหลัก คือการพักผ่อนหลังจากการทำงาน ซึ่งการพักผ่อนดังกล่าวมีลักษณะเป็นกิจกรรมนันทนาการกับกิจกรรมเบาๆ ไม่ออกแรงมาก โดยสามอันดับแรกคือ ดูโทรทัศน์และฟังเพลง พุดคุยสนทนา และการพักผ่อนนั่งนอนเล่น ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งที่น่าสนใจคือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น การไปวัด การจัดงานให้ชุมชน เป็นกิจกรรมที่มีปริมาณมากพอสมควร จึงสรุปได้ว่ากิจกรรมนอกเหนือจากการทำงานของคนในชุมชนคือกิจกรรมนันทนาการเบาๆเพื่อการพักผ่อน และอาจรวมถึงกิจกรรมทางสังคมด้วย

⁴ ยงธนิศร์ พิมพ์เสถียร, ผศ.ดร.และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ (กรุงเทพฯ: รุ่งนภาการพิมพ์)

ตาราง การใช้สวนสาธารณะของผู้อยู่อาศัยในเขตสัมพันธวงศ์⁵

หัวข้อ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
1. การใช้สวนหย่อมในเขตสัมพันธวงศ์		
- เคยไปใช้	44	17.7
- ไม่เคยไปใช้	194	77.9
- ไม่ตอบ	44	17.7
2. ถ้ามีสวนระดับเขตคาดว่าจะไปใช้หรือไม่		
- จะไปใช้	173	69.5
- ไม่ไปใช้	9	3.6
- ไม่แน่ใจ	59	23.7
- ไม่ตอบ	8	3.2
3. สวนสาธารณะนอกเขตสัมพันธวงศ์ที่ไปประจำ		
- สวนลุมพินีวัน	80	32.1
- สวนรมณีนาถ	34	13.7
- สวนสราญรมย์	5	2.0
- พุทธมณฑล	2	0.8
- วงเวียน 22 กรกฎาคม	2	0.8
- ที่อื่นๆ	11	4.4
- ไม่เคยไปเลย	112	45.0

ตาราง แสดงความเห็นต่อระยะทางที่เหมาะสมระหว่างชุมชนกับสวนสาธารณะ⁶

ระยะทางที่เห็นว่าเหมาะสม	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
1. ระยะทางน้อยกว่า 100 เมตร	28	11.20
2. ระยะทาง 100-500 เมตร	110	44.2
3. ระยะทาง 501-1,000 เมตร	35	14.1
4. ระยะทางมากกว่า 1,000 เมตร	7	2.8
5. ไม่มีความเห็น	69	27.7

จากตารางข้างต้นพบว่า ผู้อยู่อาศัยในเขตสัมพันธวงศ์ไม่เคยไปใช้สวนสาธารณะที่มีอยู่น้อยมากถึงร้อยละ 77.9 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางกายภาพว่า สวนสาธารณะมีน้อยมากและไม่นิยมที่จะเดินทางออกไปไกลเกินกว่า 500 เมตร ซึ่งสัมพันธ์กับทฤษฎีทางพื้นที่สาธารณะ แต่ในทางกลับกัน พบว่า หากมีสวนสาธารณะระดับเขตเกิดขึ้นเกือบร้อยละ 70 ต้องการไปใช้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถชี้ให้เห็นว่าชุมชน มีการยอมรับในปัญหาขาดแคลนพื้นที่อยู่มากเนื่องจากเข้าใจในปัญหาว่าที่ดินมีราคาสูงมาก แต่ชุมชนก็ยังต้องการให้

⁵ ยงนิกอร์ พิมลเสถียร, ผศ.ดร.และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ (กรุงเทพฯ: รุ่งนภาการพิมพ์)

⁶ จากที่เดียวกัน

มี และต้องการใช้สวนสาธารณะอยู่ ทั้งนี้จะต้องศึกษาเพิ่มเติมว่ารูปแบบของกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนสัมพันธ์ และความหมายของพื้นที่สาธารณะในมุมมองของชุมชนเป็นอย่างไร

ตาราง แสดงกิจกรรมที่ผู้อยู่อาศัยปฏิบัติในสวนสาธารณะ⁷

กิจกรรมในสวนสาธารณะ(ตอบได้หลายข้อ)	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
1. ออกกำลังกาย	96	38.60
2. เดินเล่น	87	34.90
3. นั่งเล่น	53	21.30
4. อ่านหนังสือ	12	4.80
5. ปิกนิก	6	2.40
6. กิจกรรมอื่นๆ	3	1.20
7. ไม่ไปสวนสาธารณะ	81	32.50
8. ไม่ตอบ	3	1.20

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นอกจากการพักผ่อนและการทำงานแล้ว การออกกำลังกายก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ผู้ใช้พื้นที่สาธารณะต้องการ

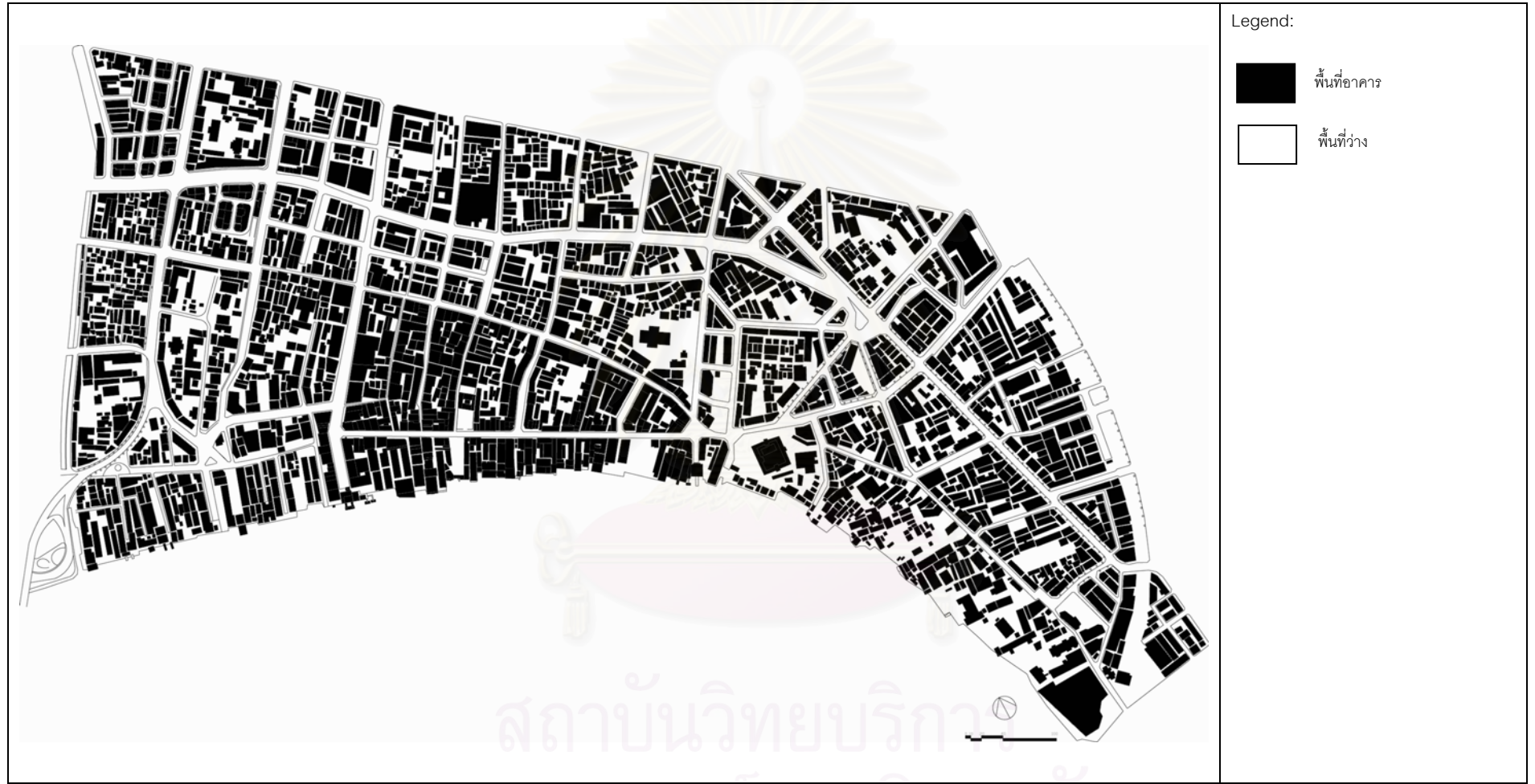
จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ใช้งานพื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน โดยแบ่งกลุ่มพื้นที่สาธารณะออกได้เป็น 2 กลุ่มหลักคือ

1. พื้นที่สาธารณะที่เป็นศาสนสถานที่มีการใช้งานแน่นอน เช่นศาลเจ้า หรือมัสยิด พื้นที่สาธารณะกลุ่มนี้มีลักษณะเป็นลานหน้าอาคารสำคัญ โดยมีการใช้งานแบบผสมผสาน กล่าวคือ เป็นที่ตั้งของเทวรูปเจ้าพ่อเจ้าแม่ เป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นพื้นที่บริการในบางเวลาอีกด้วย พื้นที่สาธารณะในกลุ่มนี้ได้แก่

- เล่าปูนเก้ากง และโรงเรียนเผยอิง มีพื้นที่ 1,113 ตร.ม.
- ศาลเจ้าเซี่ยะจี้กง มีพื้นที่130 ตร.ม.
- ศาลเจ้าแม่ประตู มีพื้นที่ 109 ตร.ม. ตร.ม.
- มัสยิดยามีตุลอิสลามบนถนนทรงวาด มีพื้นที่ 500 ตร.ม.
- ศาลเจ้าโจซือกง มีพื้นที่ 200 ตร.ม.
- ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง มีพื้นที่ 75 ตร.ม.
- ศาลเจ้าแม่ทับทิม มีพื้นที่95 ตร.ม.
- ศาลเจ้าปูนเก้ากง มีพื้นที่18 ตร.ม.

2. พื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ให้บริการและพื้นที่การค้าชั่วคราว เช่น พื้นที่จอดรถ พื้นที่ท่าเรือ หรือแม้แต่พื้นที่ผิวจราจรที่มีการค้าขายเป็นประจำในแต่ละช่วงเวลาได้แก่ ลานหน้าท่าเรือราชวงศ์, ลานหน้าปากทางถนนทรงวาด, ปากทางตรอกอาเนี้ยเก็ง, ลานหน้าท่าเรือศาลเจ้า, ร้านนายย้งทรงวาด, ทางซอยเยาวพานิชย์, ร้านเล่าซา ทรงวาด, ปากซอยวานิช, ลานจอดรถริมน้ำ

⁷ ยงธนศิริ พิมลเสถียร, ผศ.ดร.และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแ่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ (กรุงเทพฯ: รุ้งนภาการพิมพ์)

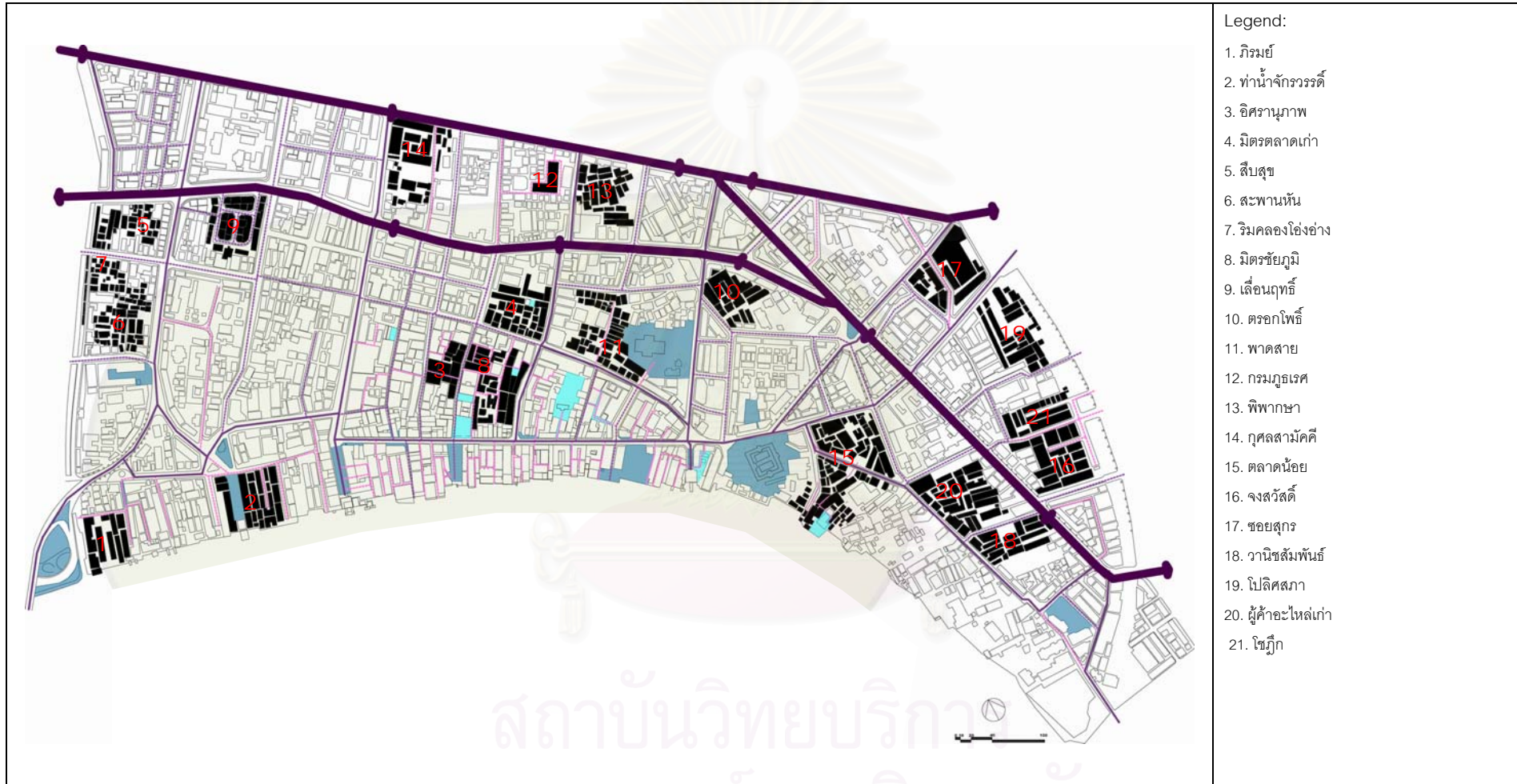
Legend:

- พื้นที่อาคาร
- พื้นที่ว่าง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงพื้นที่อาคารและพื้นที่ว่างในเขตสัมพันธวงศ์
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์และการสำรวจ

หมายเหตุ

- Legend:
1. ภิรมย์
 2. ทำน้ำจ๊กวรรรดี
 3. อิศรานภาพ
 4. มิตรตลาดเก่า
 5. สืบสุข
 6. สะพานหิน
 7. ริมคลองโองช้าง
 8. มิตรชัยภูมิ
 9. เลื่อนฤทธิ์
 10. ตรอกโพธิ์
 11. พาดสาย
 12. กรมภูเรศ
 13. พิพากษา
 14. กุศลสามัคคี
 15. ตลาดน้อย
 16. จงสวัสดิ์
 17. ซอยสุกร
 18. วานิชสัมพันธ์
 19. โปлицสกา
 20. ผู้ค้าอะไหล่เก่า
 21. ไชยภูมิ

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงตำแหน่งชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์
 ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
 เขตสัมพันธวงศ์และการสำรวจ

หมายเหตุ

Legend:

1. พื้นที่สาธารณะที่เป็นศาสนสถาน
 1. ศาลเจ้าเล่าปุ่นเก้ากง
 2. ศาลเจ้าเขี้ยะอั้งกง
 3. ศาลเจ้าแม่ประตู
 4. มัสยิดยามีตุลอิสลาม
 5. ศาลเจ้าใจซือกง
 6. ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง
 7. ศาลเจ้าแม่ทับทิม
 8. ศาลเจ้าปุ่นเก้ากง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อย

ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
เขตสัมพันธวงศ์และการสำรวจ

หมายเหตุ

<p>ชอยยอศรานูภาพ</p> <p>Observations</p>	<p>ชุมชนอศรานูภาพ Key</p>	<p>View</p> <p>ทางเข้าศาลเจ้าเผยออง</p>	
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เป็นลานที่อยู่หน้าศาลเจ้าเผยออง พื้นผิวเป็นคอนกรีต มีรั้วคอนกรีตล้อมทั้งสามด้าน มีประตูขนาดเล็ก 2 จุด ภายในปลูกต้นไม้ขนาดใหญ่ 3-4 ต้น</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : มีการใช้งานมากที่สุดเนื่องจากอยู่ใกล้กับชุมชนสองชุมชน และมีโรงเรียนเผยออง</p> <p>พฤติกรรมกรใช้งาน : เป็นที่จอดรถ จุดนั่งพักของคนที่ใช้ชอยยอศรานูภาพ</p> <p>ปัญหา : การใช้พื้นที่ไม่เหมาะสม รุกล้ำพื้นที่ ขยะตกค้าง</p>			
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p>THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าเล่าปูนแก้ว</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p>	<p>Key</p>	<p>view</p>	
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : ลานหน้าศาลเจ้าเซี่ยอึ้งกง เป็นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ระหว่างอาคาร ที่หันหน้าเข้าหาศาลเจ้า มีหลังคาสูง 8 เมตรปกคลุม เป็นลานคอนกรีตสีแดง มีทางเชื่อมชุมชนมิตรชัยภูมิกับถนนเยาวพานิชย์โดยการเดินผ่านหน้าศาลเจ้า ที่แทนบูชานอกอยู่ด้านนอกของศาลเจ้า</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นลานหน้าศาลเจ้าปรกติ</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน : เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมการไหว้เจ้า เป็นจุดจอดรถจักรยานยนต์</p> <p>ปัญหา : จอดรถไม่เป็นระเบียบ มีการใช้งานไม่เหมาะสม</p>			
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าเซี่ยอึ้งกง ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p>	<p>Key</p>	<p>view</p>
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : ลานหน้าศาลเจ้าแม่พระคู่เป็นลานคอนกรีต กว้าง 8x12 เมตร ไม่มีหลังคาคลุม มีทางเข้าออกสองทาง จากตลาดสดเข้าสู่ชุมชนตลาดเก่า ฝั่งตรงข้ามเป็นอาคารเก็บของและเวทีแสดงงิ้ว</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นลานหน้าศาลเจ้าปรกติ</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน : ลานรองรับการไหว้เจ้า, จุดหยุดพักของคนขึ้นของ</p> <p>ปัญหา : พื้นที่ขาดที่นั่งพักที่มีร่มเงา ขาดโต๊ะเก้าอี้นั่งพัก</p>		
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าแม่พระคู่ ที่มา: จากดาวเทียม</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Observations</p>	<p style="text-align: center;">Key</p>	<p style="text-align: center;">view</p>
<p style="text-align: center;">Comments</p> <p><u>สภาพกายภาพ</u> : พื้นที่มัสยิดมีตุลอิสลาม หรือมัสยิดวัดเกาะ เป็นลานคอนกรีตอยู่ด้านหน้า พื้นผิวปูด้วยกระเบื้องและคอนกรีตบางส่วน อาคารมัสยิด มีอาคารล้อมทั้งสี่ด้าน ด้านหลังเป็นสุสานและพื้นที่สีเขียวสำหรับชาวมุสลิม</p> <p><u>ความสำคัญของพื้นที่</u> : เป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาของชาวมุสลิม ในพื้นที่ส่วนมากเป็นคนในชุมชน มีตรตลาดเก่า ปัจจุบันยังมีการใช้งานอยู่</p> <p><u>พฤติกรรมการใช้งาน</u> : มีการจอดรถส่งสินค้า และรองรับการประกอบกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม</p> <p><u>ปัญหา</u> : การใช้พื้นที่ไม่เหมาะสม อาคารโดยรอบทึดทึม</p>		
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p style="text-align: center;">แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่มัสยิดมีตุลอิสลาม</p> <p style="text-align: center;">ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p style="text-align: center;">หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p>	<p>Key</p>	<p>view</p>
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : ลานหน้าศาลเจ้าโจวซือกง เป็นลานด้านหน้าศาลเจ้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุด พื้นผิวเป็นคอนกรีต มีหลังคาโค้งคลุมพื้นที่ทั้งหมด มีคังสินค้าโอบล้อมทั้งสองด้าน</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นลานหน้าศาลเจ้าปกติ</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน ที่จอดรถ รองรับกิจกรรมการไหว้เจ้า เป็นที่พักของคนจร</p> <p>ปัญหา : มีสภาพเสื่อมโทรม และเป็นที่มีวุ่นวาย</p>		
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p>THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าโจวซือกง</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p>	<p>Key</p>	<p>view</p>
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : ลานศาลเจ้าแม่ทับทิมเป็นลานหน้าศาลเจ้า พื้นคอนกรีต อยู่ตั้งอยู่กลางอาคารพาณิชย์ มีสภาพที่ทรุดโทรม เนื่องจากเป็นที่ต่ำ น้ำสามารถท่วมถึง</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นลานที่อยู่หน้าศาลเจ้าปรกติ</p> <p>พฤติกรรมกรใช้งาน : รองรับการจอดรถสามล้อที่ไม่เป็นระเบียบ รองรับผู้ที่มาไหว้เจ้าแม่</p> <p>ปัญหา : ปัญหาขยะและปัญหาน้ำท่วม</p>		
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับทิม ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Observations</p>	<p style="text-align: center;">Key</p>	<p style="text-align: center;">view</p>
<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>สภาพกายภาพ ลานหน้าศาลเจ้าปูนเก่าแก่งเป็นลานในจุดตัดของตรอก เป็นลานคอนกรีตขนาดเล็ก อยู่ด้านหน้าของอาคารพักอาศัย 6 ชั้น</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นศาลเจ้าปรกติ</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน เป็นทางผ่านเข้าออกของคนในชุมชน เป็นทางสัญจร</p> <p>ปัญหา : ทางแคบไม่สามารถขยายได้ และมีการวางสิ่งของกีดขวาง</p>		
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p style="text-align: center;">แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่ศาลเจ้าปูนเก่าแก่ง</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p style="text-align: center;">หมายเหตุ</p>

Legend:

2. พื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ให้บริการ
และพื้นที่การค้าชั่วคราว

- A. ลานหน้าท่าเรือราชวงศ์
- B. ลานปากทางถนนทรงวาด
- C. ปากทางตรอกอเนียงเก็ง
- D. ลานหน้าท่าเรือศาลเจ้า
- E. ร้านนายยังทรงวาด
- F. ทางซอยเยาวพณิชย์
- G. ร้านเล่าชา ทรงวาด
- H. ปากซอยวานิช
- I. ลานจอดรถริมน้ำ

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยแบบชุมชนทาง

ที่มา: การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชน
เขตสัมพันธวงศ์และการสำรวจ

หมายเหตุ

<p>Observations</p>	<p>Key</p>	<p>View</p>
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ เป็นถนนปลายตัน สู่ท่าเรือราชวงศ์ มีความกว้าง 20 เมตร อาคารด้านข้างเป็นตึกแถวเก่า เป็นท่าจอดรถประจำทาง และที่จอดรถสามล้อและรถจักรยานยนต์รับจ้าง</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นจุดเปลี่ยนถ่านของระบบคมนาคมขนส่ง ท่าเรือข้ามฟาก และเรือด่วนที่สำคัญ</p> <p>พฤติกรรมกรรไกรใช้งาน : จอดรถประจำทาง จุดจอดรถและเรือ</p> <p>ปัญหา : ไม่มีพื้นที่นั่งรอรถและเรือที่ร่มรื่น มีการจอดรถกีดขวางการเดินของคน มีการจอดรถขนส่งสินค้าทำให้จราจรติดขัด ไม่มีที่กักเก็บรถประจำทางสาย 204</p>		
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p>THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยท่าราชวงศ์</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p>	<p>Key</p>	<p>View</p>	
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เป็นทางสัญจรของรถจักรยานยนต์ และคน ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นทางลัดเข้าออกชุมชนซอยอานีเก็ง เป็นที่บริการอาหารในเวลากลางวัน พฤติกรรมการใช้งาน : วางโต๊ะและแผงค้าบนผิวจราจรเพื่อขายอาหาร ในขณะที่ยังมีการใช้เส้นทางสัญจรอยู่ ปัญหา : เกิดความสกปรกจากการค้าอาหาร ผิวทางคับแคบลง ทำให้จราจรติดขัด</p>			
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยปากซอยอานีเก็ง ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations ถนนทรงวาด</p> <p>พื้นที่ถูกใช้เป็นที่จอดรถ</p> <p>อาคารปิดทางสู่อิมน้ำ</p> <p>แม่น้ำเจ้าพระยา</p>	<p>Key</p> 	<p>View</p> 	
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เดิมเป็นถนนปลายตันสู่ท่าเรือศาลเจ้า เป็นพื้นที่โล่งระหว่างอาคารตึกแถว ถูกใช้เป็นที่จอดรถ ขนของจากโกดังสินค้า อาคารโดยรอบเป็นอาคารที่มีคุณค่า</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นท่าเรือเก่าที่ไม่ได้มีการใช้งานแล้ว</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน : ใช้เป็นที่จอดขนส่งสินค้าของรถขนาดใหญ่ มีอาคารบดบังการเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำ</p> <p>ปัญหา : ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำได้ มีการใช้งานพื้นที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่</p>			
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p>THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยท่าศาลเจ้า</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p> <p>ถนนทรงวาด</p> <p>ร้านนายยังทรงวาด</p>	<p>Key</p> 	<p>View</p>
 <p>ชอยข้างอาคารเสื่อส่ง กาญจนชูศักดิ์ คูน้ำที่ริมนี้</p>	<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เป็นทางเท้าที่รถเข้าไปจากกระยะอาคารเก่า ทำให้เกิดพื้นที่ว่างขึ้น เป็นพื้นที่หน้าร้านอาหารที่สร้างขึ้นใหม่ ทำให้มีพื้นที่ใช้งานในการค้าขาย</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นที่ตั้งของร้านแผงลอยชื่อดัง</p> <p>พฤติกรรมกรใช้งาน : มีการตั้งร้านค้าอาหารเวลา 17.00-24.00 น</p> <p>ปัญหา : ปัญหาด้านความสะอาด การรुकล้ำผิวจราจร</p>	
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p>THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะร้านนายยัง ทรงวาด</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Observations</p> <p>มีการพยายามปลุกต้นไม้ให้ร่มเงา</p>	<p style="text-align: center;">Key</p> 	<p style="text-align: center;">View</p>
	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เป็นผิวทางทำบริเวณมุมถนนปากซอยเยาวพานิชย์ เกิดจากการร่นระยะอาคารจากอาคารเก่า มีความกว้างประมาณ 3 เมตร</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นจุดที่มีคนผ่านทางเป็นจำนวนมาก</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน : มีการหยุดพักหรือนั่งพัก จากการเซ็นของอยู่บ่อยครั้ง แต่ยังไม่ขาดร่มเงาและการออกแบบที่นั่งพักที่ดี</p> <p>ปัญหา : ความต่างระดับของผิวถนน ทำให้เกิดความลำบากในการเซ็นของเพื่อมาจอดพัก</p>	
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p style="text-align: center;">แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะปากซอยเยาวพานิชย์</p> <p style="text-align: center;">ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p style="text-align: center;">หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p> <p>ซอยข้าวสาร</p> <p>ถนนทรงวาด</p>	<p>Key</p>	<p>View</p>	
<p>อาคารตึกแถวคลังสินค้า</p>	<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เป็นผิวทางเท้าในซอยตึกแถวฝั่งตรงข้ามกับซอยข้าวสาร ซอยมีขนาดกว้างเพียง 2.3 เมตร</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นร้านแผงลอยในเวลาากลางคืนที่มีชื่อเสียง</p> <p>พฤติกรรมกรรใช้งาน : ถูกใช้เป็นที่ตั้งร้านค้าในเวลากลางคืน ตั้งแต่เวลา 18.00-23.00 น.</p>		
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p>THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะร้านเล่าชาฯ ทรงวาด</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Observations</p>	<p style="text-align: center;">Key</p>	<p style="text-align: center;">View</p>
<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เป็นผิวทางทำปากซอยวานิช กว้างประมาณ 3 เมตร</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ เป็นจุดบริการอาหารในเวลากลางวันในพื้นที่วานิชที่สำคัญ เนื่องจากอยู่ใกล้ที่จอดรถริมน้ำ</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน : มีการรुकล้าผิวทางใช้เป็นที่ตั้งร้านแผงลอยขายอาหาร</p> <p>ปัญหา : ความสกปรกจากการประกอบอาหาร และผิวทางไม่สามารถใช้งานได้ คนต้องลงมาเดินริมนถนน</p>		
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p style="text-align: center;">แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะปากซอยวานิช</p> <p style="text-align: center;">ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p style="text-align: center;">หมายเหตุ</p>

<p>Observations</p> <p>ถนนทรงวาด</p> <p>ซอยวชิรวิทย์</p> <p>อาคารตึกแถวเก่าที่มีคุณค่า</p> <p>แม่น้ำเจ้าพระยา</p>	<p>Key</p>	<p>View</p>	
<p>Comments</p> <p>สภาพกายภาพ : เป็นพื้นที่โล่งขนาดใหญ่ที่สุดในเขตสัมพันธวงศ์ ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ อาคารโดยรอบเป็นอาคารพาณิชย์ที่อยู่ในสภาพทรุดโทรม</p> <p>ความสำคัญของพื้นที่ : เป็นที่โล่งริมน้ำขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง</p> <p>พฤติกรรมการใช้งาน : ใช้เป็นที่จอดรถ</p> <p>ปัญหา : เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะพัฒนา แต่ยังไม่มีการจัดการและออกแบบให้เหมาะสม</p>			
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p>THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>		<p>แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่สาธารณะย่อยปากถนนทรงวาด</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p>	<p>หมายเหตุ</p>

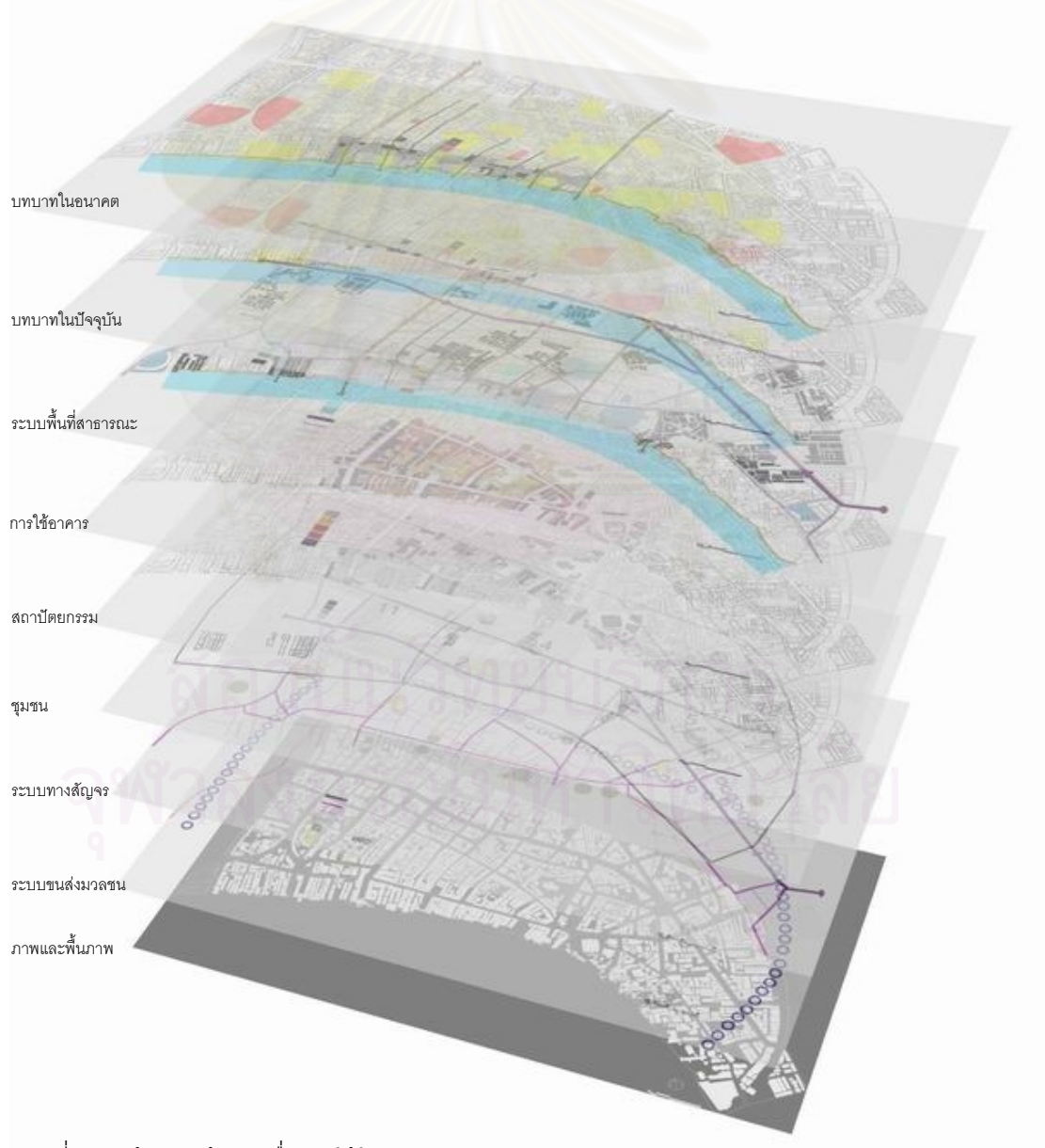
บทที่ 5

แนวทางการพัฒนาพื้นที่

5.1 สรุปประเด็นการวิเคราะห์และแนวความคิดในปรับปรุง

5.1.1 บทสรุปการศึกษาข้อมูลของพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่บทที่ 3 ที่กล่าวถึงข้อมูลเชิงกายภาพของพื้นที่ การใช้อาคาร การครอบครองที่ดิน ประชากร สถาปัตยกรรม สภาพแวดล้อม และข้อมูลในบทที่ 4 ที่กล่าวถึงพื้นที่สาธารณะ ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านพฤติกรรมการใช้ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับพื้นที่สาธารณะ และศาสนสถาน สามารถรวบรวมและประมวลข้อมูลได้ดังนี้

รูปที่ การซ้อนทับข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

5.1.1.1 บทบาทและความสำคัญของพื้นที่

พื้นที่ถนนทรงวาดในอดีตมีบทบาทสำคัญในการเป็นท่าเรือสินค้าและโกดังเก็บสินค้าทางการเกษตร เป็นแหล่งงานใหญ่ และทำให้เกิดรายได้มหาศาล ด้วยเพราะพื้นที่เป็นทำเลที่ดี คือเป็นที่ดินผืนยาวพาดไปตามแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งถือได้ว่าเป็นเส้นทางคมนาคมสายสำคัญ ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้จากสวนในฝั่งธนบุรีหากจะขายในประเทศก็จะนำไปขึ้นที่ท่าเทียน แต่หากจะส่งขายต่างประเทศก็จะมาขึ้นที่บริเวณทรงวาดนี้ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนระบบการคมนาคมจากแม่น้ำลำคลอง ไปเป็นระบบถนนทำให้พื้นที่ทรงวาดลดหน้าที่ความสำคัญลงเป็นแค่โกดังเก็บสินค้าทางการเกษตรในธุรกิจรุ่นหลัง และห้างร้านในบางส่วน ซึ่งมีทั้งที่อยู่อาศัยในชั้นบนของอาคารและใช้ชั้นล่างเป็นโกดังเก็บของ และในบางอาคารใช้เป็นโกดังอย่างเดียว โดยมีทั้งที่เป็นส่วนของสินค้าในธุรกิจของตนเองและให้ผู้อื่นเช่าเก็บสินค้าซึ่งรายได้ในการให้เช่าโกดังเก็บสินค้าประมาณ 4-6 พันบาทต่อเดือน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการใช้พื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจที่ไม่คุ้มค่า พื้นที่ทรงวาดจึงมีความซบเซาลงอย่างต่อเนื่อง

5.1.1.2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของเมืองกับพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาเป็นมีความหลากหลาย และมีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับเมืองและชุมชน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญต่อเมืองและชุมชนคือ ตาราง 5.1.ก แสดงองค์ประกอบที่สำคัญของเมือง

องค์ประกอบของเมือง	ภาพประกอบ
1. ศาลเจ้าและลานหน้าศาสนสถาน มีบทบาทหลายบทบาท คือ ศาลเจ้า วัดและมัสยิดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน และยังเป็นธนาคารหรือที่ตั้งของสมาคมจีนอีกด้วย ส่วนลานหน้าศาลเจ้านั้นมีบทบาทเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนแต่ละชุมชน ในยามเทศกาลไหว้เจ้าและเป็นพื้นที่บริการของสมาคมและชุมชนในเวลารปกติ เช่นเป็นที่เก็บของๆ เป็นที่จอดรถจักรยานยนต์ เป็นที่นั่งพักของคนงานและคนผ่านทาง	 ลานหน้าศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง
2. ย่านโกดังสินค้าทรงวาด ปัจจุบันมีบทบาทเป็นพื้นที่โกดังสินค้าให้เช่า และโกดังสินค้าในธุรกิจการค้าผลผลิตทางการเกษตรที่ยังคงอยู่ และยังเป็นพื้นที่บริการให้กับพื้นที่ย่านลำเพ็ญและวานิช 1 ปัจจุบันบนถนนทรงวาดยังมีการขนถ่ายสินค้าด้วยรถเข็นขนาดเล็ก และจักรยานยนต์ ผ่านชุมชนและศาลเจ้าเข้าไปสู่พื้นที่ลำเพ็ญ ซึ่งกิจกรรมโกดังเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นสิ่งที่สร้างปัญหาหลายประการให้กับ	 สภาพโกดังสินค้าในทรงวาด

พื้นที่ ได้แก่ ปัญหาการจราจรบนถนนทรงวาด ปัญหาการใช้พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ซึ่งอยู่ใกล้กับพื้นที่ริมน้ำ แต่ในย่านนี้กลับมีอาคารที่เป็นโกดังสินค้าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ในด้านจิตใจพื้นที่ทรงวาดเป็นเสมือนที่อนุรักษ์สถานของการต่อสู้ของคนจีนในพื้นที่ทะเลที่กลายเป็นเจ้าสัวในเวลาต่อมา ในอนาคตกิจกรรมโกดังมีแนวโน้มจะลดจำนวนลงด้วยเหตุผลด้านเศรษฐกิจที่ไม่คุ้มทุน การจราจร แผนการพัฒนาของเขตและข้อกำหนดบังคับ ทำให้พื้นที่ทรงวาดนี้จะกลายเป็นโกดังร้างไม่มีการใช้ประโยชน์ หรืออาจมีการให้เช่าโกดังเพื่อเก็บสินค้า ในขณะที่เดียวกัน ได้มีการเสนอพื้นที่ถนนทรงวาดเป็นถนนคนเดินผนวกกับถนนสำหรับรถอีกด้วย

อาคารโกดังที่ยังมีความงามอยู่มาก

ทางเข้าโกดังที่ใช้พื้นที่ด้านบนด้วย

3. ท่าเรือ ท่าเรือเป็นบทบาทหลักสำหรับพื้นที่นี้ในอดีต โดยเฉพาะท่าเรือราชวงศ์ที่มีความสำคัญในด้านการเป็นท่าเรือระดับประเทศของกรุงเทพฯ ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตสินค้าทางการเกษตรที่ได้จากสวนในฝั่งธนบุรี หากจะส่งสินค้าไปสู่หัวเมืองต่างๆ และต่างประเทศ จะใช้ท่าเรือนี้เป็นจุดขนถ่ายสินค้า แต่หากจะส่งสินค้าในประเทศจะใช้ท่าเรือเป็นท่าเรือหลัก และที่ได้ชื่อดังกล่าวก็เพราะเป็นท่าเรือที่เจ้านายชั้นสูงใช้ยามเสด็จเดินทางสู่ต่างประเทศ ปัจจุบันท่าเรือที่ยังคงมีบทบาทในการเป็นท่าเรือที่สำคัญเหลืออยู่เพียงท่าเรือราชวงศ์เท่านั้น ซึ่งเป็นเสมือนประตูทางการสัญจรทางน้ำสู่เมืองไชน่าทาวน์ โดยเฉพาะประชาชนจากฝั่งธนบุรีที่ท่าเรือดินแดง นอกจากนั้นเป็นท่าขนส่งสินค้าในบางโอกาสเท่านั้น เช่นท่าเรือสวัสดิ์ ท่าเรือจักรวรรดิ

ท่าศาลเจ้าที่ไม่สามารถเข้าถึงริมน้ำได้

ท่าราชวงศ์ในปัจจุบัน

4. พื้นที่ริมน้ำ พื้นที่ริมน้ำเจ้าพระยา แต่เดิมมีบทบาทเป็นท่าเรือเอกชนที่เชื่อมต่อกับโกดังสินค้า แต่ด้วยนโยบายและแผนของเขต แผนพื้นที่ต่อเนื่องกับกรุงรัตนโกสินทร์ ข้อบัญญัติกรุงเทพฯ ที่พยายามลดความเข้มข้นของกิจกรรมและเวนคืนพื้นที่ริมน้ำ ทำให้พื้นที่ริมน้ำ มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นเส้นทางสาธารณะริมน้ำ จากท่าเรือราชวงศ์ถึงท่าเรือสวัสดิ์

พื้นที่ริมน้ำในปัจจุบัน

องค์ประกอบของเมือง	ภาพประกอบ
<p>5. ย่านพาณิชย์กรรมและชุมชน พื้นที่การค้าขายในพื้นที่ศึกษาที่เด่นชัดคือบริเวณถนน วานิช 1 ซึ่งต่อเนื่องกับย่านลำเพ็ง ย่านนี้มีบทบาทในการเป็นย่านการค้าสินค้าเบ็ดเตล็ด เช่น เครื่องหนัง รองเท้า เสื้อผ้า ของชำร่วย เรียกได้ว่าเป็นย่านที่สามารถเลือกหาซื้อสินค้าได้ทุกอย่าง และกิจการมีความเข้มแข็งมาก ในขณะที่พื้นที่ระหว่างย่านทรงวาดกับย่านวานิช 1 เป็นพื้นที่ชุมชนอยู่อาศัยที่อยู่มาควบคู่กับพื้นที่ไชน่าทาวน์</p>	 <p>ร้านค้าในซอยอานีเย็ง</p>
<p>6. วัด โรงเรียนและพื้นที่ลานวัด วัดในพื้นที่ศึกษาเป็นวัดที่เก่าแก่ มาตั้งแต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ชาวจีนในพื้นที่นี้ วัดที่สำคัญ เช่น วัดปทุมคงคา(วัดลำเพ็ง) วัดสัมพันธวงศารามวรวิหาร (วัดเกาะ) วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร(วัดสามปลื้ม) นอกจากนี้ยังรวมถึงโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่วัด เช่น โรงเรียนวัดปทุมคงคา หรือแม้แต่โรงเรียนของศาลเจ้า เช่นโรงเรียนเมยอชิง วัดเหล่านี้มีบทบาทเป็นเสมือนศูนย์รวมของกิจกรรมเช่นกัน แต่มีความสำคัญน้อยกว่าพื้นที่ศาลเจ้า ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนมากเป็นคนจีน ซึ่งศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่จะใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่า ดังนั้นจึงมีบทบาทเป็นเพียงสถานที่ราชการทางศาสนา ที่จะมีผู้มาติดต่อในยามที่มีกิจกรรมทางศาสนา และนอกจากนี้พื้นที่ลานวัดยังใช้เป็นที่จอดรถให้เช่า การใช้งานของพื้นที่ลานวัดจึงไม่เป็นที่ไปตามบทบาทเดิมที่ควรจะเป็น</p>	 <p>ลานวัดสัมพันธวงศ์</p> <p>ลานวัดปทุมคงคา</p>
<p>7. ซอยและตรอก ซอยและตรอกขนาดเล็กเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในพื้นที่ นอกจากจะเป็นพื้นที่สาธารณะที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนที่สุด มีบทบาทเหมือนเป็นเส้นเลือดฝอยที่กระจายเข้าไปสู่ทุกๆพื้นที่ และเป็นเส้นทางเชื่อมต่อพื้นที่แต่ละส่วนและองค์ประกอบของเมืองเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ในบริเวณที่มีการใช้งานมากๆ จะพบว่ายังมีหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับหยุดพัก หรือเป็นที่ตั้งของร้านอาหาร ร้านกาแฟอีกด้วย</p>	 <p>ซอยขนาดเล็กที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่</p>

5.1.1.3 ความหมายและบทบาทของพื้นที่สาธารณะ

จากวิจัยนี้ได้เน้นศึกษาในส่วนของพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน และพบว่าพื้นที่ศึกษาขาดพื้นที่สาธารณะอย่างมากเมื่อเทียบกับมาตรฐาน และพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ส่วนมากแบ่งได้เป็นสองส่วนคือ พื้นที่ลานศาลเจ้า และพื้นที่บริเวณจุดตัดของชุมชนทาง เช่น ลานท่าเรือ ปากซอยที่มีการใช้งานสูง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนอยู่อาศัยสามารถสรุปความหมาย บทบาทและความต้องการของพื้นที่สาธารณะได้คือ ตาราง 5.1.1 แสดงความหมายของพื้นที่สาธารณะ

ความหมาย	ภาพประกอบ
<p>1. ความหมายของพื้นที่สาธารณะจากทัศนคติของชุมชน ชุมชนอยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา ส่วนมากประกอบอาชีพการค้าขายเป็นหลัก ดังนั้นการนับถือเจ้าพ่อเจ้าแม่เพื่อเป็นสิริมงคลยึดเหนี่ยวจิตใจในการการค้าเป็นสิ่งจำเป็น และเกิดขึ้นกับทุกๆชุมชน ศาลเจ้าจึงมีบทบาทเป็นทั้งสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นธนาคารสำหรับชุมชน เป็นสมาคม เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นศูนย์กลางและศูนย์กลางของชุมชน ทั้งนี้ชุมชนยังมีการใช้งานพื้นที่ผิวทางของตรอกและซอยต่างๆ เป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อทำกิจกรรมต่างๆด้วย เช่น ใช้เป็นที่ค้าขาย เป็นพื้นที่นั่งพักผ่อน เป็นต้น แต่จากการสัมภาษณ์ทัศนคติที่มีต่อพื้นที่สาธารณะพบว่า ชุมชนเข้าใจความหมายของพื้นที่สาธารณะในเชิงเป็นส่วนสาธารณะ และศาลาประชาคมที่รวมกลุ่มทำกิจกรรม และพบว่านอกจากจะขาดพื้นที่สาธารณะในชุมชนแล้ว ยังขาดพื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่รวมของทุกๆชุมชนในระดับเมืองอีกด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าพื้นที่สาธารณะของชุมชนคือพื้นที่ศูนย์กลางกิจกรรมของชุมชน ศาลาประชาคมและศูนย์กลางของชุมชนในระดับเมือง</p>	 <p>พื้นที่ทางเท้าปากซอยอาเนี้ยเก็ง</p>
<p>2. ความหมายของพื้นที่สาธารณะจากทัศนคติของภาครัฐ ภาครัฐโดยเขตสัมพันธวงศ์ สำนักผังเมือง และโครงการกรุงรัตนโกสินทร์กับเขตสัมพันธวงศ์ มีนโยบายที่จะปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำโดยใช้ข้อกำหนดและเทศบัญญัติต่างๆ เพื่อทำให้เกิดพื้นที่เส้นทางเดินริมน้ำ เสริมสร้างทัศนียภาพของพื้นที่ริมน้ำในภาพรวมและต่อเนื่องกับโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ นอกจากนี้ยังเสนอให้พื้นที่ถนนทรงวาดเป็นย่านคนเดินต่อเนื่องกับย่านสำเพ็งและวานิช 1 และยังพยายามลดความหนาแน่นของเมืองโดยการกำหนด F.A.R. และ O.S.R. ให้เกิดพื้นที่ที่ไม่ใช่อาคารมากยิ่งขึ้น ลดปัญหาความแออัดและปัญหาสิ่งแวดล้อมของเมือง ดังนั้นพื้นที่สาธารณะจากทัศนคติของภาครัฐจึงเป็นพื้นที่เปิดโล่งริมน้ำเพื่อการพักผ่อน และถนนคนเดิน</p>	 <p>สวนหย่อมหน้าชุมชนจักรวรรดิ</p>

จากการศึกษาองค์ประกอบของเมืองและบทบาทของพื้นที่สาธารณะควบคู่กันจะพบว่า ถนนทรงวาดมีบทบาทเป็นพื้นที่เชื่อมโทรมในเชิงธุรกิจ และมีการจราจรไม่แออัด อีกทั้งยังมีอาคารโกดังที่ว่างไม่ได้ใช้ประโยชน์ และเป็นพื้นที่ระหว่างพื้นที่สาธารณะของชุมชน ซึ่งมีอยู่ไม่น้อยกับพื้นที่สาธารณะของโครงการของภาครัฐซึ่งมีลักษณะกายภาพเป็นเส้นทางริมน้ำกว้าง 6 เมตรพาดยาวขนานตลอดถนนทรงวาด และจากแนวความคิดและทฤษฎีถนนทรงวาดจึงมีศักยภาพสูงในการปรับปรุงให้เป็นพื้นที่สาธารณะระหว่างพื้นที่ริมน้ำกับพื้นที่สาธารณะในชุมชน

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของพื้นที่ศึกษา สามารถแยกประเด็นปัญหาออกเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการปรับปรุงดังนี้

5.1.2.1 ด้านกายภาพ

- **พื้นที่สาธารณะ** พื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันสำหรับชุมชนคือพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าและผิวทางของตรอกและซอย ในบริเวณจุดตัดต่างๆ ซึ่งมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวยังไม่ได้รับการออกแบบให้ใช้งานได้เหมาะสม ส่วนพื้นที่สาธารณะที่จะเกิดขึ้นจากแผนและข้อกฎหมายคือพื้นที่ริมน้ำจากท่าราชวงศ์ไปถึงท่าสวัสดิ์ และโครงการถนนคนเดินบนถนนทรงวาด ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการขาดความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมต่อของระบบพื้นที่สาธารณะทั้งสองส่วน ซึ่งในอนาคต ถนนทรงวาดที่มีโกดังสินค้าเก่าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแต่ไม่มีการใช้งาน จะเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เกิดเป็นพื้นที่สาธารณะที่เชื่อมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ริมน้ำเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการใช้งานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ
- **ระบบเส้นทางเชื่อมต่อและการสัญจร** เส้นทางเชื่อมต่อพื้นที่ในชุมชนเป็นเส้นทางขนาดเล็กที่มีการใช้งานหลายบทบาท ทั้งการเดินทางของคน รถ และยังเป็นที่พักพิงของคนงาน และเป็นพื้นที่การค้าอีกด้วย เส้นทางเหล่านี้มีจำนวนมากและเชื่อมทุกพื้นที่เข้าด้วยกันได้ แต่ยังขาดการเชื่อมต่อจากถนนทรงวาดกับพื้นที่เส้นทางเดินริมน้ำ ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้สะดวก
- **สถาปัตยกรรม** รูปแบบสถาปัตยกรรมบนถนนทรงวาดจัดได้ว่ามีเอกลักษณ์และควรรักษาแก่การอนุรักษ์เอาไว้ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงประวัติศาสตร์ความเป็นย่านทรงวาดที่ยังหลงเหลืออยู่ได้เป็นอย่างดี แม้ว่ากิจกรรมของย่านจะเปลี่ยนไป และจะต้องมีมาตรการควบคุมอาคารที่จะสร้างใหม่ ให้มีภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับอาคารเดิม
- **การใช้ที่ดิน** การใช้ที่ดินด้านการค้าส่งและโกดังบนย่านทรงวาดมีแนวโน้มที่จะลดปริมาณลง และพื้นที่นี้จะกลายเป็นโกดังร้างที่ไม่ได้มีการใช้ประโยชน์ หรือถูกเช่าไปเก็บสินค้า ในขณะที่พื้นที่ย่านการค้าสำเพ็งและวานิช 1 ยังคงมีความเป็นย่านอย่างเข้มแข็ง ส่วนพื้นที่ชุมชนอยู่อาศัยเป็นชุมชนที่อยู่มานานและยังคงสภาพชุมชนต่อไป

5.1.2.2 ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ชุมชนรายได้สูงมาก ส่วนมากเป็นการประกอบอาชีพค้าขายเป็นหลัก ส่วนด้านสังคม ชุมชนส่วนมากเป็นคนไทยเชื้อสายจีน จึงมีการนับถือเจ้าพ่อเจ้าแม่เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจด้านการค้าขาย จึงมักมีศาลเจ้าอยู่ในชุมชน ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางชุมชนอีกด้วย การรวมกลุ่มของชุมชนมีความเข้มแข็งดี และนิยมที่จะประกอบกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน แต่มักจะขัดแย้งกันหากเป็นเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพราะมีการแข่งขันกันทางธุรกิจสูง ทั้งนี้มีแนวโน้มว่ากิจกรรมโกดังจะลดลง และจะทำให้พื้นที่นั้นกลายเป็นย่านการค้าเบาบาง มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่สาธารณะของชุมชน ทำให้พื้นที่นี้สภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ควบคู่ไปกับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชน การมีสังคมที่ดีมากขึ้น

5.1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของเมืองและแนวทางการปรับปรุงพื้นที่

จากการวิเคราะห์สภาพของพื้นที่ศึกษาในด้านต่างๆ พบว่า ในประเด็นการวิเคราะห์จะประกอบไปด้วยสภาพปัญหา ศักยภาพและประเด็นที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสนอการปรับปรุงพื้นที่ โดยการนำเอาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การทบทวนวรรณกรรมและข้อกฎหมายแนวนโยบายต่างๆ เข้ามาร่วมกับแนวความคิดด้านการออกแบบ เพื่อทำการออกแบบพื้นที่เพื่อให้การนำเสนอเป็นไปตามหลักวิชาการและอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริง ทั้งนี้การวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่เน้นในเรื่องของพื้นที่สาธารณะในชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชน จึงเน้นการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะเป็นหลัก และเพื่อให้การนำเสนอขึ้นชัดเจน จึงแปลงแนวความคิดในการปรับปรุงไปตามหัวข้อดังต่อไปนี้

5.1.3.1 ด้านพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันสำหรับชุมชนคือพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้า และผิวทางของตรอกและซอย ในบริเวณจุดตัดต่างๆ ซึ่งมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวยังไม่ได้รับการออกแบบให้ใช้งานได้อย่างเหมาะสม ส่วนพื้นที่สาธารณะที่จะเกิดขึ้นจากแผนและข้อกฎหมายคือพื้นที่ถมน้ำจากท่าราชวงศ์ไปถึงท่าสวัสดิ์ และโครงการถนนคนเดินบนถนนทรงวาด ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการขาดความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมต่อของระบบพื้นที่สาธารณะทั้งสองส่วน ซึ่งในอนาคต ถนนทรงวาดที่มีโกดังสินค้าเก่าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแต่ไม่มีการใช้งาน จะเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เกิดเป็นพื้นที่สาธารณะที่เชื่อมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ถมน้ำเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการใช้งานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

แนวความคิดเบื้องต้นในการปรับปรุงพื้นที่

- ปรับปรุงพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่เดิมเช่นศาลเจ้า ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน ให้มีการใช้งานอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม โดยการออกแบบให้เกิดการกำหนดของเขต หรือให้มีสาธารณูปโภคที่จำเป็น
- จากการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะในเมืองที่มีความแออัดสูง พบว่า จะมีการใช้พื้นที่ถนนหรือคลองที่มีการจราจรไม่คับคั่ง พื้นที่ไม่มีมีการใช้งาน มาออกแบบให้เกิดเป็นพื้นที่สาธารณะของเมือง โดยการออกแบบพื้นผิวทางให้เป็นถนนคนเดินผสมผสานกับถนนรถที่มีความเร็วต่ำ ทั้งนี้

พื้นที่ดังกล่าวจะต้องอยู่ไม่ไกลกับชุมชนในระยะ 400-2,400 เมตร และผู้ใช้งานจะต้องไม่เดินติดกับถนนที่มีการจราจรคับคั่ง ซึ่งจากประเด็นดังกล่าวพบว่าถนนทรงวาด เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่สาธารณะดังกล่าว เพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณะให้กับเมือง และเป็นศูนย์กลางของพื้นที่สาธารณะทั้งหมดของเมือง อันได้แก่พื้นที่สาธารณะในชุมชน และพื้นที่ริมน้ำ

- เชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะทั้งหมดให้เป็นระบบสัมพันธ์กับชุมชน

5.1.3.2 ด้านเส้นทางเชื่อมต่อและระบบการสัญจร

เส้นทางเชื่อมต่อพื้นที่ในชุมชนเป็นเส้นทางขนาดเล็กที่มีการใช้งานหลายบทบาท ทั้งการเดินทางของคน รถ และนอกจากนี้เส้นทางเหล่านี้ในบริเวณจุดตัด ยังเป็นที่หยุดพักของแรงงาน และปากตรอก-ซอย ยังมีหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับการค้าอีกด้วย เช่น ร้านกาแฟ ร้านอาหารแบบชั่วคราว เส้นทางเหล่านี้มีจำนวนมากและเชื่อมทุกพื้นที่เข้าด้วยกันได้ แต่ยังคงขาดการเชื่อมต่อจากถนนทรงวาดกับพื้นที่เส้นทางเดินริมน้ำ ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้สะดวก นอกจากนี้พื้นที่ถนนทรงวาดในอนาคต จะมีปริมาณการจราจรน้อยลง และจะมีบทบาทเป็นทางเดินคนมากขึ้น

แนวความคิดเบื้องต้นในการปรับปรุงพื้นที่

- ปรับปรุงตรอก-ซอยให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินมากยิ่งขึ้นเช่น ไฟส่องสว่าง ชายคากันแดดฝน และปรับปรุงพื้นที่จุดตัดให้เป็นที่หยุดพักริมทางที่มีคุณภาพ
- สร้างเส้นทางเชื่อมต่อทั้งในด้านการเข้าถึงและมุมมอง จากซอยที่มาจากชุมชนไปสู่พื้นที่ริมน้ำ
- จัดระบบการจราจรให้มีความคล่องตัวมากขึ้น ห้ามการจอดรถในที่ที่ไม่เหมาะสม ขยายทางทำให้คนสามารถใช้งานไม่เป็นอันตรายและมีน้ำเดินมากที่สุด
- จัดระบบที่จอดรถให้เป็นจุดๆเพื่อรองรับกิจกรรมนันทนาการและสวนสาธารณะที่จะเกิดขึ้นใหม่
- สร้างระบบทางทำให้มีความต่อเนื่องสะดวกสบาย ปลอดภัย และมีร่วมเงาต่อเนื่องตลอดทั้งเส้นทาง โดยเฉพาะในจุดข้ามทาง และพื้นที่ตรอก ซอยต่างๆ

5.1.3.3 ด้านสถาปัตยกรรม

รูปแบบสถาปัตยกรรมโกดังบนถนนทรงวาด มีสภาพเสื่อมโทรมและจัดได้ว่ามีเอกลักษณ์และควรรักษาเอาไว้ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงประวัติศาสตร์ความเป็นย่านทรงวาดที่ยังหลงเหลืออยู่ได้เป็นอย่างดี แม่วากิจกรรมของย่านจะเปลี่ยนไป และจะต้องมีมาตรการควบคุมอาคารที่จะสร้างใหม่ ให้มีภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับอาคารเดิม

แนวความคิดเบื้องต้นในการปรับปรุงพื้นที่

- อนุรักษ์อาคารโกดังเก่าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมเอาไว้โดยการปฏิสังขรณ์

- ปรับปรุงพื้นที่และอาคารเสื่อมโทรมที่มีคุณค่าร่วมสมัยกับอาคารอนุรักษ์ให้ เป็นศูนย์กลางของพื้นที่สาธารณะในเขตสัมพันธวงศ์ เป็นที่นัดพบของกิจกรรม ในทุกชุมชน และเป็นสาธารณูปโภคด้านนันทนาการ เช่น ห้องสมุดชุมชน หรือศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หรือศาลาประชาคม เพื่อเพิ่มมูลค่าทางสังคมให้กับ พื้นที่ ทำให้คนเข้ามาใช้พื้นที่มากขึ้น และมีสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งผลให้มูลค่า ของที่ดินสูงขึ้นด้วยกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น โดยใช้มาตรการการเช่าอาคารและ เก็บหน้าตาอาคารเอาไว้แล้วปรับปรุงพื้นที่ภายใน
- ออกมาตรการควบคุมอาคารที่กำลังจะหมดอายุและอาคารที่จะเกิดใหม่ ให้คง ความเป็นเอกลักษณ์สอดคล้องกับอาคารอนุรักษ์ ลดความหนาแน่นของ อาคารโดยใช้มาตรการพื้นที่โบนัสโดยเฉพาะกับพื้นที่ริมน้ำและพื้นที่ใกล้กับ อาคารทางศาสนาและอาคารอนุรักษ์

5.1.3.4 ด้านการใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินด้านการค้าส่งและโกดังบนย่านทรงวาดเป็นกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับ ศักยภาพพื้นที่ และมีแนวโน้มที่จะลดปริมาณลง และพื้นที่นี้จะกลายเป็นโกดังร้างที่ไม่ได้มีการใช้ประโยชน์ หรือ ถูกเช่าไปเก็บสินค้า ในขณะที่พื้นที่ย่านการค้าสำเพ็งและวานิช 1 ยังคงมีความเป็นย่านอย่างเข้มแข็ง ส่วนพื้นที่ ชุมชนอยู่อาศัยเป็นชุมชนที่อยู่มานานและ คงสภาพชุมชนต่อไป

แนวความคิดเบื้องต้นในการปรับปรุงพื้นที่

- ส่งเสริมการย้ายกิจกรรมโกดังที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ออกไปในพื้นที่ซึ่ง เหมาะสมกับกิจกรรมมากกว่า โดยใช้มาตรการเวนคืนพื้นที่ซึ่งมีแนวโน้ม สามารถเวนคืนได้เช่น พื้นที่สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พื้นที่ส่วนของ ราชการ พื้นที่ว่างเปล่าไม่ได้ทำประโยชน์ และพื้นที่ริมแม่น้ำตามนโยบายและ กฎหมายของภาครัฐ เพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณะให้กับเมือง
- ควบคุมการเจริญเติบโตของเมือง และลดความแออัดของกิจกรรมการค้า เช่น ควบคุมความสูงอาคาร ควบคุมF.A.R.และO.S.R.ให้มากที่สุด
- ส่งเสริมกิจกรรมการอยู่อาศัยอย่างยั่งยืน ทดแทนกิจกรรมโกดังที่ไม่เหมาะสม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและสรุปผลข้างต้น สามารถสรุปข้อมูล และกำหนดบทบาทของพื้นที่ใน อนาคต โดยการจัดการระบบพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ และสร้างพื้นที่สาธารณะใหม่ให้เกิดเป็นระบบที่สามารถ เชื่อมต่อกันได้อย่างสะดวก และผนวกกับพื้นที่สาธารณะที่จะเกิดขึ้นโดยข้อกำหนดและโครงการของภาครัฐ โดย มีถนนทรงวาดเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมต่อ และป้องกันการรบกวนความเป็นส่วนตัวของชุมชนจากรถขนาดใหญ่ โดยการเน้นให้เกิดระบบทางเท้าที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์คุณค่าของอาคาร ความเป็นย่าน และการปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นจะใช้เป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไป ดังที่แสดงในผังบทบาทในอนาคต

5.2 แนวความคิดหลักในการปรับปรุงพื้นที่

เป้าหมายของการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาดนั้น เป็นการผสมผสานโครงการที่จะเกิดขึ้น จากโครงการของภาครัฐที่พยายามลดความหนาแน่นของกิจกรรมในย่านนี้ และพยายามเพิ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ ในด้านการเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนบริเวณริมแม่น้ำ กับโครงการที่เกิดจากการวิเคราะห์อันได้แก่พื้นที่ สาธารณะที่มีอยู่เดิม รวมกับพื้นที่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สาธารณะใหม่ ให้เกิดเป็นระบบพื้นที่สาธารณะที่ ต่อเนื่องและเพียงพอกับความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ยังมีเป้าหมายที่จะคงความเป็นย่านโกดังทรงวาดเอาไว้ แม้ว่ากิจกรรมโกดังจะมีแนวโน้มลดลง แต่ใช้การอนุรักษ์อาคารเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การควบคุมการ เจริญเติบโตของเมือง เป็นสิ่งที่บอกเรื่องราว และเครื่องมือในการคงความเป็นย่านเก่าเอาไว้

ในการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นในการปรับปรุง เป็นการครอบคลุมสิ่งที่ต้องการหรือเกณฑ์ในการ ออกแบบเบื้องต้นเอาไว้ ส่วนในภาพรวมของโครงการจะต้องมีแนวความคิดหลัก เพื่อควบคุมแนวทางในการ ปรับปรุงพื้นที่ ให้เป็นไปในทางเดียวกัน สำหรับโครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ บริเวณถนนทรงวาดนี้มี แนวความคิดหลักสามารถสรุปได้ดังนี้

- **แนวความคิดหลักในการปรับปรุงพื้นที่คือ** : การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ บริเวณถนนทรงวาด ให้สามารถรองรับกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมทางสังคม ตอบสนองวิถีชีวิตการอยู่อาศัยของ ชุมชน เพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดี และคงความเป็นย่านโกดังเก่าทรงวาด โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ
 1. ปรับปรุงพื้นที่สาธารณะให้มีเพียงพอและตอบสนองกิจกรรมของชุมชน
 2. ปรับปรุงเส้นทาง การเข้าถึงพื้นที่ ระบบทางเท้า และเส้นทางเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะทั้งหมด ให้เป็นระบบ
 3. สนับสนุนกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่สาธารณะ
 4. คงความเป็นเอกลักษณ์ ของย่านเก่า ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน
 5. ออกแบบปรับปรุงโดยเสนอเกณฑ์ในการออกแบบ(Design Guideline)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

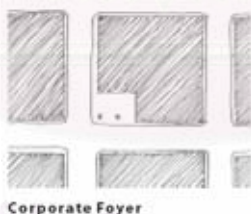
- แนวความคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการออกแบบ : ในการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาดนั้นได้นำเอาแนวคิดที่เกี่ยวข้องคือ

1. การคืนพื้นที่ผิวทาง ถนน ตรอก-ซอย และจุดเล็กๆ ที่สามารถนำเอามาใช้เป็นพื้นที่สาธารณะได้ มาใช้เป็นพื้นที่สาธารณะ เพราะพื้นที่เมืองในลักษณะนี้มักเป็นพื้นที่ในเมืองที่มีความแออัด และไม่สามารถขยายให้เกิดพื้นที่ว่างได้มากนัก (Girling and Helphand, 1994: 222, 224) ดังในหนังสือ "Residential Streets" เนื่องจากพื้นที่ทรงวาดนั้นสอดคล้องกับแนวคิดนี้
2. พื้นที่ที่สามารถใช้งานเป็นพื้นที่สาธารณะได้นั้น ใน "Downtown Austin Design Guideline" นั้นได้กล่าวถึงการการออกแบบพื้นที่สาธารณะให้เป็น "Plaza" ซึ่งแบ่งได้ 7 แบบคือ

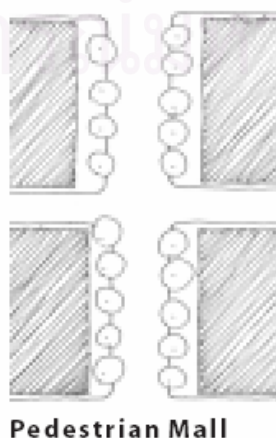
- Street Plaza เป็นการปรับพื้นที่หลบของอาคารซึ่งเกิดจากการถอยร่นระยะของอาคารเก่าและอาคารใหม่

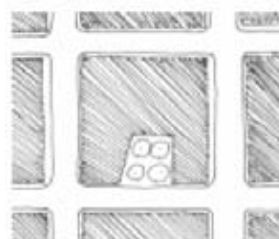
- Corporate Foyer เป็นการร่นด้านหน้าอาคาร ให้เกิดพื้นที่ว่างด้านหน้า และสร้างจุดเด่นให้ร้านค้าได้

- Pedestrian Mall เป็นลักษณะถนนที่มีต้นไม้สองข้างเป็นแนว เพื่อเน้นความสำคัญของจุดปลายทาง และสร้างร่มเงาให้กับอาคารได้

- Urban Oasis เป็นส่วนที่หลบเข้าไปในเนื้อของอาคาร และใช้ปลูกต้นไม้ ให้เกิดพื้นที่สีเขียวขนาดเล็กกับชุมชน

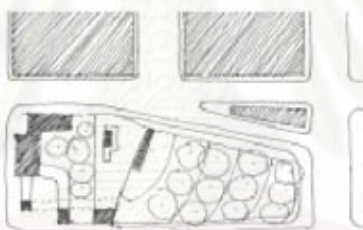
Urban Oasis

- Thru-Block Pedestrian corridor เป็นการสร้างพื้นที่หยุดพักระหว่างทางเดินยาวๆ ที่ทะลุพื้นที่อาคารไป

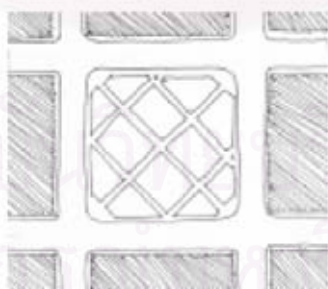
Thru-Block Pedestrian Corridor

- Grand Public Plaza เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สามารถใช้เป็นสวนสาธารณะได้

Grand Public Plaza

- Public Square เป็นพื้นที่ส่วนกลางที่โอบล้อมด้วยอาคารทั้งสี่ด้าน

Public Square

- **Theme of Design** : “The Oasis” ซึ่งมีความหมายในเชิงอุปมาอุปไมยถึงพื้นที่ๆอุดมสมบูรณ์ ที่อยู่ท่ามกลางพื้นที่ๆแห้งแล้ง หรืออีกในความหมายหนึ่ง คือพื้นที่โล่ง พื้นที่สีเขียว จุดหยุดพัก ในพื้นที่เมืองใหญ่ ที่มีความหนาแน่น ซึ่งในความหมายของ The Oasis นั้นสามารถตีความได้หลายความหมาย ดังนี้

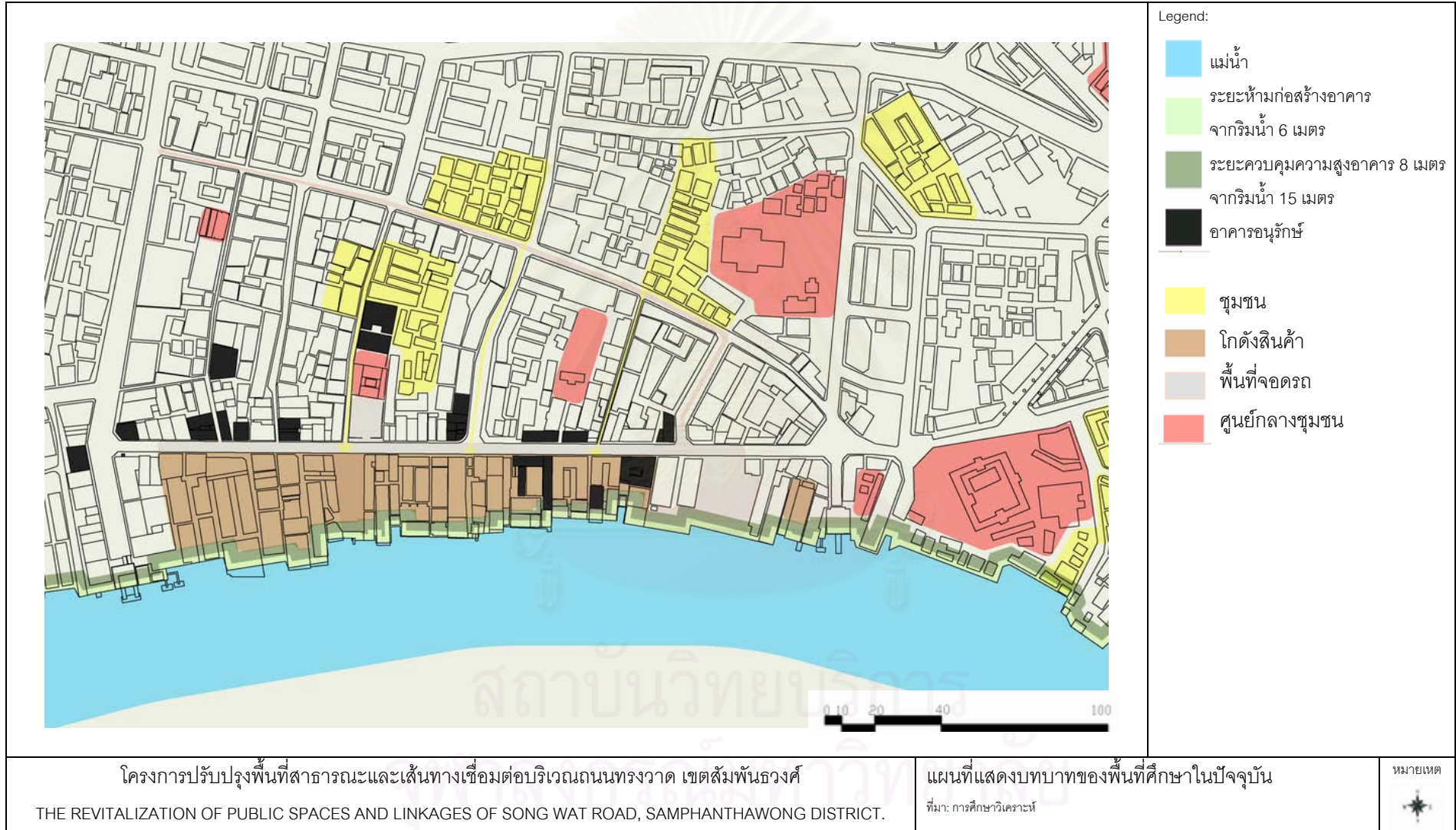
1. ศูนย์กลางการพบปะสังสรรค์(Meeting Points) การรวมกันของสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะใช้ในการออกแบบพื้นที่ส่วนกลางริมน้ำ(Waterfront Public Plaza) ที่ใช้ทำกิจกรรมร่วมกันระดับชุมชน หรือแม้แต่ระดับย่าน ซึ่งจะนำไปใช้ในการออกแบบพื้นที่ริมน้ำบริเวณลานจอดรถบนถนนทรงวาด
2. พื้นที่สีเขียว อุดมสมบูรณ์และสะอาดตา(Green & Clean) การเป็นพื้นที่สีเขียว เป็นแหล่งรวมของน้ำและต้นไม้ ใจกลางทะเลทราย ซึ่งจะใช้ในการออกแบบพื้นที่ลานสวนสาธารณะในชุมชน(Public Square)
3. จุดหยุดพัก หลบภัย(Shelter) การเป็นจุดหยุดพักของคนในชุมชน ในเวลารว่างจากการทำงาน หรือจุดหยุดพักหลบแดดของคนผ่านทาง ซึ่งจะใช้ในการออกแบบพื้นที่ลานสวนสาธารณะในชุมชน(Public Square)
4. ความแตกต่าง (Contrast) การเป็นพื้นที่ซึ่งมีการใช้งาน กิจกรรม และอารมณ์เมื่อเข้าไปใช้งานพื้นที่ ให้เกิดความรู้สึกแตกต่างจากความตึงเครียดของกิจกรรมการค้า เป็นการผ่อนคลายจากการพักผ่อน ซึ่งจะใช้ในการออกแบบพื้นที่ลานสวนสาธารณะในชุมชน(Public Square)
5. นั่งน้าเดิน (Sittable & Walkable) ความรู้สึกผ่อนคลาย สบายในการเดินและการนั่ง มีร่มเงาต่อเนื่อง และมีที่นั่งพักเป็นจุดๆ ซึ่งจะใช้ในการออกแบบพื้นที่ถนนทรงวาดและจุดหยุดพักต่างๆ(Street Plaza)
6. พื้นที่สีเขียวขนาดเล็ก (Green Spot) การเป็นกลุ่มต้นไม้ขนาดเล็ก กระจายตัวอยู่ตามจุดต่างๆของเมือง ซึ่งจะใช้ในการออกแบบพื้นที่สีเขียวขนาดเล็กในตรอก ที่ทะลุถึงกันและมีการใช้งานร่วมกัน(Thru-Block Pedestrian Corridor)

จากการกำหนดแนวความคิดย่อยจากการตีความหมายจากแนวความคิดหลัก และจัดกลุ่มของTheme ของการออกแบบในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังตารางนี้

ตาราง5.2.ก. แสดงแนวความคิดย่อยในการออกแบบแต่ละพื้นที่

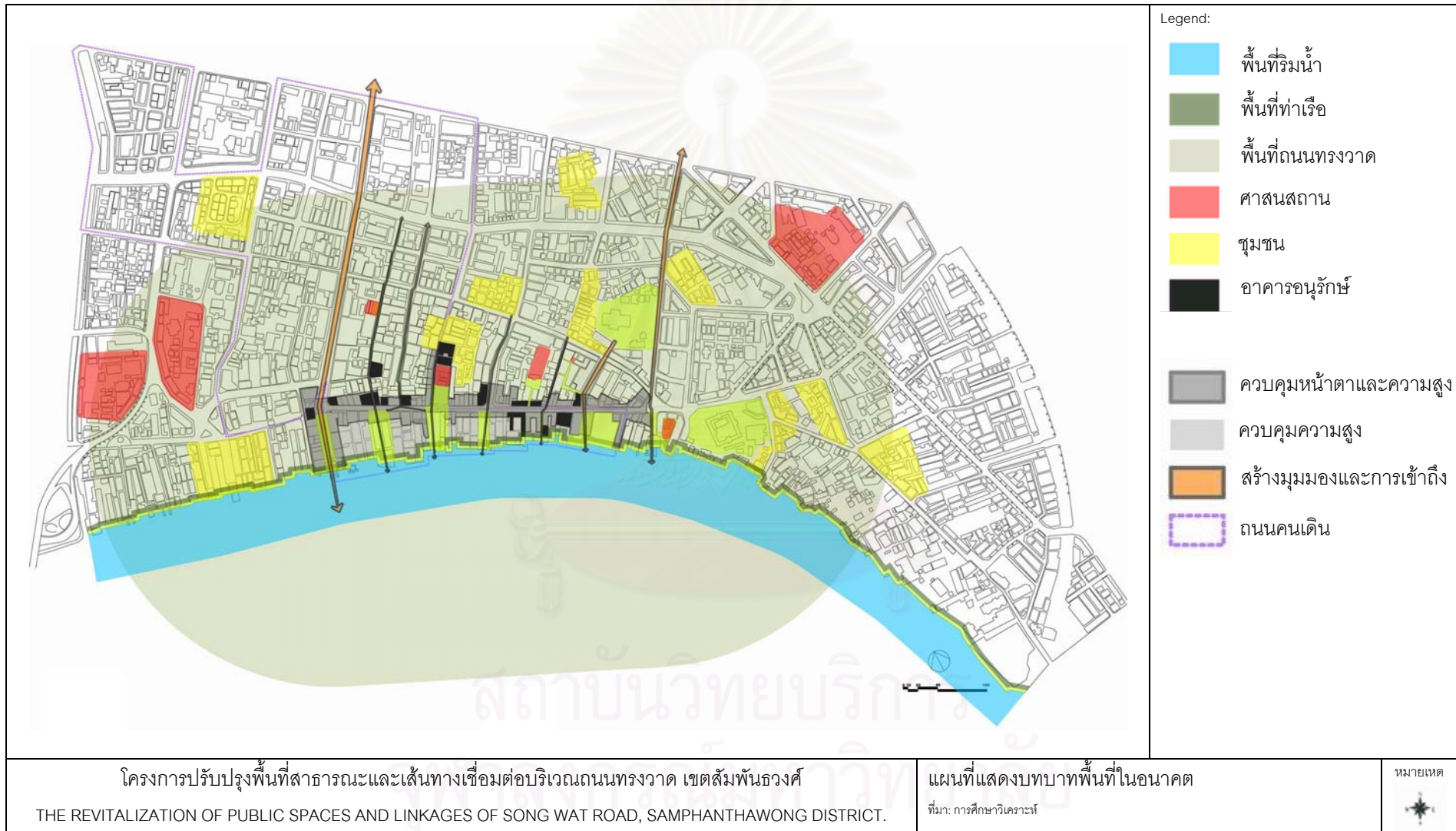
Project	Concept of Area	Area	
Waterfront Public Plaza	Meeting Point	1. ลานจตุรกรรมน้ำ	
Public Square	Green & Clean	1. ศาลเจ้าเล่าปุ่นเก้าถ้อง และโรงเรียนเผยอิง	
	Shelter	2. ลานหน้าท่าเรือศาลเจ้า	
	Contrast		3. พื้นที่หน้ามัสยิดยิมมีตุลอิสลาม
			4. พื้นที่ห้องเย็นทรงวาด
			5. ศาลเจ้าอานีเยเก็ง
			6. ศาลเจ้าเซี่ยอึ้งกง
			7. ศาลเจ้าแม่ประคู้
			8. ศาลเจ้าแม่ทับทิม
Street Plaza	Sittable	1. ปากทางถนนทรงวาด	
Pedestrian Mall	Walkable	2. ปากซอยอานีเยเก็ง	
		3. ปากทางซอยเยาวพานิชย์	
		4. ปากซอยวานิชการคำ	
		5. ร้านนายยังทรงวาด	
		6. ร้านเล่าซา ทรงวาด	
		Thru-Block Pedestrian Corridor	Green Spot

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

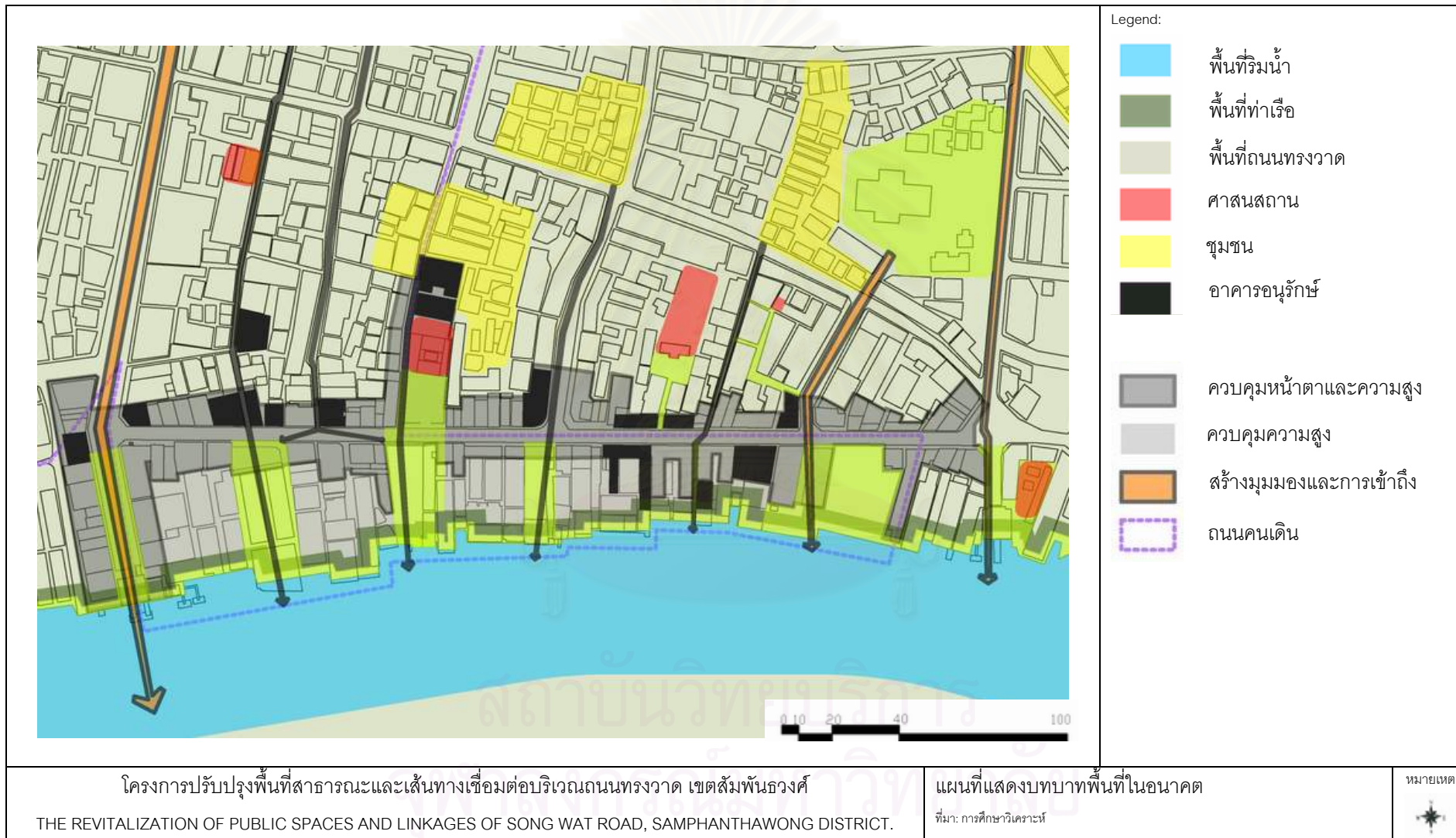

Legend:

- แม่น้ำ
- ระยะห้ามก่อสร้างอาคาร จากริมน้ำ 6 เมตร
- ระยะควบคุมความสูงอาคาร 8 เมตร จากริมน้ำ 15 เมตร
- อาคารอนุรักษ์
- ชุมชน
- โกดังสินค้า
- พื้นที่จอดรถ
- ศูนย์กลางชุมชน

- Legend:
- พื้นที่ริมน้ำ
 - พื้นที่ท่าเรือ
 - พื้นที่ถนนทรงวาด
 - ศาสนสถาน
 - ชุมชน
 - อาคารอนุรักษ์
 - ควบคุมหน้าตาและความสูง
 - ควบคุมความสูง
 - สร้างมุมมองและการเข้าถึง
 - ถนนคนเดิน

- Legend:
- พื้นที่ริมน้ำ
 - พื้นที่ท่าเรือ
 - พื้นที่ถนนทรงวาด
 - ศาสนสถาน
 - ชุมชน
 - อาคารอนุรักษ์
 - ควบคุมหน้าตาและความสูง
 - ควบคุมความสูง
 - สร้างมุมมองและการเข้าถึง
 - ถนนคนเดิน

5.3 การสร้างโปรแกรมการออกแบบโครงการ

จากการวิเคราะห์ บทบาทและความสำคัญของพื้นที่พบว่าพื้นที่ศึกษาในอดีตเป็นโกดังสินค้าและย่านธุรกิจที่สำคัญ และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญในพื้นที่ศึกษาพบว่าชุมชนและพื้นที่สาธารณะมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ไม่ได้เป็นส่วนสาธารณะ แต่มักจะเป็นพื้นที่ส่วนกลางที่มีการใช้งานอยู่แล้ว แต่มีการใช้งานร่วมกันของคนในและนอกชุมชน เช่น พื้นที่ของศาลเจ้า พื้นที่ท่าเรือ พื้นที่บนถนนทางเท้าและตรอก-ซอยต่างๆ จากนั้นได้ทำการสรุปความหมายของพื้นที่สาธารณะโดยแบ่งออกเป็น 2 แนวทางคือพื้นที่ในทัศนของชุมชน และในทัศนของภาครัฐ จากนั้นได้ทำการแบ่งแยกประเด็นในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้เป็นเรื่องหลักคือ ประการแรกคือการเพิ่มพื้นที่สาธารณะใหม่ให้เพียงพอและพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่เดิมให้มีการใช้งานอย่างเหมาะสม ประการที่สองคือการปรับปรุงระบบเส้นทางเชื่อมต่อให้ใช้งานได้สะดวก และสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ริมน้ำซึ่งเป็นโครงการของภาครัฐ ประการที่สามคือการปรับปรุงพื้นที่ฟูอาคารอนุรักษ์ที่มีอยู่เดิมให้อยู่ในสภาพดี และควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารที่จะเกิดขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับอาคารอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องของความเป็นย่านโกดังทรงวาดต่อไป ประการสุดท้ายคือการควบคุมการเจริญเติบโต และความหนาแน่นของพื้นที่โดยการควบคุมความสูงอาคาร การควบคุมการใช้งานอาคารเพื่อให้ย่านค่อยๆ เปลี่ยนเป็นย่านการค้าเบาบางลงและมีการอยู่อาศัยที่มีคุณภาพชีวิตมากขึ้น โดยกำหนดเป็นบทบาทในอนาคตของพื้นที่ศึกษา และได้นำข้อมูลทั้งหมดมาสร้างเป็นโครงการ(โปรแกรมการออกแบบ) โดยมีเกณฑ์ในการสร้างโปรแกรมตามผังการออกแบบโปรแกรมโครงการดังนี้

5.3.1 สรุปปัญหา ศักยภาพและข้อจำกัดในแต่ละพื้นที่

จากข้อมูลทั้งหมดสามารถสรุปปัญหาควบคู่กับศักยภาพและข้อจำกัด เพื่อใช้ในการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ เพื่อทำการสร้างโปรแกรมการออกแบบดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงปัญหา ศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละพื้นที่

บริเวณพื้นที่	ปัญหา	ศักยภาพ	ข้อจำกัด
1. ศาลเจ้าและพื้นที่หน้าศาสนสถาน	- ไม่ได้ออกแบบให้มีการใช้งานที่เหมาะสม - ยังมีพื้นที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของชุมชน	- เป็นศูนย์รวมของกิจกรรมของชุมชน - มีอาคารที่มีคุณค่าทางจิตใจของชุมชน - เป็นพื้นที่ว่างเปิดโล่ง	- ไม่สามารถขยายตัวได้ - การพัฒนาขึ้นกับนโยบายของวัด

บริเวณพื้นที่	ปัญหา	ศักยภาพ	ข้อจำกัด
2. โกดังย่านถนนทรงวาด	<ul style="list-style-type: none"> - มีความแออัดและเป็นกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ริมน้ำ - มีความเสื่อมโทรมสูง - นิเวศน์จะกลายเป็นพื้นที่ร้าง - ขาดการออกแบบให้ใช้งานอย่างเหมาะสม - เป็นตัวกั้นพื้นที่ริมน้ำกับชุมชนและไม่มีเส้นทางเชื่อมต่อพื้นที่ริมน้ำกับชุมชนที่สะดวก - ขาดเอกลักษณ์ความเป็นย่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีอาคารที่คุณค่าทางประวัติศาสตร์อยู่มาก - มีชอยเชื่อมกับชุมชนมาก - กิจกรรมการค้าเบาบาง - มีโกดังไม่ได้ใช้งานจำนวนมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการสร้างอาคารเติมพื้นที่ - ไม่สามารถขยายขนาดทางได้ - เป็นพื้นที่เอกชน
3. ท่าเรือและพื้นที่ริมน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้พื้นที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ - ขาดเอกลักษณ์ของท่าเรือที่สำคัญ - มีรถขนาดใหญ่เข้าพื้นที่ - ทางเท้าแคบมีการบุกรุกผิวทางเท้า - ขาดร่มเงาและพื้นที่สีเขียว - ไม่สามารถเชื่อมต่อชุมชนกับพื้นที่ริมน้ำ - มีสภาพแออัดและทรุดโทรม 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นจุดเชื่อมต่อคมนาคมที่สำคัญ - มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ - เป็นถนนปลายตันที่ไม่ไกลกับท่าเรือมาก - ใกล้กับชุมชนสามารถเดินถึงกันได้ - อยู่ติดกับที่โล่งริมแม่น้ำใจกลางเมือง - เหมาะสมกับการเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อนันทนาการ - มีนโยบายและแนวโน้มที่จะลดจำนวนลง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการใช้งานตลอดเวลายากแก่การปรับปรุง - เป็นที่เอกชน - มีอาคารปกคลุมพื้นที่ไม่การวางแผนไว้ - ล่วงหน้า
4. ย่านพานิชยกรรมและชุมชนอยู่อาศัย	<ul style="list-style-type: none"> - มีความแออัดและเสื่อมโทรมสูง - ขาดแคลนพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน - ปัญหาสภาพแวดล้อม - ปัญหาประชากรแฝง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเข้มแข็งทางธุรกิจสูง - มีการรวมกลุ่มที่หนาแน่น 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นพื้นที่เอกชนและที่ดินมีราคาสูง - บางส่วนเช่า จึงต้องพัฒนาเติมศักยภาพที่ดิน

บริเวณพื้นที่	ปัญหา	ศักยภาพ	ข้อจำกัด
5. วัดโรงเรียน และพื้นที่ลาน วัด	- ไม่ได้มีการออกแบบพื้นที่ให้มี การใช้งานที่เหมาะสม	- เป็นพื้นที่โล่งกลางเมืองขนาด ใหญ่ - เป็นศูนย์รวมของชุมชน	- ลดบทบาทลงและมี การบริหารในเชิง ธุรกิจมากขึ้น
4. ตรอกและ ซอย	- มีขนาดเล็กมากรถเข้าถึงยาก - คนใช้ร่วมกับรถอย่างไม่เป็น ระเบียบ - เป็นทางยาวที่ไม่มีร่มเงากัน แดดฝน - สกปรกและเสื่อมโทรม - ไม่ปลอดภัยขาดแสงไฟส่อง สว่าง	- มีเส้นทางหลายเส้นเชื่อมเข้ากับ ชุมชนได้ทั่ว	- ไม่สามารถขยายตัว ได้ - รถขนาดใหญ่เข้าไม่ ถึงเกิดปัญหาอัคคีภัย และความสกปรก

5.3.2 โปรแกรมการออกแบบ

จากตารางสรุปศักยภาพ ข้อจำกัดและวิสัยทัศน์ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ได้
โปรแกรมการออกแบบเป็นโครงการโดยเน้นแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องพื้นที่สาธารณะตามวัตถุประสงค์ของ
การศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. โครงการปรับปรุงระบบพื้นที่สาธารณะในพื้นที่บริเวณถนนทรงวาด (พื้นที่รวม 10,920 ตร.ม. หรือ 6.83 ไร่)
สามารถแบ่งได้ 2 ส่วนดังนี้
 - 1.1 โครงการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าและศาสนสถาน จำนวน 7 แห่ง เพื่อเน้นความศรัทธาของศาสนสถาน
เป็นจุดหยุดพักของคนผ่านทาง เป็นศูนย์กลางชุมชนและเป็นลานประกอบกิจกรรมทางศาสนา
 - 1.2 โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาด จำนวน 9 แห่ง
2. แนวทางการปรับปรุงถนนคนเดินบนถนนทรงวาดให้เป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถเชื่อมโครงข่ายพื้นที่
สาธารณะทั้งหมด และปรับปรุงโครงข่ายเส้นทางเชื่อมต่อระบบพื้นที่สาธารณะ (พื้นที่ 13,336 ตร.ม. หรือ 8 ไร่)
3. แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารพื้นที่ย่านทรงวาด เพื่อคงเอกลักษณ์ของย่านเอาไว้ (มีพื้นที่ 53,981
ตร.ม. หรือ 33 ไร่)

โครงการแรกสามารถแยกออกเป็นพื้นที่ต่างๆได้เพื่อแสดงรายละเอียดโครงการได้ดังนี้

1.1 โครงการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าและศาสนสถาน จำนวน 7 แห่ง

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
1. ศาลเจ้าเล่าปุ่นถ้ำก่ง และโรงเรียนเมยอชิง (1,113 ตร.ม.)	- การไหว้ศาลเจ้า	- คนในชุมชนประจำ ศาลเจ้าและชุมชน ใกล้เคียง	- 8.00-16.00	- ลานต้อนรับเน้นความศรัทธา - ที่นั่งพักคอย
2. ศาลเจ้าเซี่ยฮงฮั้ง (130 ตร.ม.)	- การหยุดพักของคน ผ่านทาง	- คนค้าขายและเซ็น ของผ่านทาง	- 10.00-16.00	- จุดนั่งพักให้ร่มเงาและน้ำดื่ม - จุดนั่งเล่นหมากรุกและพูดคุย
3. ศาลเจ้าแม่ประจู้ (109 ตร.ม.)				- จุดจอดรถเข็นของประมาณ 5-10 คัน
4. ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง (75 ตร.ม.)				- จักรยานยนต์ประมาณ 5-10 คัน
5. ศาลเจ้าแม่ทับทิม (95 ตร.ม.)	- ลานกิจกรรมในเวลา เทศกาล	- คนทั่วไป	- ตามกำหนด	- ลานกิจกรรมที่สามารถ เปลี่ยนกิจกรรมได้หลาย รูปแบบเช่น ที่นั่งชมการแสดง, ลานเชิดสิงห์โต
6. ศาลเจ้าเล่าปุ่นถ้ำก่ง	- ลานศูนย์รวมชุมชน	- คนในชุมชน	- ตามกำหนด	- ลานประชุมของสมาคมและ ชุมชน
7. มัสยิดยี่มิตุลอิสลาม (500 ตร.ม.)	- การหยุดพัก - ที่นั่งพักของชาว มุสลิมที่มาประกอบ กิจกรรมทางศาสนา	- คนมาเที่ยวชม มัสยิด - คนในชุมชนพาด สาย	- 09.00-16.00 - ในช่วงเวลา ละหมาด	- จุดนั่งพักให้ร่มเงาและน้ำดื่ม - พื้นที่สีเขียวให้ร่มเงาและจุด นั่งพักผ่อน

1.2 โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาด จำนวน 8 แห่ง

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
1. ลานหน้าปากทาง ถนนทรงวาด (176 ตร.ม.)	- พื้นที่เน้นทางเข้าถนน ทรงวาด - จุดพักคนผ่านทาง	- คนทั่วไป - คนผ่านทาง	- 08.00-18.00 - 08.00-18.00	- Spaceที่สัญลักษณ์แสดงการ เข้าถึง เน้นให้เกิดการต้อนรับคน ภายนอก - พื้นที่ร่มเงาและที่นั่งพักของคน ผ่านทางและคนเข็นของ
2. ปากซอยอาเนี้ยเก็ง (72 ตร.ม.)	- จุดผ่อนปรนร้านค้า	- ผู้ขายอาหาร 2-4 คน	- 8.00-18.00 โดยเฉพาะเวลา	- พื้นที่การค้าแผงลอย 1 ร้าน - พื้นที่นั่งรับประทานอาหาร 4-6 โต๊ะ
3. ปากทางซอยยาวพา นิษฐ์(248 ตร.ม.)		- ผู้ใช้บริการไม่เกิน 20-30 คน	11.00-13.00	- พื้นที่วางของซักล้าง 3-6 ตร.ม.
4. ปากซอยวานิชการคำ มีพื้นที่ 60 ตร.ม.	- เส้นทางคนเดิน	- คนผ่านทาง	- ตลอดทั้งวัน	- พื้นที่ทางเดินมีหลังคาคลุม

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
5. ร้านนายยังทรงวาด (257 ตร.ม.)	- จุดผ่อนปรนร้านค้า	- ผู้ขายอาหาร 2-4 คน	- 17.00-24.00	- พื้นที่การค้าแผงลอย 1 ร้าน - พื้นที่นั่งรับประทานอาหาร 4-6 โต๊ะ
6. ร้านเล่าชา ทรงวาด เพื่อการค้า มีพื้นที่ 50 ตร.ม.		- ผู้ใช้บริการไม่เกิน 20-30 คน		- พื้นที่วางของชั่งล้าง 3-6 ตร.ม.
7. ลานหน้าท่าเรือศาลเจ้า (1,824 ตร.ม.)	- การพักผ่อนสายตา - การพักผ่อนนั่งเล่น เดินเล่น - ลานกิจกรรมออกกำลังกาย - เสนอห้องสมุดชุมชน โดยการปรับปรุงอาคารเก่า	- คนในชุมชนใน ระยะ 500 ม.	- 06.00-09.00 - 17.00-19.00	- เปิดมุมมองสู่ม้าน้ำเจ้าพระยา ให้มากที่สุดและเตรียมพื้นที่ เชื่อมต่อพื้นที่ทางเดินริม น้ำ ระยะ 6.00 ม. - ชุมนั่งพักและเล่นหมากรุก - ลานเพื่อกิจกรรมการออกกำลังกายเช่น รำไทเก๊ก - สวนขนาดเล็ก
8. พื้นที่ห้องเย็นทรงวาด (1,642 ตร.ม.)	- การพักผ่อนสายตา - การพักผ่อนนั่งเล่น เดินเล่น - เสนออาคารศาลา ประชาคมสำหรับทุกๆ ชุมชนโดยการปรับปรุง อาคารเก่า - เสนอร้านอาหาร ริมน้ำ	- คนในชุมชนใน ระยะ 500 ม.	- 06.00-09.00 - 17.00-19.00	- เปิดมุมมองสู่ม้าน้ำเจ้าพระยา ให้มากที่สุดและเตรียมพื้นที่ เชื่อมต่อพื้นที่ทางเดินริม น้ำ ระยะ 6.00 ม. - ชุมนั่งพักและเล่นหมากรุก - สวนขนาดเล็ก - ร้านอาหารและพื้นที่นั่ง ตอบสนองกิจกรรมร้านอาหาร
9. ลานจอตริมน้ำ (4,544 ตร.ม.)	- การพักผ่อนสายตา - การพักผ่อนนั่งเล่น เดินเล่น - ลานกิจกรรมออกกำลังกาย - เสนอเป็นลาน กิจกรรมระดับเมือง และศูนย์กีฬากลางแจ้ง ระดับเมือง	- คนในชุมชนใน ระยะ 500 ม.	- 06.00-09.00 - 17.00-19.00	- เปิดมุมมองสู่ม้าน้ำเจ้าพระยา ให้มากที่สุดและเตรียมพื้นที่ เชื่อมต่อพื้นที่ทางเดินริม น้ำ ระยะ 6.00 ม. - พื้นที่สีเขียวริม น้ำ - ลานเพื่อกิจกรรมระดับเมือง - สนามกีฬากลางแจ้งขนาดเล็ก เช่น สนามฟุตบอล สนาม บาสเกตบอล

2. แนวทางการปรับปรุงถนนคนเดินบนถนนทรงวาดให้เป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถเชื่อมโครงข่ายพื้นที่สาธารณะทั้งหมด และปรับปรุงโครงข่ายเส้นทางเชื่อมต่อระบบพื้นที่สาธารณะ โดยมี(พื้นที่ 13,336 ตร.ม. หรือ 8 ไร่)

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
1. ถนนทรงวาด	- การเดินที่สะดวก สบายผสานกับ รถความเร็วต่ำ	- คนในชุมชนใน ระยะ 500 ม.	- 06.00-20.00	- ขยายทางเท้าบนถนนทรงวาดผสานกับถนนรถ ขนาดเล็กความเร็วต่ำ - ปรับปรุงบริเวณจุดตัดและทางข้ามให้เกิด ความปลอดภัยในการเดิน - ปรับปรุงสาธารณูปโภคเพื่อการเดินในถนน และตรอก-ซอยให้เป็นโครงข่าย - เชื่อมต่อโครงข่ายของพื้นที่สาธารณะกับชุมชน และพื้นที่ริมน้ำ

3. แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารพื้นที่ย่านทรงวาด เพื่อคงเอกลักษณ์ของย่านเอาไว้ (มีพื้นที่ 53,981 ตร.ม.หรือ 33 ไร่)

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
1. อาคารบนถนน ทรงวาดจนถึง พื้นที่ริมน้ำ	- อนุรักษ์และ ปรับปรุงอาคาร	-	-	- เสนอแนวทางการอนุรักษ์อาคารโกดังที่มีคุณค่าทาง สถาปัตยกรรมที่บนถนนทรงวาดเพื่อคงเอกลักษณ์ของ ย่านโดยการบูรณะหน้าตาอาคารและเช่าอาคารที่ไม่มี การใช้งานปรับเปลี่ยนพื้นที่ภายในให้เป็นสาธารณูปการ เพื่อชุมชน เช่นศาลาประชาคม ห้องสมุดชุมชน - เสนอแนวทางการปรับปรุงและควบคุมหน้าตาอาคาร องค์ประกอบบนถนนทรงวาดเพื่อความต่อเนื่องของรูป ด้าน ความสูง สีและช่องเปิดของอาคาร - ควบคุมความหนาแน่นของอาคารโดยใช้มาตรการที่มี อยู่ของภาครัฐเช่นกฎกระทรวง กฎหมาย โดยการควบคุม ความสูง ระยะเวลา เพื่อเปิดพื้นที่ริมน้ำและพื้นที่ต่อเนื่องให้ เป็นพื้นที่สาธารณะระดับเมืองในอนาคต

จากโปรแกรมการออกแบบข้างต้น พบว่าพื้นที่สาธารณะที่เป็นโครงการในข้อที่ 1 มีพื้นที่รวมประมาณ 6.83 ไร่ ซึ่งใกล้เคียงกับความต้องการจากการคำนวณจากมาตรฐานพื้นที่สวนสาธารณะ คือประมาณ 6 ไร่ ซึ่งถึงแม้ว่าพื้นที่สาธารณะจะยังขาดอยู่ประมาณ 4.5 ไร่ แต่เนื่องจากเมื่อรวมพื้นที่สาธารณะในโครงการแนวทางการปรับปรุงถนนคนเดินบนถนนทรงวาดให้เป็นพื้นที่สาธารณะ(ในข้อที่ 2.) และพื้นที่ริมน้ำจะทำให้มีพื้นที่สาธารณะรวมเป็นประมาณ 18 ไร่ หรือสามารถรองรับประชากรได้กว้างมากขึ้น จึงนับได้ว่าเพียงพอกับความต้องการในปัจจุบันและอนาคตในอีกช่วงอายุ และจะได้นำเอาโครงการดังกล่าวไปทำการออกแบบเป็นผังกายภาพต่อไป

บทที่ 6

การออกแบบปรับปรุงพื้นที่

ในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่นั้น เมื่อได้มีการกรอบและกำหนดแนวความคิดในการออกแบบหลักในการออกแบบ และกำหนดThemeในการออกแบบในบทที่ 5 แล้ว ในส่วนเนื้อหาของบทที่ 6 นี้จะได้กล่าวถึงแนวความคิดย่อยในการออกแบบ และรายละเอียดการออกแบบในพื้นที่ย่อยๆแต่ละส่วน ตามโปรแกรมการออกแบบ อย่างละเอียด ซึ่งจะแบ่งเป็นส่วนต่างๆดังนี้

1. ผังแม่บทโครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ บริเวณถนนทรงวาด
2. การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะย่อย
 - 2.1 พื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณลายจอดรถเดิม
 - 2.2 พื้นที่ลานท่าศาลเจ้า
 - 2.3 พื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุนเก้ากंग
 - 2.4 พื้นที่ลานศาลเจ้าต่างๆ ได้แก่ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง, ศาลเจ้าเซี่ยฮั้งกง, ศาลเจ้าแม่ประตู, ศาลเจ้าแม่ทับทิม
 - 2.5 พื้นที่หลังห้องเย็นทรงวาด
 - 2.6 พื้นที่มัสยิดยี่มตุลอิสลาม
 - 2.7 เสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่ท่าเรือราชวงศ์, ท่าเรือสวัสดิ์, จุดตัดของเส้นทางต่างๆ
3. แนวทางการปรับปรุงระบบถนนคนเดิน และเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด
4. แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารพื้นที่ย่านทรงวาด
5. สรุปผลการออกแบบปรับปรุง

ในรายละเอียดของการปรับปรุงพื้นที่จะกล่าวถึงผังแม่บทและภาพรวมของการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาด การออกแบบปรับปรุงพื้นที่สาธารณะย่อยในแต่ละส่วน โดยในบางส่วนเช่นพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าต่างๆ ที่มีจุดประสงค์เดียวกันในการออกแบบจะนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะ หรือภาพลักษณ์ใหม่ที่จะเกิดขึ้น เช่นเดียวกับแนวทางการปรับปรุงถนนคนเดิน และแนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคาร ซึ่งในรายละเอียดจะได้ทำการนำเสนอในหัวข้อต่อไป

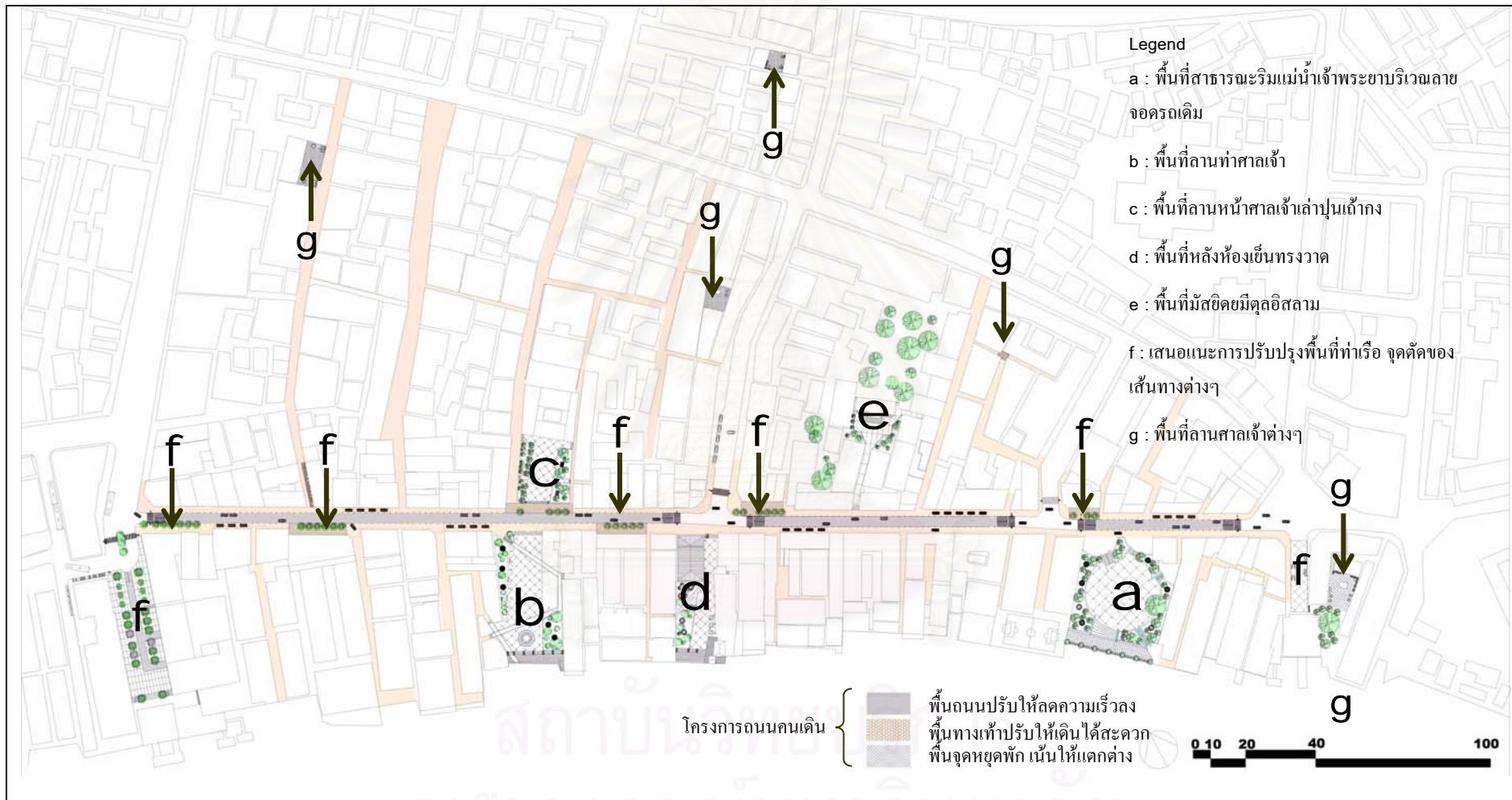
6.1 ผังแม่บทโครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ บริเวณถนนทรงวาด

การออกแบบผังแม่บทโครงการนั้น เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลหลายด้าน ส่วนแรกคือการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้ข้อมูลในเชิงมาตรฐานพื้นที่สาธารณะเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรจึงพบว่าในพื้นที่ศึกษายังขาดพื้นที่สาธารณะอยู่ประมาณ 10 ไร่ นอกจากนี้ยังทราบถึงความหมายของพื้นที่สาธารณะในเชิงวิชาการ ส่วนที่สองจากการวิเคราะห์พื้นที่ทั้งจากข้อมูลผัง และการเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจและสังเกต ส่วนที่สามได้นำเอาข้อมูลทั้งหมดมาพิจารณาข้อจำกัดและศักยภาพ เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและเสนอแนวความคิดและTheme ในการออกแบบในที่สุด ทั้งนี้ผังแม่บทที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการรวมกันของข้อมูล 3 ซึ่งส่วนแรกผังแม่บทจากการศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่ง ในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ ส่วนที่สองได้จากการศึกษาวิเคราะห์ภาคสนามในพื้นที่จริงและการเปรียบเทียบมาตรฐาน และส่วนที่สามจากการเสนอแนวความคิดและแนวทางในการปรับปรุง ซึ่งทั้งสามส่วนนั้นสามารถแสดงในตารางได้ดังนี้

ตารางแสดงการได้มาของผังแม่บทโครงการ

ผังแม่บทโครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ บริเวณถนนทรงวาด

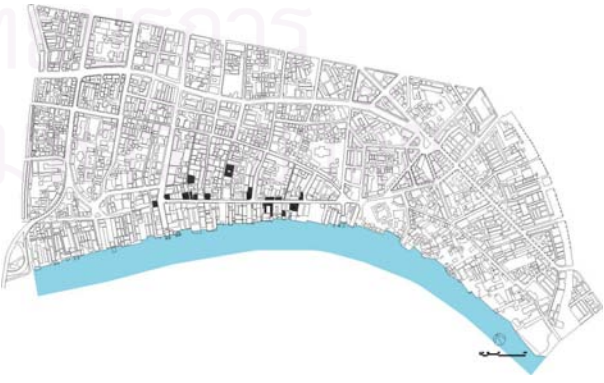
โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงผังแม่บทและพื้นที่สาธารณะย่อย
 ที่มา: การศึกษาวิเคราะห์

หมายเหตุ

6.1.1 แนวความคิดในการออกแบบผังแม่บท

ในการได้มาของผังแม่บทโครงการปรับปรุงพื้นที่นั้นเป็นการรวมเอาแนวความคิดจากแหล่งต่างๆที่สัมพันธ์กับพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ตารางแสดงแนวความคิดในการออกแบบผังแม่บท

รายละเอียด	แผนผังแสดงแนวความคิด
<p>1. ย่านถนนคนเดินและพื้นที่ที่พื้นปูริมน้ำทรงวาด</p> <p>จากข้อเสนอของโครงการผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ได้เสนอให้เกิดย่านธุรกิจในรูปแบบถนนคนเดิน(Pedestrian Area) ซึ่งต่อเนื่องกับพื้นที่ริมแม่น้ำบริเวณถนนทรงวาด ซึ่งโครงการนี้ทำให้เกิดแผนการพัฒนาระบบทางเท้า ให้สามารถเดินต่อเนื่องได้ตลอดทั้งพื้นที่(สีม่วง)</p>	
<p>2. การควบคุมพื้นที่ริมน้ำและพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะ</p> <p>ด้วยข้อกำหนดในข้อกำหนดต่างๆ ที่ต้องการให้เกิดพื้นที่สาธารณะริมน้ำ เพื่อให้ชุมชนได้ใช้งาน แต่ด้วยความหนาแน่นของเมืองและเส้นทางการเข้าถึงที่ไม่สะดวก ทำให้พื้นที่ริมน้ำจะถูกใช้งานได้ไม่เต็มศักยภาพ จึงต้องพยายามเชื่อมพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในชุมชนและพื้นที่ริมน้ำ เชื่อมต่อเข้าด้วยกันให้เห็นระบบ</p>	
<p>3. อาคารอนุรักษ์สะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นย่านเก่า</p> <p>ด้วยพื้นที่ทรงวาดมีอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และอาคารที่ร่วมสมัย ซึ่งเป็นโกดังสินค้าและตึกแถวอยู่เป็นจำนวนมาก การลดจำนวนลงของกิจกรรมในย่านจะทำให้ความเป็นย่านโกดังเก่าจะหายไป ทำให้ต้องมีแนวคิดในการอนุรักษ์อาคารเก่าให้อยู่ในสภาพดี และควบคุมอาคารใหม่ให้สอดคล้องกัน เพื่อเป็นสิ่งที่สืบต่อเนื่องความเป็นย่านเก่าทรงวาดเอาไว้</p>	

4. คงเอกลักษณ์ของย่านโดยการควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

การควบคุมรูปแบบสถาปัตยกรรมบนสองฝั่งของถนนทรงวาดนั้น เป็นการคงรูปแบบหน้าตาของอาคารใหม่ ให้สอดคล้องกับอาคารอนุรักษ์ จะทำให้พื้นที่ถนนทรงวาดยังคงรักษาสภาพรูปลักษณะความเป็นย่านโกดังสินค้าเก่าเอาไว้ได้

5. ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา

ชุมชนในพื้นที่ศึกษามีอยู่เป็นจำนวนมาก และกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ โดยมีแนวโน้มว่าชุมชนเหล่านี้จะขยายตัวมากยิ่งขึ้น การเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะริมน้ำและชุมชนเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ และสะดวก จะช่วยให้เกิดการใช้นพื้นที่ และทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนดีขึ้น

6. แกนหลักระบบทางเดินเท้ากับพื้นที่ริมน้ำ

ระบบทางเท้าที่ชุมชนในพื้นที่ศึกษาใช้งานยังไม่สามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ริมน้ำได้ ซึ่งการปรับปรุงผังแม่บทจะต้องพัฒนาให้เกิดการเชื่อมต่อกันระหว่างพื้นที่สาธารณะริมน้ำกับชุมชน ทั้งนี้จะพบว่าพื้นที่ถนนทรงวาดเป็นศูนย์กลางของการเชื่อมต่อ ทำให้ต้องปรับปรุงถนนทรงวาดให้เป็นพื้นที่ร่วมและเป็นเส้นเชื่อมแกนทั้งหมด

7. รัศมีการให้บริการ

ระยะทางในการเดินที่ยังสามารถเดินได้ โดยไม่รู้สึกล้าเมื่อยล้าของคนนั้น อยู่ที่ระยะประมาณ 500 เมตร แต่การเดินจะต้องไม่ตัดผ่านถนนใหญ่ และเมื่อกรอบพื้นที่รัศมีออกไปโดยใช้ถนนทวงวาดเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ทราบว่า พื้นที่ขอบเขตของผังแม่บทนั้น จะเป็นลักษณะใด แต่เมื่อพิจารณาจากผังพบว่าจะต้องใช้ถนนราชวงศ์และถนนวานิช 1 เป็นขอบเขตของผังแม่บท

8. พื้นที่สาธารณะ

ปัจจุบันพื้นที่สาธารณะนั้นส่วนมากเป็นพื้นที่ของศาลเจ้า และพื้นที่ของเส้นทางเดินในชุมชน ซึ่งยังไม่มีการออกแบบให้ใช้งานได้ดี หากมีการปรับปรุงให้ใช้งานได้ ประกอบกับการปรับปรุงพื้นที่เพิ่มเติมให้ได้พื้นที่สาธารณะใหม่ที่เพียงพอและเป็นระบบต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงได้สะดวกจะทำให้เกิดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่ดีขึ้น

9. ผังแม่บท

ผังแม่บทการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะพื้นที่แบ่งส่วนต่างๆได้คือ

- การปรับปรุงระบบพื้นที่สาธารณะ
- การปรับปรุงระบบเส้นทางเชื่อมต่อ
- การควบคุมอาคารใหม่และอนุรักษ์อาคารเก่า
- การควบคุมความหนาแน่นของเมือง

จากการสรุปข้างต้นทำให้ทราบถึงแนวความคิดในการปรับปรุงผังแม่บททั้งโครงการ ทั้งนี้ผังแม่บทในแต่ละส่วนสามารถแบ่งแยกได้หลายๆส่วน ดังนี้

6.1.2 แนวทางการปรับปรุงผังแม่บท (Design Guidelines)

6.1.2.1 จุดประสงค์ของการปรับปรุง

แนวทางการปรับปรุงผังแม่บทพื้นที่ศึกษา เป็นเกณฑ์(Guideline) ในการที่ชุมชนสามารถนำไปใช้เพื่อควบคุมภาพลักษณ์ของเมือง ให้สอดคล้องกันทั้งหมด และไม่ขัดแย้งกับสิ่งที่มีอยู่เดิมซึ่งมีความสวยงามอยู่แล้ว และจะช่วยให้ผู้ออกแบบอาคารและพื้นที่สาธารณะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบซึ่งมีการแบ่งเป็นหมวดดังแสดงต่อไป ซึ่งการปรับปรุงนั้นแบ่งวัตถุประสงค์คือ

- การสร้างพื้นที่สาธารณะให้มีเพียงพอกับประชากรที่อยู่ในพื้นที่ โดยการเทียบกับมาตรฐานพื้นที่สาธารณะ(ประชากร 1 คนต่อพื้นที่ 1 ตร.ม.โดยประมาณขั้นต่ำที่สุด) และมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นตามอัตราการเติบโตของเมือง
- การเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะเข้าด้วยกัน และให้เกิดการใช้งานอย่างคุ้มค่ามากที่สุด
- ควบคุมหน้าตาอาคารชั้นพื้นฐานให้มีหน้าตา ภาพลักษณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับอาคารที่มีอยู่เดิม รวมไปถึงลักษณะการใช้กราฟิกในออกแบบ

6.1.2.2 แผนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และพืชพันธุ์

จากการวิเคราะห์ข้อกำหนดกฎหมายต่างที่ใช้ควบคุมการเติบโตของเมืองหลักๆ ประกอบไปด้วยโครงการกรุงรัตนโกสินทร์กับเขตสัมพันธวงศ์ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภทริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตต่างๆของกรุงเทพมหานคร กฎกระทรวงฉบับที่ 33 และฉบับที่ 50 กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 พ.ศ. 2543 ที่กำหนดค่า F.A.R. และ O.S.R.รวมไปถึงระยะรั้วของอาคารโดยรอบศาสนสถาน และระยะรั้วและควบคุมความสูงของอาคารริมแหล่งน้ำสาธารณะดังแสดงในแบบจำลองในรูป 6.2.ก ซึ่งพบว่าเมื่อมีการสร้างอาคารใหม่จนกระทั่งเต็มพื้นที่ จะมี F.A.R.= 3.6 และ O.S.R.= 20.2

ตามกฎหมายแต่ความหนาแน่นของอาคารจะทำให้เมืองยังคงมีแออัดสูงมาก และสัดส่วนของพื้นที่โล่งรอบอาคาร ยังทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดอยู่มาก นอกจากนี้พื้นที่ริมแม่น้ำที่กว้างเพียง 3 เมตรยังเป็นเพียงแค่วางเดินที่ไม่นำใช้งานและไม่สามารถเข้าถึงได้สะดวก นอกจากนี้การควบคุมความสูงอาคารโดยรอบศาสนสถานก็ไม่ได้กำหนดให้ให้ครอบคลุมถึงพื้นที่ทรงวาด และยังกำหนดความสูงเพียงระดับเดียว ทำให้สัดส่วนของพื้นที่ว่างต่อพื้นที่อาคารทำให้อึดอัด และมุมมองจากพื้นที่ลานหน้าศาสนสถานยังสามารถมองเห็นอาคารด้านในที่ถัดเข้าไป ทำให้ต้องควบคุมหน้าตาอาคารด้านในด้วย ซึ่งสามารถทำได้ยาก จึงต้องทำการกำหนดข้อกำหนดใหม่เพื่อให้ความหนาแน่นลดลง

แนวทางในการพัฒนาพื้นที่เมืองนั้นจะต้องมีแผน หรือกฎข้อบังคับเอาไว้ เพื่อให้พื้นที่เมืองมีพื้นที่ว่างเหมาะสมกับพื้นที่การใช้งานอาคาร และจากการวิเคราะห์มาตรฐานต่างๆพบว่า **ควรมีพื้นที่สาธารณะประมาณ 1 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน** และต้องมีการแบ่งโซนเพื่อให้เกิดการใช้งานพื้นที่ริมน้ำอย่างเต็มประสิทธิภาพ และควบคุมให้เส้นทางสามารถขยายตัวได้ในอนาคต

ตารางแสดงการกำหนดพื้นที่สาธารณะ

โซน	F.A.R.	O.S.R.	Note
a 	3.3	30	- ร่น 6 เมตรจากแม่น้ำ - เว้นที่ด้านหลัง 6 เมตร ด้านข้างเว้นระยะ 6 เมตร - ระยะ 15 เมตรจากแม่น้ำสร้างได้สูงไม่เกิน 8 เมตร - พื้นที่ริมน้ำเป็นพื้นที่ไม่ได้พักอาศัย แต่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ริมน้ำ จึงต้องกำหนดให้ O.S.R. ทั้งหมดเป็นร้อยละ 30
b 	4.9	10% - 30%	- F.A.R. คิดจากแนวทางผลตอบแทน - O.S.R. สำหรับอาคารไม่ได้พักอาศัยและอาคารพักอาศัยตามลำดับ
c 	3.3	10% - 30%	- ห้ามก่อสร้างสูงเกิน 16 เมตร รอบเขตศาสนสถาน - F.A.R. คิดจากแนวทางผลตอบแทน - O.S.R. สำหรับอาคารไม่ได้พักอาศัยและอาคารพักอาศัยตามลำดับ

ที่มา : จากการวิเคราะห์

นอกจากการกำหนดโซน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบแล้ว ยังมีการให้ผลตอบแทนในรูปแบบของ F.A.R. เพื่อให้เกิดพื้นที่ด้านหน้า สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงเพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ในการออกแบบพื้นที่สาธารณะ นั้นยังมีรายละเอียดเพิ่มเติมอีกมากเช่น

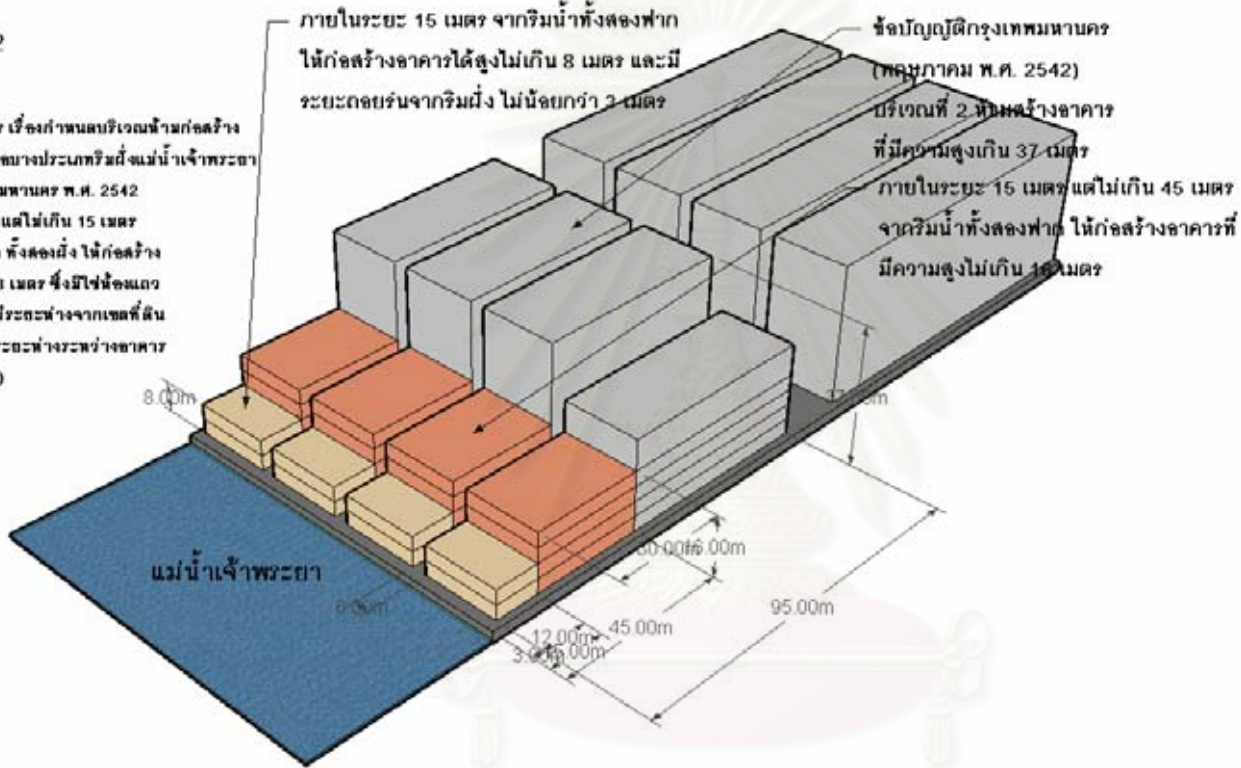
1. พื้นที่สาธารณะนั้นจะต้องเข้าถึงได้โดยไม่ต้องข้ามผ่านถนนที่มีการจราจรคับคั่ง
2. รัศมีการให้บริการนั้นจะต้องเป็นระยะที่สามารถเดินได้สะดวกคือ ประมาณ 400-2,400 เมตร
3. พื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ที่ให้บริการ 4-7 ชุมชนควรมีขนาด 48,564-121,410 ตารางเมตร และในพื้นที่ชุมชนควรมีพื้นที่สาธารณะย่อยในชุมชนด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

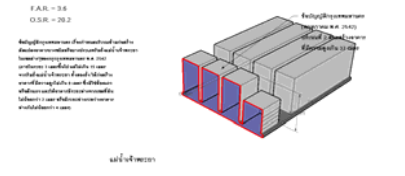
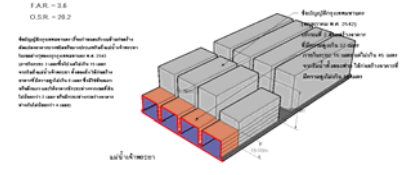
F.A.R. = 3.6

O.S.R. = 20.2

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง สัปดาห์สงกรานต์ทางบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตต่างๆของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 (ภายในระยะ 3 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 15 เมตร จากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งสองฝั่ง ให้ก่อสร้าง อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 8 เมตร ซึ่งมิใช่ห้องแถว หรือตึกแถว และให้อาคารมีระยะห่างจากเขตที่ดิน ไม่น้อยกว่า 2 เมตร หรือมีระยะห่างระหว่างอาคาร ห่างกันไม่น้อยกว่า 4 เมตร)

โครงการกรุงรัตนโกสินทร์กับเขตสัมพันธวงศ์
แบบจำลองการใช้อาคารที่สร้างใหม่โดยใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

แบบจำลองแสดงให้เห็นสัดส่วนความสูงของ อาคารต่อสัดส่วนถนน ซึ่งมีความแออัด แสง สว่างไม่ถึง ไม่นำเดินสู่พื้นที่ริมน้ำ

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

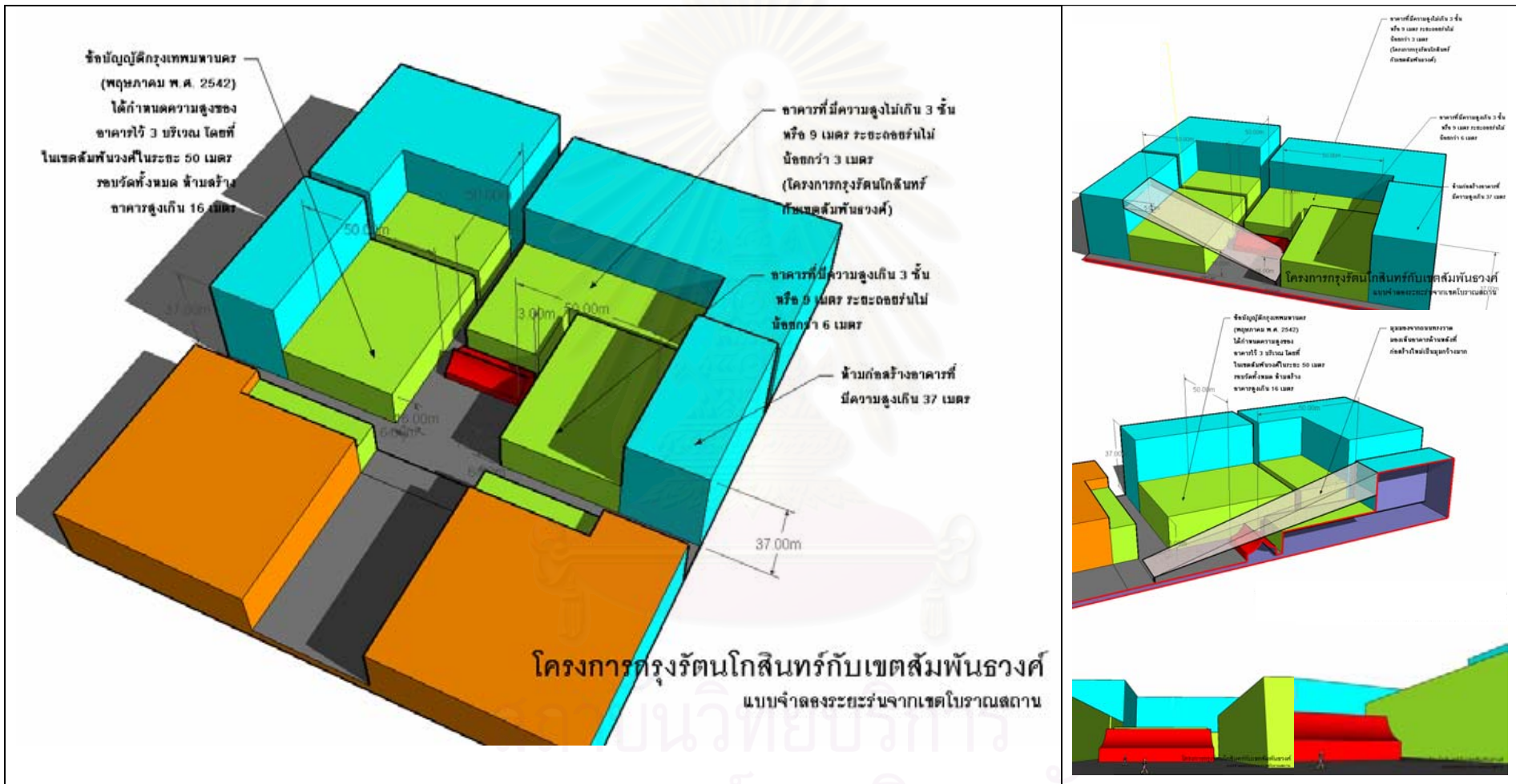
THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แบบจำลองการใช้อาคารเกิดใหม่

ที่มา: กฎหมายควบคุมอาคาร

หมายเหตุ

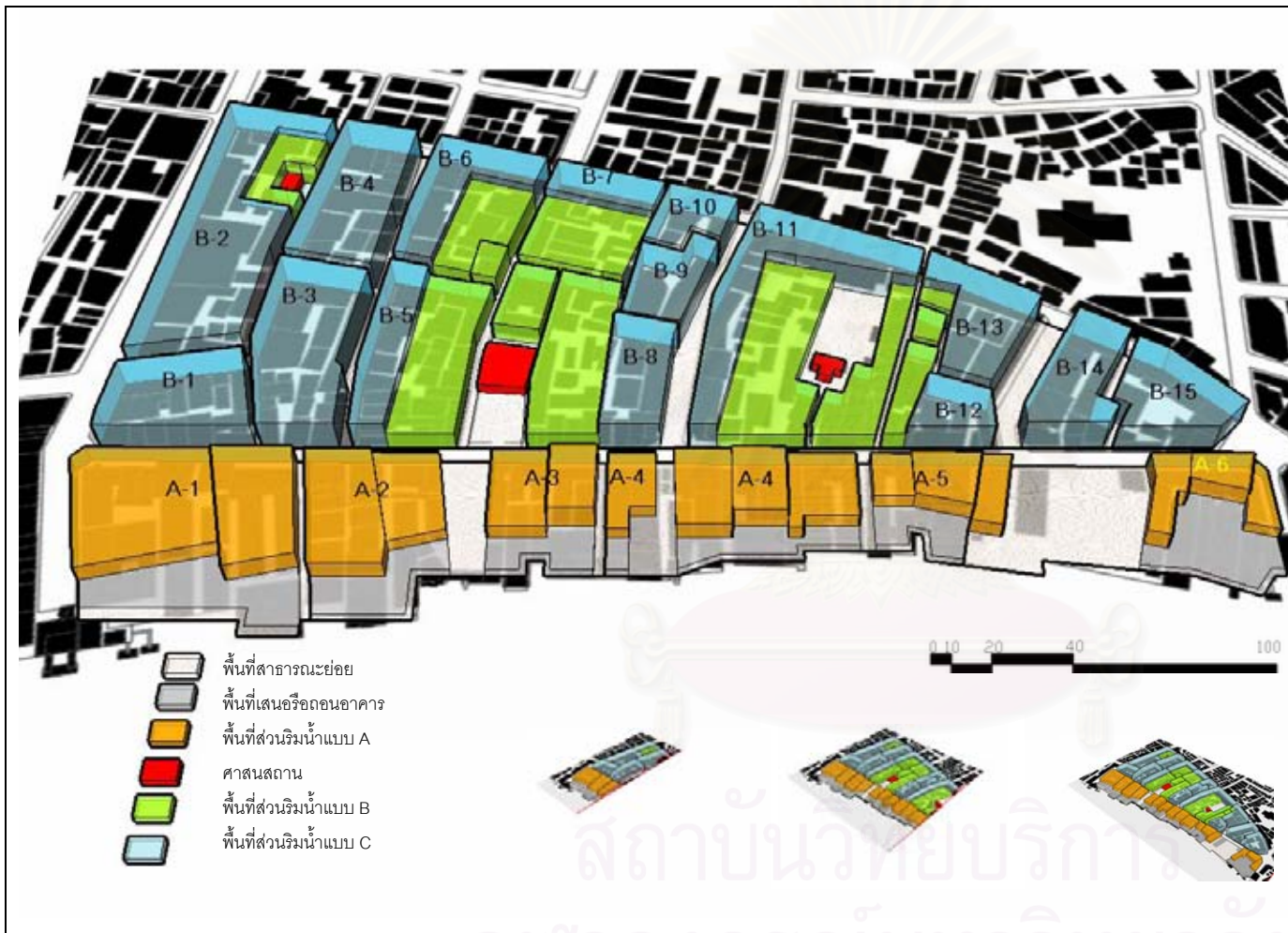

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แบบจำลองระยะร่นจากโบราณสถาน
 ที่มา: กฎหมายควบคุมอาคาร

1

2

3

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

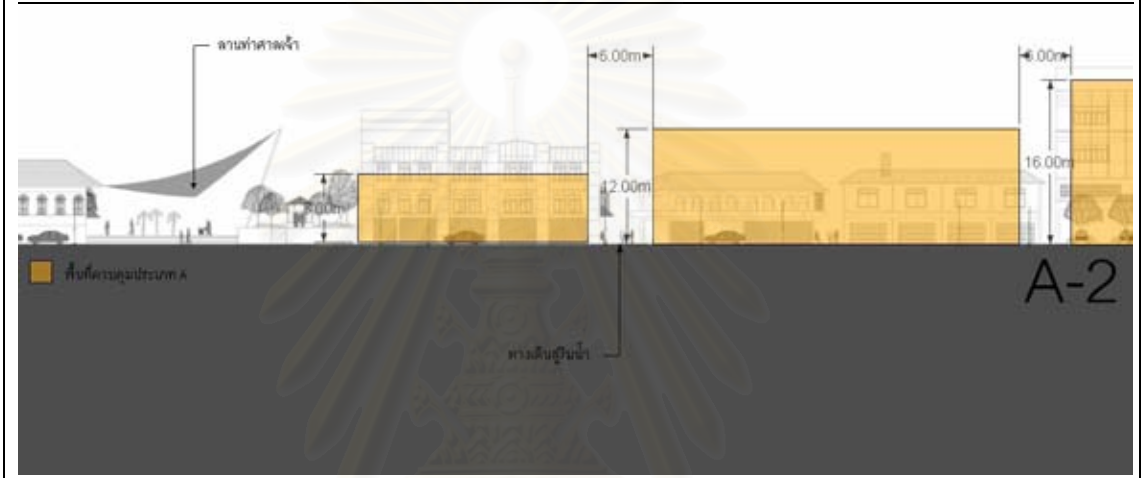
THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ผังการควบคุมการใช้พื้นที่เพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณะ

ที่มา: การวิเคราะห์

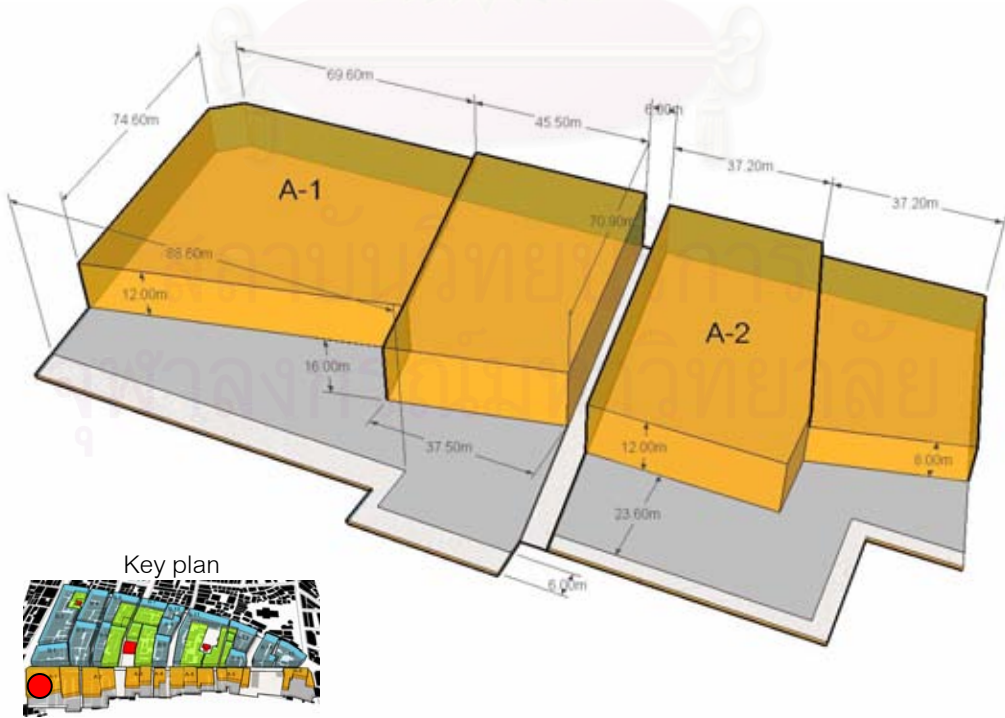
หมายเหตุ

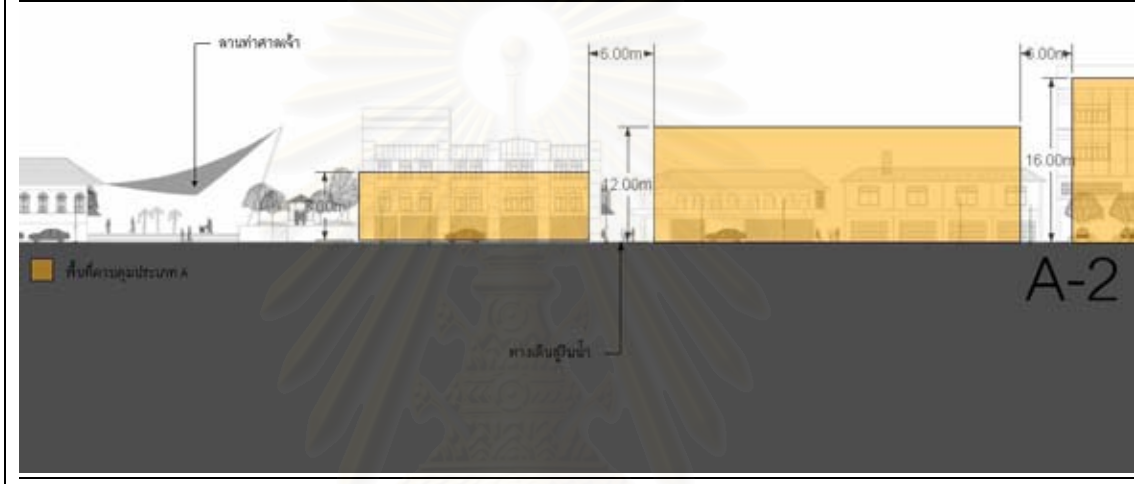
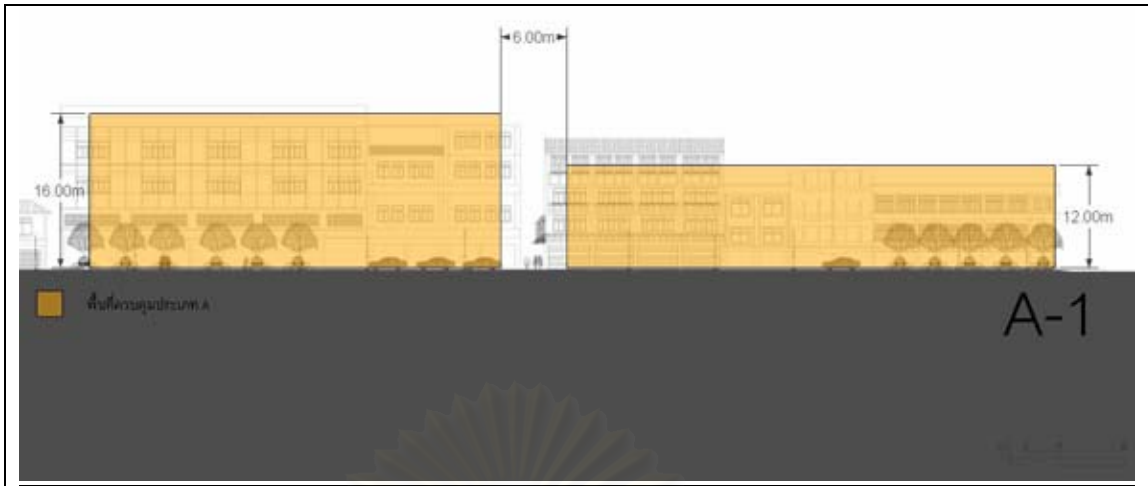

Elevation

Detail

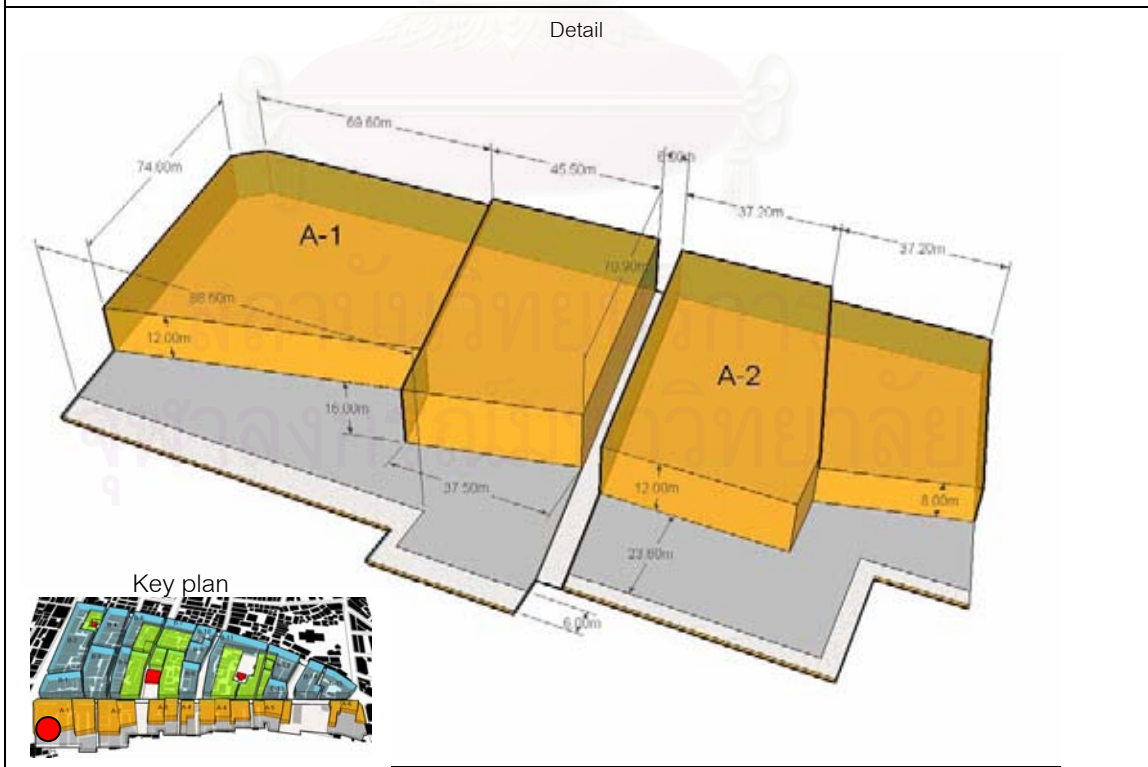

ตารางแสดงรายละเอียดส่วน A-1, A-2

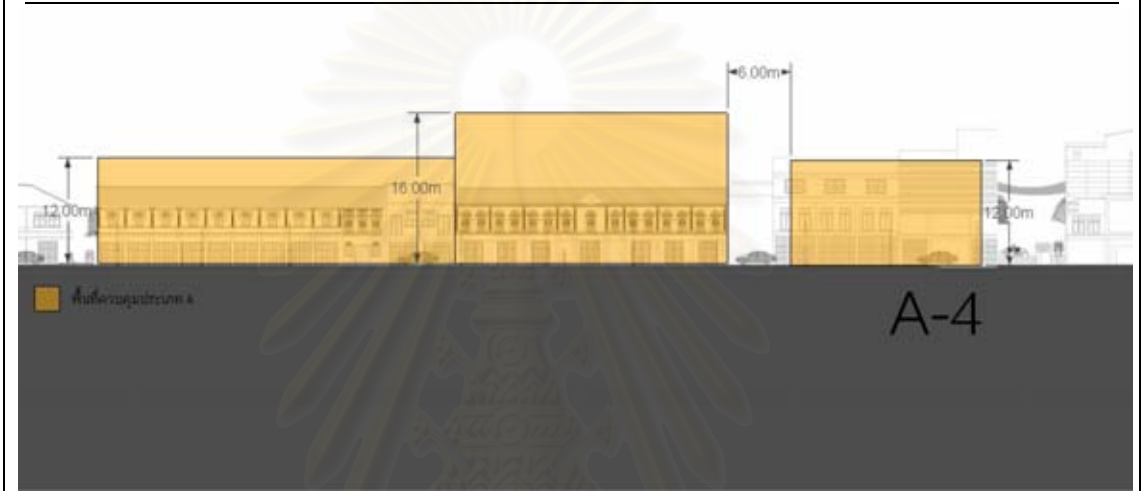

Elevation

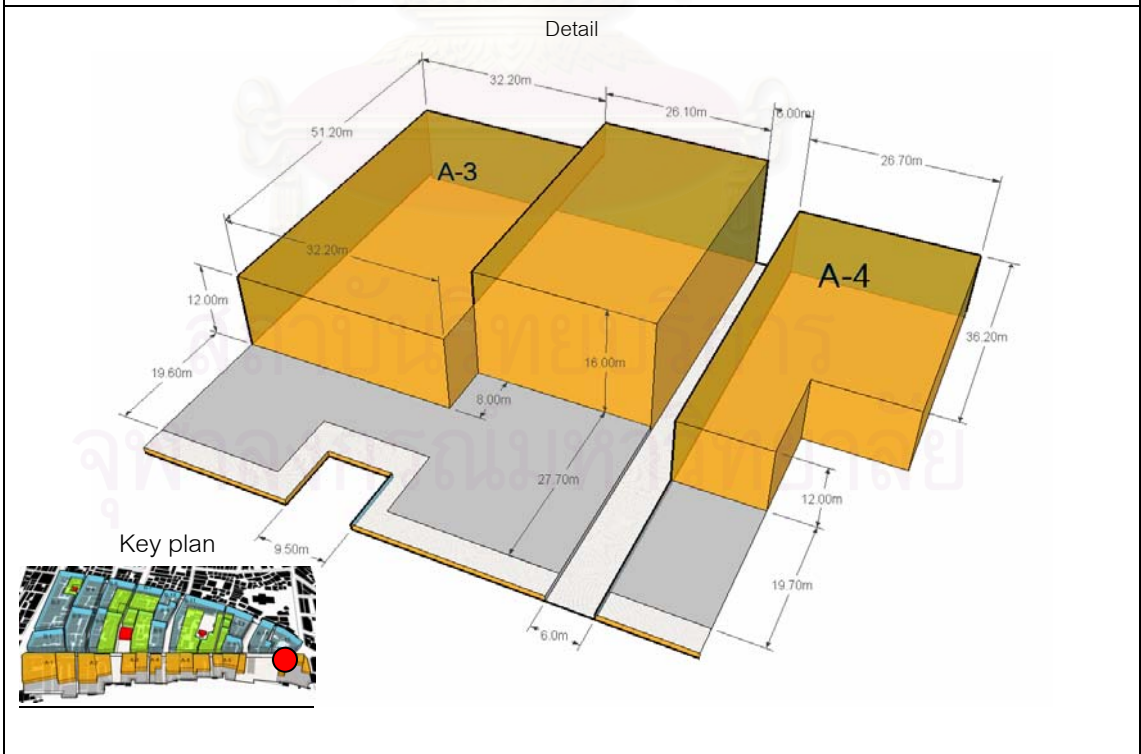
Detail

ตารางแสดงรายละเอียดส่วน A-1, A-2

Elevation

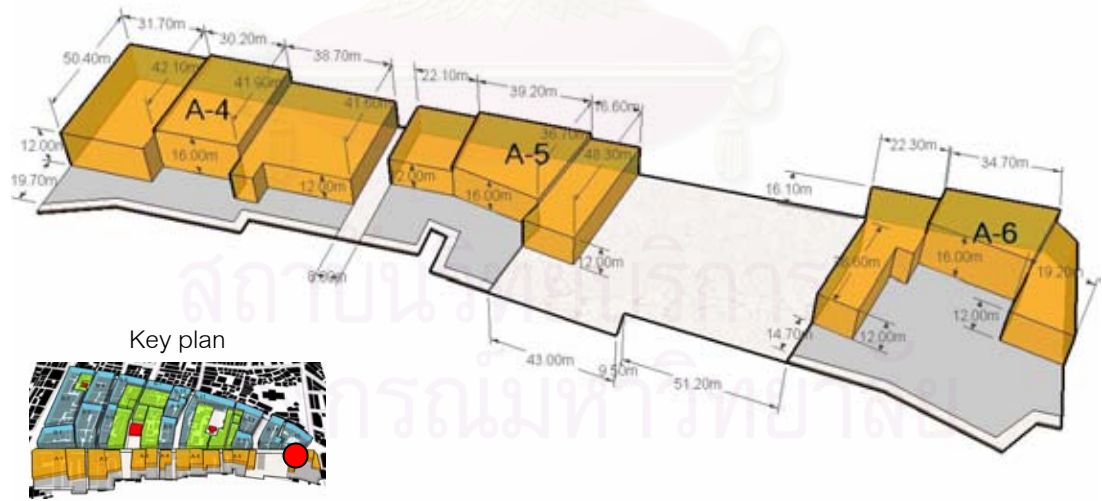

ตารางแสดงรายละเอียดส่วน A-3, A-4

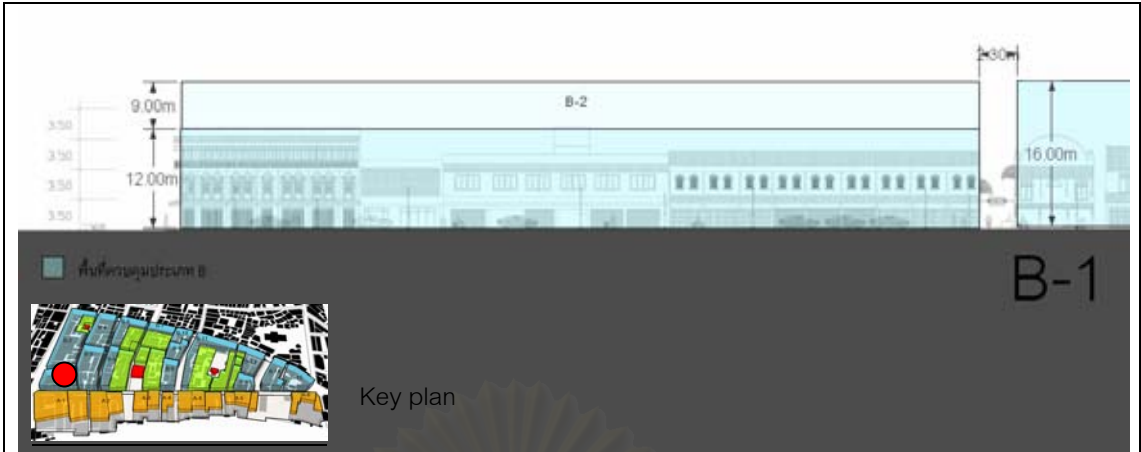

Elevation

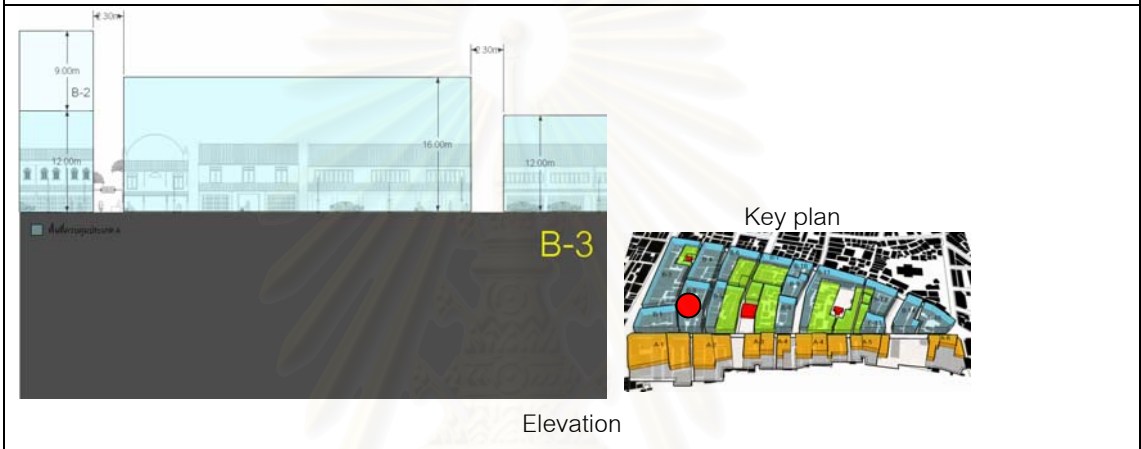
Detail

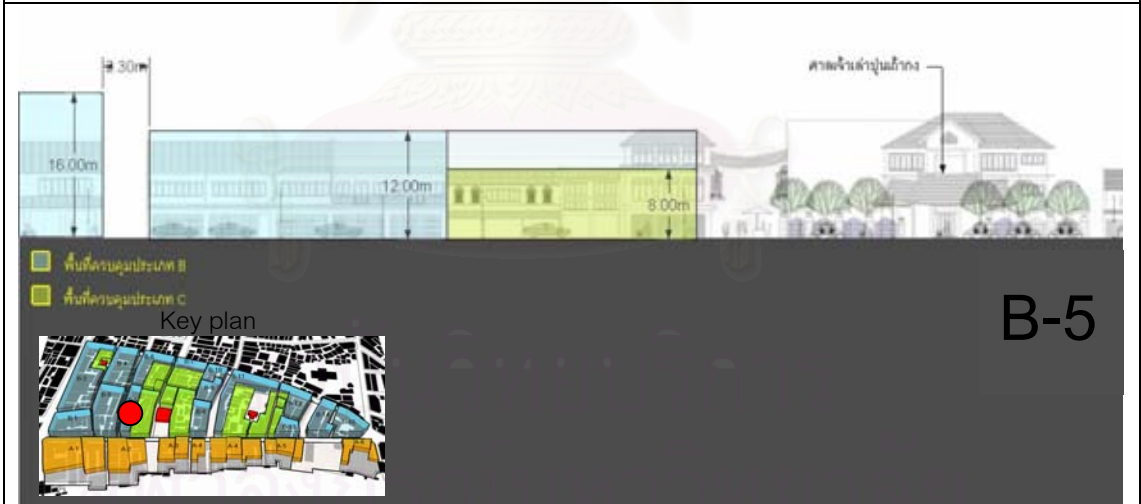
ตารางแสดงรายละเอียดส่วน A-5, A-6

Elevation

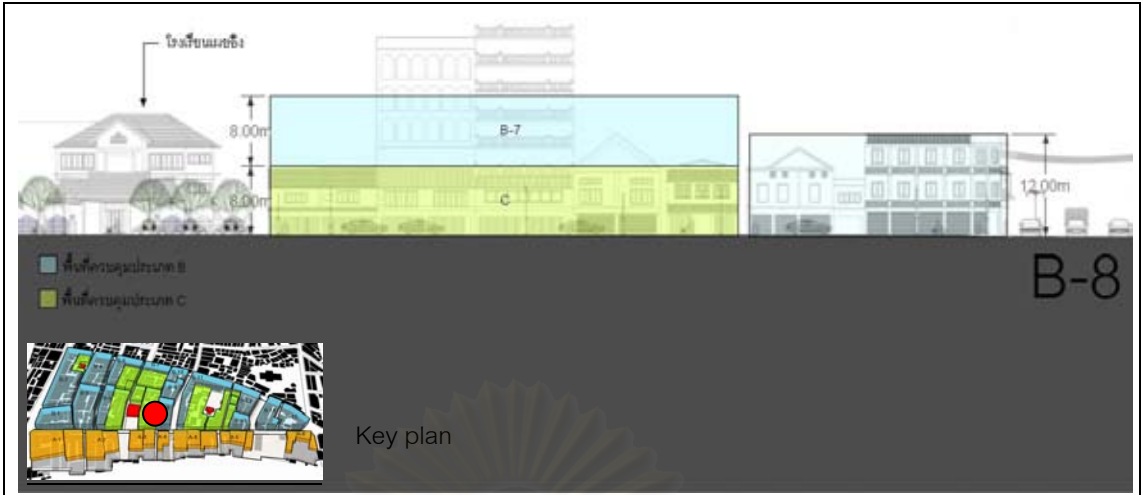

Elevation

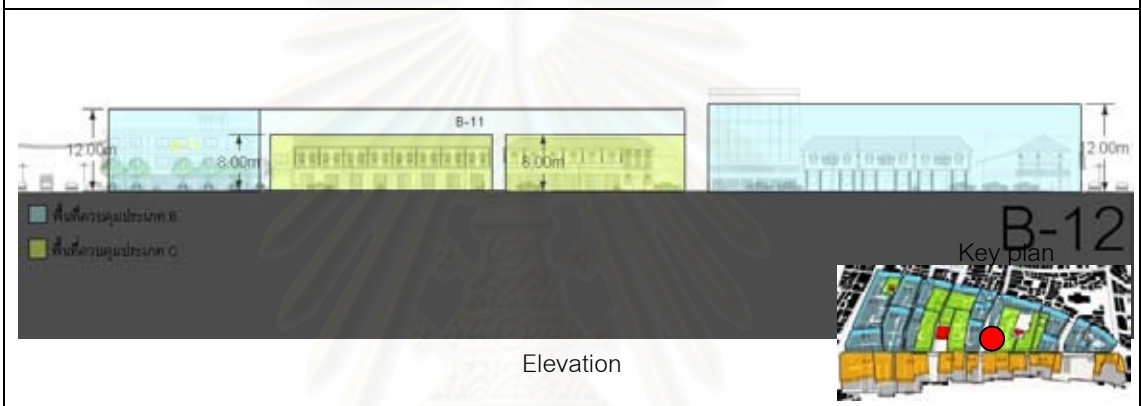

elevation

ตารางแสดงรายละเอียดส่วน B-1, B-3, B-5

Elevation

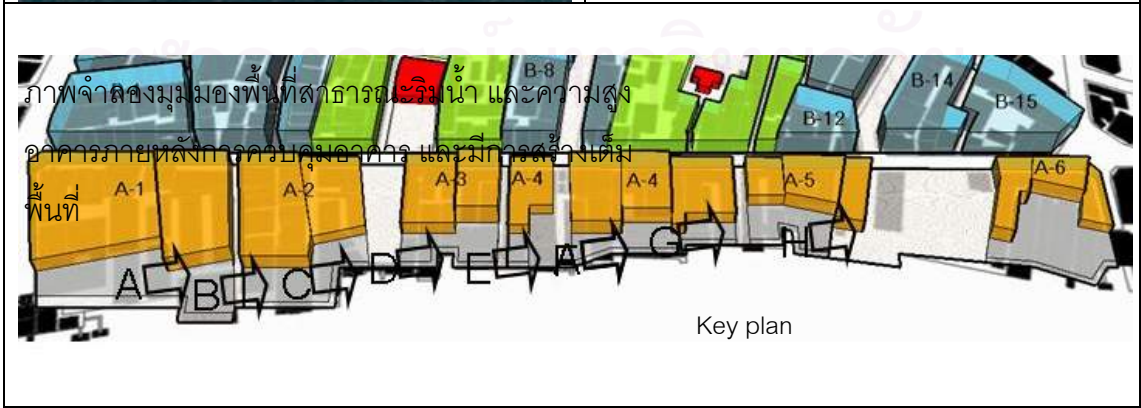
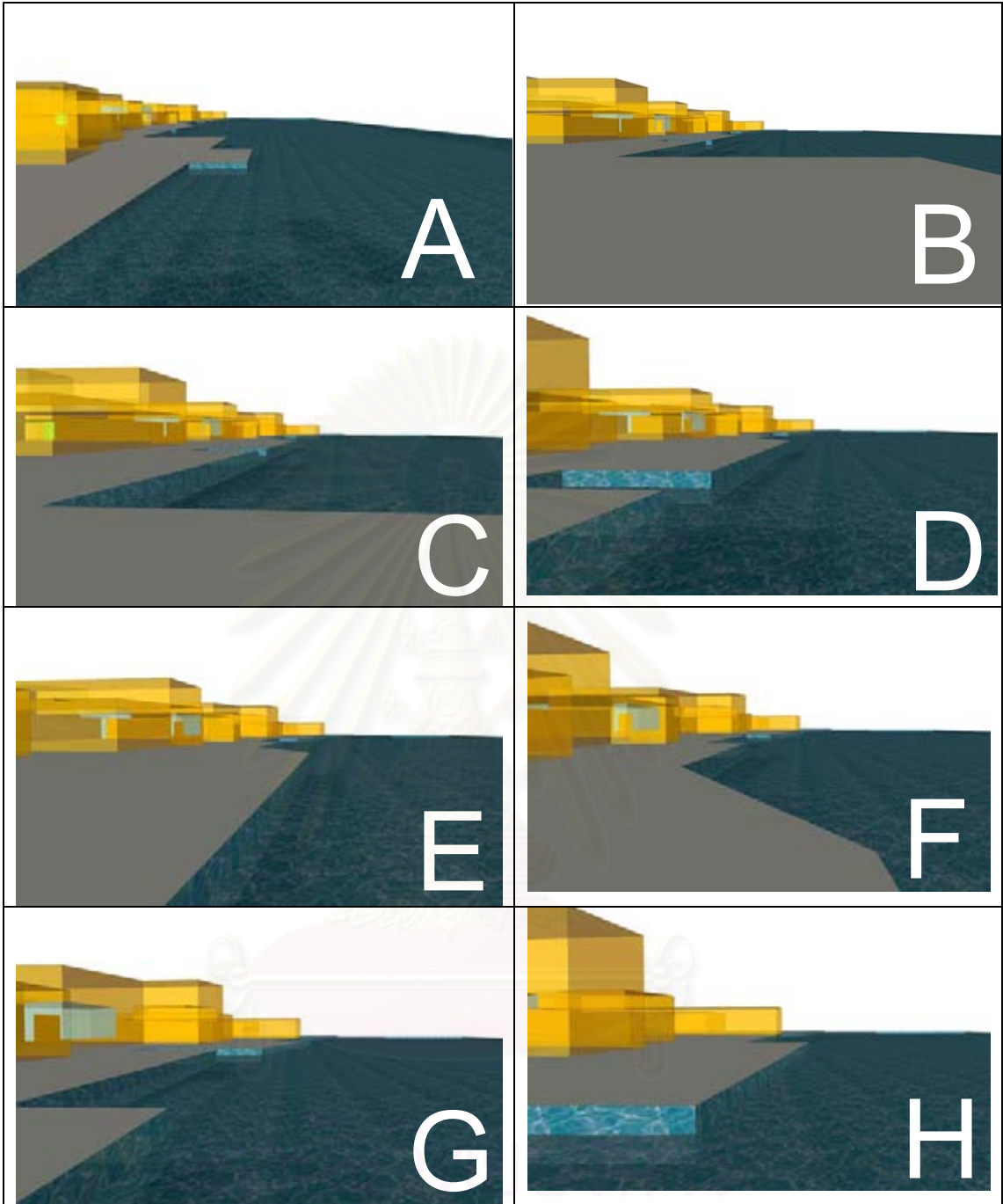

Elevation

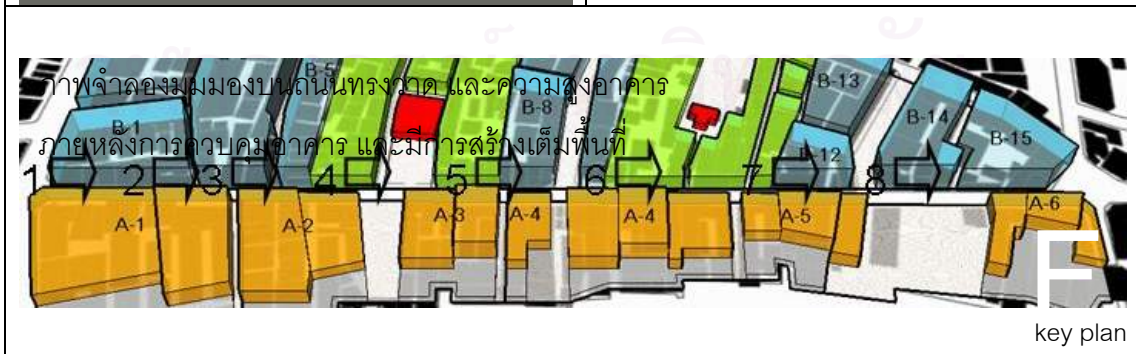
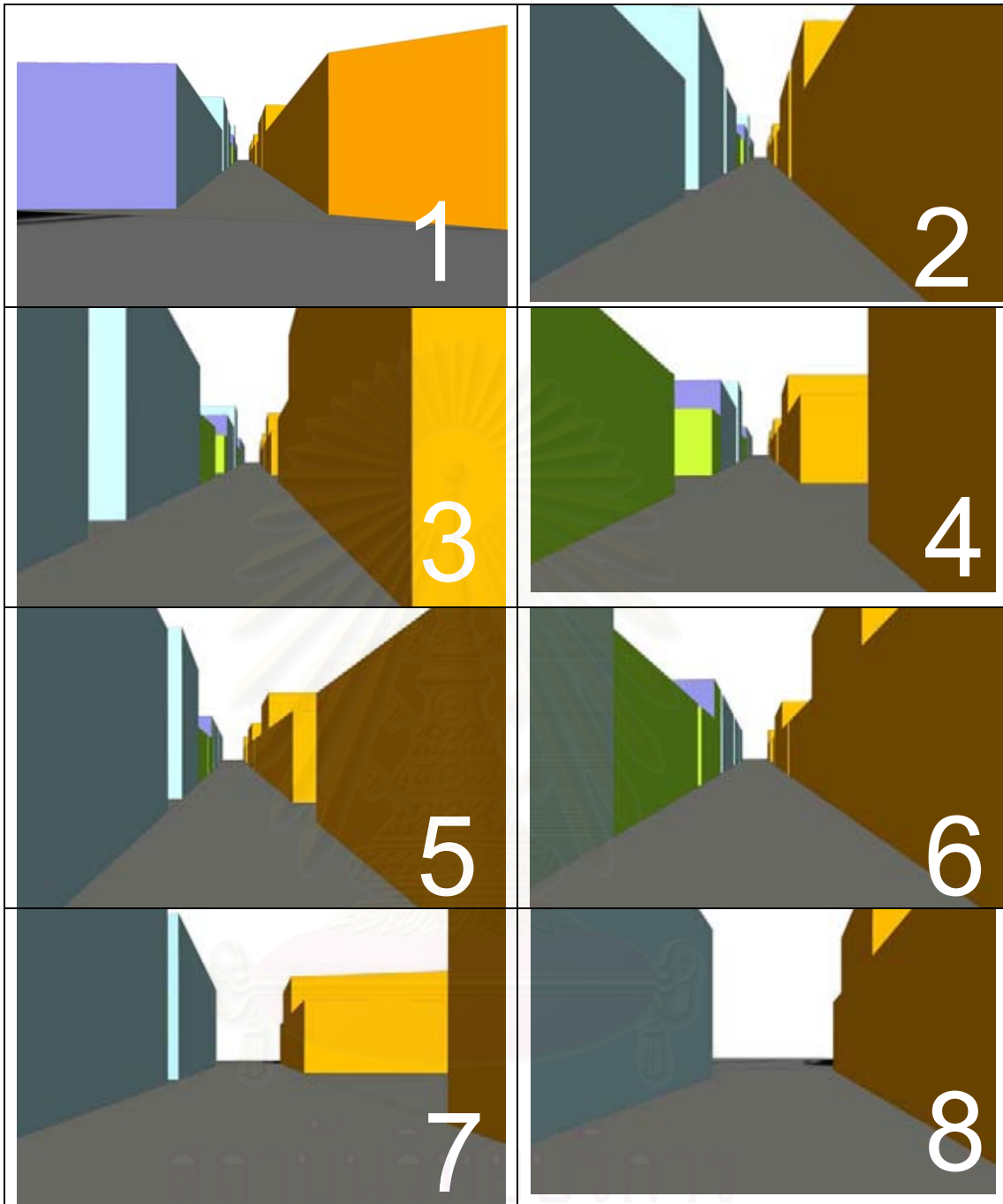

elevation

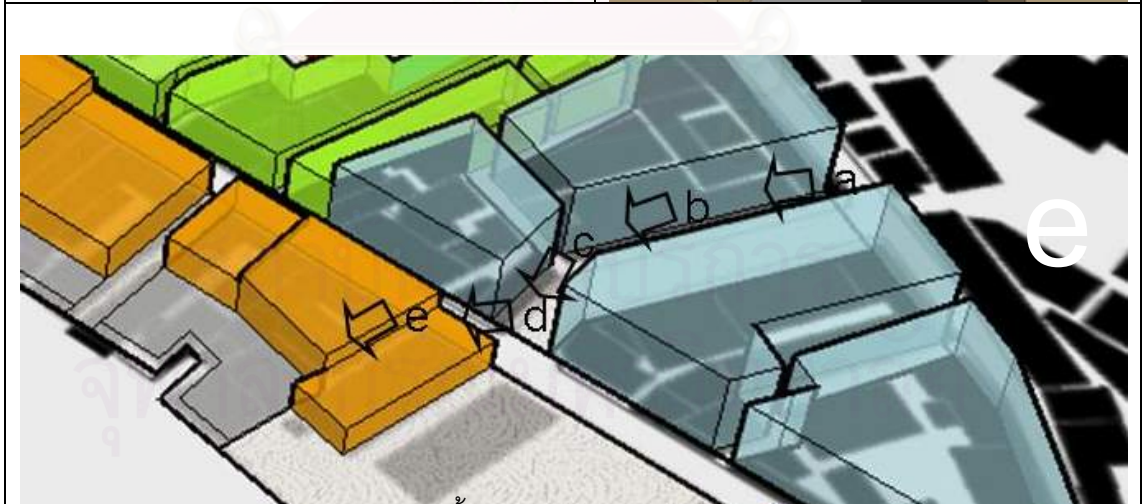
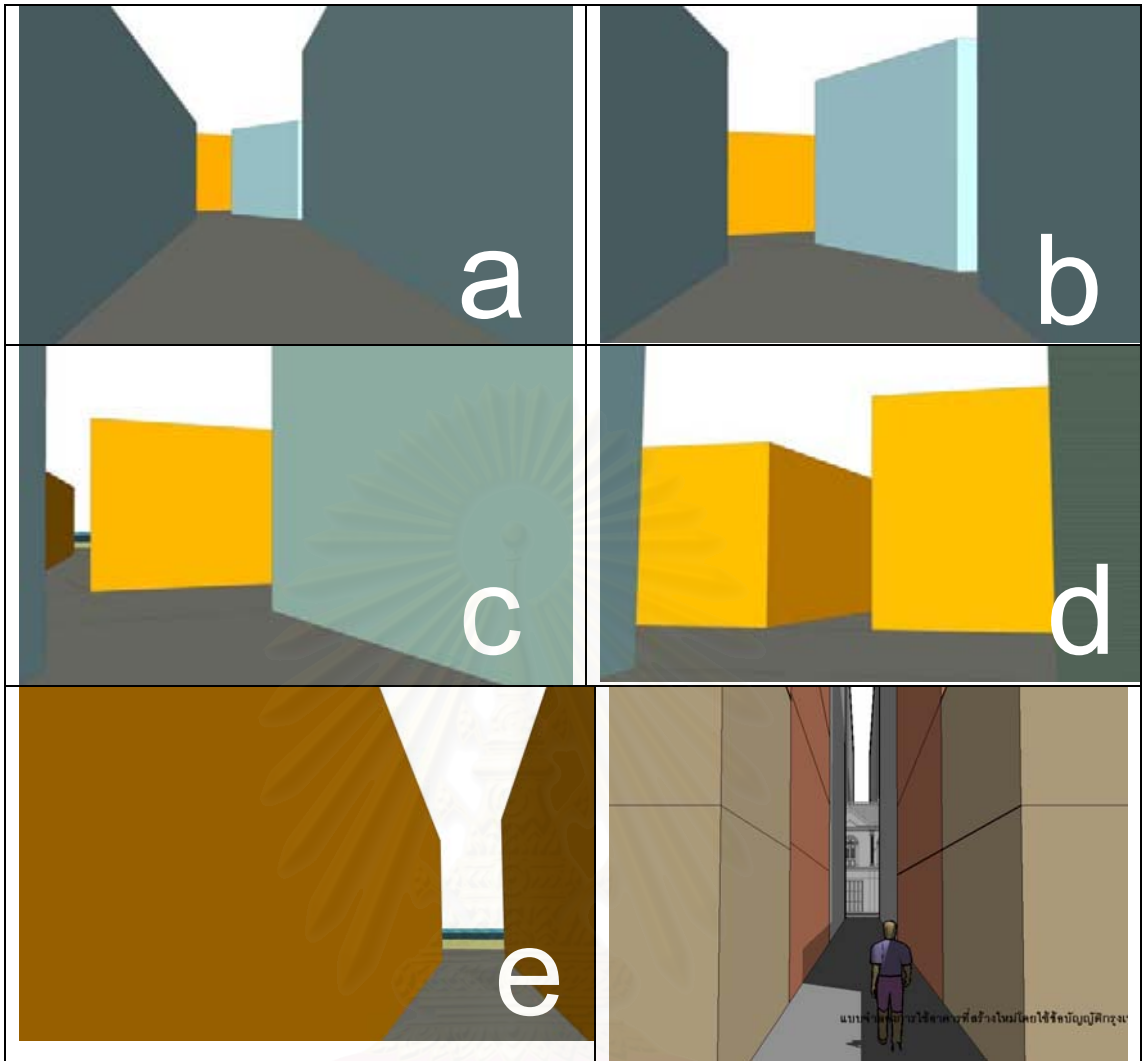
ตารางแสดงรายละเอียดส่วน B-8, B-12, B-14

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

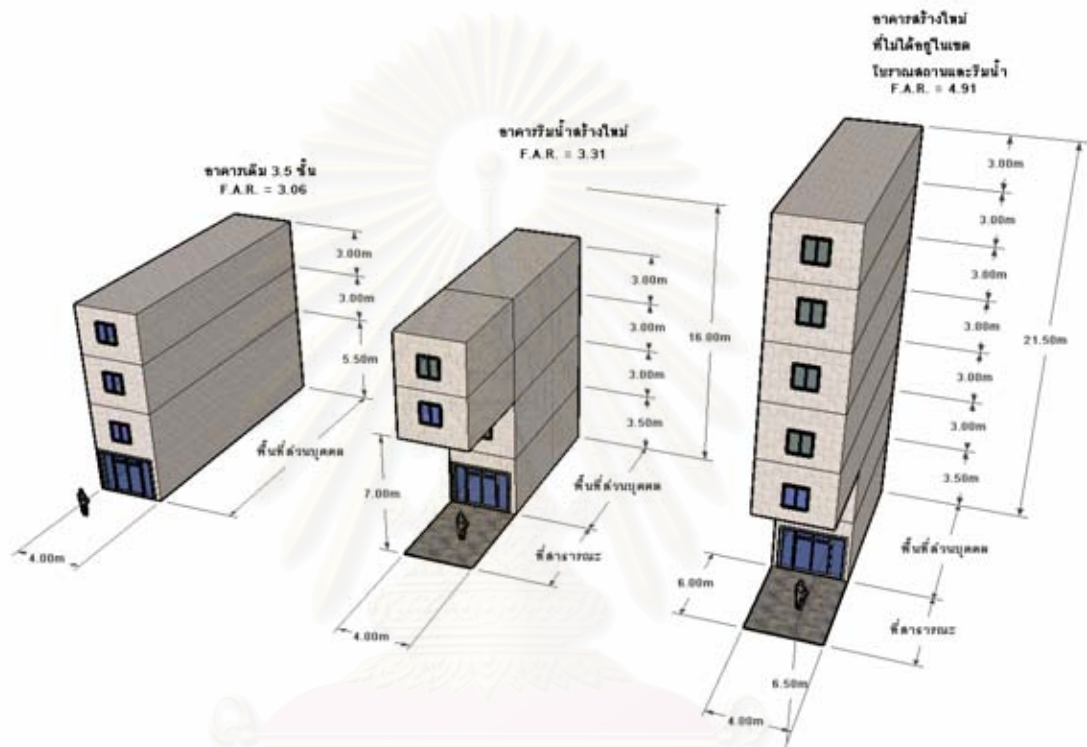

ภาพจำลองมุมมองจากซอยวานิชสุริมน้ำ ภายหลังจากควบคุมอาคาร และมีการสร้างเติมพื้นที่

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

นอกจากการกำหนดโซน เพื่อให้เกิดการพัฒนานอย่างเป็นระบบแล้ว ยังมีการให้ผลตอบแทนในรูปแบบของF.A.R. เพื่อให้เกิดพื้นที่ด้านหน้า สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงเพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ในการออกแบบพื้นที่สาธารณะ นั้นยังมีรายละเอียดเพิ่มเติมอีกมากเช่น

1. พื้นที่สาธารณะนั้นจะต้องเข้าถึงได้โดยไม่ต้องข้ามผ่านถนนที่มีการจราจรคับคั่ง
2. รัศมีการให้บริการนั้นจะต้องเป็นระยะที่สามารถเดินได้สะดวกคือ ประมาณ 400-2,400 เมตร
3. พื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ที่ให้บริการ 4-7 ชุมชนควรมีขนาด 48,564-121,410 ตารางเมตร และในพื้นที่ชุมชนควรมีพื้นที่สาธารณะย่อยในชุมชนด้วย

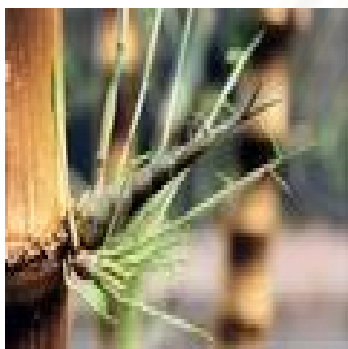
รูป แสดงการตอบแทนแบบF.A.R. โบนัส

จากเกณฑ์การกำหนดพื้นที่ในแต่ละส่วนนอกจากจะต้องพิจารณาด้านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม หน้าตาของอาคารควบคู่ไปด้วย และต้องขึ้นอยู่กับอาคารที่อยู่ด้านหน้าในถนนทรงวาด ว่าเป็นอาคารอนุรักษ์ หรือมีความสำคัญในด้านเอกลักษณ์ของย่านทรงวาดหรือไม่ ซึ่งในส่วนนี้จะได้เสนอต่อในในส่วนของการอนุรักษ์อาคารต่อไป

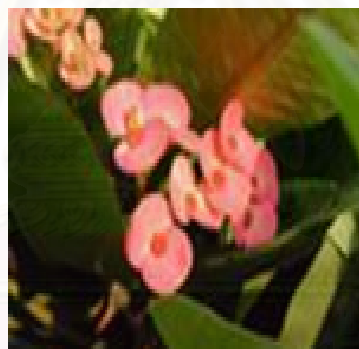
ต้นไม้ในการออกแบบ

การกำหนดชนิดของต้นไม้ที่ใช้ในพื้นที่นั้น นอกจากจะใช้ต้นไม้ที่มีอยู่เดิมเช่น เฟื่องฟ้า โมกเขียว โมกทอง กระดุมทอง พลูต่าง ประทัดจีน หมากเขียว เข็ม เข็มเขียงใหม่ แก้ว โกสน ไทรทอง ฤาษีผสม ทองลงยา ยังเสนอให้ใช้ต้นไม้ที่เป็นมงคล ในความเชื่อของคนจีน เช่น ต้นไผ่สีสุก ไปยเซียน พันตะกุดบัว และอาจใช้พืชมงคล 9 ชนิดมาใช้ร่วมด้วยคือ

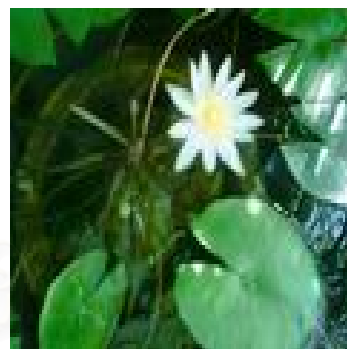
1. ไผ่ราชพฤกษ์ หมายถึง ความเป็นใหญ่และมีอำนาจวาสนา
2. ไผ่ขนุน หมายถึง หนุนให้ดีขึ้นร่ำรวยขึ้น ทำอะไรจะมีผู้ให้การเกื้อหนุน
3. ไผ่ชัชพฤกษ์ หมายถึง การมีโชคชัย ชัยชนะ
4. ไผ่ทองกลาง หมายถึง การมีเงินมีทอง
5. ไผ่ไผ่สีสุก หมายถึง มีความสุข
6. ไผ่ทรงบาดาล หมายถึง ความมั่นคง หรือทำให้บ้านมั่นคงแข็งแรง
7. ไผ่สัก หมายถึง ความมีศักดิ์ศรี ความมีเกียรติ
8. ไผ่พะยูน หมายถึง การพụngฐานะให้ดีขึ้น
9. ไผ่กันเกรา หมายถึง ป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ หรืออีกชื่อหนึ่งว่าตำเสา ซึ่งอาจหมายถึง ทำให้เสาเรือนมั่นคง

ไผ่สีสุก

ไปยเซียน

บัว

โมก

ทองกลาง

สัก

6.2 การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะย่อย

6.2.1 พื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณลานจอดรถเดิม

6.2.1.1 แนวความคิดในการออกแบบ

พื้นที่ดังกล่าวนี้ เดิมเป็นพื้นที่ของโรงงานสุรามหาราช และปัจจุบัน เป็นพื้นที่โล่งที่
ให้เอกชนเช่าเป็นพื้นที่จอดรถ ซึ่งลูกค้าคือผู้ที่มาส่งของในสำฟิงและวานิช 1 ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เดียวที่มี
ศักยภาพที่สุดในการปรับปรุงให้เป็นพื้นที่ส่วนกลางสำหรับการทำกิจกรรมของชุมชนและเขตสัมผัสพันธวงศ์ ซึ่ง
สามารถสรุปแนวความคิดในการออกแบบได้ดังนี้

ตาราง 6.2.1.1 แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยา

รายละเอียด	รูปและผังประกอบ
<p>1. ตำแหน่งที่ตั้ง</p> <p>เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวอยู่ใกล้กับภูมิ สัญลักษณ์ของเมือง คือชุมชนประตูดุสิตพระ เกียรติ อีกทั้งยังตั้งอยู่บนถนนทรงวาด และติด กับพื้นที่ริมแม่น้ำ มีขนาดพื้นที่ใหญ่ประมาณ 3 ไร่ และเป็นพื้นที่ว่างแห่งเดียวที่มีศักยภาพ ในการพัฒนา จึงใช้พื้นที่นี้เป็นพื้นที่สาธารณะ ริมน้ำ(Waterfront Public Plaza)</p>	
<p>2. ลานกิจกรรมพบปะสังสรรค์ และศูนย์กลาง ชุมชนใหม่</p> <p>พื้นที่เขตสัมผัสพันธวงศ์เป็นพื้นที่ของ ชุมชนชาวจีนเป็นจำนวนมาก และชาวจีนนิยม ที่จะมีกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมทาง สังคม เช่นเทศกาลตรุษจีน เป็นต้น แต่ยังมีพื้นที่ นี้ยังขาดพื้นที่ทำกิจกรรมระดับเมืองหรือระดับ ชุมชน ลักษณะลานกิจกรรม ลานกีฬา (Meeting Point) ที่ดีและเพียงพอ</p>	

3. เปิดมุมมองโล่งสู่มแม่น้ำ รับเอาลมเข้าเมือง
พื้นที่เมืองและริมแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณทรงวาดมีอาคารสร้างอย่างหนาแน่นมาก และส่วนมากเป็นที่ดินเอกชน ทำให้ชุมชนด้านในไม่ได้รับรู้ความเป็นแม่น้ำ และเนื่องด้วยความแออัดของเมืองทำให้คนในชุมชนรับรู้แต่spaceที่คับแคบ จึงต้องมีพื้นที่โล่ง ซึ่งสามารถมองไปได้ไกลและเกิดมุมมองกว้างสบายตา จะทำให้เกิดการผ่อนคลายของสายตา

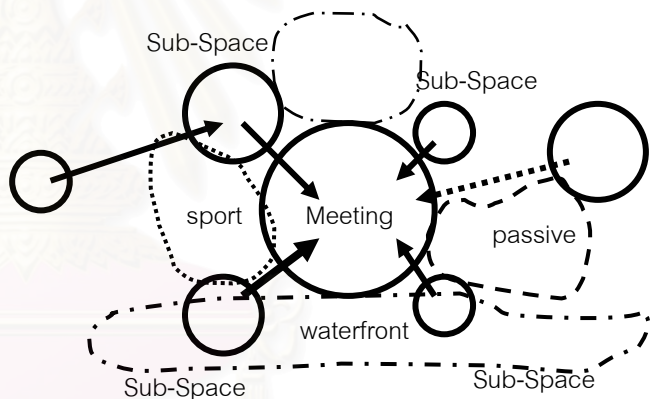
แสดงทางเข้าสู่พื้นที่ซึ่งเปิดโล่งสู่มแม่น้ำ

มุมมองที่เกิดขึ้นในพื้นที่แออัด

4. ความสัมพันธ์ของของกิจกรรม

ด้วยการเป็นพื้นที่ส่วนกลางและเป็นศูนย์รวมของชุมชน การวางตำแหน่งพื้นที่ส่วนกลางให้อยู่บริเวณศูนย์กลางเพื่อให้เกิดความชัดเจนของพื้นที่ และให้พื้นที่space กลางเป็นทั้งตัวจ่าย และตัวรวมกิจกรรมจากแต่ละด้าน เช่นเดียวกับการเข้าถึงที่ใช้พื้นที่เป็นตัวเชื่อมเนื้อเมืองทั้งสี่ด้าน นอกจากนี้ยังเว้นพื้นที่ 15 เมตรริมน้ำเอาไว้ เพื่อเชื่อมต่อกับพื้นที่ทางเดินริมน้ำในอนาคต

จากแนวความคิดดังกล่าวจะนำไปสู่การออกแบบพื้นที่จริง โดยคงความต้องการและแนวความคิดหลักเอาไว้ในหัวข้อต่อไป

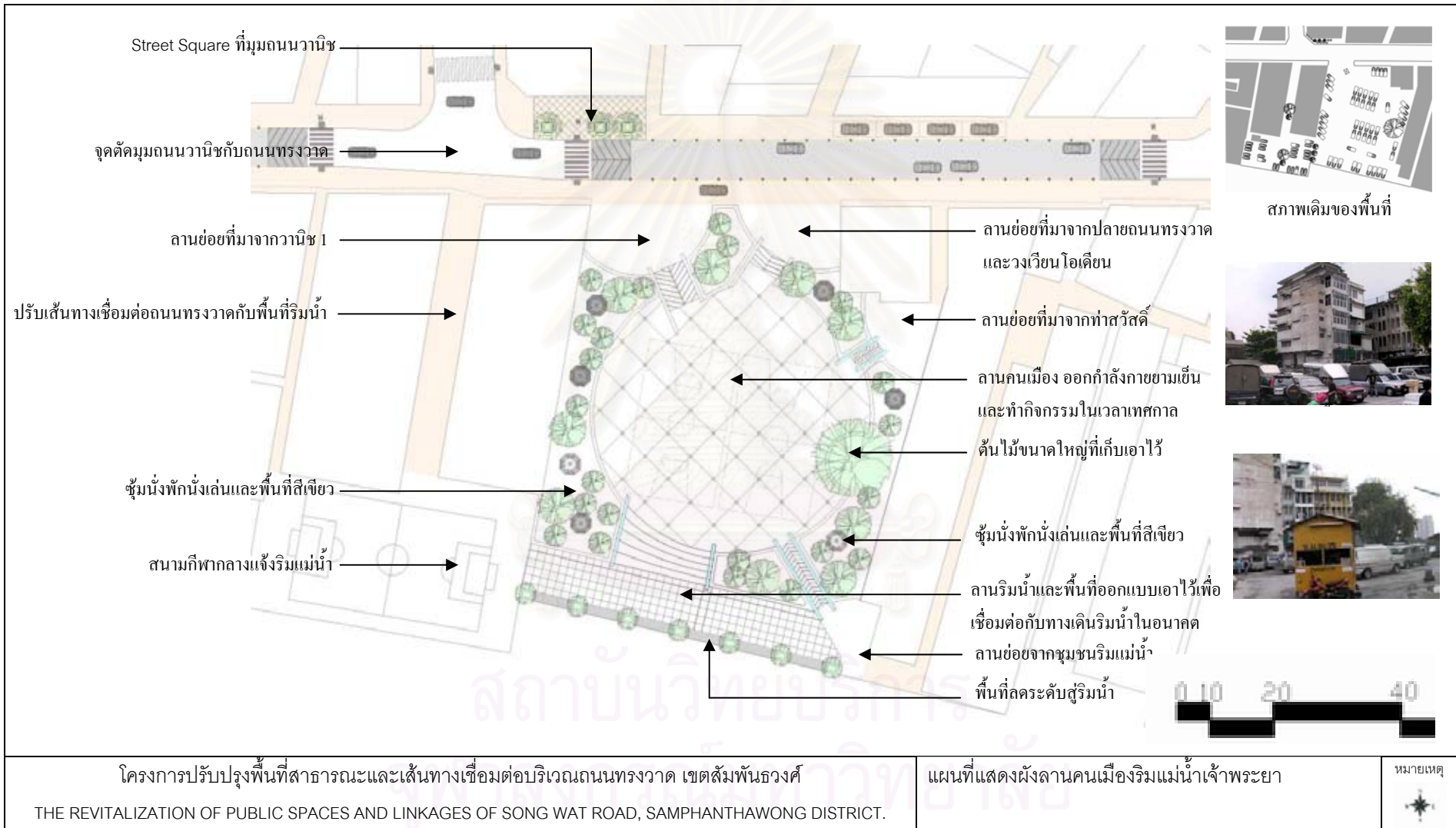
6.2.1.2 รายละเอียดการออกแบบ

การออกแบบพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นการออกแบบพื้นที่สาธารณะใหม่ให้กับเมือง ดังนั้นจึงต้องมีการวางผังใหม่โดยการแบ่งส่วนตามกิจกรรมและการใช้งานที่จะเกิดขึ้นดังนี้

1. กิจกรรมในพื้นที่ออกแบบให้มีลักษณะที่เป็นลานโล่ง สามารถใช้งานได้หลายลักษณะ ทั้งเป็นสนามกีฬาขนาดเล็ก เช่น สนามบาสเกตบอล สนามฟุตบอล หรือลานออกกำลังกายในเวลาเย็น นอกจากนี้ยังใช้เป็นที่พักผ่อนจัดงานในเทศกาลต่างๆ ในระดับเมือง เช่นการประชุมสมาคมจีนต่างๆ และสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ริมแม่น้ำได้
2. พื้นที่ริมน้ำจัดให้เป็นทางเดินโล่งซึ่งจะเชื่อมต่อกับพื้นที่ๆจะมีการคืนพื้นที่ริมน้ำให้เป็นทางเดินริมน้ำ ซึ่งแผนในอนาคตพื้นที่นี้จะถูกขยายให้ต่อเนื่องตลอดความยาวถนนทรงวาด พื้นที่นี้จะกลายเป็นพื้นที่โล่งขนาดใหญ่ที่สุดในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ที่ติดต่อกับพื้นที่ริมน้ำได้ และออกแบบให้เกิดพื้นที่ลดระดับลงไปสู่แม่น้ำได้ ซึ่งสามารถใช้ในเทศกาลลอยกระทงได้ พื้นที่
3. พื้นที่ด้านข้างลานกิจกรรมเป็นส่วนที่ติดกับอาคารโดยรอบ ซึ่งจะต้องทำการปรับปรุงรูปด้านอาคารให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ขัดกับอาคารเก่าในถนนทรงวาด และได้จัดให้เป็นพื้นที่สีเขียวที่ปลูกต้นไม้มงคล โดยจัดให้มีซุ้มที่นั่งพักผ่อนหรือที่นั่งพักสายตาโดยปลูกต้นไม้ให้ร่มเงากับส่วนนั่งพัก ในขณะที่เดียวกันต้นไม้จะช่วยบดบังอาคารให้ลดความแข็งกระด้างของภาพที่ผู้ใช้งานเข้าไปสัมผัสได้
4. พื้นที่ลายย่อยโดยรอบขนาดใหญ่ บริเวณปากทางเดิน ได้ออกพยายามออกแบบให้เป็นจุดพักของคนที่จะเข้ามาใช้พื้นที่ในแต่ละเส้นทาง เช่นจากหน้าถนนวานิช จากชุมชนริมน้ำทั้งสองข้าง นอกจากนี้ยังแสดงออกให้เห็นถึงการรวมของเส้นทางและผู้ใช้ และยังเป็นตัวเชื่อมเส้นทางจากด้านในชุมชนสู่ชุมชนอื่นและพื้นที่ริมน้ำ
5. พื้นที่ลานส่วนกลางจัดให้มีระดับที่สูงจากระดับพื้นถนน 1 อย่างมากทั้งนี้เนื่องจากต้องการให้เป็นพื้นที่แห่งในยามน้ำท่วมพื้นที่ ซึ่งสามารถใช้เป็นจุดพักของและสินค้าจากชุมชนโดยรอบได้ นอกจากนี้การสร้างให้เกิดพื้นที่ว่างระหว่างอาคารที่แออัดจะสามารถใช้เป็นพื้นที่หลบภัยในกรณีเกิดอัคคีภัยได้อีกด้วย

ตารางแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
ลานคนเมือง ริมน้ำ	- การพักผ่อนสายตา - การพักผ่อนนั่งเล่นเดินเล่น - ลานกิจกรรมออกกำลังกาย หน้าๆ - เสนอเป็นลานกิจกรรมระดับ เมืองและศูนย์กีฬากลางแจ้ง ระดับเมือง	- คนในชุมชนใน ระยะ 500 ม.	- 06.00-09.00 - 17.00-19.00	- เปิดมุมมองสู่แม่น้ำ เจ้าพระยาให้มากที่สุดและ เตรียมพื้นที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ ทางเดินริมน้ำระยะ 6.00 ม. - พื้นที่สีเขียวริมน้ำ - ลานเพื่อกิจกรรมระดับเมือง - สนามกีฬากลางแจ้งขนาด เล็ก เช่นสนามฟุตบอล สนาม บาสเกตบอล

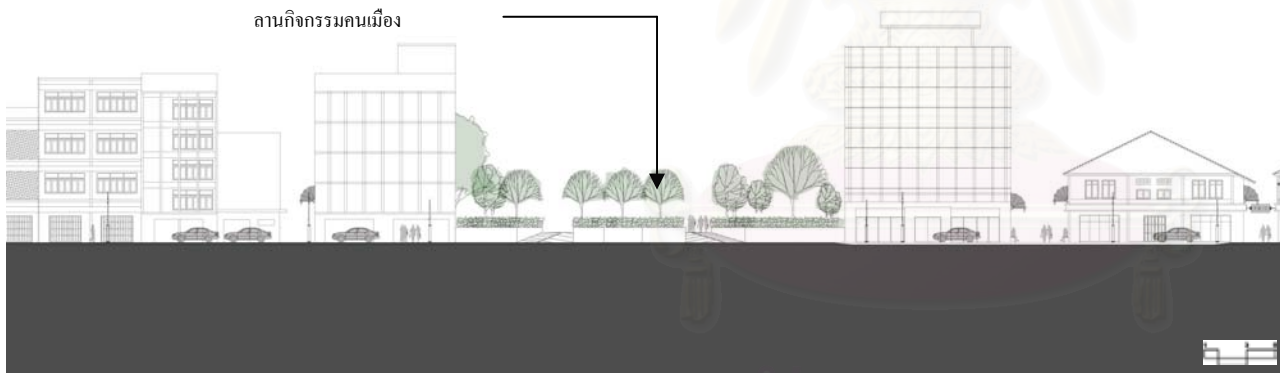

มุมมองจากด้านหน้าก่อนการ

ภาพก่อนการปรับปรุง

เดิมพื้นที่นี้เป็นพื้นที่โล่งที่ใช้ในการจอดรถส่งสินค้า และมีรั้วกันไม่ให้คนภายนอกเข้าไปใช้งาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าพื้นที่ยังมีความไม่เป็นระบบระเบียบมากนัก และไม่ได้มีการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่ากับศักยภาพ

รูปด้านลานกิจกรรมคนเมือง

ภาพหลังการปรับปรุง

พื้นที่ลานกิจกรรมคนเมืองจะใช้เป็นที่รวมของกิจกรรมในเทศกาลต่างๆ และยังยกระดับให้สูงขึ้นใช้เป็นที่หลบภัยในเวลาน้ำท่วมพื้นที่ได้ และยังเป็นพื้นที่สีเขียวและพื้นที่โล่งที่ใหญ่ที่สุดในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

รูปฉายแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง

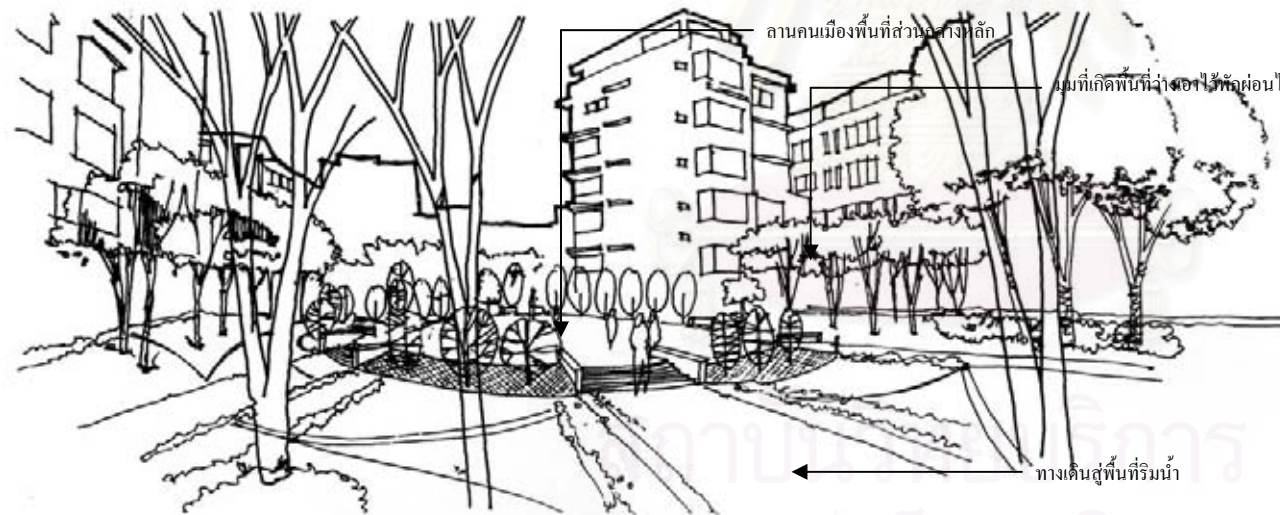
หมายเหตุ

-

ภาพก่อนการปรับปรุง

เดิมเป็นพื้นที่ลานจอดรถเอกชนซึ่งให้เช่าจอดรถส่งของเข้าสู่พื้นที่ย่านลำพังและวานิช 1 ซึ่งพื้นที่นี้ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปรับปรุงมาก เพราะเป็นพื้นที่โล่ง ไม่ต้องการจอดรถอาคารแต่อย่างใด

ภาพหลังการปรับปรุง

เมื่อทำการปรับปรุงแล้วมุมมองที่เกิดขึ้นจะยังคงความโล่งโปร่งเอาไว้ แต่จะใช้ต้นไม้เป็นส่วนให้ร่มเงากับคนมอง และเป็นฉากด้านหลังให้เกิดความรู้สึกไม่โล่งเกินไป ช่วยให้เกิดการปิดล้อมและกำหนดขอบเขตของพื้นที่ว่างได้มากยิ่งขึ้น

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

-

พื้นที่จอดรถริมน้ำ และมีรั้วกั้น ไม่สามารถเดินถึงริมน้ำได้

ภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่ริมน้ำไม่ได้รับการเอาใจใส่มากนัก โดยมีการใช้รั้วปิดกั้นไม่สามารถเข้าถึงแม่น้ำได้ และเนื่องจากเป็นที่จอดรถจึงต้องจอดรถชิดริมของพื้นที่ ทำให้พื้นที่ริมน้ำมีรถมาปิดบังและวางของไม่เป็นระเบียบ ทำให้ชุมชนไม่สามารถใช้พื้นที่โล่งของเมืองได้

ภาพหลังการปรับปรุง

พื้นที่ทางเดินจะปรับไว้ในระยะ 6 เมตรเพื่อรอการเชื่อมต่อกับโครงการทางเดินริมน้ำตลอดความยาวของถนนทรงวาด และปรับให้มีต้นไม้และที่นั่งริมน้ำให้คนได้มาใช้นั่งพักผ่อนได้ และลดระดับเป็นบันไดลงสู่แม่น้ำได้ คนสามารถใช้งานต่อเนื่องจากเวลาเย็นถึงกลางคืนได้เพราะได้ติดตั้งไฟส่องสว่างเอาไว้ตลอดทางเดิน

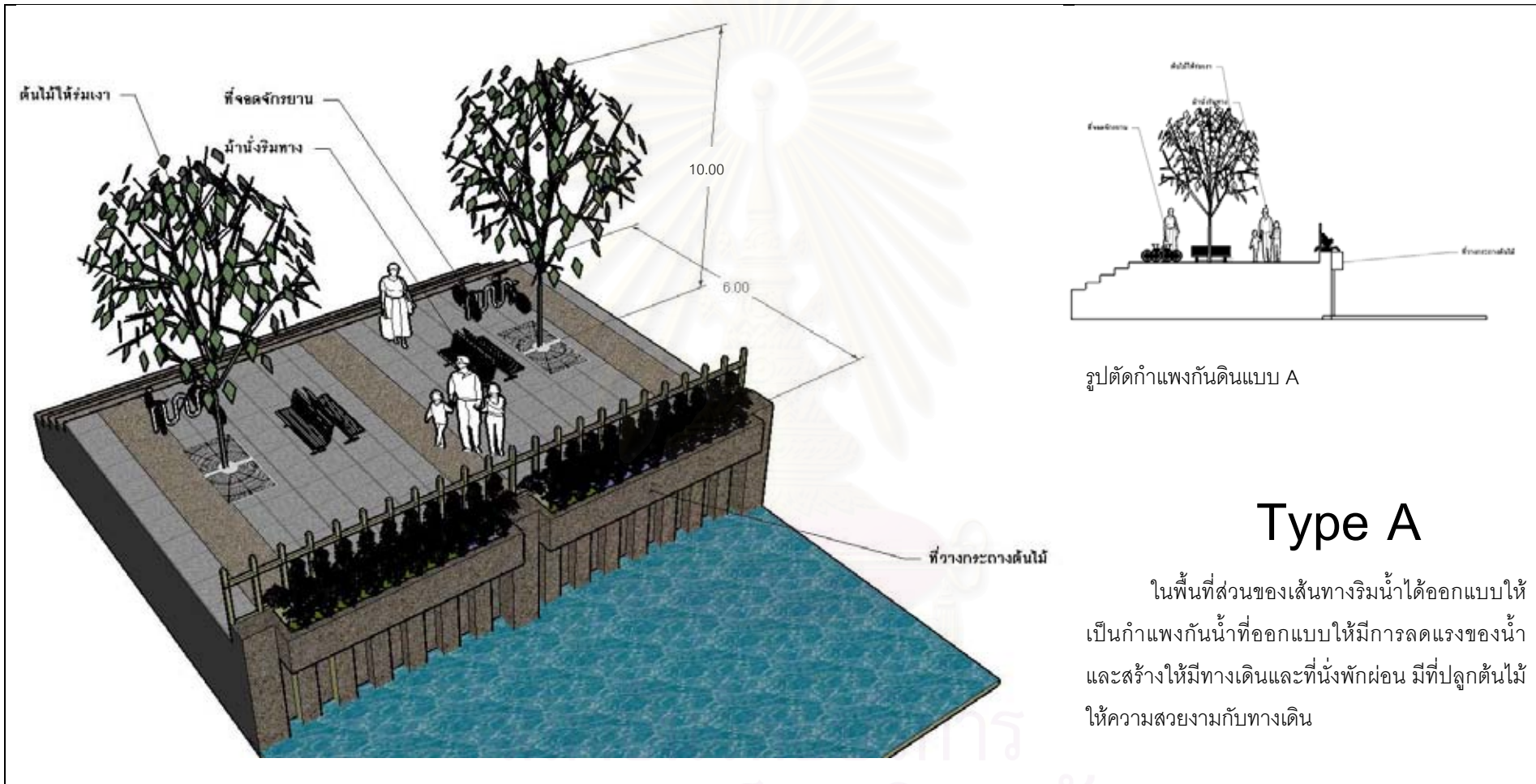
โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

-

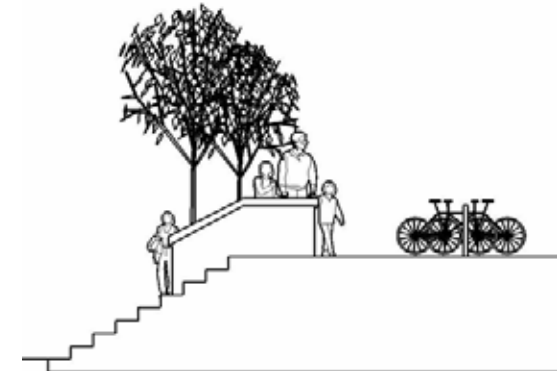
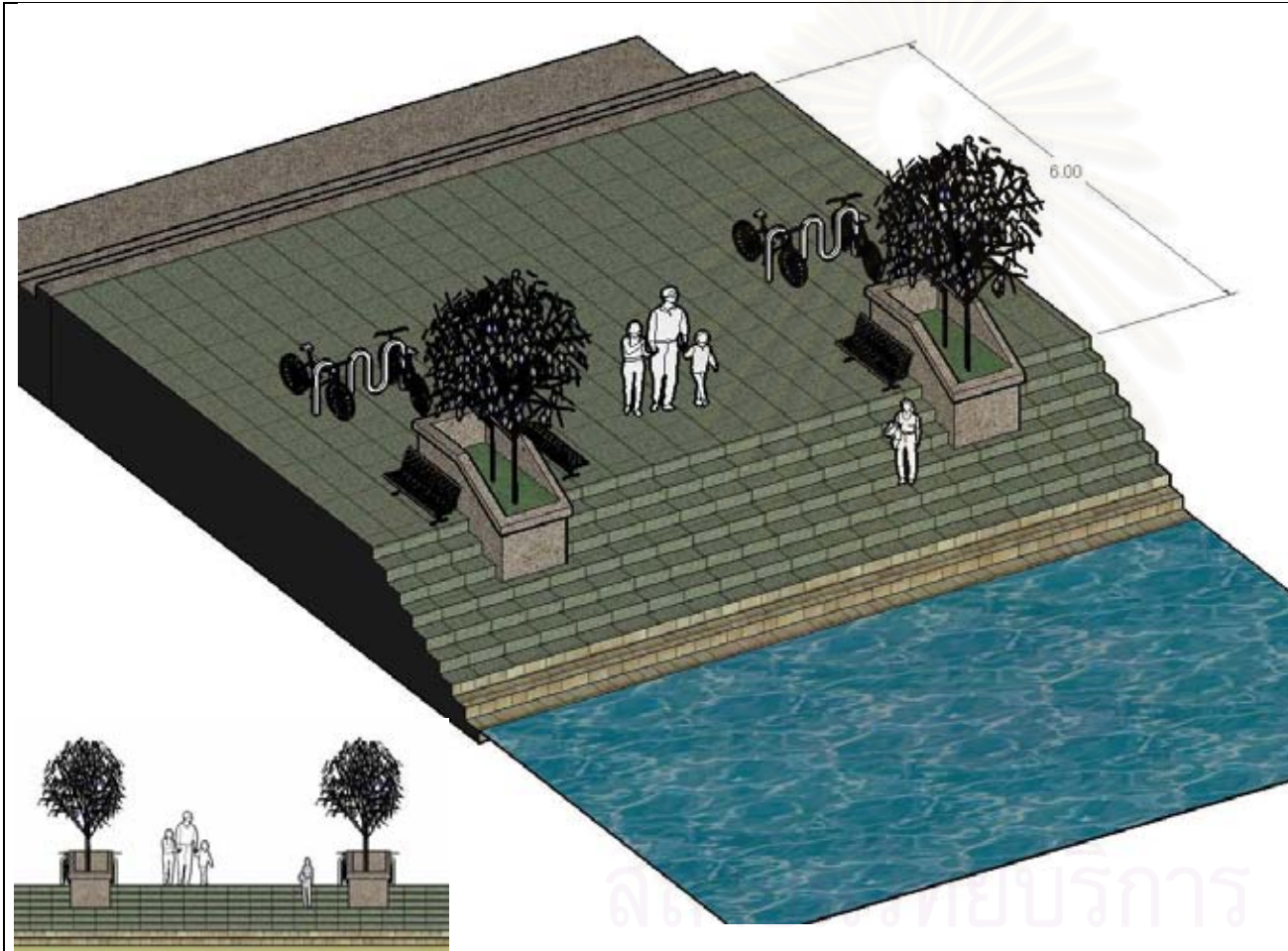

รูปตัดกำแพงกันดินแบบ A

Type A

ในพื้นที่ส่วนของเส้นทางริมน้ำได้ออกแบบให้เป็นกำแพงกันน้ำที่ออกแบบให้มีการลดแรงของน้ำและสร้างให้มีทางเดินและที่นั่งพักผ่อน มีที่ปลูกต้นไม้ให้ความสวยงามกับทางเดิน

<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>ทัศนียภาพและรูปตัดแสดงรูปแบบเขื่อนกัน</p>	<p>หมายเหตุ -</p>
---	--	-----------------------

รูปตัดกำแพงกันดินแบบ B

Type B

การปรับปรุงพื้นที่ริมแม่น้ำในส่วนที่เป็นสวนขนาดใหญ่เช่น พื้นที่ลานจอดรถเดิม พื้นที่ท่าศาลเจ้า จะมีการปรับให้มีการลดระดับ ให้คนสามารถเข้าไปใช้งานในเทศกาลต่างๆ เช่นประเพณีลอยกระทง ที่ต้องลงไปถึงแม่น้ำ ส่วนในพื้นที่อื่นๆ สร้างเป็นกำแพงกันดินแบบลดความแรงของน้ำ

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพและรูปตัดแสดงการลดระดับลงสู่แม่น้ำ

หมายเหตุ

-

6.2.2 พื้นที่ลานท่าศาลเจ้า

6.2.2.1 แนวความคิดในการออกแบบ

พื้นที่ท่าศาลเจ้าเป็นพื้นที่ของท่าเรือศาลเจ้า ซึ่งหมายถึงศาลเจ้าเล่าปุนเก้ากง แต่ปัจจุบันมีการใช้งานให้เป็นที่จอดรถขนาดใหญ่ที่จะขนของจากโกดังสินค้า แต่ในอนาคตพื้นที่นี้จะลดบทบาทเดิมลงและจะกลายเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน โดยเฉพาะชุมชนอิสราณภาพและชุมชนมิตรชัยภูมิ และในการออกแบบพื้นที่สาธารณะย่อยท่าศาลเจ้ามีแนวความคิดสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 6.2.2. แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยา

รายละเอียด	รูปและผังประกอบ
<p>1. ตำแหน่งที่ตั้ง</p> <p>เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุนเก้ากง และยังเป็นที่ดินของสำนักทรัพย์สินทรีฯ ทำให้มีศักยภาพในการปรับปรุง ให้พื้นที่นี้เชื่อมต่อกับพื้นที่ลานศาลเจ้า ต่อเนื่องสู่ริมแม่น้ำ ซึ่งพื้นที่นี้เมื่อสำเร็จเป็นโครงการแล้วจะมีการใช้งานมากที่สุด เนื่องจากพื้นที่นี้อยู่ใกล้กับชุมชนหลายชุมชน และศาลเจ้าเพียงอิงเป็นศาลเจ้าที่สำคัญที่สุดของพื้นที่นี้ นอกจากนี้พื้นที่นี้ยังมีโรงเรียนเพียงอิงที่สอนภาษาจีนแห่งเดียวของย่านนี้ ทำให้มีผู้ใช้งานหลากหลายและเป็นจำนวนมาก</p>	
<p>2. การสร้างความแตกต่าง</p> <p>การออกแบบพื้นที่สาธารณะท่าศาลเจ้านั้นพยายามใช้แนวความคิดโดยพยายามสร้างความแตกต่าง(Contrast)ของมุมมองและบรรยากาศในพื้นที่ให้เกิดความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงอารมณ์จากการเป็นเมืองที่แออัดไปสู่พื้นที่ที่ร่มน้ำด้วยความรู้สึกของ Waterfront โดยการออกแบบบรรยากาศโดยใช้วัสดุกิ่งถาวร</p>	

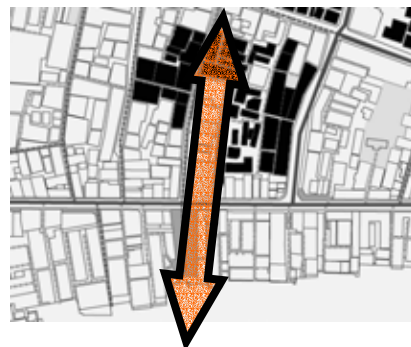
ภาพท่าศาลเจ้าในปัจจุบัน

รายละเอียด

รูปและผังประกอบ

3. สร้างแกนเพื่อเน้นศาลเจ้าสู่ม่าน้ำ

การคืนพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้า และทำการออกแบบพื้นที่ทั้งสองส่วนให้ต่อเนื่องกัน จะทำให้เกิดแนวแกนจากอาคารสำคัญ คือศาลเจ้าและโรงเรียนเผยอิง ทำให้เกิดการเน้นความสำคัญของอาคาร และความต่อเนื่องของรูปที่ดินให้เกิดเป็นพื้นที่ขึ้นเดียวกัน

4. การเชื่อมต่อพื้นที่ชุมชนทั้งสองข้าง

พื้นที่ชุมชนเดิมนั้นมีลักษณะตัดขาดจากกันทั้งฝั่งซ้าย ฝั่งขวาและพื้นที่ชุมชนในตรอกอิศรานูภาพ การออกแบบพื้นที่สาธารณะในส่วนนี้จึงพยายามเชื่อมต่อชุมชนโดยการสร้างเส้นทางเดินให้ทั้งสองฝั่ง ให้เชื่อมต่อถึงกันโดยมีพื้นที่สาธารณะที่ออกแบบไว้

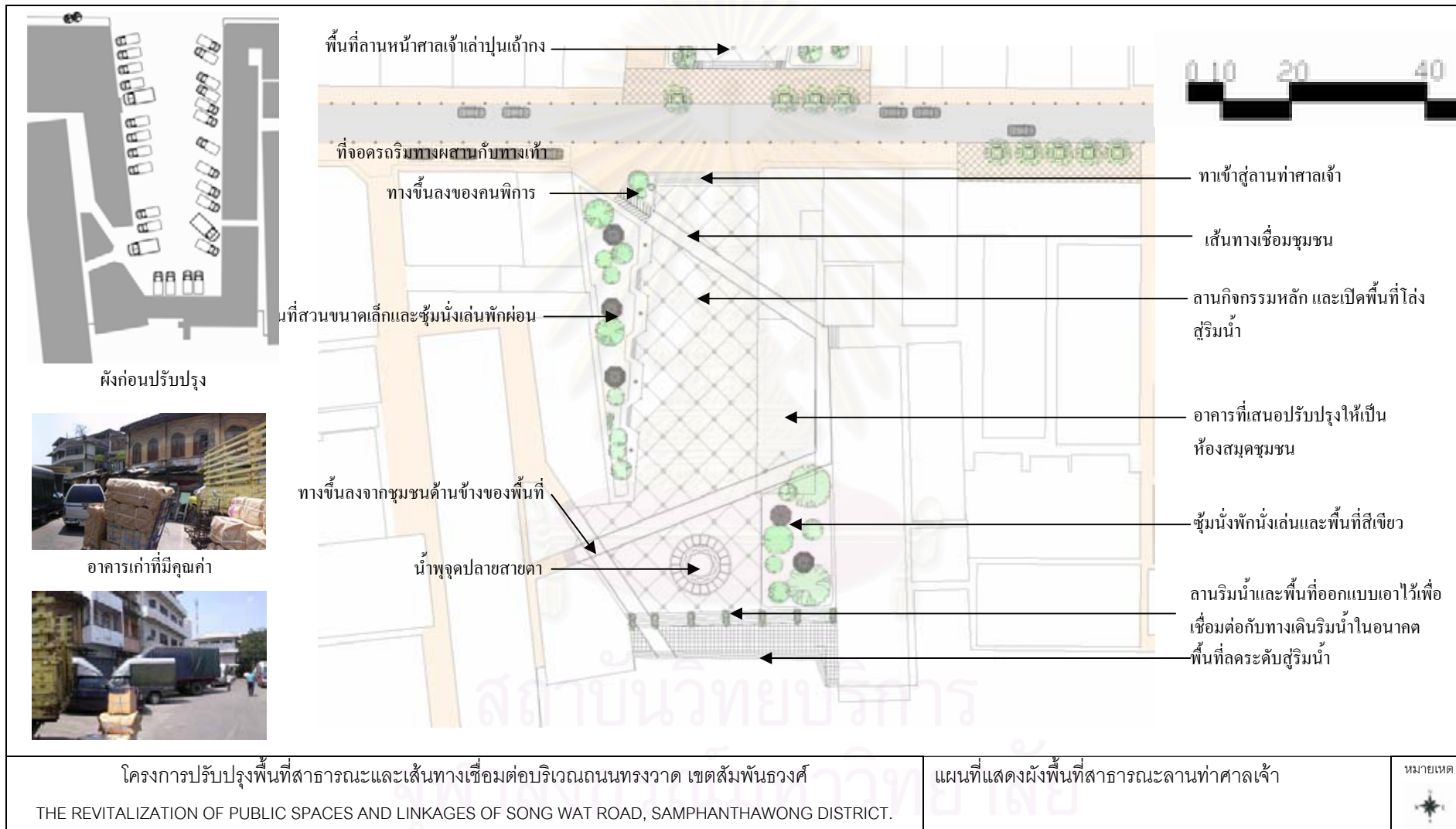
6.2.2.2 รายละเอียดการออกแบบ

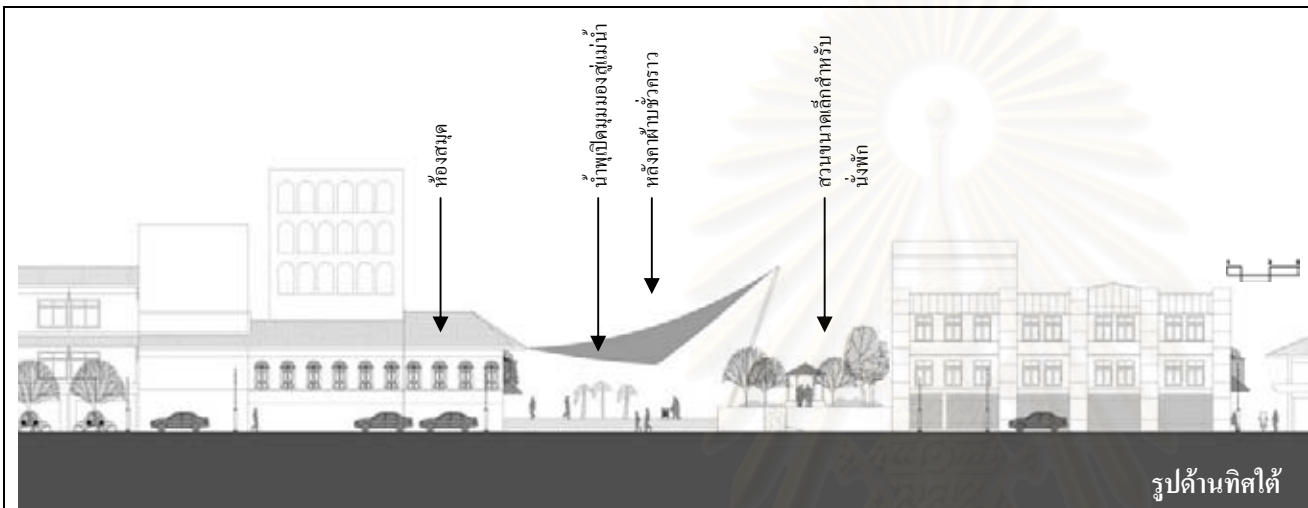
การออกแบบพื้นที่สาธารณะลานท่าศาลเจ้าเป็นการออกแบบพื้นที่สาธารณะใหม่ให้กับเมือง ดังนั้นจึงต้องมีการวางผังใหม่โดยการแบ่งส่วนตามกิจกรรมและการใช้งานที่จะเกิดขึ้นดังนี้

1. กิจกรรมในพื้นที่หลักเน้นไปในการพักผ่อนเบาๆ เช่นการนั่งเล่น เดินเล่น การออกกำลังกายเบาๆ โดยออกแบบให้ส่วนกลางของพื้นที่ เป็นพื้นที่ลานเปิดสู่ม่าน้ำ ซึ่งสามารถใช้งานในการออกกำลังกาย หรือจัดกิจกรรมย่อยๆได้ และมีโครงสร้างผ้าใบบังร่มเงาให้กับพื้นที่ สะท้อนและดึงความเป็นริมน้ำเข้ามาสู่พื้นที่ด้านใน
2. ยกกระดานให้ด้านข้างอาคารเป็นพื้นที่ส่วนขนาดเล็ก และพื้นที่ซุ่มนั่งเล่นเป็นจุดต่างๆ

ตารางแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่

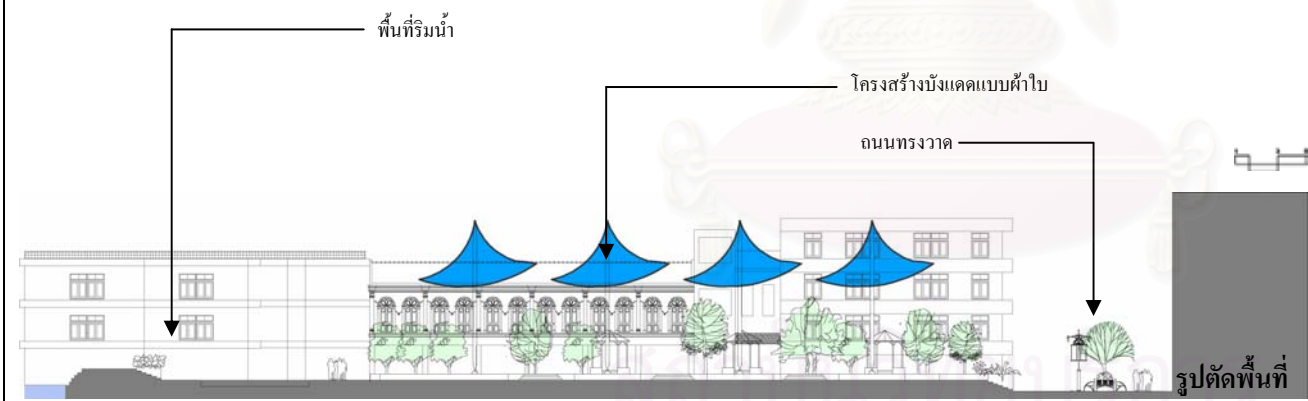
พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
ลานหน้าท่าเรือศาลเจ้า	- การพักผ่อนสายตา - การพักผ่อนนั่งเล่นเดินเล่น - ลานกิจกรรมออกกำลังกายเบาๆ - เสนอห้องสมุดชุมชนโดยการปรับปรุงอาคารเก่า	- คนในชุมชนใน ระยะ 500 ม.	- 06.00-09.00 - 17.00-19.00	- เปิดมุมมองสู่ม่าน้ำ - เจ้าพระยาให้มากที่สุดและเตรียมพื้นที่เชื่อมต่อพื้นที่ทางเดินริมน้ำระยะ 6.00 ม. - ซุ่มนั่งพักและเล่นหมากรุก - ลานเพื่อกิจกรรมการออกกำลังกายเช่น รำไทเก๊ก - ส่วนขนาดเล็ก

ภาพรูปด้านโครงการ

มุมมองจากถนนทรงวาดสู่พื้นที่ท่าศาลเจ้า จะเห็นว่าโครงสร้างจะช่วยให้เกิดความแตกต่างของพื้นที่โดยรอบกับพื้นที่ลาน และมีลักษณะที่เปิดโล่งสู่มแม่น้ำได้ดี

ภาพรูปตัดพื้นที่

ในพื้นที่ยังมีอาคารที่มีความสวยงามอยู่ด้วย ลักษณะของพื้นที่ว่างจะเป็นแนวยาวและเปิดโอกาสให้เกิดการเดินทางจากถนนสู่พื้นที่ริมน้ำ และพื้นที่ว่างที่คับแคบจากในพื้นที่เมืองจะค่อยๆผ่อนคลายสู่พื้นที่โล่ง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

รูปฉายแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง

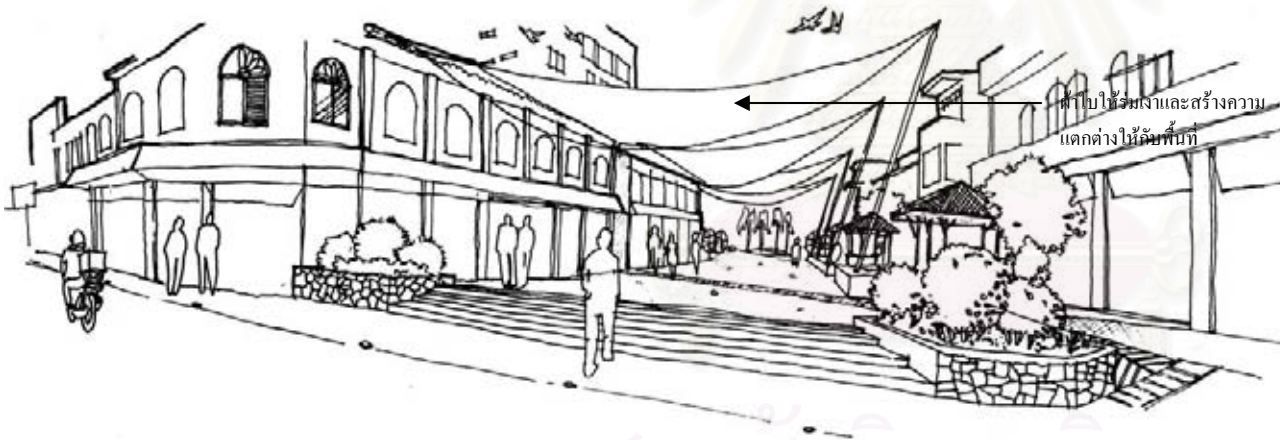

พื้นที่สูบน้ำออกสร้างอาคารปิดกั้นทำให้ไม่ทันหน้า

ภาพก่อนการปรับปรุง

เดิมพื้นที่นี้เคยเป็นท่าศาลเจ้าซึ่งมีผู้มาขึ้นลงเพื่อมาศาลเจ้าเป็นประจำ ปัจจุบันได้กลายเป็นพื้นที่จอดรถ และมีการสร้างอาคารบังทางขึ้นลงทำน้ำคนจึงไม่สามารถใช้ท่าได้

ทำให้ร่มเงาและสร้างความแตกต่างให้พื้นที่

ภาพหลังการปรับปรุง

เสนอให้ปรับปรุงให้พื้นที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ลานท่าศาลเจ้าและเปิดพื้นที่ให้คนสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ริมน้ำ และสร้างมุมมองทะเลถึงแม่น้ำ ลดความแออัดของเมือง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

6.2.3 พื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุ่นเก๋ากง

ศาลเจ้าเล่าปุ่นเก๋ากง หรือเหยียงเป็นศาลเจ้าที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนย่านนี้มาก เนื่องจากเป็นศาลเจ้าขนาดใหญ่และเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเหยียง โรงเรียนสอนภาษาจีนแห่งเดียวที่ยังเหลืออยู่ของย่านนี้ จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมา สามารถเสนอแนวคิดในการปรับปรุงได้ดังนี้

6.2.3.1 แนวความคิดในการออกแบบ

พื้นที่หน้าศาลเจ้าเล่าปุ่นเก๋ากงเป็นพื้นที่ที่มีการใช้งานไม่เหมาะสมในปัจจุบัน โดยใช้เป็นพื้นที่จอดรถ สำหรับผู้ที่มาติดต่อการค้าในถนนทรงวาด และในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ลานดังกล่าวสามารถสรุปแนวความคิดได้ดังนี้

ตาราง 6.2.3.กแสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุ่นเก๋ากง

รายละเอียด	รูปและผังประกอบ
<p>1. ตำแหน่งที่ตั้ง</p> <p>เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นพื้นที่หน้าศาสนสถานที่สำคัญของพื้นที่ การออกแบบจึงเน้นให้เกิดการเคารพสถานที่ และเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมการไหว้เจ้าของชุมชน และนอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ลานทำศาลเจ้า และจะมีลักษณะที่ใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่า เพราะอยู่หน้าชุมชนหลายชุมชน จึงต้องออกแบบให้มีลักษณะขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กับขนาดของมนุษย์</p>	
<p>2. การสร้างแนวแก่นเน้นอาคารสำคัญ</p> <p>การปลูกต้นไม้ นอกจากจะสร้างร่มเงาให้เกิดขึ้นแล้ว ยังเป็นการเน้นความสำคัญของอาคาร ให้เกิดความน่าเข้าไปใช้งาน และมีความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น</p>	
<p>3. ความสะอาดและสบายตา</p> <p>ด้วยลักษณะของพื้นที่อยู่ใกล้ชิดกับศาสนสถาน จึงได้ออกแบบให้พื้นที่มีลักษณะที่เป็นสวนธรรมชาติขนาดเล็ก ที่ดูสะอาด ดูแลกรักษาได้ง่าย ดูสบายตา (Green & Clean) ในยามนั่งพักได้ร่มไม้ และใช้ต้นไม้มงคลแบบจีนมาสร้างร่มเงา</p>	

4. เปิดเผยให้เกิดการใช้งานมากยิ่งขึ้น

พื้นที่ดังกล่าวเนื่องจากในอยู่ในส่วนกลางของชุมชน จึงน่าที่จะได้นำเอาพื้นที่นี้มาใช้เป็นที่พบปะทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชน และออกแบบให้พื้นที่จากเดิมที่เป็นที่ปิด ให้เปิดรับการใช้งานของคนมากยิ่งขึ้น

6.2.3.2 รายละเอียดการออกแบบ

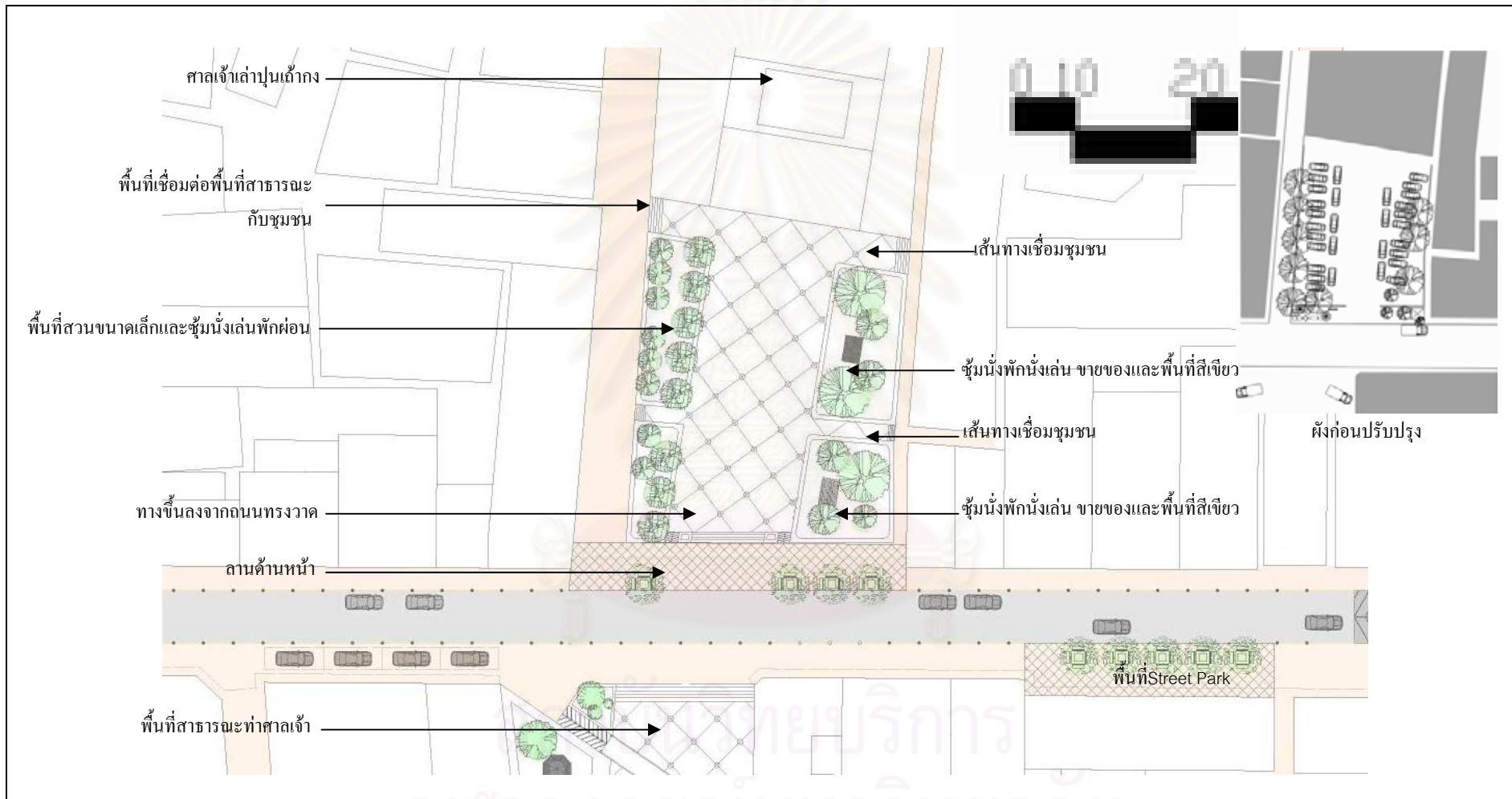
การออกแบบพื้นที่สาธารณะลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุนเก่ากึ่ง เป็นการออกแบบพื้นที่ๆ เน้นให้เกิดความเหมาะสมในการใช้พื้นที่ๆเกี่ยวกับอาคารทางศาสนา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

3. กิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดในพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้านี้คือการไหว้เจ้าพ่อเจ้าแม่ต่างๆ ซึ่งเมื่อมีคนจำนวนมากจึงต้องการพื้นที่สำหรับรองรับการเข้าและออกจากศาลเจ้าที่เน้นความศรัทธาของผู้ใช้งาน
4. การสร้างพื้นที่ร่มเงาสำหรับนั่งพักของผู้เข็นของผ่านทางเข้าสู่พื้นที่การค้า และรถเข็นหาบเร่ ซึ่งสามารถหยุดพักนั่งเล่นพูดคุยกันได้
5. ชุมนุ้ยสินค้าเช่นขายน้ำ ของชำร่วยหนึ่งตำบลจากชุมชนที่ตั้งอยู่เป็นจุดเล็กๆ ตามพื้นที่ของสวนขนาดเล็ก

ตารางแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
ศาลเจ้าเล่าปุน เก่ากึ่ง และ โรงเรียนเผยอิง	- การไหว้ศาลเจ้า	- คนในชุมชนประจำ ศาลเจ้าและชุมชน ใกล้เคียง	- 8.00-16.00	- ลานต้อนรับเน้นความ ศรัทธา - ที่นั่งพักคอย
	- การหยุดพักของคนผ่านทาง	- คนค้าขายและเข็น ของผ่านทาง	- 10.00-16.00	- จุดนั่งพักให้ร่มเงาและน้ำดื่ม - จุดนั่งเล่นหมากรุกและ พูดคุย - จุดจอดรถเข็นของประมาณ 5-10 คัน
	- ลานกิจกรรมในเวลา เทศกาล	- คนทั่วไป	- ตามกำหนด	- จักรยานยนต์ประมาณ 5-10 คัน - ลานกิจกรรมที่สามารถ เปลี่ยนกิจกรรมได้หลาย รูปแบบเช่น ที่นั่งชมการแสดง, ลานเชิดสิงห์โต
	- ลานศูนย์รวมชุมชน	- คนในชุมชน	- ตามกำหนด	- ลานประชุมของสมาคมและ ชุมชน

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปความต้องการและแนวความคิดในการปรับปรุงพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การเสนอแนวทางการปรับปรุงดังนี้

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงผังพื้นที่สาธารณะหน้าศาลเจ้าเล่าปูนเก่า

หมายเหตุ

ภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่นี้ก่อนการปรับปรุงจะพบว่ามีกิจกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่มากมาย แต่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยมากนัก ด้านหน้ามีต้นไม้ที่ไม่ได้รับการดูแล ทำให้ดูรกบดบังอาคารหมด

ศาลเจ้าผยองและโรงเรียนผยอง
ที่ปรับปรุงแล้ว

รูปด้านหน้าศาลเจ้าผยอง

ภาพหลังการปรับปรุง

อาคารผยองจะดูเด่นมากขึ้น มีการจัดให้ต้นไม้เป็นระเบียบ เกิดแกนสู่อาคาร และสัมพันธ์กับพื้นที่ด้านข้างในซอยซึ่งเป็นชุมชน ทำให้ชุมชนเข้ามาใช้พื้นที่ได้มากขึ้น

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

-

ภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่ถูกใช้เป็นที่จอดรถ ซึ่งมีความสับสนวุ่นวาย และรู้สึกถึงความไม่น่าสนใจ น่าเดิน ส่วนด้านข้างจะเป็นกำแพงปิดกั้นไม่ให้มีการใช้งาน เนื่องจากเป็นที่จอดรถ

ทัศนียภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่นั่งพักและพื้นที่สีเขียว

ทัศนียภาพหลังการปรับปรุง

ภาพหลังการปรับปรุง

สร้างบรรยากาศให้ดูสะอาดตามากขึ้น และใช้วัสดุพื้นเป็นตัวแบ่งขอบเขตของพื้นที่ สร้างความรู้สึกสะอาดและน่าเคารพให้กับสถานที่ เชื่อมต่อชุมชนและเชื่อมโยงให้เกิดการใช้งานพื้นที่ร่วมกัน เกิดปฏิสัมพันธ์กันในสังคม

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

-

6.2.4 พื้นที่ลานศาลเจ้าต่างๆ ได้แก่ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง, ศาลเจ้าเซี่ยอึ้งกง, ศาลเจ้าแม่ประดู่,

ศาลเจ้าแม่ทับทิม

ศาลเจ้าในพื้นที่ศึกษามีอยู่เป็นจำนวนมาก เรียกได้ว่ามีศาลเจ้าประจำทุกๆชุมชน และศาลเจ้ายังมีบทบาทเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน และความเชื่อโดยส่วนมากมักจะเกี่ยวกับการค้าขาย และยังมีหน้าที่เป็นสมาคม ชุมชน และสถาบันการเงินให้กับชุมชน จากการวิเคราะห์สามารถเสนอแนวความคิดในการปรับปรุงได้ดังนี้

6.2.4.1 แนวความคิดในการออกแบบ

เนื่องจากพื้นที่ในกลุ่มนี้เป็นพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้า ซึ่งมีการใช้งานและจุดมุ่งหมายในการใช้พื้นที่ใกล้เคียงกัน แต่จะมีส่วนที่แตกต่างกันในรายละเอียดของพื้นที่ เช่นเดียวกับพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าเล่าปุ่นเล่ากง จึงมีลักษณะการออกแบบและแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน ในส่วนของแนวความคิดที่แตกต่างในแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่ศาลเจ้า

รายละเอียด	รูปและผังประกอบ
<p>1. ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง</p> <p>ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็งเป็นศาลเจ้าที่อยู่ในย่านการค้าวานิช 1 ในซอยอาเนี้ยเก็ง ความเป็นเอกลักษณ์ของศาลเจ้านี้คือ การใช้พื้นที่ลานศาลเจ้าซึ่งมีอยู่น้อยในการจอดจักรยานยนต์เวสป้า ซึ่งเป็นยานพาหนะในการขนส่งสินค้า เช่นผ้า รองเท้า เข้าและออกจากร้านค้าต่างๆในย่านวานิช 1 จึงต้องออกแบบให้พื้นที่นั้นนอกจากจะใช้งานในการไหว้เจ้าพ่อเจ้าแม่แล้ว ยังต้องผนวกพื้นที่จอดรถเหล่านี้เข้าไปให้เป็นระเบียบเรียบร้อยด้วย</p>	
<p>2. ศาลเจ้าเซี่ยอึ้งกง</p> <p>ศาลเจ้าเซี่ยอึ้งกงเป็นศาลเจ้าที่อยู่ในย่านชุมชนมิตรชัยภูมิ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความแออัดมาก การใช้พื้นที่จึงจำกัด และศาลเจ้านี้มีลักษณะเด่นคือ มีเส้นทางที่คนและรถใช้เดินผ่ากลางผ่านหน้าศาลเจ้า ในพื้นที่นี้จึงต้องทำการปรับปรุงโดยการกำหนดพื้นที่ขอบเขตของผิวทาง และพื้นที่ลานหน้าศาลเจ้าให้ชัดเจน จะได้ไม่เกิดการปะปนของรถจักรยานยนต์และกิจกรรมการไหว้เจ้า</p>	

รายละเอียด

รูปและผังประกอบ

3. ศาลเจ้าแม่ประคู้และศาลเจ้าแม่ทับทิม

ศาลเจ้าแม่ประคู้เป็นจุดที่อยู่ถัดเข้าไปไกลที่สุดจากถนนทรงวาด แต่ด้วยพื้นที่ศาลเจ้าอยู่กลางส่วนที่เป็นตลาดและใกล้กับชุมชนมิตรตลาดเก่า จึงเป็นจุดที่มีคนเข้ามาใช้เป็นจำนวนมาก ส่วนศาลเจ้าแม่ทับทิมนั้นเป็นศาลเจ้าที่มีความเสื่อมโทรมมาก แต่ยังมีผู้คนเข้ามากราบไหว้อยู่เป็นประจำ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้รับการออกแบบให้ใช้งานได้อย่างเหมาะสมสวยงาม โดยการเติมพื้นที่สีเขียวและที่นั่งพักคอยให้กับพื้นที่ลาน ปรับพื้นที่ลานให้เกิดความน่าเข้ามาใช้งาน และแตกต่างจากเพื่อกำหนดขอบเขตของการใช้พื้นที่ให้ชัดเจน

6.2.4.2 รายละเอียดการออกแบบ

การออกแบบพื้นที่สาธารณะลานหน้าศาลเจ้าต่างๆ เป็นเพียงการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงให้พื้นที่ได้มีการใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยสรุปได้ดังนี้

1. การปรับปรุงพื้นที่ผิวของลานหน้าศาลเจ้า ให้เกิดความแตกต่างของพื้นผิวภายในลานกับพื้นผิวด้านนอกและส่วนที่เป็นเส้นทางเดิน ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการทำจะต้องสามารถทำความสะอาดง่าย ไม่ลื่นเมื่อใช้งาน รับแรงกระแทกได้เช่นในเวลาจัดงานกิจกรรมไหว้เจ้าแม่
2. การสร้างพื้นที่สีเขียวให้กับลาน จะช่วยให้เกิดความสบายตาแก่ผู้ใช้งานมากขึ้น
3. การจัดพื้นที่นั่งพักและร่มเงา เพื่อให้เกิดกิจกรรมการหยุดพักจากการทำงานของผู้ผ่านทาง
4. พื้นที่นี้จะต้องสามารถปรับให้ใช้งานได้ในหลายลักษณะ เช่นเป็นลานไทเก๊ก ลานออกกำลังกายของชุมชน

ตารางแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
ศาลเจ้าเขี้ยวอึ้งกง	- การไหว้ศาลเจ้า	- คนในชุมชนประจำศาลเจ้าและชุมชนใกล้เคียง	- 8.00-16.00	- ลานต้อนรับเน้นความศรัทธา
ศาลเจ้าแม่ประคู้				- ที่นั่งพักคอย
ศาลเจ้าอาเนี้ยเก็ง		- คนค้าขายและเงินของผ่านทาง		- จุดนั่งพักให้ร่มเงาและน้ำดื่ม
ศาลเจ้าแม่ทับทิม	- การหยุดพักของคนผ่านทาง		- 10.00-16.00	- จุดนั่งเล่นหมากรุกและพูดคุย
ศาลเจ้าเล่าปุ่นเจ้ากง		- คนทั่วไป		- จุดจอดรถขึ้นของประมาณ 5-10 คัน
			- ตามกำหนด	- จักรยานยนต์ประมาณ 5-10 คัน
	- ลานกิจกรรมในเวลาเทศกาล	- คนในชุมชน		- ลานกิจกรรมที่สามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้หลายรูปแบบ
	- ลานศูนย์รวมชุมชน		- ตามกำหนด	- ลานประชุมของสมาคม

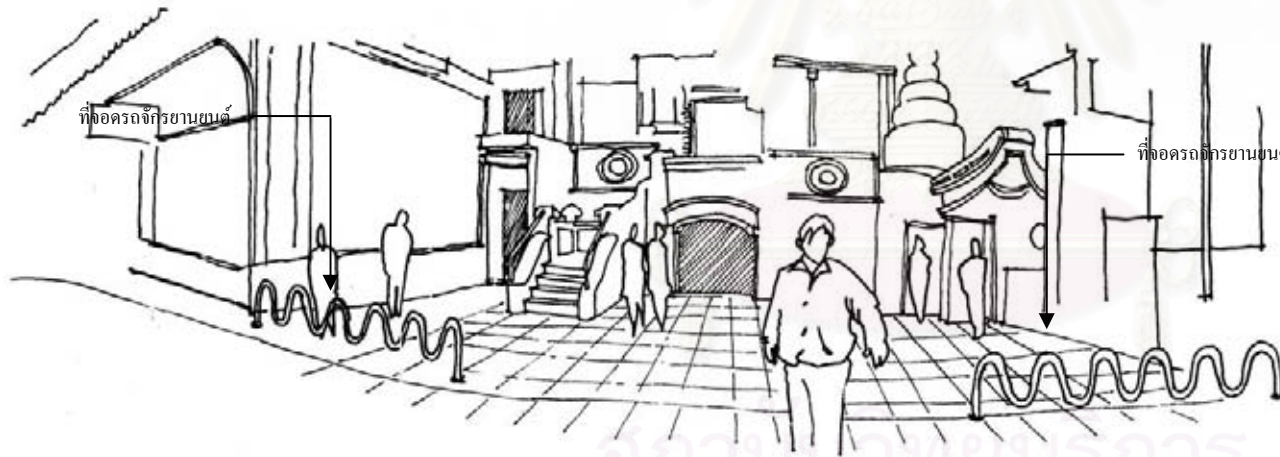
ภาพหลังการปรับปรุง การปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าโดยส่วนมากจะมีองค์ประกอบที่เหมือนกัน คือพื้นที่นั่งพัก หรือจุดนัดพบ ที่จอดรถจักรยานยนต์หรือจักรยาน การปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาและสร้างความสดชื่น กำแพงคนที่ใช้แบ่งพื้นที่รถออกจากพื้นที่ของคน และการสร้างให้เกิดหน้าศาลเจ้าที่สะท้อนความศรัทธาเข้าเชื่อถือ

<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>ทัศนียภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าเซี่ยอึ้งกง</p>	<p>หมายเหตุ -</p>
---	--	-----------------------

ภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ซึ่งคับแคบอยู่แล้ว การจอดรถจักรยานยนต์ไม่เป็นระเบียบจะยังทำให้พื้นที่ลานไม่ถูกใช้งานอย่างเต็มที่ และทำให้ความศรัทธาลดลงไปด้วย

ภาพหลังการปรับปรุง

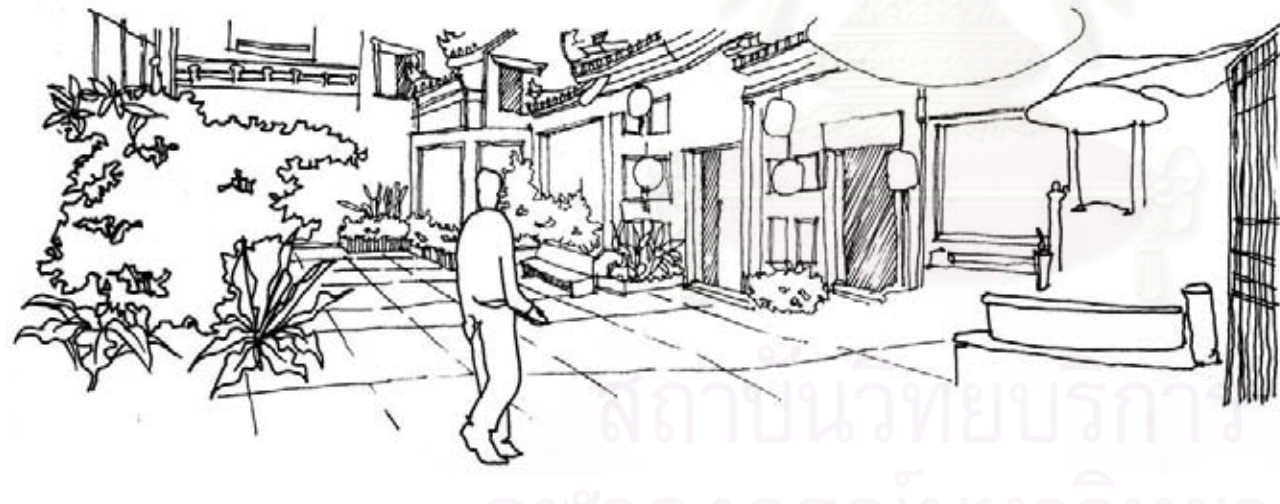
เสนอการปรับพื้นผิวลานให้แตกต่างจากผิวจราจร และจัดให้มีที่จอดรถจักรยานยนต์เอาไว้ให้เป็นระเบียบ และไม่เลยเข้าไปในพื้นที่ศาลเจ้า จนทำให้ไม่สามารถเข้าไปใช้งานพื้นที่ได้

<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>ทัศนียภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าอานีเย็ง</p>	<p>หมายเหตุ -</p>
---	---	-----------------------

ภาพก่อนการปรับปรุง

เดิมพื้นที่นี้มีการจัดให้มีพื้นที่นั่งที่เป็นจุดๆกีดขวางทางเข้าออก และใช้การปลูกไม้กระถางวางเรียงๆกัน ทำให้ทราบว่าคนในชุมชน ต้องการพื้นที่สีเขียวและจุดนั่งพักในเวลาทำงาน

ภาพหลังการปรับปรุง

เสนอปรับปรุงพื้นที่อาคาร ให้แตกต่างจากทางเดิน และให้สามารถรองรับกิจกรรมได้หลายๆด้าน และได้จัดให้ที่นั่งพักอยู่ในจุดที่หลบและเป็นสัดส่วนมากขึ้น

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าแม่พระคู่

หมายเหตุ

ภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่เดิมมีสภาพเสื่อมโทรม และมีการจอดรถ และวางของไว้ไม่เป็นระเบียบ และยังมีอาคารมาขวางหน้าศาลเจ้า ทำให้พื้นที่ศาลเจ้าคับแคบ และไม่ได้ใช้งานอย่างเหมาะสม

ภาพหลังการปรับปรุง

รีดอนอาคารด้านหน้าออก ห้ามให้มีการวางของบริเวณหน้าศาลเจ้า และปรับพื้นให้สูงขึ้น และปลูกต้นไม้บังอาคารโดยรอบ ทำให้เกิดความร่มรื่น สบายตา ส่งเสริมศาลเจ้าให้นำศรัทธามากขึ้น

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพก่อนหลังการปรับปรุงพื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับทิม

หมายเหตุ

-

6.2.5 พื้นที่หลังห้องเย็นทรงวาด

พื้นที่โรงเย็นทรงวาดแต่เดิมเป็นพื้นที่ที่ทรุดโทรมอย่างมาก และเป็นพื้นที่ของสำนักทรัพย์สินฯ และส่วนที่ปิดกั้นเป็นเส้นทางจากถนนเยาวพานิชย์ที่จะทะลุไปสู่พื้นที่ริมน้ำ และมีสภาพอาคารที่ทรุดโทรมแออัด จึงเสนอว่าหากมีการเปิดพื้นที่บริเวณนี้ ให้สามารถเชื่อมต่อพื้นที่ถนนทรงวาด สู่พื้นที่ริมน้ำ และปรับปรุงให้พื้นที่นี้เป็นพื้นที่สาธารณะอีกแห่งหนึ่ง

6.2.5.1 แนวความคิดในการออกแบบ

จากการวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพ สามารถเสนอแนวความคิดในการปรับปรุงพื้นที่หลังห้องเย็นทรงวาดดังนี้

ตาราง 6.2.5.1.ก แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่ห้องเย็นทรงวาด

รายละเอียด	รูปและผังประกอบ
<p>1. ตำแหน่งที่ตั้ง</p> <p>พื้นที่ห้องเย็นทรงวาดเป็นพื้นที่ๆอยู่บริเวณจุดตัดของถนนทรงวาดกับถนนเยาวพานิช ซึ่งในแง่ของการใช้งานจะพบว่าเป็นพื้นที่ๆเหมาะสมในการปรับปรุงให้เกิดเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนภายในได้ และอาคารยังมีสภาพทรุดโทรมมาก และอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีโอกาสในการปรับปรุง</p>	
<p>2. การสร้างแนวสายตาเปิดมุมมองสู่แม่น้ำ</p> <p>พื้นที่ห้องเย็นทรงวาดเป็นพื้นที่ๆอยู่บริเวณจุดตัดของถนนทรงวาดกับถนนเยาวพานิช ซึ่งในแง่ของการใช้งานจะพบว่าเป็นพื้นที่ๆเหมาะสมในการปรับปรุงให้เกิดเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนภายในได้ และอาคารยังมีสภาพทรุดโทรมมาก และอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีโอกาสในการปรับปรุง</p>	

จากแนวความคิด สามารถนำไปใช้ในการออกแบบในขั้นตอนการออกแบบ ดังแสดงในรายละเอียดต่อไป

6.2.5.2 รายละเอียดการออกแบบ

การออกแบบพื้นที่สาธารณะบริเวณห้องเย็นทรงวาด เป็นการปรับพื้นที่อาคารห้องเย็นทรงวาดให้ใช้งานได้ดีและมีรูปแบบอาคารที่ทันสมัย ในขณะที่ด้านในต้องการให้เป็นลักษณะร้านอาหารยามเย็นที่มีบรรยากาศสบายๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. อาคารห้องเย็นทรงวาดเป็นอาคารเก่าที่มีความทรุดโทรมอย่างมาก จึงต้องทำการบูรณะหรือสร้างใหม่อาคารโดยให้อาคารใหม่ยังคงสภาพรูปร่างหน้าตาอาคารไว้ให้คล้ายคลึงกับของเดิม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ทรงวาดเอาไว้
2. พื้นที่สวนที่ออกแบบให้หลบมุมมอง และช่วยให้ความรู้สึกของการเข้าถึงแปลกและระบือตออก ซึ่งสวนนี้จะเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการความสงบและอยากได้นั่งในสวนที่เป็นส่วนตัวอยู่พอสมควร ในส่วนของปลายสายตาได้ออกแบบให้เป็นร้านอาหาร และที่นั่งเล่นยามเย็น เอาไว้ช่วยสร้างกิจกรรมในยามเย็นและเกิดจุดเด่นที่ดึงดูดผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมตอปบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ผังการปรับปรุงพื้นที่หลังห้องเย็นทรงวาด

หมายเหตุ

ภาพก่อนการปรับปรุง

เดิมพื้นที่นี้เป็นโกดังที่ทึบโครมมาก และมีอาคารขนาดเล็กบังทางเข้าพื้นที่ ให้ไม่สามารถเปิดมุมมองสู่น้ำได้

ภาพหลังการปรับปรุง

เมื่อทำการปรับปรุงโดยการฟื้นฟูอาคารเก่าให้อยู่ในสภาพดี และเปิดพื้นที่ให้โล่งสู่พื้นที่ริมน้ำด้านหลัง ซึ่งเป็นร้านอาหารและสวนขนาดเล็ก หลบมุมเพื่อให้เกิดความเป็นส่วนตัว

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพพื้นที่ห้องเย็นก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

6.2.6 พื้นที่มัสยิดยมีตุลอิสลาม

6.2.6.1 แนวความคิดในการออกแบบ

พื้นที่มัสยิดยมีตุลอิสลามนั้นเป็นพื้นที่มัสยิดเดี่ยวที่เหลืออยู่ในเขตสัมพันธวงศ์ และยังมีการใช้งานโดยคนในชุมชนมิตรตลาดเก่าอยู่ แต่ปัจจุบันนี้มีการใช้พื้นที่ลานหน้ามัสยิดในการจอดรถส่งของๆ อาคารด้านหน้า ทำให้ขาดความศักดิ์สิทธิ์ไป จึงต้องปรับปรุงให้เกิดการใช้งานที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้นโดยมีแนวคิดดังนี้

1. สร้างความศรัทธา

เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นอาคารทางศาสนาที่มีอายุเก่าแก่ และมีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ การออกแบบจึงเน้นให้เกิดความสงบร่มเย็นของบรรยากาศ ให้เหมาะสมกับการเป็นศาสนสถาน

2. หลบความสับสนวุ่นวาย

ด้วยลักษณะของพื้นที่ๆ หลบอยู่ด้านในของกลุ่มอาคาร ทำให้เหมาะในการออกแบบให้พื้นที่นี้เสมือนที่หลบความวุ่นวายของเมือง โดยมีอาคารมัสยิดเป็นองค์ประกอบที่สวยงามในพื้นที่

6.2.6.2 รายละเอียดการออกแบบ

การออกแบบพื้นที่นี้เป็นการปรับปรุงรายละเอียดของพื้นที่เพียงเล็กน้อยเพื่อให้ตรงความต้องการของผู้ใช้งานซึ่งเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลามเอาไว้โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1 ย้ายกิจกรรมโกดังเก็บของในอาคารด้านหน้ามัสยิดออก เพื่อไม่ให้เกิดการขบรถเข้ามาจอดหรือส่งของภายในพื้นที่หน้ามัสยิด ซึ่งเป็นการทำลายภาพลักษณ์ของมัสยิดลงและเกิดความไม่เป็นระเบียบ
- 2 ปรับปรุงพื้นที่จากถนนทรวงวดสู่มัสยิดให้เกิดเอกลักษณ์ ละมีการใช้งานได้ดี
- 3 สร้างสวนขนาดเล็กให้ต่อเนื่องจากสุสานด้านใน ให้โอบล้อมพื้นที่ และบดบังอาคารที่ไม่สวยงามเอาไว้

รูปที่ 6.2.6 ผังการปรับปรุงมัสยิด

ภาพก่อนการปรับปรุง

อาคารด้านหน้าของมัสยิดเป็นอาคารที่มีความสวยงาม และเป็นอาคารอนุรักษ์ แต่อยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม และมีการจอดรถขนาดใหญ่กีดขวางการใช้งานในพื้นที่หน้าลานมัสยิด

ภาพหลังการปรับปรุง

เมื่อทำการปรับปรุงพื้นที่นี้จะสามารถมองเห็นมัสยิดที่สวยงามได้โดยการสร้างเส้นสายตา และปรับหลังคาให้สามารถบังแดดได้

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพหน้ามัสยิดก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

ภาพก่อนการปรับปรุง

มีการใช้พื้นที่ในการจอดรถ และวางสิ่งของ ทำให้ดูไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งยังแห้งแล้งและร้อนมาก

ภาพหลังการปรับปรุง

เมื่อปรับปรุงพื้นที่แล้วลานจะช่วยส่งเสริมให้พื้นที่ร่มรื่นและสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ต่อเนื่องจากสุสานออกมาสู่พื้นที่ด้านหน้า

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพมัสดกก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

6.2.7 เสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่ท่าเรือราชวงศ์, ท่าเรือสวัสดิ์และจุดตัดเส้นทาง

6.2.7.1 แนวความคิดในการออกแบบ

พื้นที่ชุมทางท่าเรือและจุดตัดของเส้นทางมักจะมีกิจกรรมการใช้งานเป็นที่ผ่านทางของคน และมักจะมีการหยุดพักรอ หรือจุดนัดพบของคนโดยมีแนวคิดในการปรับปรุงดังนี้

1. สร้างลักษณะเฉพาะตัว

สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ชุมทางท่าเรือ และจุดตัดให้เกิดจุดสนใจในการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดความสับสนในการใช้พื้นที่ และเน้นเอกลักษณ์ความเป็นท่าเรือให้สง่างามเช่นท่าเรือราชวงศ์

2. สร้างความรู้สึกน่านั่งผ่อนคลาย

การจราจรในพื้นที่ชุมทางมักหนาแน่นและก่อให้เกิดอารมณ์ตึงเครียดของผู้ใช้ จึงได้เสนอให้พื้นที่เหล่านี้มีที่นั่งพักหลบร้อน สร้างความรู้สึกน่านั่ง(Sittable) ในเวลาที่ต้องรอรถเรือ

3. สร้างความรู้สึกน่าเดิน

ด้วยลักษณะของชุมทางนั้นจะต้องมีการเดินทาง จึงเสนอให้ปรับปรุงให้พื้นที่เหล่านี้มีความรู้สึกน่าเดิน(Walkable) สบายในการเดินและรู้สึกผ่อนคลาย

4. ควบคุมให้คงอยู่

พื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่ที่มีคนผ่านเส้นทางเป็นจำนวนมาก จึงมักเกิดปัญหาการล่องล้าทางเท้า จึงต้องมีมาตรการในการควบคุมให้พอเหมาะ และในขณะเดียวกันการใช้พื้นที่โดยการใช้พื้นที่ร่วมกันที่เกิดขึ้นในเมืองที่แออัดนี้ยังเป็นลักษณะเฉพาะที่ควรให้คงอยู่ต่อไป

6.2.7.2 รายละเอียดการออกแบบ

การปรับปรุงพื้นที่ท่าเรือและจุดตัดชุมทางต่าง ๆ นั้น สามารถเสนอการปรับปรุงในลักษณะของเกณฑ์ในการออกแบบ เนื่องจากขนาดพื้นที่ๆเล็ก และมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้เสนอเป็นตัวอย่างในบางจุดดังนี้

- 1 พื้นที่ท่าเรือราชวงศ์ ในอดีตพื้นที่นี้เป็นท่าเรือที่สำคัญมากไม่แพ้ท่าเตียนหรือท่าช้างในเขตพระนคร อีกทั้งยังเป็นท่าที่เจ้านายชั้นสูงใช้ในการเดินทางสู่ต่างประเทศ ปัจจุบันพื้นที่นี้มีโครงการสร้างสะพานข้ามไปสู่ชุมชนดินแดงในฝั่งธนบุรี แต่ยังคงอยู่ในช่วงการเสนอโครงการและยังไม่แน่นอนว่าจะเกิดจริงหรือไม่ ซึ่งในส่วนของงานวิจัยนี้จะเสนอเพียงแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ โดยเน้นการคืนความเป็นท่าที่สำคัญกลับคืนมา โดยการสร้างแนวแกนเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความสำคัญกับท่าเรือ
- 2 พื้นที่ท่าเรือสวัสดิ์เป็นท่าที่ใช้ในการขนส่งสินค้า ซึ่งปัจจุบันยังคงมีการใช้งานอยู่ แต่มีการใช้งานที่น้อยมาก จึงเสนอให้พื้นที่ลานหน้าท่านี้สามารถใช้เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับทำกิจกรรมในโอกาสสำคัญ ต่อเนื่องกับพื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับทิมได้ แต่ยังสามารถใช้งานพื้นที่ในการเป็นท่าเรือได้
- 3 ปากทางถนนทรงวาด เป็นพื้นที่ๆสำคัญเพราะเป็นจุดทางเข้าถนนทรงวาด ส่วนด้านซ้ายจะมีอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสวยงามอยู่ จึงได้เสนอให้ปรับพื้นที่เดิมที่เป็นป้อมตำรวจที่

บดบังทัศนียภาพ แล้วสร้างสวนและที่นั่งพักผ่อนเล็ก เป็นตัวดึงดูดสายตาให้กับทางเข้า เป็นการเน้นทางเข้าโครงการ

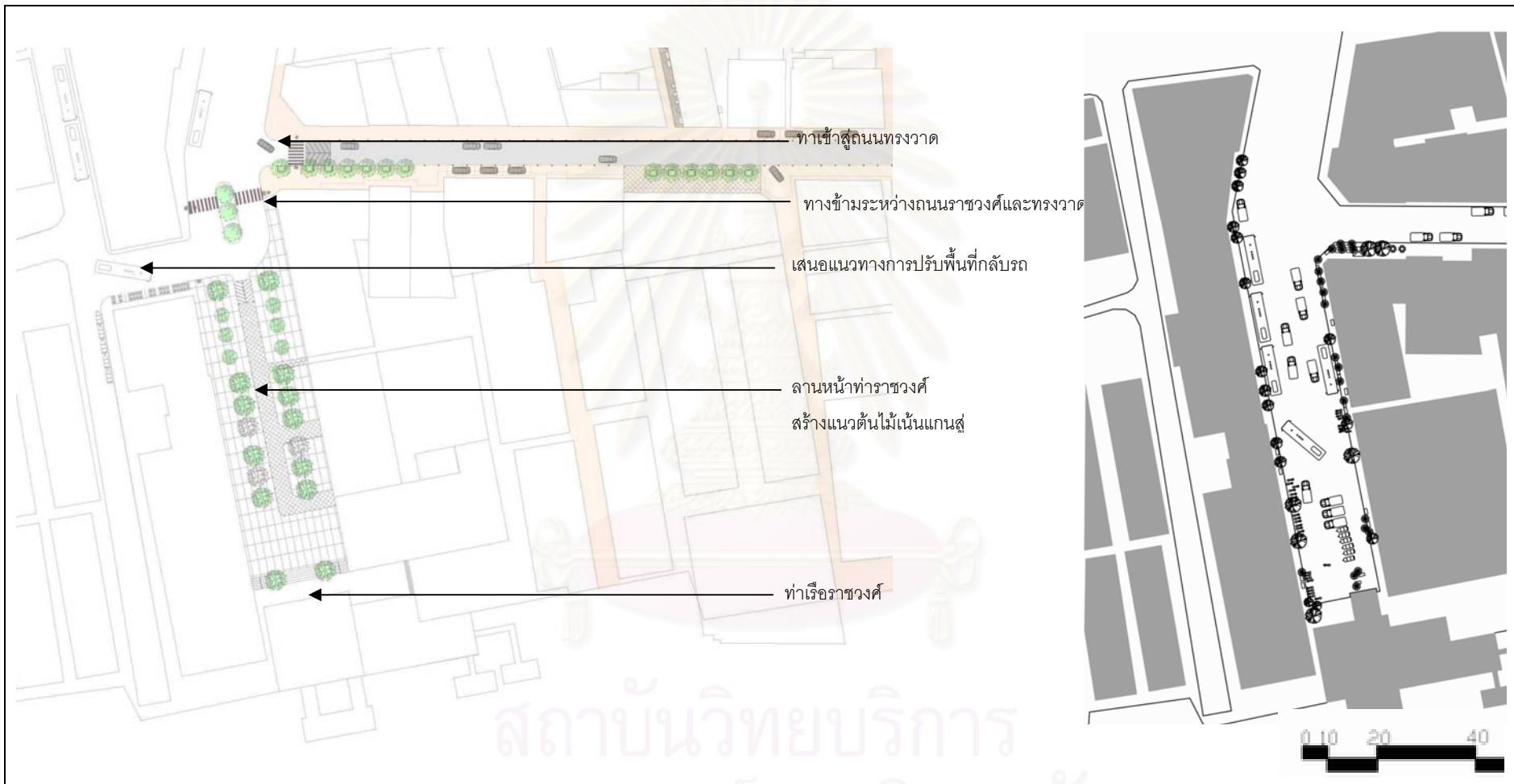
- 4 พื้นที่จุดตัดชุมทางเช่นปากซอยอานีเย็ก นายย้งทรงวาด ต้องจัดการกับการขายของให้มีการแบ่งพื้นที่ค้าขายกับเส้นทางอย่างชัดเจน และกำหนดจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นระบบ
- 5 เต็มพื้นที่สีเขียวขนาดเล็ก(Green Spot)ในส่วนที่มีพื้นที่พอเพียง และพื้นที่ที่มีการใช้งานร่วมกันหลายๆพื้นที่เช่นพื้นที่หน้าบ้านที่หันเข้าหากันในซอย-ตรอก

ตารางแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
ลานหน้าปากทางถนน ทรงวาด	- พื้นที่เน้นทางเข้าถนน ทรงวาด	- คนทั่วไป	- 08.00-18.00	- Spaceที่สำคัญลักษณะการแสดง เข้าถึง เน้นให้เกิดการต้อนรับคน ภายนอก
	- จุดพักคนผ่านทาง	- คนผ่านทาง	- 08.00-18.00	- พื้นที่ร่วมเงาและที่นั่งพักของคน ผ่านทางและคนขึ้นของ
ปากซอยอานีเย็ก	- จุดผ่อนปรนร้านค้า	- ผู้ขายอาหาร 2-4 คน	- 8.00-18.00	- พื้นที่การค้าแผงลอย 1 ร้าน
ปากทางซอยยาวพา นิชย์		- ผู้ใช้บริการไม่เกิน	โดยเฉพาะเวลา 11.00-13.00	- พื้นที่นั่งรับประทานอาหาร 4-6 โต๊ะ
ปากซอยวานิชการคำ		20-30 คน		- พื้นที่วางของซักรีด 3-6 ตร.ม. - พื้นที่ทางเดินมีหลังคาคลุม
	- เส้นทางคนเดิน	- คนผ่านทาง	- ตลอดทั้งวัน	
ร้านนายย้งทรงวาด	- จุดผ่อนปรนร้านค้า	- ผู้ขายอาหาร 2-4 คน	- 17.00-24.00	- พื้นที่การค้าแผงลอย 1 ร้าน
ร้านเล่าชา ทรงวาด.		- ผู้ใช้บริการไม่เกิน		- พื้นที่นั่งรับประทานอาหาร 4-6 โต๊ะ
		20-30 คน		- พื้นที่วางของซักรีด 3-6 ตรม

จากแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ทำเรือและจุดตัดชุมทาง ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะอีกประเภทหนึ่งของย่านที่มีความแออัดสูง จึงต้องทำการควบคุมให้เกิดความเป็นระเบียบไม่เกิดปัญหาหรือกิจกรรมที่มากเกินไป แต่ยังคงเอกลักษณ์ของการใช้พื้นที่ร่วมกันของผู้ใช้เส้นทางกับสามารถเสนอเป็นแนวทางการปรับปรุงดังนี้

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทองวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

แผนที่แสดงผังพื้นที่สาธารณะลานท่าเรือราชวงศ์

หมายเหตุ

ภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่ท่าราชวงศ์เป็นท่าที่มีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก และมีการใช้ผิวจราจรจรดรถกีดขวาง และยังมีพื้นที่สำหรับเดินของคนน้อยมากเนื่องจากการล้ำผิวทาง

ภาพหลังการปรับปรุง

ปรับให้รถไม่สามารถเข้ามาได้ จึงทำให้เกิดพื้นที่ลานหน้าท่าเรือ มีจุดพัก ช่วยผ่อนคลายกิจกรรมที่เร่งรีบ และมีพื้นที่เดินมากขึ้น มีร่มเงาตลอดการเดิน และเน้นให้ท่าเรือสง่าและสำคัญมากขึ้น

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

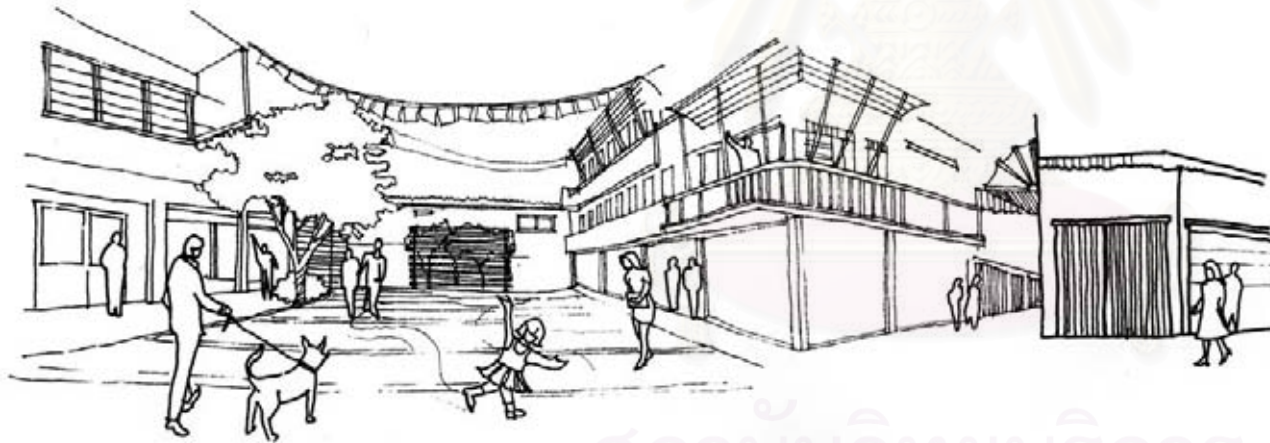
ทัศนียภาพแสดงภาพท่าราชวงศ์ก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

ภาพก่อนการปรับปรุง

พื้นที่ท่าสวัสดิ์มีการใช้งานน้อยมาก และยังคงถูกใช้ไปในการจอดรถขนาดใหญ่ ทำให้ดูทึดโทรมมาก อีกทั้งสภาพอาคารโดยรอบก็มีสภาพทรุดโทรม จึงไม่มีการใช้พื้นที่

ภาพหลังการปรับปรุง

เสนอให้ปรับพื้นผิวของพื้นที่ให้น่าเดินมากขึ้น และจำกัดการจอดของรถขนาดใหญ่ และกำหนดขอบเขตของพื้นที่ศาลเจ้าแม่ทับทิม ออกจากพื้นที่ทำเรือ ซึ่งมีความแตกต่างของกิจกรรมกัน

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงภาพท่าสวัสดิ์ก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

6.3 แนวทางการปรับปรุงระบบถนนคนเดินและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด

ระบบการจราจรในพื้นที่ทรงวาดและพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์มักมีปัญหาเรื่องของการความคับแคบของพื้นผิวจราจร ทำให้เกิดการใช้ถนนทางรถร่วมกับการเดินสัญจรไปมาของคน และจากโครงการที่จะทำให้พื้นที่ย่านลำเพ็ญ ย่านวานิช 1 และพื้นที่ทรงวาด เป็นย่านถนนคนเดินที่ต่อเนื่องสู่พื้นที่ริมแม่น้ำ จึงต้องทำการปรับปรุงให้พื้นที่ทางสัญจรเป็นถนนที่เน้นให้เกิดการเดินอย่างต่อเนื่องเป็นระบบที่ต่อเนื่องซึ่งมีแนวความคิดในการปรับปรุงดังนี้

6.3.1. แนวความคิดในการออกแบบ

แนวความคิดในการปรับปรุงระบบถนนคนเดินในพื้นที่ถนนทรงวาดสามารถสรุปประเด็นในแนวความคิดได้ดังนี้

ตาราง 6.3.1.ก แสดงแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยา

รายละเอียด	รูปและผังประกอบ
<p>1. การเน้นการเดินทางของคน</p> <p>พื้นที่นี้เป็นชุมชนที่แออัด ดังนั้นในการพัฒนาพื้นที่จึงได้เน้นให้ระบบเส้นทางเหล่านี้จากเดิมที่เน้นการจราจรโดยรถ ไปสู่การเน้นให้พื้นผิวจราจรมีลักษณะที่เดินได้อย่างสะดวกมากกว่า และต้องลดความเร็วของรถลงให้เกิดความปลอดภัยในการเดิน</p>	
<p>2. การผสานพื้นที่ใช้สอย</p> <p>ด้วยความแออัดของพื้นที่ และด้วยแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงการให้พื้นที่ถนนมาสร้างเป็นพื้นที่สาธารณะ และการผสานการใช้งานระหว่างคนเดินและรถความเร็วต่ำ จึงได้เสนอให้ปรับพื้นที่ผิวถนนทรงวาดให้กลายเป็นถนนคนเดิน และปรับระดับผิวถนน ให้เสมอกับผิวทางเท้า เพื่อเพิ่มพื้นที่ถนนมาใช้เป็นพื้นที่สาธารณะของเมืองเพิ่มได้</p>	
<p>3. เชื่อมต่อพื้นที่ริมน้ำ</p> <p>ด้วยพื้นที่ริมน้ำถือว่าเป็นพื้นที่โล่งที่ใหญ่ที่สุดของเมือง และยังมีทัศนียภาพที่สวยงามและมีอากาศถ่ายเทดี การเปิดพื้นที่และเชื่อมเส้นทางจากเมืองด้านในที่มีความแออัดสู่พื้นที่ริมน้ำให้ได้รับอากาศที่ดีจากแม่น้ำ ช่วยลดปัญหาเรื่องมลพิษอากาศเสียได้ดี และยังทำให้เกิดการใช้งานพื้นที่ริมน้ำมากขึ้น</p>	

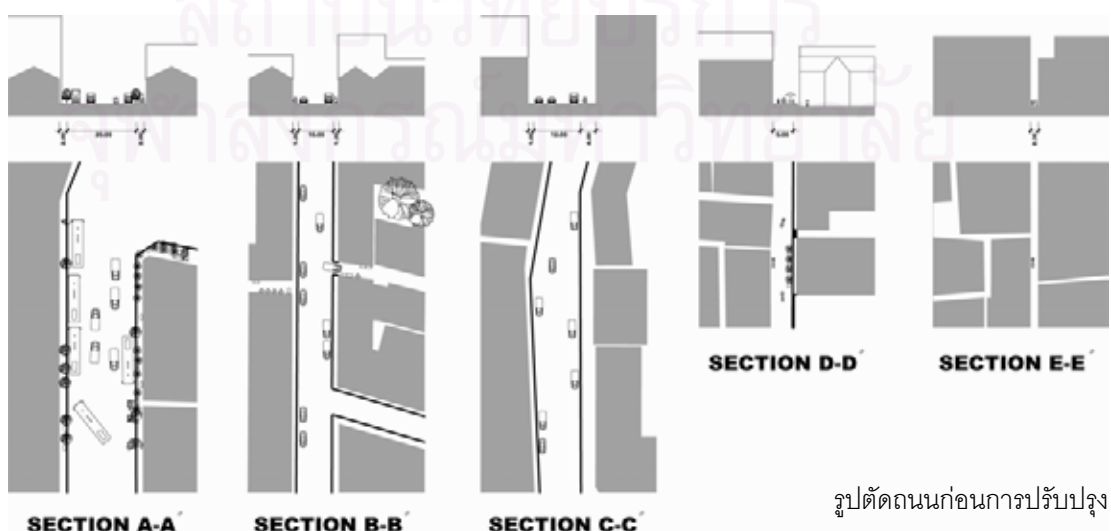
6.3.2. รายละเอียดการออกแบบ

การปรับปรุงระบบถนนคนเดิน และเส้นทางเชื่อมต่อในบริเวณถนนทรงวาด มีการปรับปรุงโดยการเสนอเป็นแนวทางดังนี้

1. ขยายทางเท้าบนถนนทรงวาดให้อยู่ในระดับเดียวกับพื้นผิวจราจรและพื้นผิวตรอก-ซอย เพื่อผสานพื้นที่ใช้สอยของผิวจราจร
2. จำกัดการใช้ถนนและตรอก-ซอยโดยกำหนดให้ใช้ได้เพียงรถขนาดเล็กที่มีความเร็วต่ำ เช่น รถส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์
3. ปรับปรุงตรอก-ซอยให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินมากยิ่งขึ้นเช่น ไฟส่องสว่าง ชายคากันแดดฝน และปรับปรุงพื้นที่จุดตัดให้เป็นที่ยุติพักริมทางที่มีคุณภาพ
4. สร้างเส้นทางเชื่อมต่อทั้งในด้านการเข้าถึงและมุมมอง จากซอยที่มาจากชุมชนไปสู่พื้นที่ริมน้ำ
5. จัดระบบที่จอดรถให้เป็นจุดๆ ห้ามการจอดรถในที่ที่ไม่เหมาะสม เพื่อรองรับกิจกรรม นันทนาการและสวนสาธารณะที่จะเกิดขึ้นใหม่
6. สร้างระบบทางเท้าให้มีความต่อเนื่องสะดวกสบาย ปลอดภัย และมีร่มเงาต่อเนื่องตลอดทั้งเส้นทาง โดยเฉพาะในจุดข้ามทาง และพื้นที่ตรอก ซอยต่างๆ

ตารางแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่

พื้นที่	กิจกรรม	ผู้ใช้สอย	ช่วงเวลา	ความต้องการ
ถนนและตรอก- ซอย	- การเดินที่สะดวก สบายผสานกับ รถความเร็วต่ำ	- คนในชุมชนใน ระยะ 500 ม.	- 06.00-20.00	- ขยายทางเท้าบนถนนทรงวาดผสานกับถนนรถ ขนาดเล็กความเร็วต่ำ - ปรับปรุงบริเวณจุดตัดและทางข้ามให้เกิด ความปลอดภัยในการเดิน - ปรับปรุงสาธารณูปโภคเพื่อการเดินในถนน และตรอก-ซอยให้เป็นโครงข่าย - เชื่อมต่อโครงข่ายของพื้นที่สาธารณะกับชุมชน และพื้นที่ริมน้ำ

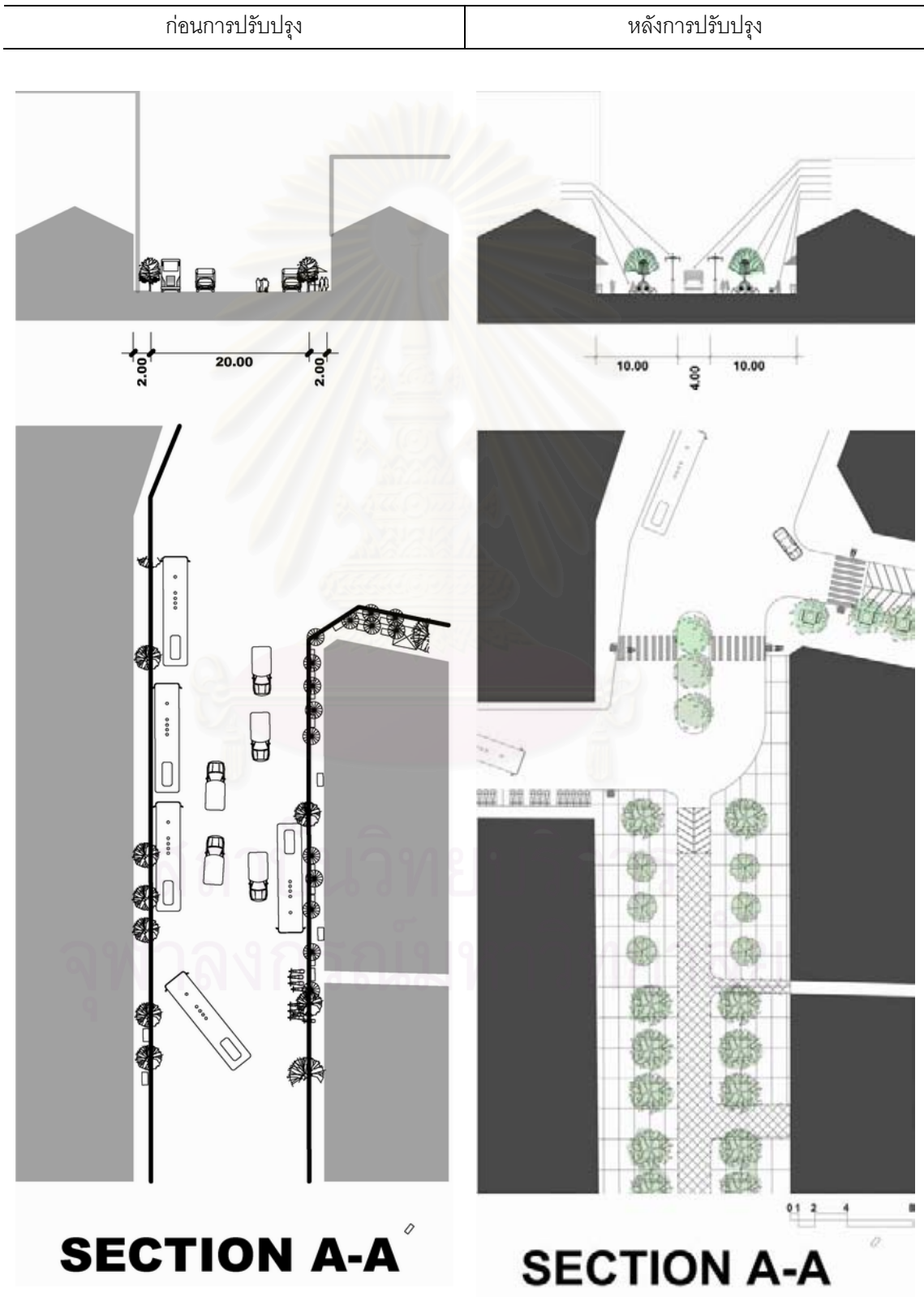

รูปตัดถนนก่อนการปรับปรุง

จากรายละเอียดในการปรับปรุงระบบถนนคนเดิน และเส้นทางเชื่อมต่อที่กล่าวมา สามารถเสนอเป็นแนวทางการปรับปรุงโดยยกตัวอย่างในพื้นที่ถนนหลักคือ ถนนราชวงศ์ ถนนทรงวาด ซอยอิศรานุภาพ ซอยเยาวพานิช และตรอกขนาดเล็กซึ่งจะแสดงในรายละเอียดดังนี้

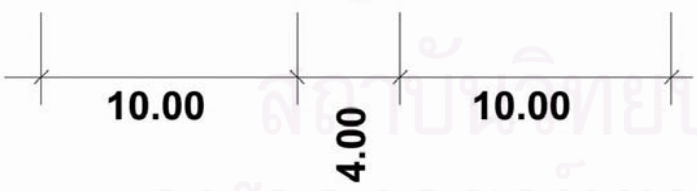
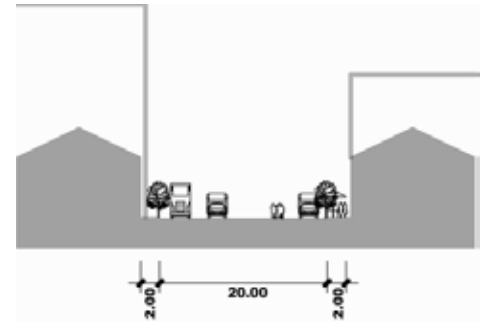
ตาราง 6.3.1.๑ แสดงการปรับปรุงพื้นที่ถนนคนเดินโดยแบ่งเป็นการปรับปรุงถนนดังนี้

1. ถนนราชวงศ์

รูปตัดหลังปรับปรุง

รูปตัดก่อนปรับปรุง

การปรับปรุงถนนราชวงศ์ เน้นให้
เกิดแนวแกนที่เน้นความสำคัญของท่าเรือ และ
เพิ่มพื้นที่การเดินให้มากขึ้น ควบคุมรถและแผง
ลอย

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

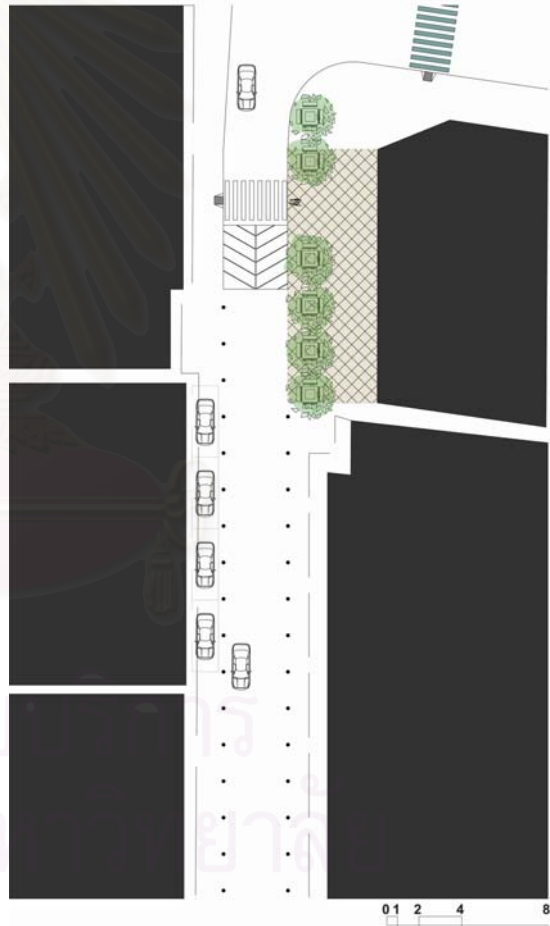
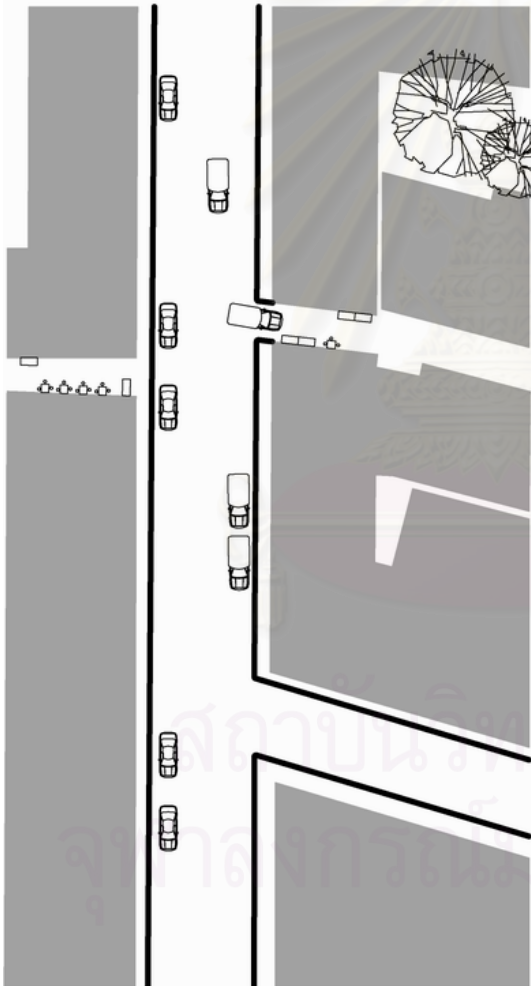
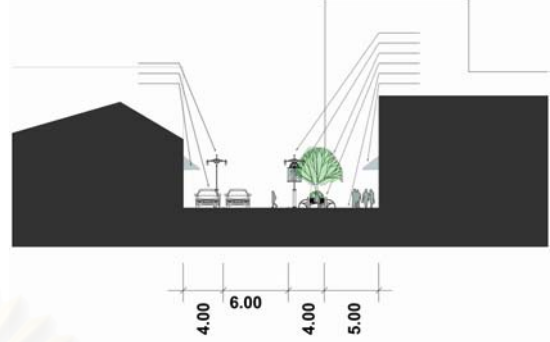
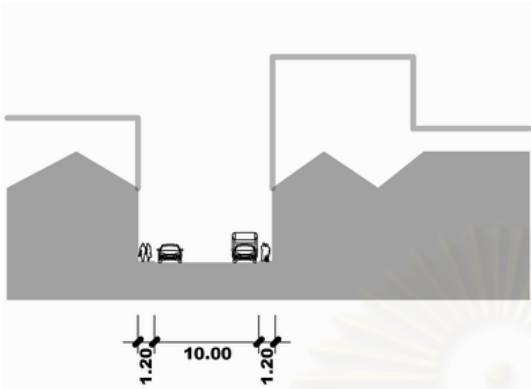
รูปตัดถนนราชวงศ์ก่อนและหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

2. ถนนราชวงศ์

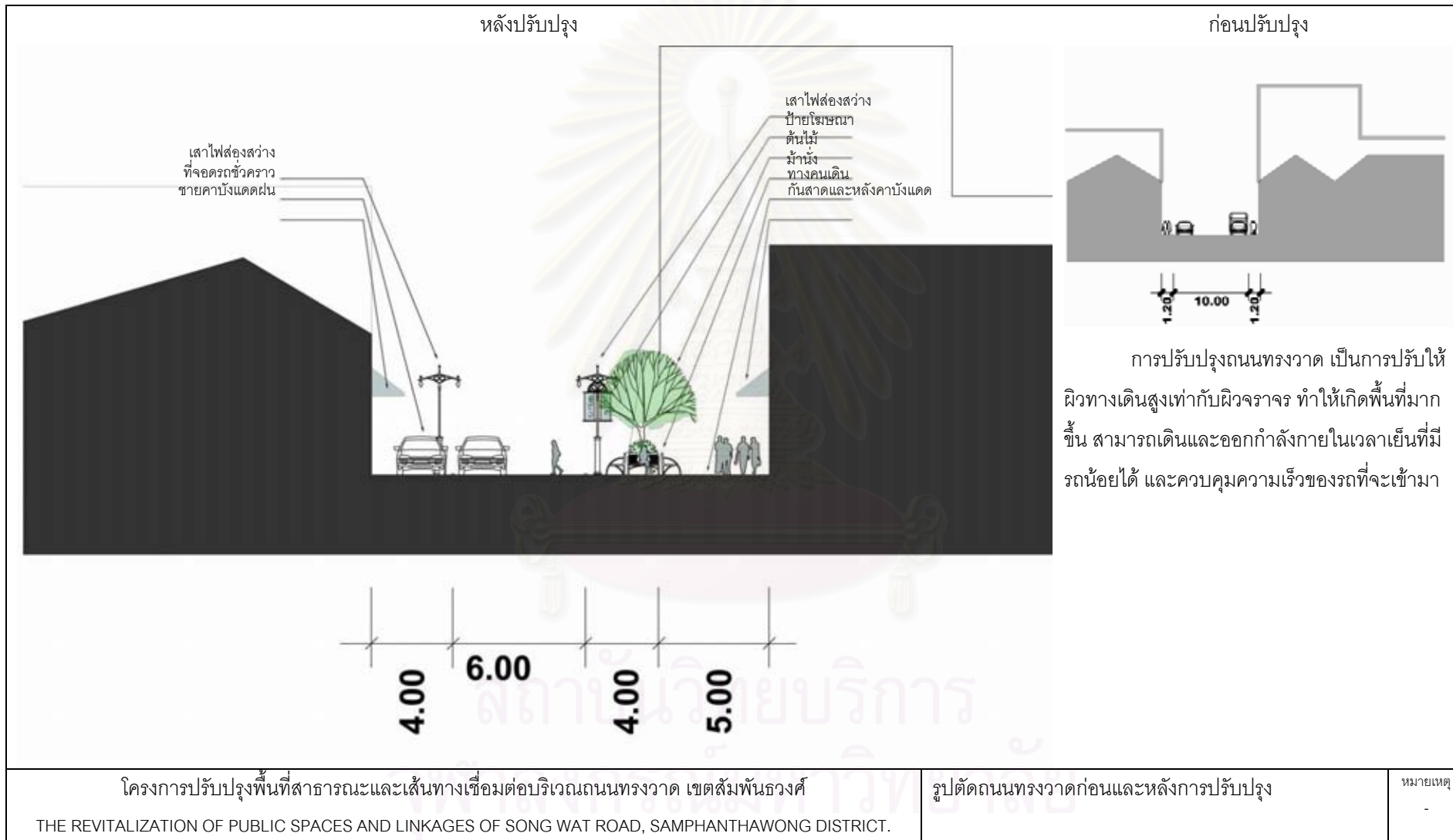
ก่อนการปรับปรุง

หลังการปรับปรุง

SECTION B-B

SECTION B-B

หลังปรับปรุง

หลังปรับปรุง

พื้นที่ถนนทรงวาด ได้ปรับให้มีม้านั่ง
พักเป็นจุดๆในส่วนที่อาคารร่นเข้าไปจากแนว
อาคารเดิม และทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย
คลายในการเดิน

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพถนนทรงวาดก่อนและหลังปรับปรุง

หมายเหตุ

-

หลังปรับปรุง

ก่อนปรับปรุง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

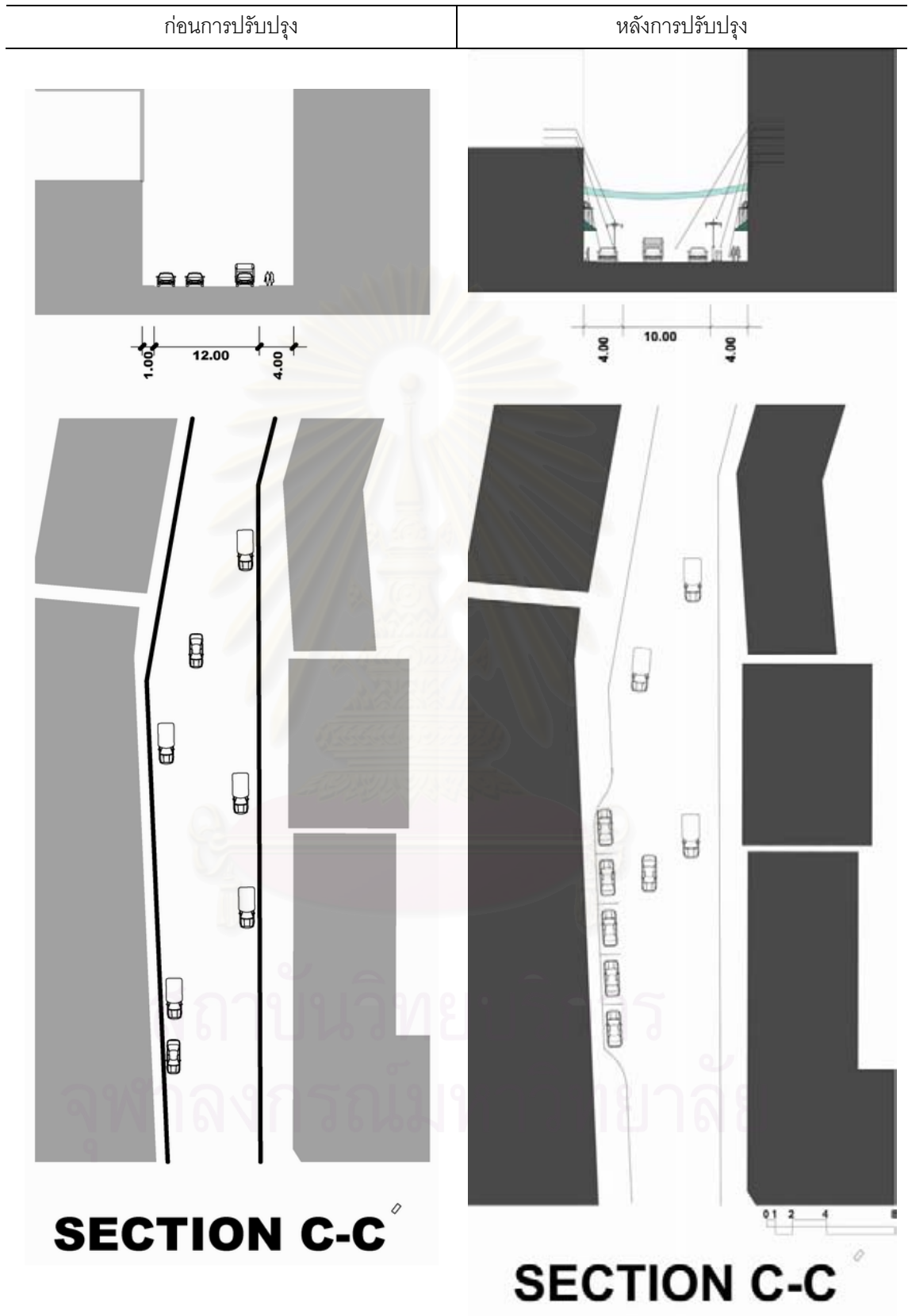
THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

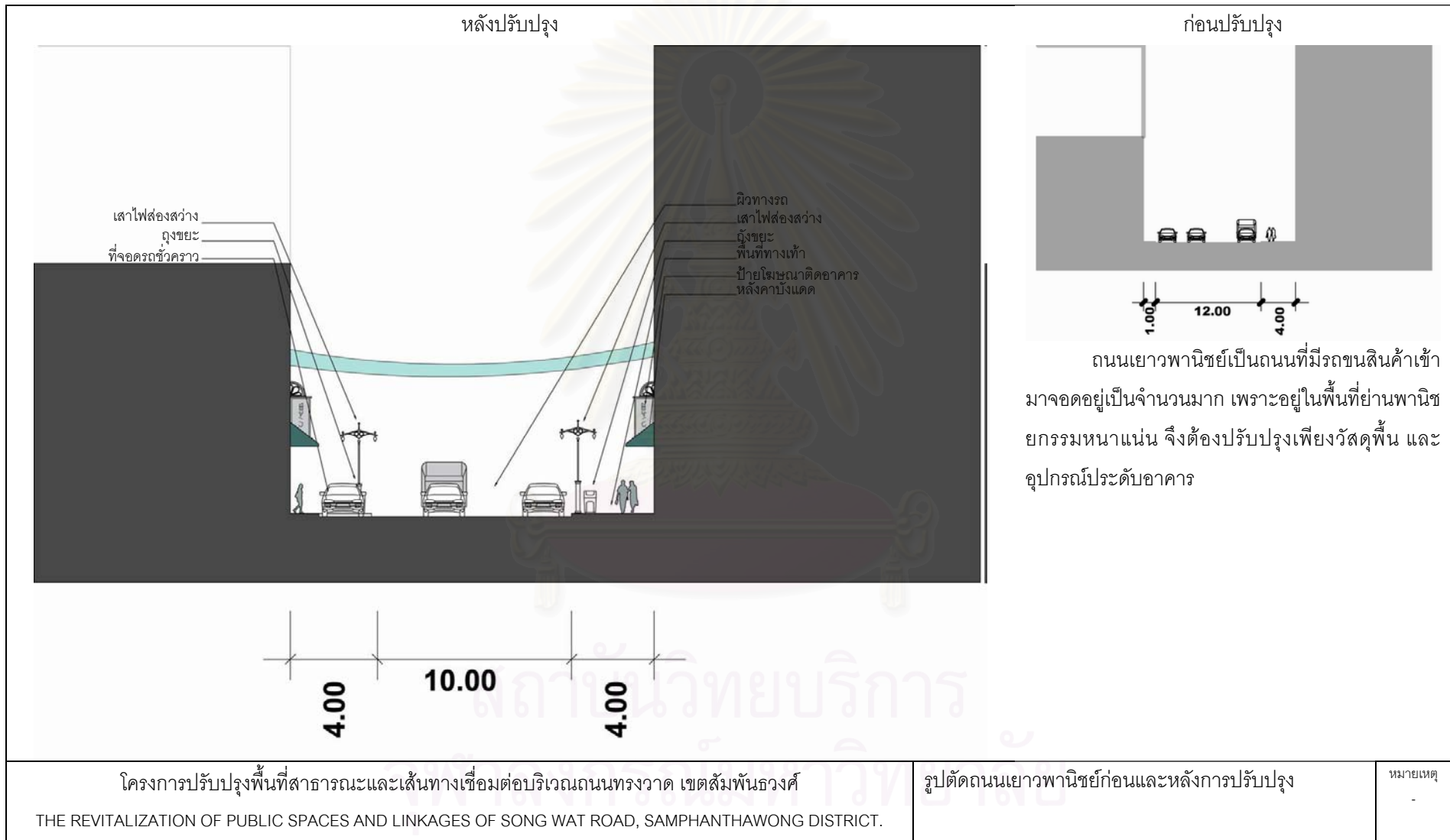
ทัศนียภาพพื้นที่ริมน้ำก่อนและหลังปรับปรุง

หมายเหตุ

-

3. ถนนยาวพานิช

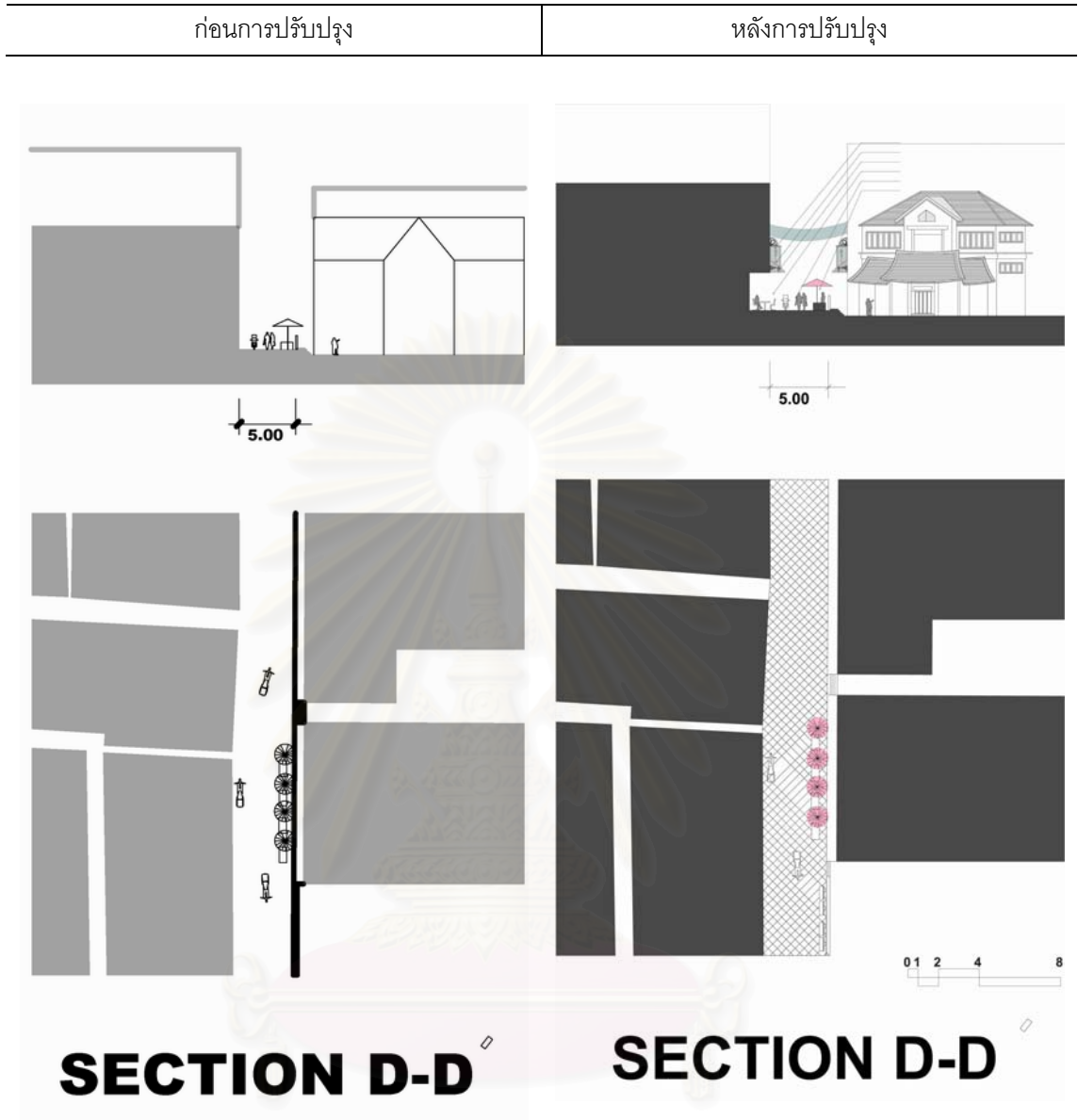
ถนนเยาวพานิชย์เป็นถนนที่มีรถขนสินค้าเข้ามาจอดอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะอยู่ในพื้นที่ย่านพานิชยกรรมหนาแน่น จึงต้องปรับปรุงเพียงวัสดุพื้น และอุปกรณ์ประดับอาคาร

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

รูปตัดถนนเยาวพานิชย์ก่อนและหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

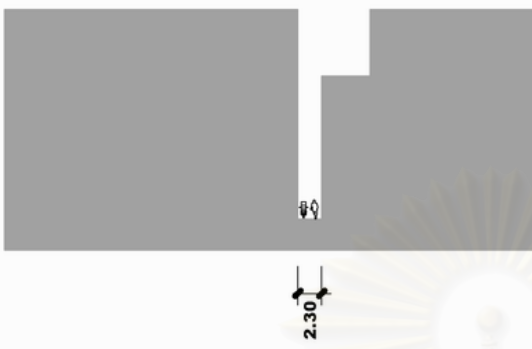
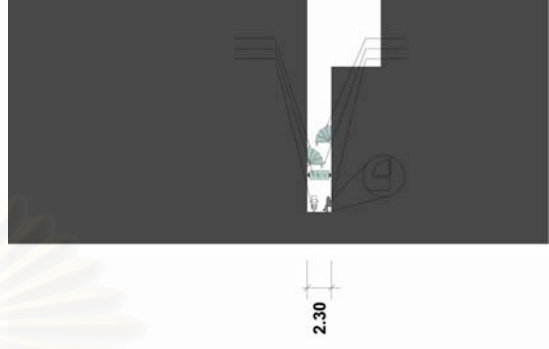

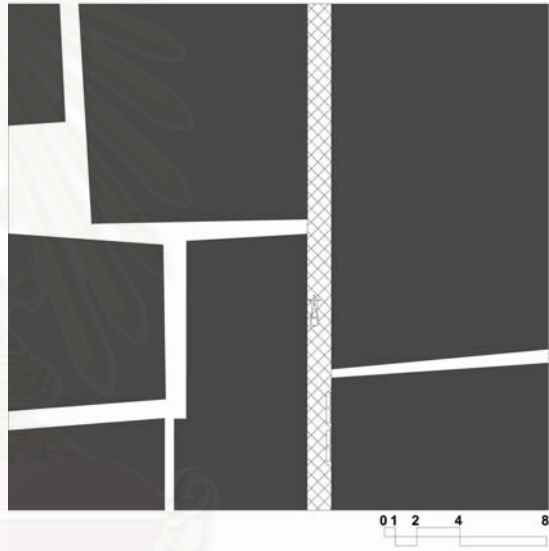
4. ซอยอิศรานุภาพ

รูปที่ 6.3.ก แสดงตัวอย่างลักษณะจุดขึ้นลงของคนพิการที่ใช้ในการออกแบบ

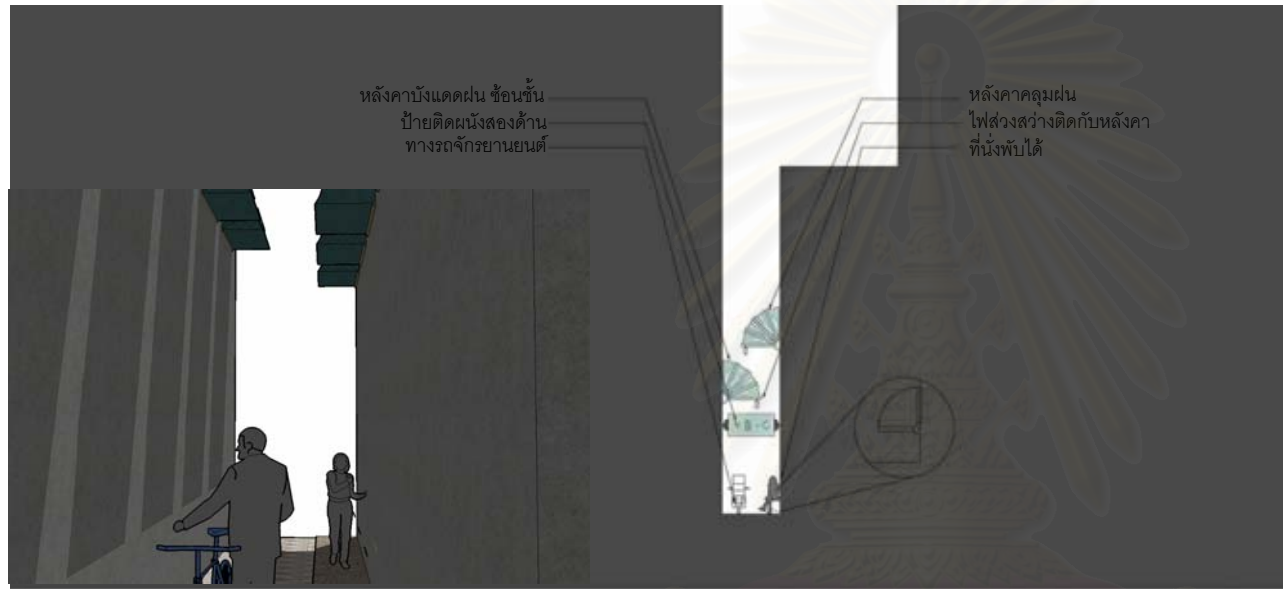
<p style="text-align: center;">หลังปรับปรุง</p> <p style="text-align: center;">5.00</p>	<p style="text-align: center;">ก่อนปรับปรุง</p> <p style="text-align: center;">5.00</p> <p style="text-align: center;">ชอยอิศรานุภาพเป็นเส้นทางที่สำคัญในระดับชุมชน เพราะเป็นทางเข้าสู่ชุมชน กิจกรรมที่เกิดขึ้นจึงต้องมีหลากหลายและสามารถปรับเปลี่ยนได้หลากหลาย</p>	
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p style="text-align: center;">รูปตัดชอยอิศรานุภาพก่อนและหลังการปรับปรุง</p>	<p style="text-align: center;">หมายเหตุ -</p>

ตาราง 6.3.1.ค. แสดงการปรับปรุงพื้นที่ตรอก-ซอย

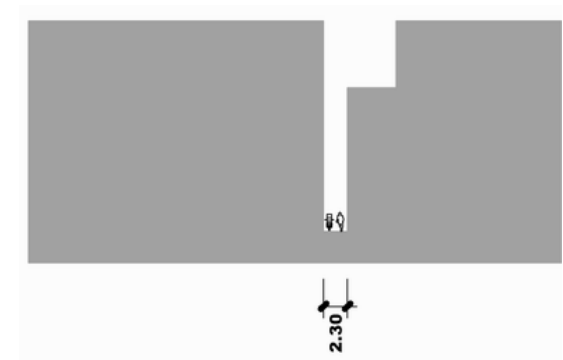
5. ตรอก-ซอย	
ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
	
	
SECTION E-E	SECTION E-E

พื้นที่ตรอก-ซอยจัดได้ว่าเป็นเส้นเลือดที่สำคัญของเมือง ที่ใช้ในการติดต่อกัน ดังนั้นการออกแบบจึงต้องคำนึงถึงการใช้งานและประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม ดังแสดงในรูปตัด

หลังปรับปรุง

ก่อนปรับปรุง

ตรอก-ซอยต่างๆในพื้นที่นั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมักเป็นทางระหว่างอาคาร หากฝนตกกลางทาง ผู้ใช้จะเปียกฝน จึงต้องมีหลังคา และมานั่งพับได้ เพื่อประโยชน์ด้านการผสมผสานการใช้งาน

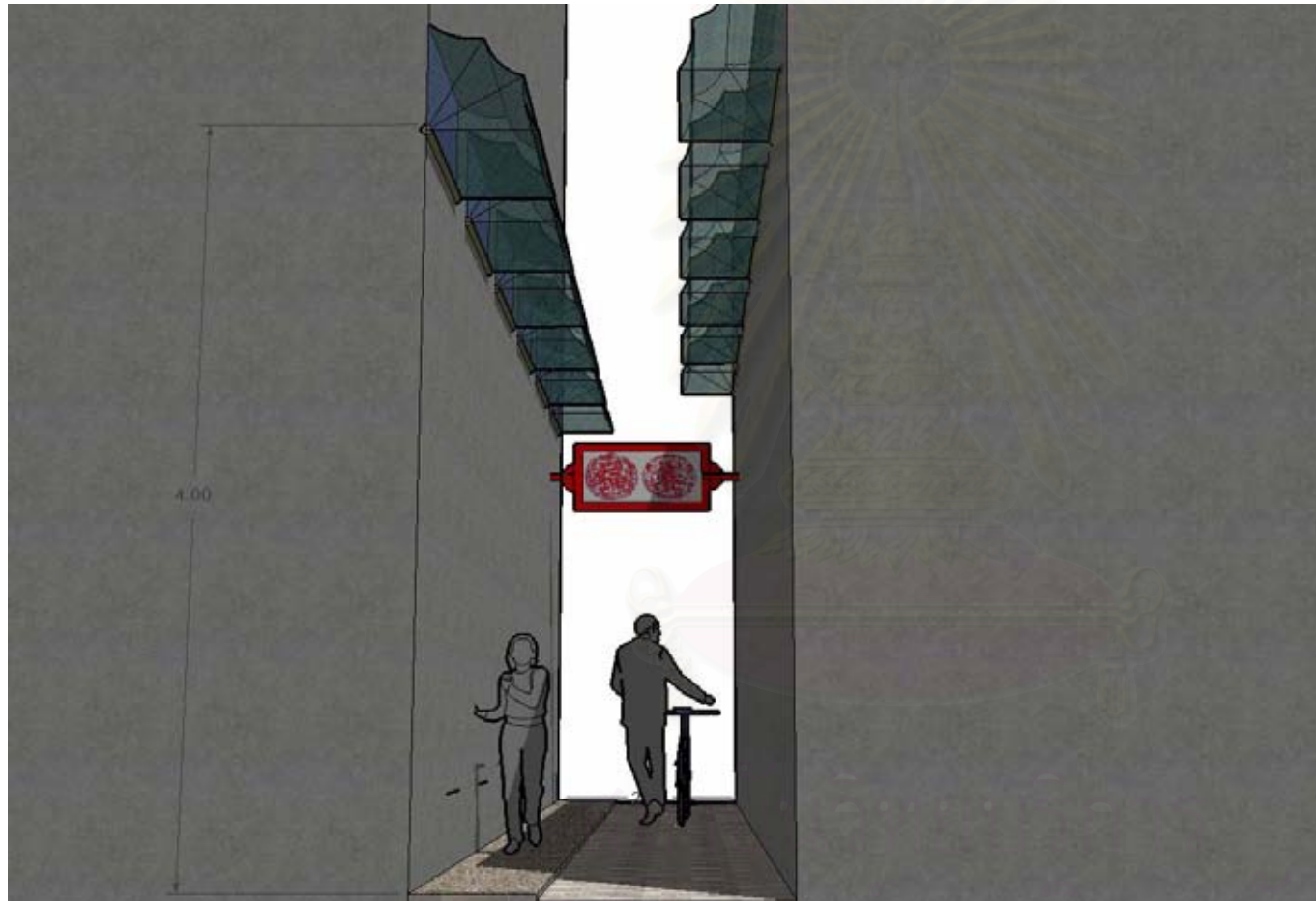
2.30

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงตรอก-ซอยก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

หลังการปรับปรุง

การปรับปรุงพื้นที่ตรอก-ซอยนั้น จะพยายามให้เกิดความรู้สึกสบายในการเดิน และไม่รู้สึกรีดอัดมากนัก และมีหลังคาบังแดดได้

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

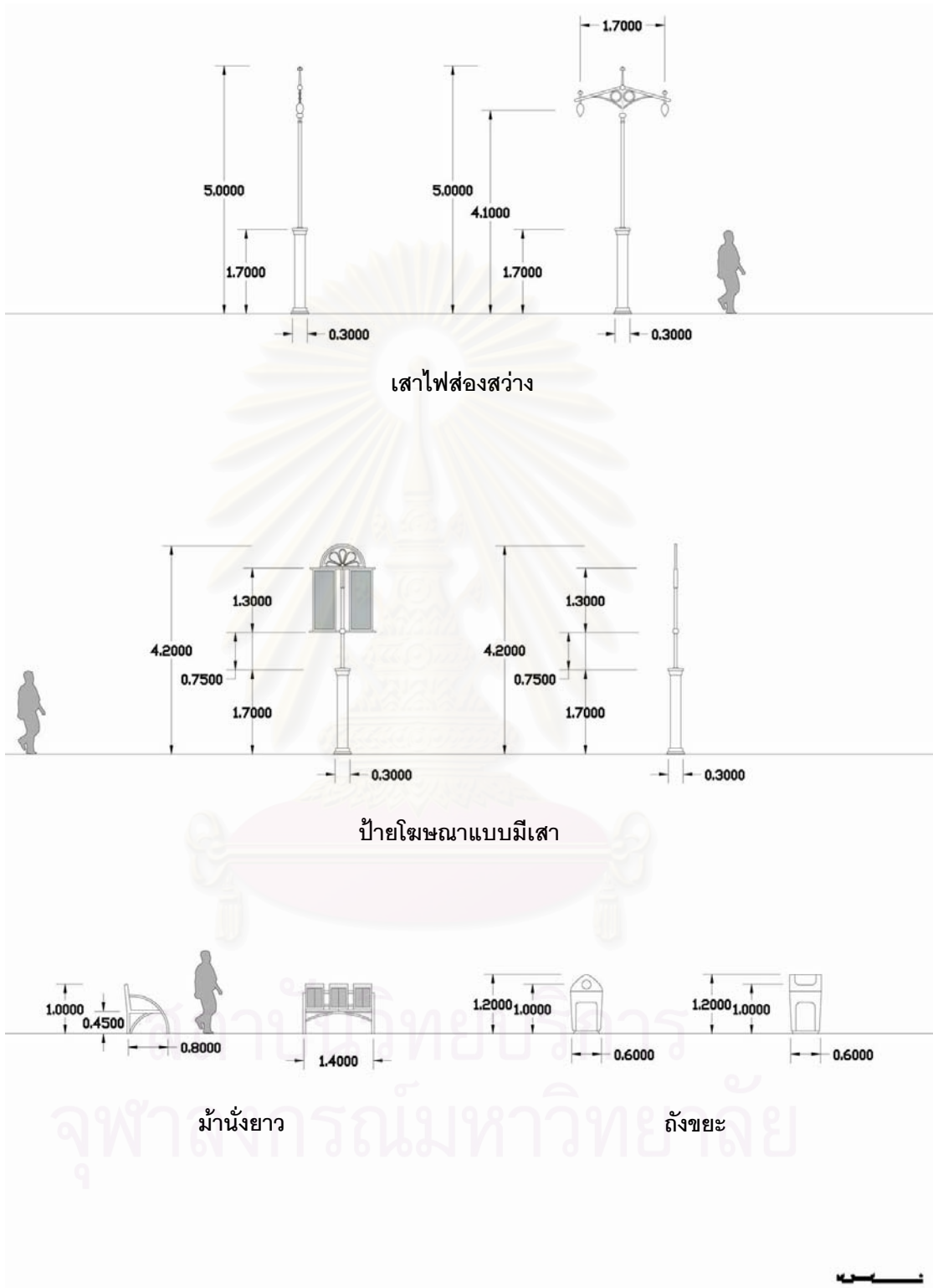
THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

ทัศนียภาพแสดงตรอก-ซอยก่อนหลังการปรับปรุง

หมายเหตุ

-

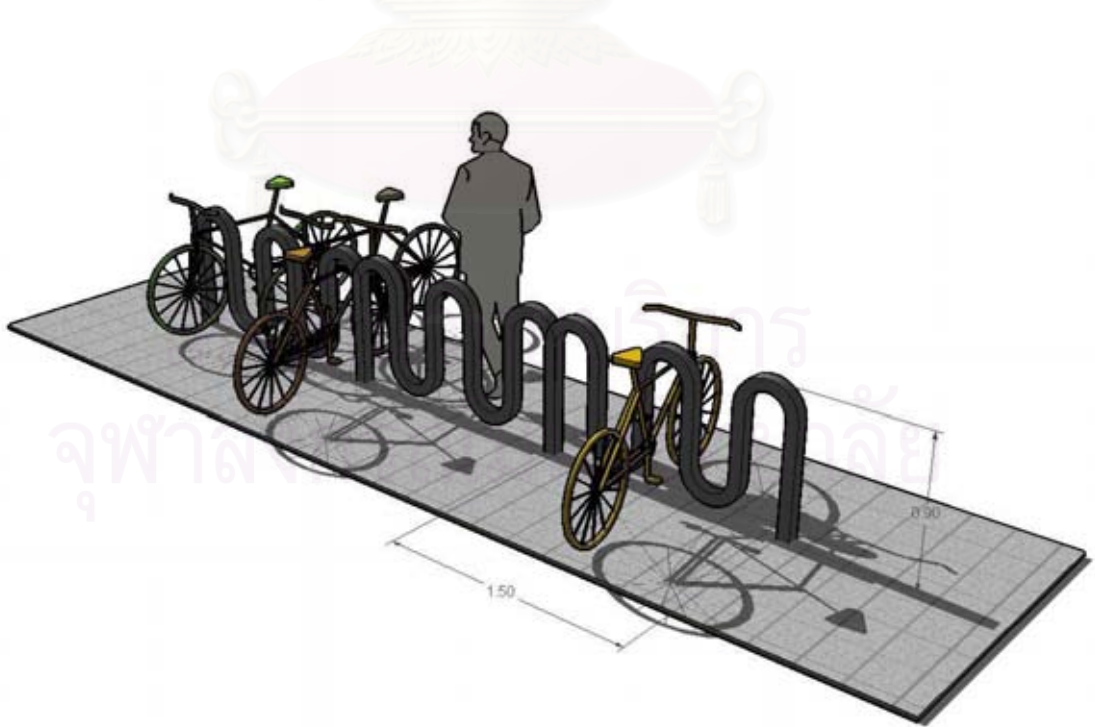
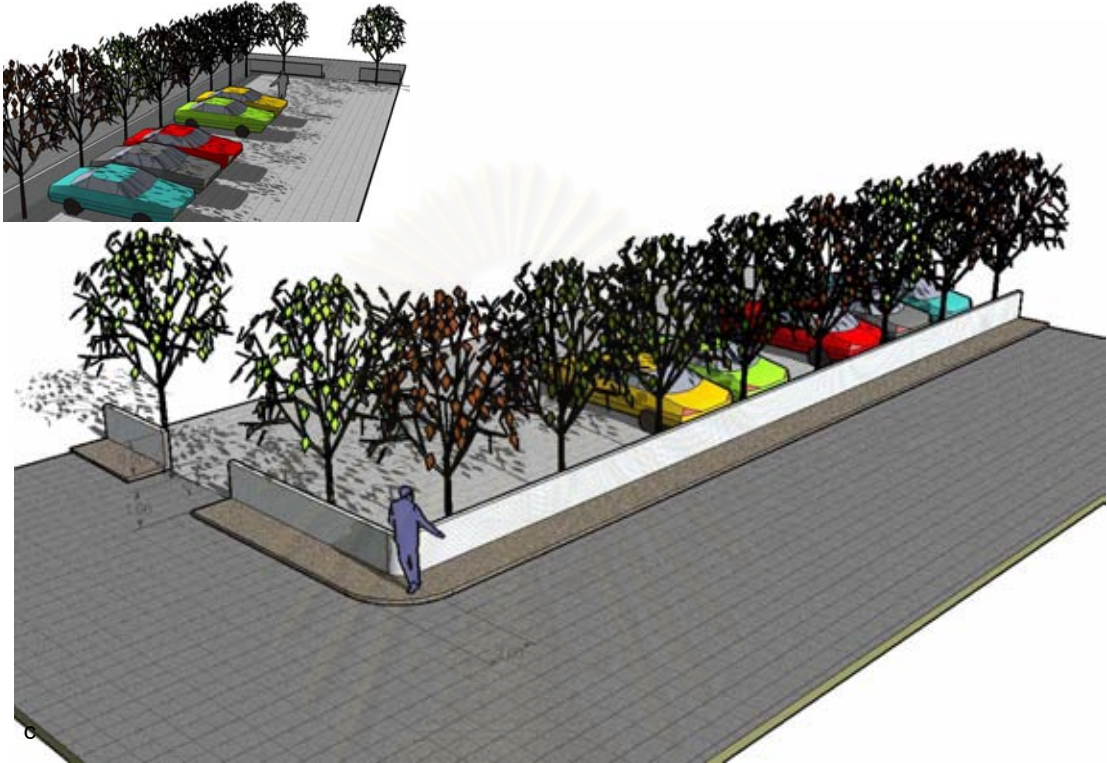
การออกแบบอุปกรณ์ระดับถนน

การปรับปรุงพื้นที่ต้องมีการออกแบบอุปกรณ์ระดับถนน ซึ่งจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้พื้นที่ และส่งเสริมเอกลักษณ์ของพื้นที่ด้วย

การจัดการที่จอดรถ

พื้นที่จอดรถนั้นจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่สวยงาม และก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการเช่น ปัญหาฝุ่นละออง ปัญหาเสียง ปัญหามุมมองที่ไม่สวยงาม ดังนั้นจึงต้องมีการเสนอเกณฑ์ในการออกแบบเอาไว้ดังรูป

รูปที่ 6.3.ค. แสดงลักษณะที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์ที่ใช้ในการออกแบบ

6.4 แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารพื้นที่ย่านทรงวาด

ในพื้นที่บริเวณถนนทรงวาด เป็นพื้นที่ที่มีอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อยู่เป็นจำนวนมาก แต่อาคารเหล่านี้มักไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เพราะเป็นอาคารของเอกชนเช่นตึกแถว โกดังสินค้า ในอนาคตพื้นที่ทรงวาดและกิจกรรมโกดังสินค้าจะลดจำนวนลง และอาคารเหล่านี้เองเป็นสิ่งที่หลงเหลืออยู่เพียงสิ่งเดียว ที่จะแสดงเอกลักษณ์ความเป็นย่านโกดังเก่าเอาไว้ จึงต้องทำการอนุรักษ์อาคารเหล่านี้เอาไว้ และควบคุมการเจริญเติบโตของอาคารใหม่ให้สอดคล้องกัน ซึ่งมีแนวความคิดในการออกแบบปรับปรุงดังนี้

6.4.1 แนวความคิดในการออกแบบ

ในพื้นที่ทรงวาดมีอาคารที่ต้องทำการอนุรักษ์และควบคุมอยู่ 3 ประเภทคือ ประเภทอาคารอนุรักษ์ซึ่งเป็นอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์สูง ส่วนที่สองคือประเภทอาคารฟื้นฟูสภาพ ได้แก่อาคารร่วมสมัยกับอาคารในกลุ่มแรก แต่ยังมีอายุและความครบถ้วนขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมไม่เท่าประเภทแรก ส่วนที่สามคืออาคารที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งต้องทำการควบคุมเพื่อลดความแออัดของเมือง และให้มีรูปร่างหน้าตาสอดคล้องกับอาคารเดิม ซึ่งสามารถสรุปแนวความคิดได้ดังนี้

1. ควบคุมลักษณะของย่านเก่า

เนื่องด้วยพื้นที่ทรงวาดเป็นย่านเก่า และสิ่งที่หลงเหลือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์คืออาคารเก่าที่มีเอกลักษณ์ จึงต้องอนุรักษ์อาคารเก่า ฟื้นฟูอาคารที่ทรุดโทรม และควบคุมอาคารใหม่ให้คงอยู่และสอดคล้องกันทั้งย่าน

2. ควบคุมความเข้มข้นของการใช้พื้นที่

ซึ่งหมายถึงการกำหนดสัดส่วนการใช้พื้นที่ต่อพื้นที่ชั้นล่างหรือ F.A.R. (Floor Area Ratio) เพื่อลดความแออัดของเมือง และทำให้เมืองเป็นระบบระเบียบมากขึ้น

3. ควบคุมพื้นที่เว้นว่าง

จากการวิเคราะห์พบว่าพื้นที่ศึกษานี้เป็นพื้นที่ๆขาดพื้นที่สาธารณะ มีการใช้พื้นที่ในเชิงการค้าอย่างแออัด ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไม่ดีเท่าที่ควร การกำหนดพื้นที่เว้นว่างต่อพื้นที่อาคารหรือ O.S.R. (Open Space Ratio) ด้วยกฎหมายจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มพื้นที่ว่างและพื้นที่สาธารณะของเมือง

4. การควบคุมความสูงของอาคาร

ความสูงของอาคารจะช่วยให้เมืองมีการพัฒนาที่เป็นระบบ และไม่ขัดแย้งกับความสูงเดิมของอาคารเก่า และอาคารใหม่จะไม่ข่มกับขนาดของอาคารเดิมมากนัก

5. การควบคุมรูปแบบของอาคาร

อาคารที่เป็นอาคารอนุรักษ์และส่วนมากเป็นอาคารตึกแถว โกดังสินค้า และศาสนสถานต่างๆ ซึ่งการควบคุมให้รูปแบบอาคารจะควบคุมในอาคารอนุรักษ์ อาคารฟื้นฟู และอาคารใหม่ในชั้นที่ยังมองเห็นในระดับสายตา ให้เกิดความกลมกลืนของเมืองเก่าทรงวาด

จากแนวความคิดที่กล่าวมาสามารถสรุปและเสนอแนวทางการปรับปรุงในรายละเอียดดังนี้

6.4.2 รายละเอียดการออกแบบ

ในส่วนขอรายละเอียดของแนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารในพื้นที่ทรงวาดนั้น ได้เสนอเป็นเกณฑ์ในการควบคุมดังนี้

ตาราง 6.4.2.ก แสดงรายละเอียดการปรับปรุง

รายละเอียด	รูปและผังประกอบ
<p>1. กลุ่มอาคารอนุรักษ์</p> <p>อาคารอนุรักษ์ที่มีอยู่พื้นที่ศึกษาที่ต้องทำการอนุรักษ์ไว้ ได้แก่อาคารบริเวณหัวถนนทางเข้าถนนทรงวาด อาคารตึกแถวทั้งสองด้านของปากซอยอานีเย็ก อาคารปากซอยมังกรตัดกับถนนทรงวาด อาคารโรงเรียนเผยอิง อาคารตึกแถวในซอยท่าศาลเจ้า อาคารโกดังทั้งสองฝั่งถนนบริเวณหน้ามัสยิด อาคารตึกแถวไม้บริเวณปากทางซอยวานิช ซึ่งในการอนุรักษ์จะทำการบูรณะ (Restoration) ให้อยู่ในสภาพที่ดี และสามารถใช้สอยได้เหมือนเดิม ซึ่งในอนาคตหากมีการประสานงานกับกรมศิลปากรได้ อาจขึ้นทะเบียนอาคารเหล่านี้ให้เป็นอาคารโบราณสถานลำดับ 4 (อาคารสถานที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญน้อยที่สุด) และอาคารกลุ่มนี้เนื่องจากไม่ได้ต่อเติมแต่อย่างใด จึงไม่ต้องควบคุม F.A.R. O.S.R. และความสูง</p>	 <p>ผังแสดงอาคารอนุรักษ์ ซึ่งสามารถดูในรายละเอียดเรื่องคุณค่าของอาคารในพื้นที่ศึกษา ในบทที่ 3</p>
<p>2. กลุ่มอาคารฟื้นฟู</p> <p>อาคารกลุ่มนี้เป็นอาคารที่มีคุณค่าปานกลางร่วมสมัยกับอาคารอนุรักษ์ แต่อาคารยังมีโครงสร้างที่แข็งแรงใช้งานได้ดี แต่สภาพอาคารอาจมีความทรุดโทรมอยู่บ้าง จึงต้องทำการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) ซึ่งคือการคงสภาพเดิมเอาไว้ แต่ปรับปรุงรูปแบบของอาคารเช่น ช่องเปิด ป้ายโฆษณา ให้เป็นไปตามภาพลักษณ์ย่าน โดยไม่มีการต่อเติมอาคารมากนัก หรืออาจปรับการใช้อาคารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมโดยรวมสำหรับการควบคุม F.A.R. O.S.R. และความสูงเนื่องจากไม่มีการต่อเติมอาคารจึงใช้เกณฑ์เดียวกับอาคารอนุรักษ์</p>	 <p>ผังแสดงอาคารฟื้นฟู ซึ่งสามารถดูในรายละเอียดเรื่องคุณค่าของอาคารในพื้นที่ศึกษา ในบทที่ 3</p>

3. กลุ่มอาคารเกิดขึ้นใหม่

อาคารเหล่านี้เป็นอาคารที่อยู่ด้านในเข้าไป และไม่ได้อยู่ด้านหน้าถนน และอาคารที่จะเกิดขึ้นใหม่ อาคารเหล่านี้ต้องมีการควบคุมเพราะจะลดความแออัดของเมือง เกิดพื้นที่สาธารณะใหม่เพิ่มขึ้น และในกลุ่มนี้มีข้อกำหนดบังคับโดยกฎหมายอยู่มากมาย แต่ได้มีการเสนอระบบตอบแทนเพื่อดึงดูดให้อาคารใหม่เป็นไปตามเกณฑ์การพัฒนาเมืองได้ อาคารเหล่านี้สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม

ในกลุ่มแรกคืออาคารประเภทตึกแถว ในกลุ่มนี้ได้ถูกกำหนดให้ค่า F.A.R. สูงสุดเท่ากับ 4 หรือความสูงอาคารประมาณ 4 ชั้น แต่ได้เสนอระบบตอบแทนเอาไว้ เพื่อให้เกิดพื้นที่สาธารณะด้านหน้าของอาคารเพิ่มขึ้น ส่วน O.S.R. กำหนดไว้ 20% และ 30% หากเป็นที่พักอาศัย และจะต้องร่นระยะห่างจากคลองหรือแม่น้ำที่กว้างเกิน 10 เมตร และสูงได้ 16 เมตรในกรณีที่อยู่อาศัย และสูง 23 เมตรนอกเขตศาสนสถาน

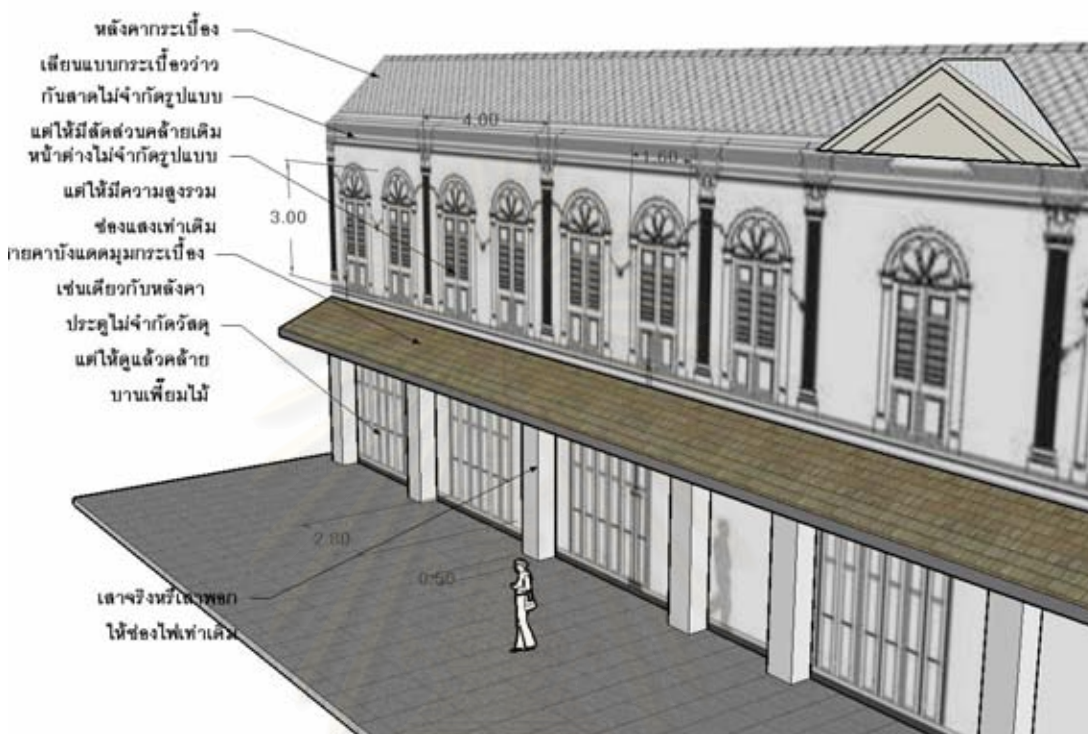
ในกลุ่มที่สองคืออาคารสูง ซึ่งมีอยู่ไม่มากนัก เนื่องจากพื้นที่มักเป็นผืนเล็กๆ ทำให้สร้างอาคารสูงไม่ได้ แต่หากมีการรวมพื้นที่ขึ้นก็สามารถทำได้ ซึ่งอาคารสูงจะกำหนดให้ F.A.R. เท่ากับตึกแถว และต้องเว้นว่างรอบอาคารสำหรับเข้าไปดับไฟอีก 6 เมตร ส่วนความสูงสามารถสูงได้ถึง 37 เมตร ทั้งนี้ค่าที่ดินในเขตสัมพันธวงศ์นั้นมีราคาสูงมาก ทำให้ต้องอาศัยระบบตอบแทนและการประสานงานอย่างมากในการควบคุม

ผังแสดงอาคารควบคุม ซึ่งสามารถดู
ในรายละเอียดเรื่องคุณค่าของ
อาคารในพื้นที่ศึกษา ในบทที่ 3

การควบคุมหน้าตาอาคารเพื่อคงเอกลักษณ์ของเมืองนั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะนำมาใช้กับสถาปัตยกรรม การออกแบบพื้นที่สาธารณะและต้องสร้างเกณฑ์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบดังนี้

สัดส่วนของอาคาร : สัดส่วนของอาคารจะต้องยึดตามสัดส่วนของอาคารที่เป็นตึกแถวเก่า แม้ว่าอาคารจะขนาดใหญ่ขึ้น แต่ต้องสอดคล้องกับสัดส่วนของอาคารเดิม โดยประตูชั้นล่างให้ใช้ลักษณะหน้าต่างเหมือนกับอาคารเก่า หน้าต่างต้องให้รูปทรงของกรอบหน้าต่างสัดส่วนเดียวกันและให้ใช้ช่องเสาหรือเสาพอกในระยะเท่าๆกับอาคารเดิม

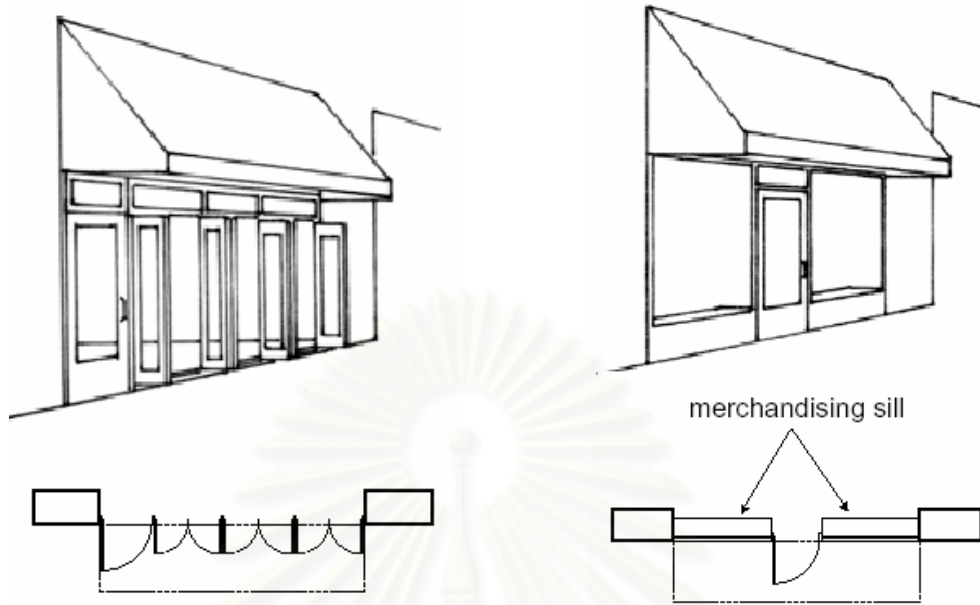
รูปที่ 6.4.ก. แสดงสัดส่วนอาคารเก่าที่ใช้เป็นเกณฑ์

วัสดุที่ใช้ : วัสดุหลักที่ใช้

1. **คอนกรีต** ใช้เป็นโครงสร้างอาคาร หรือส่วนประดับอาคาร หรือใช้โครงสร้างเหล็กหุ้มด้วยคอนกรีตหรือวัสดุที่ดูคล้ายคลึงกัน
2. **ไม้** ใช้ในการทำโครงสร้างหลังคา ชายคา หรือบานและวงกบประตูหน้าต่าง โดยเฉพาะประตูต้องออกแบบให้มีลักษณะเป็นประตูบานเพื่อบันไดหรือดูแล้วเหมือนกับบานเพื่อบันได
3. **กระจก** ใช้ในการประดับประตูหน้าต่าง หรือช่องเปิดช่องแสง โดยให้สีของกระจกไม่รุนแรงแตกต่างจากอาคารอื่นๆ

ทางเข้าอาคาร : ทางเข้าและหน้าร้านเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้กับผู้คนมากที่สุด และกว่าครึ่งของอาคารทั้งหมดใช้ประเภทแบบบานเพื่อบันไดเป็นทางเข้า เพราะต้องการเปิดทำการค้า และปัจจุบันไม่มีการควบคุม การสร้างจึงเป็นตามใจไม่เป็นระบบ ซึ่งยังไม่เกิดความน่าสนใจกับมุมมองมากนัก ดังนั้นอาคารใหม่ที่จะเกิดขึ้น จะต้องสร้างเกณฑ์สำหรับควบคุม และเป็นแนวทางในการออกแบบโดยเสนอให้สามารถใช้ได้ดังนี้

ตาราง 6.4.2.ข. แสดงชนิดของทางเข้าและหน้าร้าน

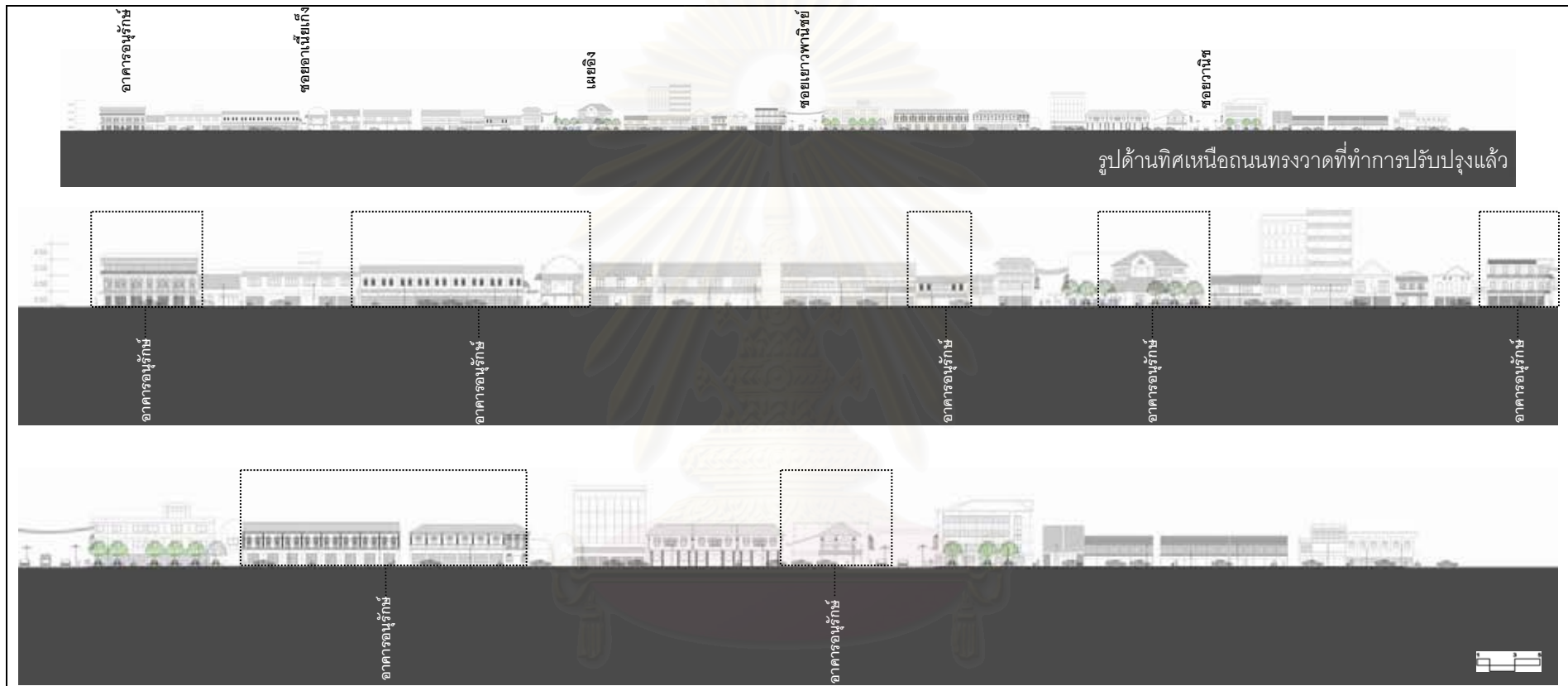

แบบ A : เลียนแบบบานเพิ่มไม้ แต่มีทั้งประตูเล็กและประตูหลังคาคลุม

แบบ B : แบบนี้เป็นประตูตรงกลาง แต่ใช้แถบกระจกสองด้านทำให้ยังได้สัดส่วนเดิมอยู่

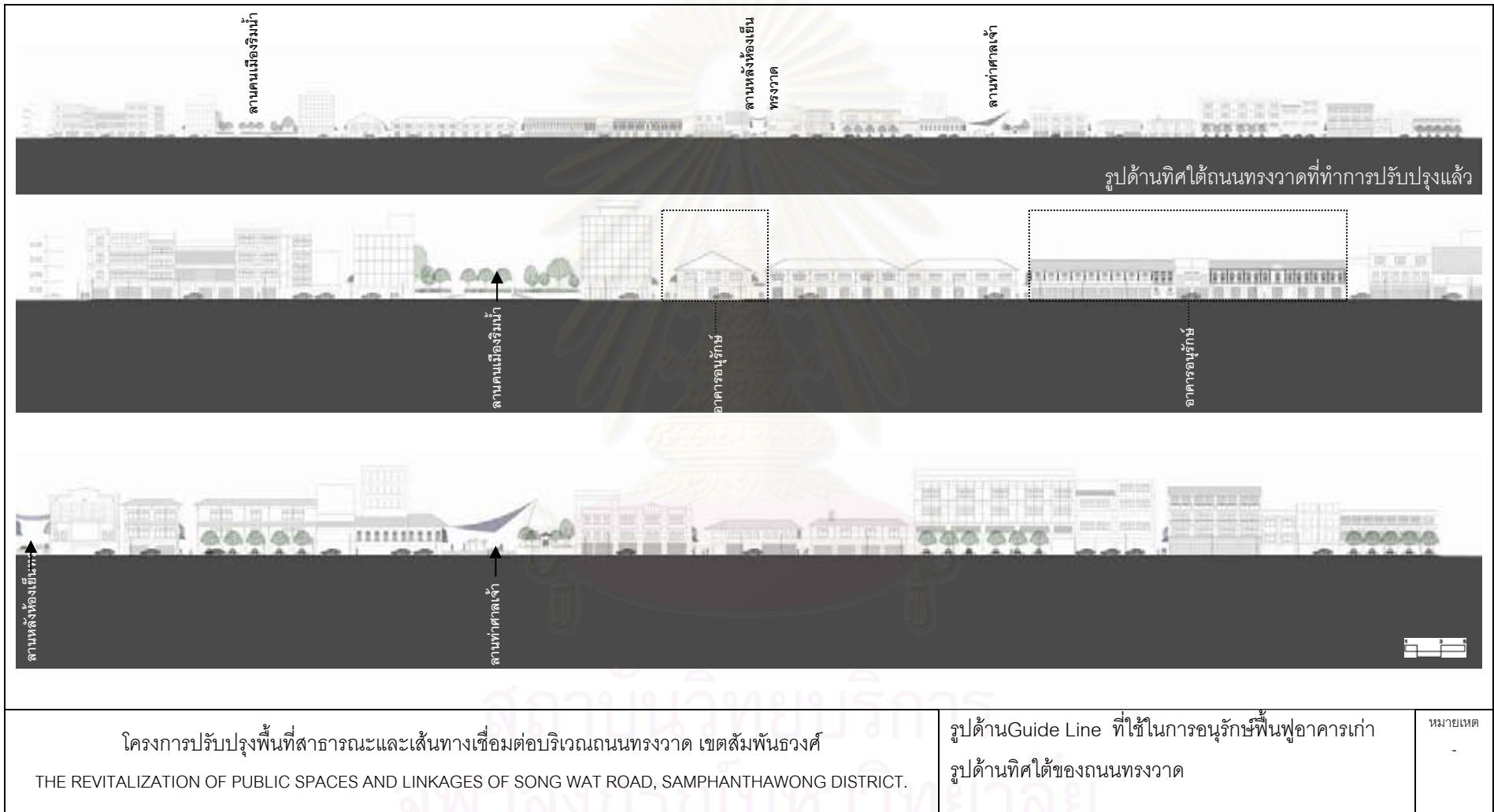
แบบ C : แบบนี้เป็นแบบที่พยายามออกแบบให้เกิดพื้นที่ด้านหน้าร้านมากที่สุด ลดความแออัดของอาคารได้

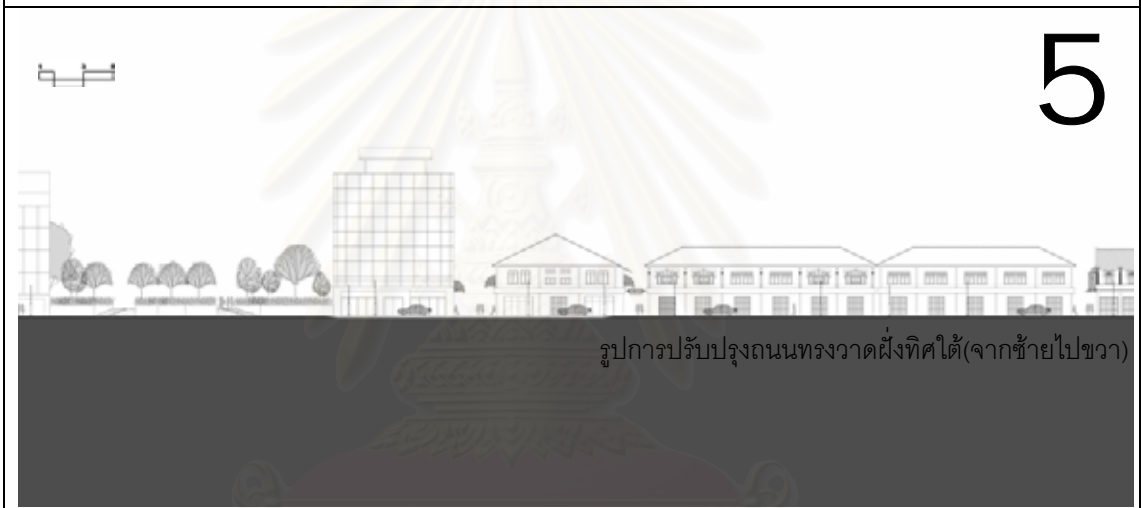
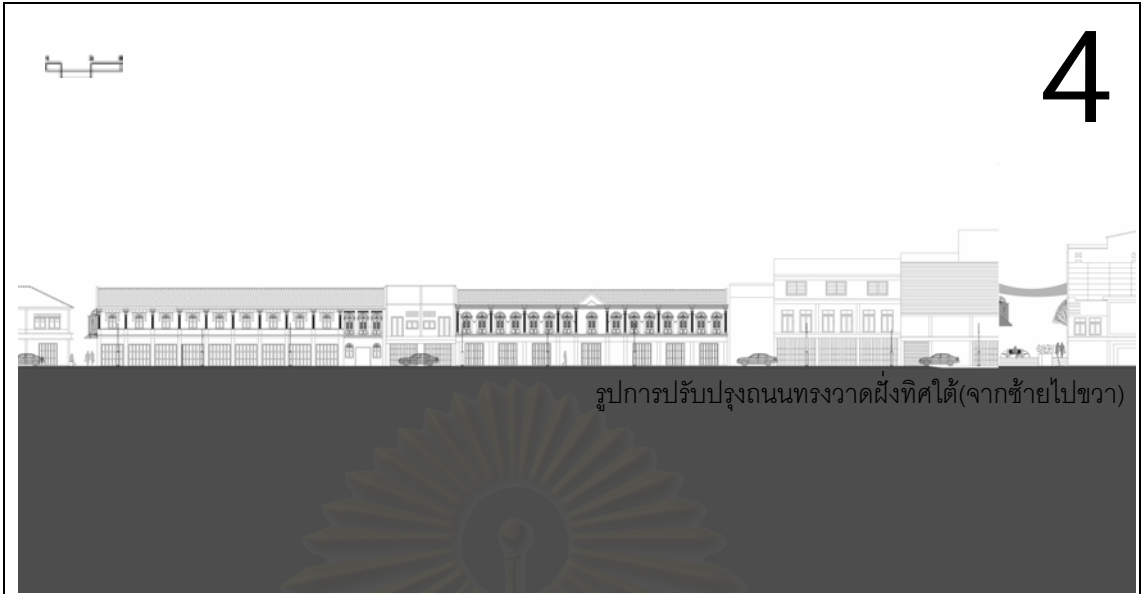
โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
 THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

รูปด้านGuide Line ที่ใช้ในการอนุรักษ์พื้นที่ฟูอาคารเก่า
 รูปด้านทิศเหนือของถนนทรงวาด

หมายเหตุ

6.5 สรุปผลการออกแบบปรับปรุง

ผลของการปรับปรุงพื้นที่โดยรวมนั้นจะช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อในบริเวณถนนทรงวาดได้ และยังเป็น การส่งเสริมให้ศักยภาพของพื้นที่ที่มีอยู่ได้ถูกนำมาใช้อย่างคุ้มค่า โดย การศึกษานี้ได้มุ่งเน้นที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีความแออัด ให้ดีขึ้นโดยการสร้าง ระบบพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อใหม่ ผนวกโครงการที่ของภาครัฐและโครงการจากการลงพื้นที่จริง ซึ่ง ในแนวทางการปรับปรุงพื้นที่ทั้งหมดสามารถแสดงออกมาในลักษณะทางกายภาพและข้อกำหนดต่างๆ ซึ่ง สามารถสรุปเป็นประเด็นการปรับปรุงได้ดังนี้

1 การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ

การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะสามารถแบ่งได้ 2 ส่วน

ในส่วนแรกนั้นเป็นการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันอันได้แก่ พื้นที่ลานหน้า ศาลเจ้าและศาสนสถานต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีการใช้งานจริงและมีหน้าที่แฝงจากการเป็นพื้นที่ ของศาลเจ้า ให้เกิดการใช้งานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การออกแบบจึงเน้นให้เกิดความรู้สึกเคารพ สถานที ผนวกกับการนั่งเล่นและสร้างจุดหยุดพัก จุดนัดพบของเมือง และทำให้เกิดพื้นที่สีเขียวขนาดเล็กกระจาย อยู่ในเมืองเป็นจุดๆ

ส่วนที่สองเป็นพื้นที่ๆสร้างขึ้นใหม่ ได้แก่พื้นที่ผิวการทางถนนทรงวาด ที่ปรับปรุงให้เกิดเป็น ถนนคนเดิน และจุดหยุดพักได้ร่มเงา(Street Square)นอกจากนี้ยังได้ทำการปรับพื้นที่จากในท่าเรือและส่วนที่ อยู่ระหว่างถนนทรงวาดกับพื้นที่ริมน้ำให้เกิดพื้นที่สาธารณะใหม่เป็นระยะๆ เพื่อสร้างความต่อเนื่องของการ เข้าถึงพื้นที่ริมน้ำ ได้แก่พื้นที่ท่าศาลเจ้า พื้นที่ห้องเย็นทรงวาด และลานคนเมืองในพื้นที่ลานจอดรถเก่า โดยการ ปรับปรุงจะเน้นให้เกิดแกนการเชื่อมพื้นที่ถนนทรงวาดกับพื้นที่ริมน้ำ นอกจากนี้ยังได้เสนอให้ปรับปรุงและ ควบคุมจุดตัดชุมทางให้เป็นระเบียบแต่ยังสามารถใช้งานในรูปแบบเดิมได้

2 แนวทางการปรับปรุงระบบถนนคนเดิน และเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด

จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาพบว่าระบบทางสัญจรในพื้นที่มีขนาดเล็กและแคบ และ พบว่ากิจกรรมโกดังส่งผลให้เกิดปัญหาจราจรอย่างมาก จึงได้เสนอให้มีการย้ายกิจกรรมโกดังสินค้าออกไป ซึ่ง กิจกรรมการค้าในกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะลดจำนวนลงอยู่แล้ว และจากโครงการถนนคนเดิน โครงการพื้นที่ พักผ่อนริมน้ำ(Waterfront Area) และจากแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเด็นให้เกิดการปรับปรุงพื้นที่ถนน ทรงวาดให้เป็นถนนคนเดิน ที่ผนวกกับเส้นทางรถความเร็วต่ำ และให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นศูนย์กลางของระบบพื้นที่ สาธารณะที่เป็นตัวเชื่อมพื้นที่สาธารณะภายใน กับพื้นที่ริมน้ำเข้าเป็นระบบ การปรับปรุงเส้นทางเชื่อมต่อเป็น การเสนอแนะให้มีการสร้างแนวแกนมุมมองและการเข้าถึงจากถนนและซอยต่างๆที่ตัดกับถนนทรงวาด ให้ ต่อเนื่องไปสู่พื้นที่ริมน้ำโดยเน้นพฤติกรรมของคน และปรับผิวทางให้สามารถใช้งานร่วมกันระหว่างคน และรถได้สะดวก

3 แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมอาคารพื้นที่ย่านทรงวาด

ในพื้นที่ถนนทรงวาดนั้นเป็นพื้นที่ที่มีอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อยู่เป็นจำนวนมาก อาคารเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงความเป็นย่านเก่าทรงวาดที่หลงเหลืออยู่ จึงได้เสนอให้อนุรักษ์อาคารและสนับสนุนให้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานประเภท 4 ส่วนอาคารที่มีรูปแบบที่สอดคล้องกับอาคารอนุรักษ์ ใช้การฟื้นฟูให้มีภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับอาคารเก่า และสำหรับอาคารที่จะเกิดขึ้นใหม่ จะต้องควบคุมเพื่อลดความหนาแน่นในการใช้ที่ดิน ให้เกิดพื้นที่ว่าง และพื้นที่สาธารณะเพิ่มมากขึ้น และสามารถคงความเป็นย่านเก่าไว้ได้อย่างเหมาะสม

6.6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณถนนทรงวาด มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะในพื้นที่ศึกษาบริเวณย่านทรงวาดซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเข้มข้นในการใช้พื้นที่สูงมาก ดังนั้นการใช้พื้นที่จึงต้องมีการใช้งานอย่างคุ้มค่ามากที่สุด และพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในพื้นที่ศึกษาส่วนมากจะเป็นพื้นที่ของลานศาลเจ้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาคารที่มีบทบาทกับชุมชนอย่างมาก ส่วนต่อมาก็คือพื้นที่ผิวจราจรในเส้นทางต่างๆที่มีการใช้งาน และได้พบว่ามีการใช้พื้นที่สาธารณะในการหยุดพัก การนั่งรอในจุดนัดพบ และการค้าขาย การแบ่งปันพื้นที่และผสมผสานการใช้งานซึ่งกันและกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการใช้พื้นที่ลักษณะเฉพาะตัวของชุมชนในเมืองที่มีความแออัดสูง จากการศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะย่านในเขตเมืองเก่า พบว่ามีโครงการที่จะพัฒนาให้พื้นที่ริมแม่น้ำในบริเวณถนนทรงวาด ให้เป็นพื้นที่พักผ่อนของเมืองโดยการเวนคืนพื้นที่ริมแม่น้ำและสร้างเป็นทางเดินริมน้ำ และเมื่อศึกษาข้อมูลทางกายภาพแล้วพบว่า โครงการดังกล่าวนี้จะไม่สามารถสำเร็จได้เนื่องจากคนภายในพื้นที่เมืองไม่สามารถเข้ามาใช้พื้นที่ริมน้ำได้ เพราะมีอาคารโกดังสินค้าสร้างกันอย่างแออัดขวางเส้นทางเชื่อมต่อ นอกจากนี้ด้วยความแออัดของเมือง ทำให้เมืองมีพื้นที่สาธารณะไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับมาตรฐานของปริมาณพื้นที่สาธารณะ

จากการสำรวจพื้นที่ภาคสนามพบว่า พื้นที่สาธารณะในลักษณะของสวนสาธารณะในเขตสัมพันธวงศ์นั้นมีเป็นจำนวนน้อยมาก คือเทียบได้กับพื้นที่สวนหย่อมของบ้านเดี่ยวแถบชานเมือง¹ จึงเกิดปัญหาว่าพฤติกรรมการใช้พื้นที่ในปัจจุบันของชุมชนพื้นที่ทรงวาดนั้น มีการใช้พื้นที่อย่างไร และจากการศึกษาจึงทำให้ทราบว่าพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่สาธารณะและความเข้าใจในความหมายของชุมชนชาวจีนนั้นคือการ ใช้พื้นที่ศาลเจ้าต่างๆ พื้นที่ศาสนสถาน พื้นที่บริเวณจุดตัดทางเท้าผิวจราจรต่างๆ และพื้นที่ลานของชุมชนทางเช่นท่าเรือ เป็นพื้นที่สาธารณะเป็นที่หยุดพักเวลาทำงาน เป็นพื้นที่นัดพบ

การลดลงของกิจกรรมโกดังสินค้าในพื้นที่ทรงวาดซึ่งเป็นย่านโกดังสินค้าเก่าแก่ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ของท่าเรือขนส่งสินค้า ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังจะเห็นได้จากท่าเรือที่มีอยู่ในปัจจุบันที่สะท้อนถึงความสำคัญของย่านนี้ เช่นท่าเรือราชวงศ์ที่เป็นท่าเรือที่สำคัญมากในการขนส่งสินค้าไปต่างประเทศ

¹ ยงธนิศร์ พิมพ์เสถียร และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแ่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์. (กรุงเทพฯ: รุ่งนภาการพิมพ์)

และยังเป็นท่าเรือที่เจ้านายชั้นสูงใช้ในการเสด็จไปต่างประเทศ ดังปรากฏในชื่อของท่าเรือนั้น ท่าเรือในพื้นที่ทรงวาดเป็นท่าเรือการค้าที่ร่วมสมัยกับท่าเตียน และมีโกดังสินค้าเรียงรายเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อการคมนาคมขนส่งได้เปลี่ยนรูปแบบไปจากน้ำไปสู่ถนน ทำให้หน้าที่ของย่านนี้ต้องเปลี่ยนตาม เพราะพื้นที่ทรงวาดจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่อยู่ลึกที่สุดในเขตสัมพันธวงศ์ ประกอบกับการขยายตัวของเมืองที่ไม่เป็นไปตามกาลเวลาและการเติบโตของย่าน ทำให้การขนส่งสินค้าต้องใช้รถขนาดใหญ่ และต้องเข้ามาในพื้นที่กลางเมืองที่มีการจราจรที่ติดขัด ประกอบกับถนนที่คับแคบ ไม่สามารถขยายตามให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของระบบถนนได้ ทำให้กิจกรรมเหล่านี้กลายเป็นปัญหาของพื้นที่ เช่น ปัญหาความคับแคบของถนนที่ไม่สามารถตอบสนองกับขนาดของรถขนาดใหญ่ได้ ซึ่งรถขนาดใหญ่จำเป็นต้องเข้ามาในพื้นที่ผ่านพื้นที่เยาวราชที่มีการจราจรแออัดมาก ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกสบาย ทำให้กิจกรรมโกดังต้องย้ายออกไปในเขตชานเมืองที่สามารถเดินทางได้ง่ายและมีพื้นที่ชนของมากกว่า แต่ในทางกลับกัน พื้นที่ทรงวาดนี้ยังจัดได้ว่าเป็นย่านเก่าแก่ของกรุงเทพฯ แห่งหนึ่ง เป็นสิ่งที่สะท้อนและเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี และสิ่งที่เป็นสิ่งเดียวที่หลงเหลืออยู่ที่เป็นตัวบอกเรื่องราวความเป็นย่านทรงวาดคืออาคารโกดัง และตึกแถวเก่าจำนวนมากที่มีรูปแบบของสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานความเป็นตะวันตกและตะวันออกแบบนีโอคลาสสิก (Neo Classic) และมีลวดลายปูนปั้นรูปผลไม้แสดงเอกลักษณ์ของสินค้าที่เก็บในอดีต และยังมีศาสนสถานเก่าแก่จำนวนมาก เช่น มัสยิดแห่งเดียวในเขตสัมพันธวงศ์ ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการค้าขาย จึงต้องมีมาตรการในการจัดการกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมนี้ในขณะเดียวกันก็ต้องอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เหล่านี้เอาไว้ เพื่อคงความเป็นย่านเก่าเอาไว้

และจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่า เมืองที่มีการเจริญเติบโตสูงมาก อยู่กันอย่างแออัด และเป็นเมืองที่ประชากรส่วนใหญ่ทำกิจกรรมธุรกิจการค้า การแข่งขันและการแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้ต้องใช้พื้นที่เมืองในการสร้างอาคาร หรือนำไปใช้ให้เกิดราคาแพงที่สุด ทำให้เกิดปัญหาการขาดพื้นที่สาธารณะ ประกอบกับทัศนคติของการมีผลประโยชน์ร่วมกันนั้น ไม่ได้รับการตอบรับที่ดี เช่นเดียวกับพื้นที่ไชน่าทาวน์ ที่ชุมชนมักให้ความร่วมมือในเรื่องของสังคม ศาสนา แต่จะขัดแย้งกันในเชิงธุรกิจ และการแก้ปัญหาที่เป็นแนวทางหนึ่งที่เป็นไปได้คือการปรับปรุงในส่วนที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ และจะมุ่งปรับในส่วนที่สามารถปรับได้ด้วยวิธีการบังคับควบคุมของกฎหมาย นอกจากนี้ยังได้มีกรณีศึกษาโดยมีการใช้พื้นที่ผิวทางจราจร ที่ไม่มีรถมากนัก พื้นที่ชอยปลายตัน พื้นที่ท่าเรือ พื้นที่ตรอก-ซอยมาใช้ปรับปรุงให้เป็นพื้นที่สาธารณะเพิ่มเติมสำหรับชุมชนพักอาศัย (Residential Street) ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะของพื้นที่ศึกษา

จากแนวความคิดดังกล่าวเป็นทางออกของการแก้ปัญหา ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากภาพถ่ายพบว่า พื้นที่ถนนทรงวาด มีศักยภาพสูงที่สุดในการนำมาปรับใช้ให้เกิดพื้นที่สาธารณะ โดยในขั้นตอนการนำเสนอแนวความคิด ได้เสนอให้พื้นที่ถนนทรงวาด ซึ่งทอดยาวไปตามลำน้ำเจ้าพระยา และขนานกับพื้นที่ริมแม่น้ำ และยังเป็นถนนที่มีการจราจรไม่คับคั่ง และสามารถเชื่อมต่อกับถนน-ซอยต่างๆ ซึ่งเชื่อมกับชุมชนได้ทั้งหมด จึงได้ทำการนำเสนอให้ถนนทรงวาด เป็นศูนย์กลางของระบบพื้นที่สาธารณะ (Public Space System) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการคือ ขั้นแรกจะต้องทำการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่เดิม ให้สามารถใช้งานได้ดีและมีการใช้งานที่เหมาะสม ได้แก่ พื้นที่ศาลเจ้าต่างๆ พื้นที่มัสยิด พื้นที่ท่าเรือซึ่งถูกปิดไม่สามารถเข้าถึงน้ำได้ พื้นที่ในจุดตัดที่เกิดกิจกรรมการค้าขาย ขั้นตอนที่สองคือการสร้างพื้นที่สาธารณะใหม่เพิ่มเติม ให้เพียงพอและมีเป็นระยะๆ ที่เหมาะสม โดยเฉพาะในจุดที่เป็นจุดตัดของเส้นทาง และปลายเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อดังริมน้ำได้ เช่น พื้นที่

ลานจอดรถริมน้ำ พื้นที่หลังห้องเย็นทรงวาด ประการที่สามคือการปรับปรุงถนนทรงวาด และเส้นทางเชื่อมต่อในระบบพื้นที่สาธารณะให้ดีขึ้น มีพื้นที่จุดนัดพบ จุดนั่งพักริมทาง(Street Square) สวนขนาดเล็กในชอกมุมอาคาร (Pocket Park) ให้เกิดความน่านั่งน่าเดิน ประการที่สี่คือการควบคุมการเจริญเติบโตของเมือง อนุรักษ์อาคารอาคารเก่าซึ่งเป็นสิ่งบอกเล่าเรื่องราวความเป็นย่านเก่าเพียงอย่างเดียวที่มีอยู่ โดยการเสนอเป็นเกณฑ์ในการออกแบบ(Design Guideline) และจากการสรุปผลการออกแบบแล้วจะได้พื้นที่สาธารณะเพิ่มขึ้นประมาณเจ็ดไร่ สามารถตอบสนองการใช้งานได้ถึงเจ็ดชุมชนโดยรอบ และสามารถใช้งานพื้นที่สาธารณะได้ดีขึ้น และเมื่อพื้นที่สาธารณะสามารถเชื่อมต่อกันเป็นระบบที่เข้าถึงสะดวกสบายแล้ว จะสามารถใช้งานพื้นที่ริมแม่น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาพบปัญหาหลายประการในการดำเนินการศึกษา ได้แก่การเก็บข้อมูลที่ต้องใช้การสังเกตและการสำรวจในการเก็บข้อมูล ซึ่งพื้นที่ศึกษานั้นมีขนาดใหญ่ ทำให้ต้องใช้เวลามากในการทำความเข้าใจพื้นที่ศึกษา อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นปัญหาในการศึกษา คือความเข้าใจในความหมายของพื้นที่สาธารณะที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของคนชุมชนเอง และความเข้าใจในการร่วมมือกันเพื่อประสานประโยชน์ร่วมกัน ความเข้าใจในผลตอบแทนที่นอกเหนือจากระบบเศรษฐกิจ เช่น เงินที่ได้มาจากการท่องเที่ยวที่มากกว่า ซึ่งเมื่อเทียบกับการให้เช่าโกดังโดยได้รายได้เดือนละ 3-4 พันบาท ทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ยาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. ทฤษฎีและความรู้ทางด้านผังเมือง. กรุงเทพฯ: 2543.
- กรมศิลปากร. 2525. จดหมายเหตุกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: สหประชาพานิชย์.
- ชินครอน กรุ๊ป. 2537. โครงการแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ระบบการจราจร ทางบก ทางน้ำ ทางเดินเท้าในกรุงรัตนโกสินทร์.
- แน่น้อย คักดีศรี, ม.ร.ว., และคณะ, 2534. องค์ประกอบทางกายภาพกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิลกุล คล่องเวสสะ, 2544. เอกสารคำสอนวิชา การวางแผนและออกแบบสวนสาธารณะและพื้นที่นันทนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประวิทย์ พันธุ์โรจน์, 2545. คู่มือท่องเที่ยวไชน่าทาวน์ เซนต์เมืองจิว ทำเลมั่งกรทอง. กรุงเทพฯ: บริษัท แพลน ฟรันที้ดิ่ง จำกัด
- พินชา สังข์เพชร และยุวดี ศิริ. เอกสารวิชาการ หมายเลข 9. ระเบียบวิธีวิจัยทางด้านเคหะพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ หน้า 1.
- ยงธินศรี พิมลเสถียร และคณะ, 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญ ทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บริเวณย่านชุมชนเขตสัมพันธวงศ์. กรุงเทพฯ: รุ่งนภาการพิมพ์
- วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร และนิลกุล คล่องเวสสะ, 2542. พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะภายใน ชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิลปากร, มหาวิทยาลัย, 2543. Yaowaraj Development Architectural Design 7: Studio 2000. (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.)
- สาวิตรี ทัพพะสุต, 2527. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวไทย จีน ตะวันตกในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2358-24533.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์, ฝ่ายปกครอง. ข้อมูลทั่วไป สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์. เอกสารโรเนียว.
- สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, สถิติกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์
หน้า 31.
- อัจฉรา ปุณญฤทธิ์, 2532. แนวทางการปรับปรุงพื้นที่แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Altman, Irwin and Zube, H., Ervin, 1989. Public Places and Spaces. New York: Plenum Publishing, Inc.,

Jica Joint Research Program, 1996. Final Seminar Methodology for the Implementation of Urban Planning in Thailand: The Revitalization of the Inner Area of Bangkok. Department of Urban Regional Planning Faculty of Architecture, Chulalongkorn University, November 7.

Katz, Peter, 1994. The New Urbanism: Toward an Architecture of Community. New York: McGraw Hill

Leccese, Michael and McCormick, Kathleen. eds., Charter of New Urbanism. New York: McGraw Hill, 2000.

Rosenthal, B., Donald. Urban Revitalization. Beverly Hills: Sage Publishing, Inc., 1980.

Sandra, Manley, Richard Guix, Conservation in the built environment. Introducing Urban Design: Intention and Response. England: Addison Wesley Longman Limited, 1998, p72-73

Marasovic, Tomislav. Methodological Proceedings for The Protection and Revitalization of Historic Sites. Experiences of Split. Faculty of Architecture University of Rome, 1974.

Zeisel, John. Inquiry by Design: Tools for Environmental-Behavior Research. Cambridge University, 1986.

Zielenbach, Sean. The Art of Revitalization Improving Conditions in Distressed inner-city Neighborhoods. New York: Garland Publishing, Inc., 2000.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ตัวอย่างคำถามหลักข้างต้นในการสัมภาษณ์

1. ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับผู้ในพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านทองวาด

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์เป็น

- คนในพื้นที่ในชุมชน.....อิศรานุภาพ

.....มิตรชัยภูมิ

.....พาดสาย

.....อื่นๆ

- คนภายนอกชุมชน.....

- คนผ่านทางโดย.....

- เดิน

- เข็นรถขนของ

- ขับรถจักรยานยนต์

- ขับรถยนต์

- อื่นๆ

- คนประกอบกิจกรรมในพื้นที่

- หาบเร่

- เช่าพื้นที่ประจำ

- ค้าขายในอาคารของตน

- เจ้าของพื้นที่อาคารโดยรอบ

1. มาจากไหน

2. จะไปไหน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. ประกอบอาชีพ

ค้าขาย รับจ้างทั่วไป อื่นๆ.....

3. ช่วงเวลาที่มักผ่านหรือใช้พื้นที่

เช้า สาย กลางวัน บ่าย เย็น ค่ำ ดึก

4. ระยะห่างของพื้นที่ว่างกับที่พัก/ชุมชน

.....เมตร

2. การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

คนที่	ผ่าน/ใช้พื้นที่ว่างบริเวณใดบ่อยๆ	ความถี่ในการผ่าน/ใช้งานพื้นที่ว่าง	เพราะเหตุใด
1	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
2	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
3	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
4	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
5	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
6	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
7	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
8	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
9	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	
10	1 2 3 4 5 6 7 8 9.....10	1 2 3 4 5 6 7.....	

ผ่าน/ใช้พื้นที่ว่างบริเวณใดบ่อยๆ

1. หน้าศาลเจ้าชินบูเต้กั้ง
2. หน้าศาลเจ้าผยอง
3. หน้าศาลเจ้าอาเนี้ย
4. ปากซอยอาเนี้ยเก็ง
5. ปากซอยอิศรานุภาพ
6. ปากตรอกมิตรชัยภูมิ

ความถี่ในการผ่าน/ใช้งานพื้นที่ว่าง

1. ทุกวันหรือเกือบทุกวัน
2. สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง
3. สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง
4. เดือนละหลายครั้ง
5. เดือนละครั้งสองครั้ง
6. นานๆครั้ง

7. ซอยศาลเจ้า 7. อื่นๆ.....
8. หน้ามัสยิดหลวงโกษาฯ
9. อื่น.....
10. ไม่เคยใช้

คนที่	มีการหยุดพักทำกิจกรรมอะไรในพื้นที่	พอใจในสภาพพื้นที่ว่างแค่ไหน	ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ หากมีการปรับปรุงพื้นที่	เพราะเหตุใด
1	1 2 3 4 5 6 7.....	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5 6 7.....	
2	1 2 3 4 5 6 7.....	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5 6 7.....	
3	1 2 3 4 5 6 7.....	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5 6 7.....	

- มีการหยุดพักทำกิจกรรมอะไรในพื้นที่
- พอใจในสภาพพื้นที่ว่างแค่ไหน
- ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรเพิ่มเติม
1. หยุดเดิน 1. น้อยมาก ควรปรับปรุงเพราะ 1. สิ่งให้ร่มเงา
2. หยุดนั่งพัก 2. พอสมควร 2. ต้นไม้สีเขียว
3. หยุดคุยกับคนอื่น 3. ปานกลาง 3. ม้านั่งพัก
4. หยุดซื้อของ 4. มาก 4. โทรศัพท์
5. เล่น/พักผ่อน 5. มากที่สุด 5. เครื่องเล่น
6. ผ่านเฉยๆ 6. ดูขายสินค้าหยุดเหรียญ
7. อื่นๆ..... 7. อื่นๆ.....

คนที่	มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นมากแค่ไหน	สัมพันธ์อย่างไร	มีพื้นที่อื่นๆที่ใช้ทำกิจกรรมร่วมกัน หรือใช้หยุดพักที่ดีกว่านี้บริเวณใด	เพราะเหตุใด
1	1 2 3 4 5.....	1 2 3		
2	1 2 3 4 5.....	1 2 3		
3	1 2 3 4 5.....	1 2 3		

- มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นมากแค่ไหน
- สัมพันธ์อย่างไร
7. ไม่มีเลย 1. คนละอาชีพ
8. แค่เคยเห็นหน้า 2. อาชีพเดียวกัน
9. รู้จักบ้าง 3. คนขายกับคนซื้อ
10. รู้จักหมด/สนิทสนม 4. อื่นๆ.....
3. การใช้เส้นทางเชื่อมต่อกิจกรรม

คนที่	ผ่านเส้นทางบ่อยแค่ไหน	มาจากบริเวณใด	จะไปบริเวณใด	ด้วยวัตถุประสงค์ใด	เพราะเหตุใด
1	1 2 3 4 5 6 7.....				
2	1 2 3 4 5 6 7.....				
3	1 2 3 4 5 6 7.....				

- ผ่านเส้นทางบ่อยแค่ไหน
1. ทุกวันหรือเกือบทุกวัน 3. สัปดาห์ละ1-2ครั้ง 5. เดือนละครั้งสองครั้ง 7. อื่นๆ.....
2. สัปดาห์ละ2-3 ครั้ง 4. เดือนละหลายครั้ง 6. นานๆครั้ง

คนที่	มีการหยุดพักทำกิจกรรมอะไรในเส้นทางหรือไม่	พอใจในสภาพเส้นทางแค่ไหน	ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ หากมีการปรับปรุงพื้นที่	เพราะเหตุใด
1	1 2 3 4 5 6 7.....	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5 6 7.....	
2	1 2 3 4 5 6 7.....	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5 6 7.....	
3	1 2 3 4 5 6 7.....	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5 6 7.....	

มีการหยุดพักทำกิจกรรมอะไรในพื้นที่

- หยุดเดิน
- หยุดนั่งพัก
- หยุดคุยกับคนอื่น
- หยุดซื้อของ
- เล่น/พักผ่อน
- ผ่านเฉยๆ
- อื่นๆ.....

พอใจในสภาพพื้นที่ว่างแค่ไหน

- น้อยมาก ควรปรับปรุงเพราะ
- พอสมควร
- ปานกลาง
- มาก
- มากที่สุด

ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรเพิ่มเติม

- สิ่งให้ร่มเงา
- ต้นไม้สีเขียว
- ม้านั่งพัก
- โทรศัพท์
- เครื่องเล่น
- ตู้ขายสินค้าหยอดเหรียญ
- อื่น.....

คนที่	มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นมากแค่ไหน	สัมพันธ์อย่างไร	มีเส้นทางอื่นที่ท่านใช้เดินทางที่สะดวกกว่าเส้นทางนี้บริเวณใด	เพราะเหตุใด
1	1 2 3 4 5.....	1 2 3		
2	1 2 3 4 5.....	1 2 3		
3	1 2 3 4 5.....	1 2 3		

มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นมากแค่ไหน

- ไม่มีเลย
- แค่เคยเห็นหน้า
- รู้จักบ้าง
- รู้จักหมด/สนิทสนม

สัมพันธ์อย่างไร

- คนละอาชีพ
- อาชีพเดียวกัน
- คนขายกับคนซื้อ
- อื่นๆ.....

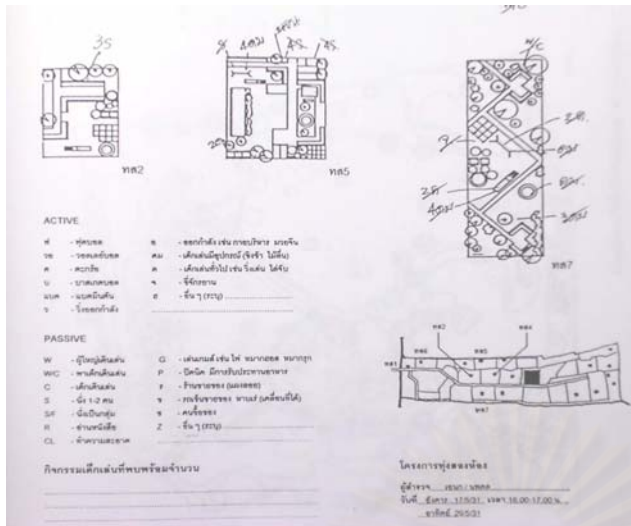
ตัวอย่างแบบการสังเกต(Observation)สำรวจ(Survey) ที่จะนำมาปรับใช้ในการวิจัย

โครงการ..... วันที่สำรวจ.....

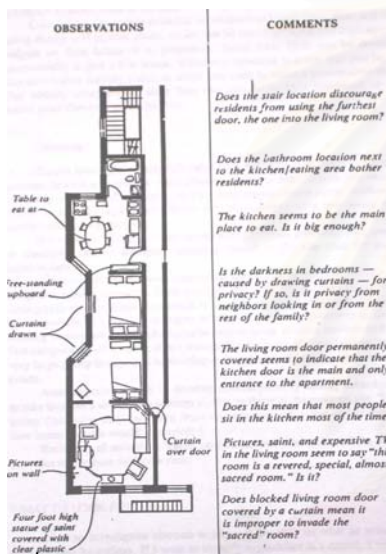
วันที่สำรวจ.....

กิจกรรม (Activity)	8.00 - 7.00	7.00 - 8.00	8.00 - 9.00	9.00 - 10.00	10.00 - 11.00	11.00 - 12.00	12.00 - 13.00	13.00 - 14.00	14.00 - 15.00	15.00 - 16.00	16.00 - 17.00	17.00 - 18.00	18.00 - 19.00	รวม
เด็กเล่นลูกปัด (คน)														
เด็กเล่นวิ่ง (คน)														
ขอเก้าอี้ทาน (คน)														
วิ่งออกกำลังกาย (คน)														
ซื้อขนม (คน)														
เล่นโยน (คน)														
คนใจ (คน)														
รถมอเตอร์ไซด์ (คัน)														
ฟุตบอล (คน)														
รวม														

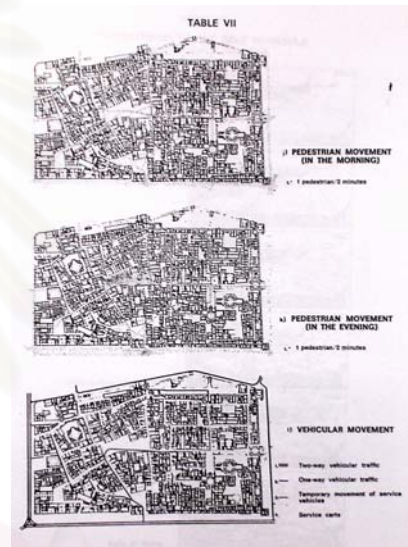
รูปที่. ตัวอย่างการบันทึกกิจกรรมนันทนาการ(โครงการทุ่งสองห้อง)
 ที่มา: พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะภายในชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ, 2542

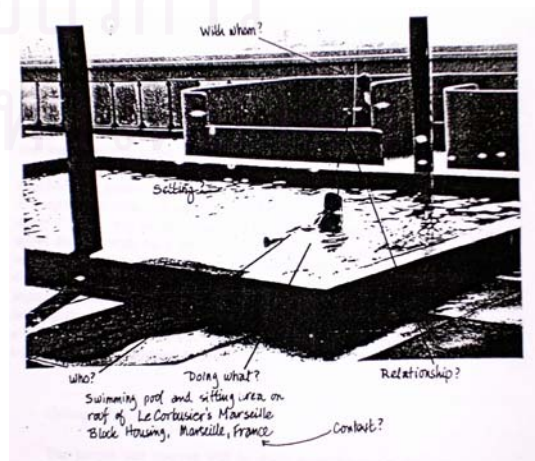
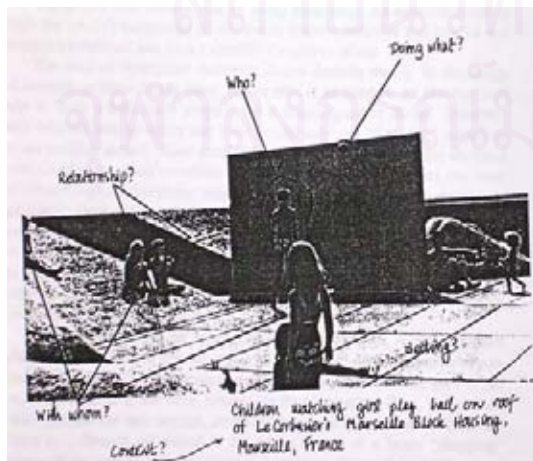
รูปที่. ตัวอย่างการบันทึกกิจกรรมนันทนาการ(โครงการทุ่งสองห้อง)
 ที่มา: พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะภายในชุมชน
 อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ, 2542

รูปที่. ตัวอย่างการบันทึกสภาพภาพและการใช้งาน
 ที่มา: John Zeisel. Inquiry by Design: Tools for Environmental-Behavior Research. Cambridge University, 1986.

รูปที่. ตัวอย่างการสำรวจโครงข่ายเส้นทางในช่วงเวลา
 ต่างๆ
 ที่มา: Tomislav Marasovic. Methodological Proceedings for The Protection and Revitalization of Historic Sites(Experiences of Split). Faculty of Architecture University of Rome, 1974.

รูปที่. ตัวอย่างการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ
 ที่มา: John Zeisel. Inquiry by Design: Tools for Environmental-Behavior Research. Cambridge University, 1986.

ภาคผนวก ข.

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กำเนิดไชน่าทาวน์ เหตุการณ์ที่สำคัญ และเทศกาลที่สำคัญ¹

กำเนิดไชน่าทาวน์และเหตุการณ์ที่สำคัญ²

“ทรงพระราชดำริดังนี้ จึงดำรัสสั่งให้เจ้าพระยาธรรมาธิกรณกับพระยาวชิรธรนาวิ เป็นแม่กองคุมช่างและไพร่ไปวัด กะที่สร้างพระนครใหม่ข้างฝั่งตะวันออก ได้ตั้งพิธียกเสาหลักเมือง เมื่อ วันอาทิตย์ เดือนหกขึ้นสิบค่ำ ฤกษ์เวลาบ่ายแล้ว ๕๔ นาที พระราชวังใหม่ให้ตั้งในที่ซึ่งพระยาราชเสนาและพวกจีน อาศัยอยู่ตั้งบ้านเรือนอยู่แต่ก่อน โปรดให้พระยาราชเสนาและพวกจีนย้ายไปตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ ที่สวนตั้งแต่คลองวัดสามปลื้มไปจนถึงคลองวัดสามเพ็ง”

จากข้อความจากพงศาวดารฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ข้างต้น แสดงให้เราเห็นว่าชุมชนชาวจีนในพื้นที่บริเวณเยาวราชและเขตสัมพันธวงศ์มีมาพร้อมๆกับการสร้างเมืองกรุงเทพฯ ซึ่งจุดที่เป็นจุดแรกที่เกิดชุมชนก็คือบริเวณที่เป็นสำเพ็งในปัจจุบัน และขยายตัวออกไปทั้งในพื้นที่ริมน้ำในถนนทรงวาดและในพื้นที่แผ่นดิน เช่นบริเวณถนนเจริญกรุง เกิดเป็นย่านพาณิชย์กรรมที่สำคัญและมีความหนาแน่นมากที่สุดในกรุงเทพฯ เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าทางการเกษตรเพื่อส่งออกไปขายในหัวเมืองต่างๆและในต่างประเทศมากมาย

กำเนิดถนนในไชน่าทาวน์

ในอดีตการเดินทางขนส่งใช้เส้นทางน้ำเป็นทางสัญจรหลัก แต่ภายหลังมีความเจริญทางการคมนาคมขนส่งทางบกมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการมีเส้นทางรกรวางผ่านเยาวราช ทำให้แม่น้ำลำคลองหมดความสำคัญลงอย่างมาก ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีการสร้างถนนเจริญกรุงซึ่งเป็นถนนสายแรกที่เชื่อมตัวพระนครกับชุมชนชาวจีน และมีการตัดถนนใหม่ขึ้นมาในทุกๆครั้งที่ได้ไฟไหม้ชุมชนบริเวณนี้ ถนนดังกล่าวได้แก่ ถนนสำเพ็ง (ถนนวานิช 1) ถนนราชวงศ์ ถนนอนุวงศ์ และถนนทรงวาด โดยเฉพาะถนนทรงวาดได้ชื่อมาจากเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้เสด็จมาทอดพระเนตรบ้านเมืองหลังไฟไหม้ครั้งสำคัญ และได้ทรงวาดแนวถนนบนแผนที่ด้วยพระองค์เอง ซึ่งแตกต่างจากถนนเยาวราชที่พระองค์ทรงทราบว่าชุมชนในบริเวณนี้มีคนอยู่มากมาย ในการตัดถนนเยาวราชจากสี่แยกราชวงศ์ไปจนถึงถนนเจริญกรุงจึงมีการหักหลบบ้านเมืองหลายจุด จนทำให้ถนนเยาวราชมีลักษณะโค้งไปมาคล้ายกับมังกรดงในปัจจุบัน

¹ ประวิทย์ พันธุวิโรจน์, 2545. คู่มือท่องเที่ยวไชน่าทาวน์ (สำเพ็ง)เมืองจิว ทำเลมั่งกรทอง กรุงเทพฯ: บริษัท แปลน พรินท์ติ้ง จำกัด

² ประวิทย์ พันธุวิโรจน์, 2545. คู่มือท่องเที่ยวไชน่าทาวน์ (สำเพ็ง)เมืองจิว ทำเลมั่งกรทอง กรุงเทพฯ: บริษัท แปลน พรินท์ติ้ง จำกัด

รูปที่ แผนที่เขตสัมพันธวงศ์
ที่มา: แผนที่เมืองจันทน์เมืองรัตนทอง

รูปที่ แผนที่กรุงเทพฯที่สำรวจโดยชาวอังกฤษ
ในช่วงปี 2430-2431
ที่มา : แผนที่เมืองจันทน์เมืองรัตนทอง

สถาบันวิทย
จุฬาลงกรณ์มหา

การเมืองของไชน่าทาวน์³

ในอดีตพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์เป็นพื้นที่ๆ มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อีกทั้งยังมีการอพยพเข้ามาของชาวจีนโพ้นทะเลอย่างมากมาย (ประมาณกึ่งหนึ่งของประชากรที่มีอยู่) เนื่องด้วยปัญหาความอดอยากในประเทศจีน ทำให้ต้องมีการปกครองคนเหล่านี้โดยใช้คนเก่าปกครองคนใหม่ โดยอาจสรุปได้ดังนี้ ตารางสรุปเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นของเขตสัมพันธวงศ์

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น	ช่วงเวลา
ย้ายชุมชนจีนไปสำเพ็ง (ระหว่างวัดสำเพ็ง-วัดสามปลื้ม)	พ.ศ. 2325 รัชกาลที่ 1.
การค้าทางเรือสำเภากับจีนรุ่งเรือง	รัชกาลที่ 2.
พ.ศ. 2390 ชาวจีนเริ่มก่อความไม่สงบเป็นครั้งแรกโดยกลุ่มฮั้งยี่ กลุ่มฮั้งยี่มีพฤติกรรมก่อวิวาท ประทุษร้ายต่อเจ้าภาษีอากร ที่เลวร้ายต่อเจ้าภาษีอากร ที่เลวร้ายกว่านั้นคือ ตั้งตัวเป็นโจรคอยปล้นสะดม ดังที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์กล่าวไว้ว่า “ปรากฏว่ามีคนจีนประเภทที่เรียกว่า ตัวเหี้ย เป็นจีนที่มีอำนาจในระหว่างคนจีนแล้ว ๆ และต่อมาได้รวมตัวกันเป็นสมาคมลับเรียกว่า “ฮั้งยี่” สมาคมฮั้งยี่เป็นสมาคมกึ่งการเมืองกึ่งอันธพาล เพราะคนจีนที่เป็นสมาชิกในสมาคมนี้มีพฤติกรรมไปในทำนองก่อวิวาท” พวกฮั้งยี่มีจุดประสงค์ที่จะรวบรวมชาวจีนที่เข้ามาในสยาม แล้วจัดหางานโดยคิดผลประโยชน์ตอบแทน ไม่ได้ก่อความวุ่นวายให้มากนัก ส่วนใหญ่จะทะเลาะกันเอง อย่างที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์กล่าวถึงกรายกพวกตีกันขอฮั้งยี่ปล่องกลมกับฮั้งยี่ปล่องเหลี่ยมในกรุงเทพฯ	พ.ศ. 2390
เริ่มมีการเก็บภาษีระบบประมวล โดยชาวจีนเป็นผู้ผูกขาด	รัชกาลที่ 4.
พ.ศ. 2452 ทางประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกาศพ.ร.บ. สัญชาติจีน คนจีนในต่างประเทศที่มีบิดา-มารดาเป็นคนจีนจึงมีสัญชาติเป็นจีน เพื่อให้ไม่ให้อพยพกลับชาติ	รัชกาลที่ 5.
ชาวจีนที่ก่อเรื่องทะเลาะกัน รัชกาลที่ 5 ทรงไม่ลงโทษ ให้ตีมน้ำพัฒนาสันตยาแทน แล้วจัดให้ชาวจีนปกครองกันเอง ดูแลกันเอง กำหนดตำแหน่งปลัดฝ่ายจีน, นายอำเภอ	พ.ศ. 2414
สร้างวัดเล่งเน่ยยี่ (มังกรกลมลาวาส) นับเป็นวัดแรกของภิกษุจีน	
พระราชบัญญัติสัญชาติจีน	พ.ศ. 2452
นโยบายกลมกลืนชาวจีนและชาตินิยมไทย โดยการตั้งบรรดาศักดิ์ให้ชาวจีน ในทุกชนชั้น	รัชกาลที่ 6.
อาชีฟ	
พ.ศ. 2461 ประกาศ พ.ร.บ. โรงเรียนราชบุรี สอนภาษาไทยปลูกฝังความจงรักภักดี	พ.ศ. 2456
พ.ศ. 2484 2456 พ.ร.บ.สัญชาติ เกิดในไทยได้สัญชาติไทย	พ.ศ. 2461

³ ศิลปากร, มหาวิทยาลัย, 2543. Yaowaraj Development Architectural Design 7: Studio 2000 กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2471 ชาวจีนต่อต้านญี่ปุ่น (สงครามจีน-ญี่ปุ่น) เรียกร้องเงินช่วยเหลือกองทัพจีนไทยมีนโยบายต่อจีนคือ ถ้อยทีถ้อยอาศัย	รัชกาลที่ 7. พ.ศ. 2471
เปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง	พ.ศ. 2475
เมื่อเปลี่ยนมาเป็นระบอบประชาธิปไตย การปกครองคนจีนในไทยด้วยลักษณะเดิมจึงเปลี่ยนไป	รัชกาลที่ 8
เศรษฐกิจชาติตกอยู่ในมือของชาวจีนทั่วไป เมื่อชาวจีนจะเปิดร้านหยุดทำการค้าหลายวัน ทำให้คนไทยซึ่งเป็นผู้บริโภคเดือดร้อน	พ.ศ. 2481
พ.ศ. 2481 จอมพล ป. พิบูลสงคราม เริ่มแนวชาตินิยมต่อต้านชาวจีน	พ.ศ. 2484
พ.ศ. 2481 สมาคมลับจีนร่วมมือกับเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่น	
พ.ศ. 2488 จอมพล ป. พิบูลสงคราม หดอำนาจ หลังจากจีนโดนกดขี่มานานโดยนโยบายชาตินิยม ญี่ปุ่นไทยแพ้สงคราม ชาวจีนแสดงออกถึงชาตินิยมอย่างรุนแรง ทำให้เกิดการปะทะรุนแรง ระหว่างตำรวจ ทหาร กับชาวจีน ย่านเยาวราช ทำให้เสียชีวิตหลายคน	พ.ศ. 2488
หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จีนได้ส่งทูตเข้ามาในไทย ทำให้ชาวจีนในไทยไม่พอใจ เพราะเป็นการย่ำความเป็นต่างชาติมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการปะทะฆ่าฟันกันของคนจีน 2กลุ่ม โดยเฉพาะในย่านแถบสำเพ็ง เยาวราช เจริญกรุง ทหารของรัฐบาลไทยจึงต้องปราบปรามจึงเป็นเหตุให้ รัชกาลที่ 8 และพระราชอนุชา(รัชกาลที่9ในเวลาต่อมา) เสด็จประพาสสำเพ็ง วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2489 เพื่อแสดงความผูกพันต่อพสกนิกร สถานการณ์ต่างๆจึงคลี่คลายไปได้ด้วยดี	รัชกาลที่ 9.
ไทยจีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต	พ.ศ. 2489
จีนเผยแพร่การปกครองแบบคอมมิวนิสต์อย่างกว้างขวาง	พ.ศ. 2491
ไทยร่วมมือกับอเมริกาต่อต้านคอมมิวนิสต์	พ.ศ. 2492
ไทยปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง	พ.ศ. 2495
การปิดตัวของโรงฝิ่น	พ.ศ. 2499

เศรษฐกิจและการค้า

บทบาททางเศรษฐกิจและการค้ากับชาวจีนมีอยู่ 2 ลักษณะคือ บทบาทระหว่างประเทศและกลุ่มบุคคลอันหมายถึงชาวจีนที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร เมื่อกล่าวถึงบทบาทระหว่างประเทศที่ทำการค้าขายกับรัฐบาลจีน ซึ่งยอมรับการค้าว่าถูกต้องตามกฎหมายมี 2 วิธี คือ

- การค้าที่ฝากไปกับคณะทูตที่นำเครื่องราชบรรณาการไปส่ง นอกจากจะมีผลทางการเมือง ยังมีผลด้านการค้าคือ ได้รับสิทธิพิเศษได้รับยกเว้นการเก็บภาษี กำหนดที่ทำเรือปักกิ่ง
- การดำเนินโดยเอกชน รัฐบาลจีนกำหนดให้ทำที่ท่าเมืองกวางตุ้งและมีข้อจำกัดบังคับหลายอย่าง

โดยการค้าสำเภานี้สามารถหารายได้แผ่นดินจำนวนมากในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงสามารถหารายได้แผ่นดินจากการค้าต่างประเทศทั้งที่เป็นเงินตราและสินค้า รวมกันแล้วเป็นมูลค่าเกินกว่า 14 ล้านบาท

สำหรับกลุ่มบุคคลในระยะแรกก่อน พ.ศ. 2400 มีบทบาทในการเลือกกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม คือ เกษตรกรรม กรรมกร และการค้าย่อย ต่อมาในช่วงหลัง พ.ศ. 2400 ได้แปรสภาพมาเป็นนายทุนใหญ่ในแขนงเศรษฐกิจต่างๆ สรุปว่าในระยะแรก สมัยรัชกาลที่ 5 และ 6 คนจีนได้เข้ามาสะสมทุนขนาดเล็ก และเติบโตเป็นทุนขนาดกลางในสมัยรัชกาลที่ 7 และ 8 จนกลายเป็นทุนขนาดใหญ่ในรัชกาลปัจจุบัน

กิจกรรมการค้าที่สำคัญ

ในพื้นที่เยาวราชมีกิจกรรมการค้าที่น่าสนใจมากมายสามารถสรุปกิจกรรมที่น่าสนใจดังนี้ ตาราแสดงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญในอดีต

ความหมายของกิจกรรม	กิจกรรม
<p>สินค้าประเภทหนึ่งของเยาวราชที่ชาวไทย ตลอดจนชนชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในเมืองไทยยอมรับและมักเฉพาะเจาะจงเข้ามาซื้อหาถึงถิ่นโดยตรงก็คือทองรูปพรรณ</p> <p>ร้านขายทองที่เยาวราชปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 30 ร้าน อีกทั้งยังมีสมาคมค้าทองคำเป็นองค์กรที่คอยควบคุมดูแลคุณภาพของทองอีกด้วย</p> <p>กิจการขายทองในเยาวราชในยุคต้นมีอยู่เพียงไม่กี่ร้านเท่านั้น คือ ตั้งโต๊ะกัง อีซูมัย แซ่ซุ่นหลี และหีซุเฮง ปัจจุบันตั้งโต๊ะกังยังคงอยู่...แต่อีก 3 ร้านนั้นล้มเลิกกิจการไปแล้ว ร้านทองรุ่นต่อมาก็มี ฮั่วเซ่งเฮง และเซ่งเฮงหลีที่ยังคงยืนหยัดมาจนกระทั่งปัจจุบันว่ากันว่าทำเลดีสำหรับร้านขายทองในเยาวราชนั้น จะเริ่มตั้งแต่ โรงภาพยนตร์เทียนแก้ว เทียนจนถึงราชวงศ์เท่านั้น</p>	ร้านทอง
<p>เป็นที่รวมของชายชาวจีนบางกลุ่ม จะมาสังสรรค์จิบน้ำชาเร็นนารี</p> <p>ยุคต้นรัตนโกสินทร์มีการนำแรงงานจีนเข้ามาในกรุงเทพฯ เพื่อทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลน เป็นเหตุให้มีการลวงเด็กและผู้หญิงชาวจีนเข้ามาด้วย จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้หญิงจีนส่วนมากถูกหลอกมาค้าประเวณีในกรุงเทพฯ เมื่อปลายแผ่นดินรัชกาลที่ 5 เมื่อนานเข้าโสเภณีจีนมากกว่าหญิงโสเภณีไทย และมี “ช่อง” จีน มากกว่า “ช่อง” ไทย การค้าโสเภณีในกรุงเทพฯ มีชบวนการข้ามชาติ และก่อให้เกิดคดีอาชญากรรมสำคัญมาก</p>	โรงน้ำชาและช่อง
<p>เป็นแหล่งรวมเจ้าพ่อที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในยุคนั้น ก่อนปี พ.ศ. 2499 โรงฝิ่นยังคงดำเนินกิจการอยู่ในย่านเยาวราชได้อย่างเสรี เนื่องจากมีระบบเก็บภาษีฝิ่นซึ่งสร้างรายได้อย่างมากศาลแก่รัฐบาล แต่ท้ายที่สุดรัฐบาลนำโดยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ตัดสินใจกวาดล้างโรงฝิ่นอย่างราบคาบ</p>	โรงฝิ่น
<p>แม้โรงฝิ่นจะปิดตัวลงไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 แต่อบายมุขทั้งหลายยังคงวนเวียนอยู่ที่เยาวราชและกระจายสู่แหล่งชุมชนต่างๆทั่วกรุงเทพฯ โดยเฉพาะบ่อนการพนัน โรงหวย</p>	

รัชกาลที่ 3 โปรดให้จีนหงพระศรีไชยบาลตั้งโรงหอยขึ้นตามอย่างเมืองจีน เมื่อ พ.ศ. 2378 รัฐบาลเรียก หอย ก.ข. เนื่องจากเหตุที่เอาอักษรไทยกำกับรูปหอย โดยตั้งโรงหอยอยู่ที่กำแพงเมือง ไกล่สะพานหัน แล้วย้ายมาที่หน้าวังบูรพาภิรมย์ จนถึงรัชกาลที่ 5 เกิดไฟไหม้ในปี พ.ศ. 2415 จึงย้ายมาที่ริมสะพานคลองหลอดเหนือประตูสามยอด จนกระทั่ง พ.ศ. 2459 รัชกาลที่ 5 โปรดให้เลิกหอย พร้อมๆกับการเลิกบ่อนเบี้ย เมื่อราว พ.ศ. 2460สินค้าที่วางขายอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย เครื่องเซ่นไหว้ ผลไม้สด ผลไม้แห้ง ยาจีน สุรา ของชำต่างๆ สินค้าส่วนใหญ่ขนานมาจากประเทศจีน

ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อ

ลักษณะชุมชนที่สมบูรณ์นั้นต้องประกอบด้วยชีวิต และลักษณะที่ว่าเป็นนั้นกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อเป็นตัวเติมเต็มให้สมบูรณ์ ศิลปวัฒนธรรมอยู่คู่กับทุกชุมชน นอกจากจะรวมชุมชนให้เหนียวแน่นแล้ว ยังผ่อนคลายความเครียด และสร้างกิจกรรมต่างๆให้แก่ชุมชน ในเยาวราชก็เช่นกัน ด้วยศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย และโดดเด่นในย่านนี้จึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจในการศึกษา ตีพิมพ์แสดงกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม

ความหมายของกิจกรรม

กิจกรรม

เดิมเป็นที่นิยมสำหรับคนทุกชนชั้น ถือว่าเป็นการแสดงที่เก่าแก่มีประวัติมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็เช่นกัน จึงเป็นสิ่งที่คุณกับศาลเจ้า ถือว่านอกจากจะเป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนานเอิกเกริกแล้ว ยังเป็นการแสดงเพื่อถวายเทพเจ้าอีกนัยหนึ่งด้วย

เมื่อเริ่มสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ คนจีนได้ย้ายที่ทำกินไปยังลำเพ็ง และศาลเจ้าจีนก็เกิดขึ้นพร้อมกับจิว โดยการแสดงจิวจะมีประจำกลุ่มภาษาทั้ง 5 คือ จิวแต้จิว จิวฮกเกี้ยน จิววางตุ้ง จิวไหหลำ จิวฮั่นจิว(จีนแคะ)

โรงจิว

แต่ในปัจจุบันกรุงเทพฯไม่มีจิววางตุ้ง และจิวฮกเกี้ยนเหลืออยู่อีกต่อไป ไม่เพียงเท่านั้น การแสดงจิวก็เริ่มลดบทบาทลงไปเป็นอันมากเนื่องจาก นิยมใช้การฉายภาพยนตร์ แทน แม้แต่ตอนแสดงจิวชุดเบิกโรง ก็ยังใช้ภาพยนตร์แทนการแสดงจิวจริง

เป็นการแสดงบันเทิงแบบใหม่ที่เข้ามาไม่นานนัก โดยได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งเป็นส่วนที่สร้างความคึกคักและสีสันอย่างมาก ในช่วงแรกๆ นิยมฉายภาพยนตร์จีนกำลังภายใน ความนิยมในการชมภาพยนตร์ สังเกตได้จากโรงภาพยนตร์ ที่มีมากในย่านเยาวราช ได้แก่ โรงภาพยนตร์โอเดียน, ศรีเยาวราช, ศรีราชวงศ์, เทียนกัวเทียน, เฉลิมบุรี ซึ่งยังเปิดฉายอยู่ในปัจจุบัน ส่วนโรงภาพยนตร์เดิมที่ปิดตัวลง และขานกิจการไปแล้วได้แก่ โรงภาพยนตร์คิง เปลี่ยนเป็นห้างสรรพสินค้าเมอริคิง วังบูรพา โรงภาพยนตร์แกรนด์ กลายเป็นห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล วังบูรพา โรงภาพยนตร์หน้าแซ กลายเป็นภัตตาคารเท็กซัส ชายสุกั๊ยะหมี่ชื่อดัง

โรงภาพยนตร์

โรงเรียนจีนนับเป็นตัวแทนหนึ่งของชุมชนสังคมจีนในประเทศไทย ที่พยายามจะรวมกลุ่มชาวจีนเข้าไว้ด้วยกัน ในอีกรูปแบบหนึ่งนอกเหนือจากการสมาคมต่างๆ และบางที่โรงเรียนจีนเองก็มีสมาคมช่วยค้ำจุนอยู่ด้วย

การศึกษาของลูกหลานจีนในเมืองไทยนั้น เริ่มต้นหลังปี พ.ศ. 2440(สมัยรัชกาลที่ 5) ในสมัยต้น นั้นจะเป็นการศึกษานอกระบบโดย ให้ญาติพี่น้องอบรมสั่งสอนหนังสือให้ จะมีบ้างสำหรับคนจีนที่มีฐานะก็ส่งลูกหลานไปเรียนในประเทศจีน

พอหลังช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475 คนจีนเริ่มเปิดสังคมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนไทยมากขึ้น จนมีการอนุญาตให้คนจีนตั้งโรงเรียนจีนขึ้นมา รวมทั้งมีการตรวจตราดูแลโรงเรียนจีนเหล่านั้นด้วย แต่โรงเรียนในประเทศไทยส่วนมากมักเปิดสอนเพียงชั้นประถม(จิ๋วทง) และอาจเปิดสอนถึงชั้นมัธยม(จุงทง) ลูกหลานจีนที่มีฐานะดีหลายคนนิยมส่งเข้าเรียนตามโรงเรียนฝรั่งชั้นดี เช่น อัสสัมชัญ , กรุงเทพคริสเตียน, เซนต์คาเบรียล เป็นต้น และนิยมส่งไปเรียนต่อถึงยุโรป หรือสหรัฐอเมริกา ส่วนการศึกษาในโรงเรียนจีนสมัยใหม่นี้มีลักษณะเช่นเดียวกับโรงเรียนไทยทั่วไป จึงไม่ค่อยมีเอกลักษณ์เป็นจีนเหมือนแต่ก่อน

โรงเรียนจีน

วัดเป็นแหล่งรวบรวมจิตใจของคนไทยในเชื้อสายจีนในเยาวราชในปัจจุบัน ได้แก่ วัดเล่งเน่ยยี่ หรือวัดมังกรกมลาวาส ซึ่งเป็นวัดในศาสนาพุทธนิกายมหายาน เป็นวัดหลวงวัดแรกของภิกษุจีน สร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2414) ใช้เวลาสร้าง 8 ปี

อีกวัดหนึ่งที่ขึ้นชื่อในเยาวราชคือ วัดไตรมิตรวิทยาราม ซึ่งมีชาวต่างชาติมาเยี่ยมชมไม่ขาดสาย นอกจากวัดต่างๆแล้วยังมีศาลเจ้าน้อยใหญ่ที่เรียงรายอยู่ในมุมต่างๆของเยาวราช เช่นศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าเหยงอิง แสดงให้เห็นว่าศาสนามีอิทธิพลในการดำรงชีวิตของชาวจีนในแถบนี้อย่างมาก

วัดและศาลเจ้า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์

โครงการกรุงรัตนโกสินทร์กับเขตสัมพันธวงศ์

พื้นที่ถนนทรงวาด ย่านสำเพ็ง ทำนํ้าราชวงศ์ ย่านเชียงกงและพื้นที่ริมน้ำรวมไปถึงพื้นที่ พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ต่อเนื่องฝั่งตะวันออกของโครงการแผนแม่บทเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ แต่ยังไม่ได้เสนอเป็นแผนที่แนบชัดเพื่อผนวกเข้ากับโครงการโดยรวมเพียงแต่เสนอเป็นแผนเพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการรองรับโดยได้กล่าวถึงย่านการค้าต่างๆที่สำคัญได้แก่ ย่านคลองถมและสี่แยกวัดเตี้ยซึ่งชายของเก่ามือสอง เวียงนครเขมรที่มีอุปกรณ์ไฟฟ้ามากมาย เยาวราชศูนย์รวมทองรูปพรรณและทองแท่ง ราชวงศ์ถนนที่มุ่งสู่นํ้าราชวงศ์และแหล่งธนาคารเก่าแก่ ย่านเชียงกงแหล่งอะไหล่รถยนต์เก่าแก่ สำเพ็ง ตลาดขายส่งศูนย์รวมสินค้าทุกชนิด และทรงวาดถนนแหล่งโกดังเก่าและพื้นที่ริมน้ำ โดยพื้นที่ดังกล่าวได้มีการควบคุมในประเด็นดังนี้

1. กำหนดการใช้ที่ดินให้เป็นพาณิชยกรรม และให้มีการลด F.A.R. และเพิ่ม O.S.R.
2. ควบคุมความหนาแน่น และประเภทของกิจกรรม
3. ปรับปรุงทางเดินเท้า และจัดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ให้เหมาะสม
4. ปิดถนนบางสายในพื้นที่
5. จัดระเบียบร้านค้าย่อย หาบเร่แผงลอย
6. บูรณะและอนุรักษ์อาคาร ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ในส่วนของพื้นที่ต่อเนื่องฝั่งตะวันออก ในแผนแม่บทกำหนดให้มีค่า F.A.R. ค่อนข้างสูง คือ 6:1 และ O.S.R. ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 และยังมีการกำหนดระยะถอยร่น (Set backs) ให้มีระยะถอยร่นจากขอบเขตโบราณสถานดังนี้

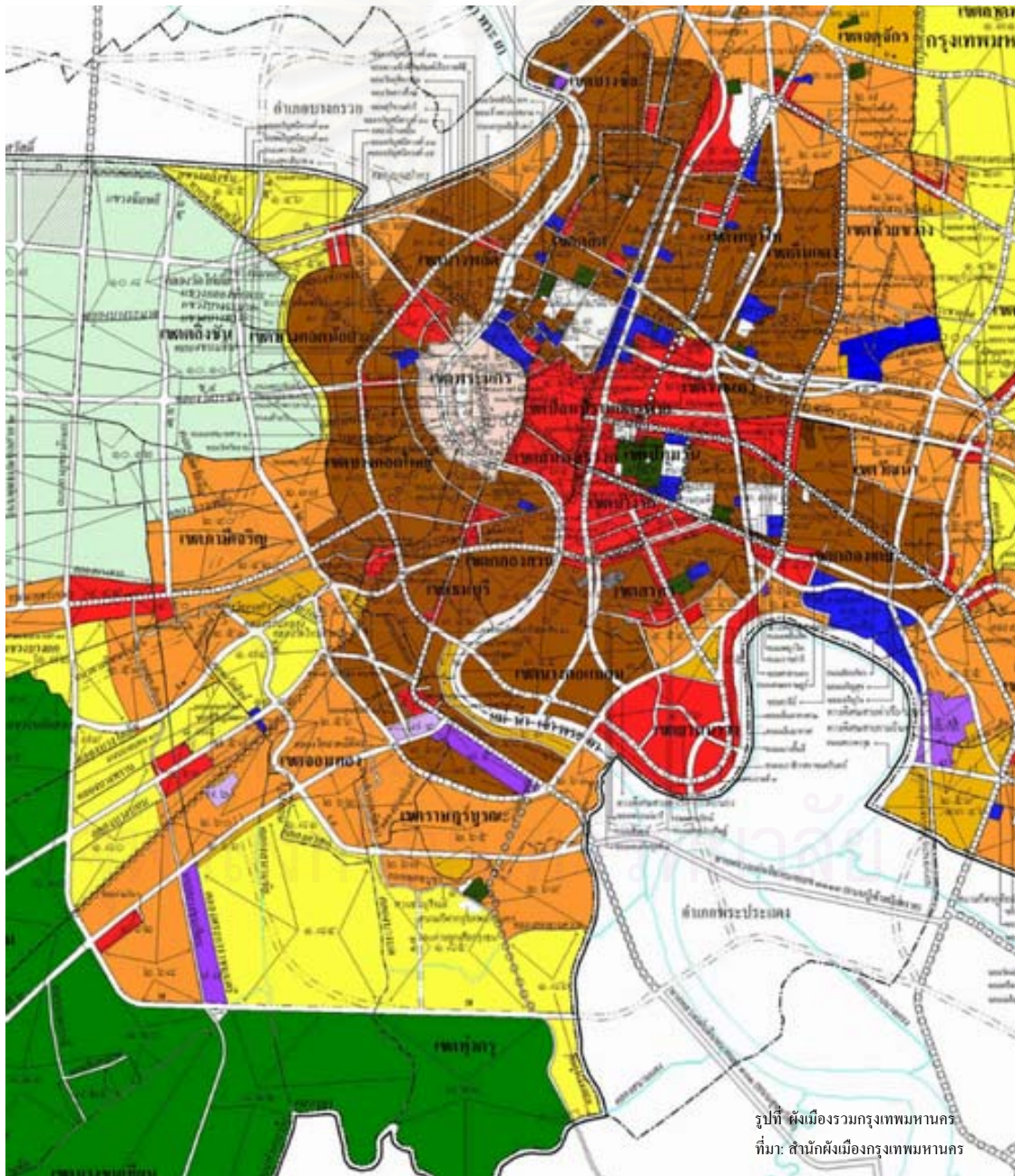
ตารางแสดงระยะร่นจากเขตโบราณสถาน

อาคารโดยทั่วไป	อาคารริมแม่น้ำ	อาคารริมคลอง
1. อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น หรือ 9 เมตร ระยะถอยร่นไม่น้อยกว่า 3 เมตร	1. ภายในระยะ 15 เมตร จากริมน้ำทั้งสองฟาก ให้ก่อสร้างอาคารได้สูงไม่เกิน 8 เมตร และมีระยะถอยร่นจากริมฝั่ง ไม่น้อยกว่า 3 เมตร	1. อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น หรือไม่เกิน 9 เมตร ให้มีระยะถอยร่นไม่น้อยกว่า 3 เมตร
2. อาคารที่มีความสูงเกิน 3 ชั้น หรือ 9 เมตร ระยะถอยร่นไม่น้อยกว่า 6 เมตร	2. ภายในระยะ 15 เมตร แต่ไม่เกิน 45 เมตร จากริมน้ำทั้งสองฟาก ให้ก่อสร้างอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 16 เมตร	2. อาคารที่มีความสูงเกิน 3 ชั้น หรือเกิน 9 เมตร ให้มีระยะถอยร่นไม่น้อยกว่า 6 เมตร

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการพัฒนาพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์นั้นแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ กฎหมายผังเมืองรวม กฎหมายท้องถิ่น และกฎหมายควบคุมอาคาร

กฎหมายผังเมืองรวมที่ออกตามกฎกระทรวงฉบับที่ 414(พ.ศ. 2542) ได้กำหนดให้พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ทั้งหมดเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมหนาแน่นมาก ซึ่งอยู่ติดกับที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย (เกาะรัตนโกสินทร์ชั้นนอก) ด้านทิศตะวันตก ส่วนด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นเขตปทุมวัน และเขตบางรัก จะเป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ในผังเมืองรวมยังได้วางแนวทางรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนใน

รูปที่ ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร
ที่มา: สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร

ตารางแสดงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องที่มีผลในพื้นที่ศึกษา

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดที่กำหนดไว้
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร (พฤษภาคม พ.ศ. 2542)	ได้กำหนดความสูงของอาคารไว้ 3 บริเวณ โดยที่ในเขตสัมพันธวงศ์ในระยะ 50 เมตร รอบวัดทั้งหมด ห้ามสร้างอาคารสูงเกิน 16 เมตร นอกจากนั้นจะเป็นพื้นที่บริเวณที่ 2 คือ ห้ามก่อสร้างอาคารที่มีความสูงเกิน 37 เมตร บริเวณที่ 1 ห้ามสร้างอาคารที่มีความสูงเกิน 20 เมตร บริเวณที่ 2 ห้ามสร้างอาคารที่มีความสูงเกิน 37 เมตร บริเวณที่ 3 ห้ามสร้างอาคารที่มีความสูงเกิน 16 เมตร
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบาง ประเภทริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาใน เขตต่างๆของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542	ควบคุมความสูงพื้นที่ในระยะ 45 เมตร ห่างจากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีลักษณะการควบคุมเป็น 3 ระยะ (แผนที่) ดังนี้ 1. ภายในระยะ 3 เมตร จากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง ให้ก่อสร้างเขื่อน อุโมงค์ สะพาน ทาง หรือ ท่อระบายน้ำ รั้ว กำแพง หรือประตู 2. ภายในระยะ 3 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 15 เมตร จากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งสองฝั่ง ให้ก่อสร้างอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 8 เมตร ซึ่งมีใช้ห้องแถวหรือตึกแถว และให้อาคารมีระยะห่างจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 2 เมตร หรือมีระยะห่างระหว่างอาคารห่างกันไม่น้อยกว่า 4 เมตร 3. ภายในระยะเกิน 15 เมตร ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 45 เมตรจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง ให้ก่อสร้างอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 16 เมตร
กฎกระทรวงฉบับที่ 33 และฉบับที่ 50	1. อาคารที่มีความสูง 23 เมตรขึ้นไปให้เป็นอาคารสูง 2. จะต้องมียุทธศาสตร์วิศวกรรมต่างๆ ให้ปลอดภัย 3. ขนาดที่ดิน จะต้องมิด้านกว้างที่ติดถนนไม่ต่ำกว่า 12 เมตร ส่วนถนนสาธารณะจะต้องมีความกว้าง 1 เมตรขึ้นไป (หรือ 18 เมตรขึ้นไป ในกรณีอาคารมีพื้นที่รวมกันมากกว่า 30,000 ตารางเมตร) 4. ระยะร่นไว้รอบอาคารให้เป็นถนนกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร เพื่อให้รถดับเพลิงเข้าถึงได้ 5. กำหนดค่า F.A.R. สูงสุดไว้ 10 ส่วนค่า O.S.R. กำหนดไว้ร้อยละ 30 ส่วนอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 10

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดที่กำหนดไว้
<p>กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)</p>	<p>ก็ได้มีการกำหนดมาตรการในระยะต่างๆ ของตึกแถวใหม่ พอสรุปพร้อมประเด็นได้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความกว้างของตึกแถวไม่น้อยกว่า 4.00 เมตร ซึ่งจะมีปัญหากับตึกแถวเก่าในเขตสัมพันธวงศ์ ซึ่งมีความกว้างไม่ถึง 4 เมตร เช่น ที่ทรงวาด (มี 2.50, 2.20, 2.60 และ 2.80 เมตร) ที่เยาวราช (ประมาณ 3.40 เมตร) ถนนทรงสวัสดิ์ (3.15 เมตร) และที่ซอยเลื่อนฤทธิ์ (3.40 เมตร) 2. ระดับพื้นชั้นล่างของตึกแถวจะต้องสูงกว่าระดับถนนสาธารณะ 25 เซนติเมตร หรือสูงกว่าทางเท้า 10 เซนติเมตร 3. รั้วร่นด้านหน้าในกรณีตึกแถวไม่ติดถนนสาธารณะจะต้องเว้นไว้อย่างน้อยถึง 6 เมตร และหากติดถนนสาธารณะรั้วร่นจะขึ้นอยู่กับความกว้างของถนน ส่วนด้านหลังจะต้องเว้นรั้วไว้ 3 เมตรทุกกรณี 4. ตึกแถวใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ จะต้องร่นแนวอาคารไม่น้อยกว่า 3 เมตร (กรณีแหล่งน้ำมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร) และ 6 เมตร (กรณีแหล่งน้ำมีความกว้าง 10 เมตรขึ้นไป)
<p>พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และ พ.ศ. 2535</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. “โบราณสถาน” หมายถึง “อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุ หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี” 2. อธิบดีกรมศิลปากร มีอำนาจในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีอำนาจในการ “กำหนดเขตที่ดิน” ตามที่เห็นสมควร โดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วย 3. ในเขตโบราณสถานห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร 4. เจ้าของหรือผู้ครอบครองให้แจ้งกรมศิลปากรหากพบว่าการชำรุด หักพังหรือเสียหาย และกรมศิลปากร สามารถทำการซ่อมแซมหรือบูรณะโบราณสถานใดๆ ก็ได้

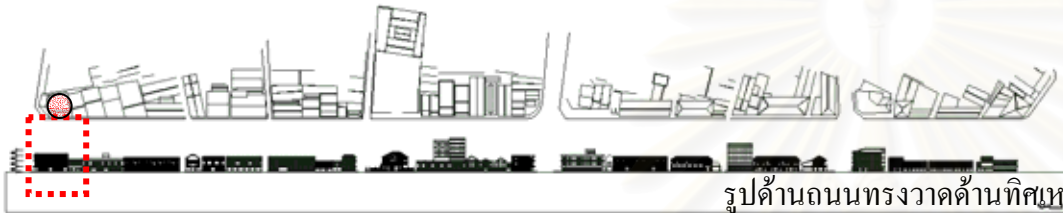
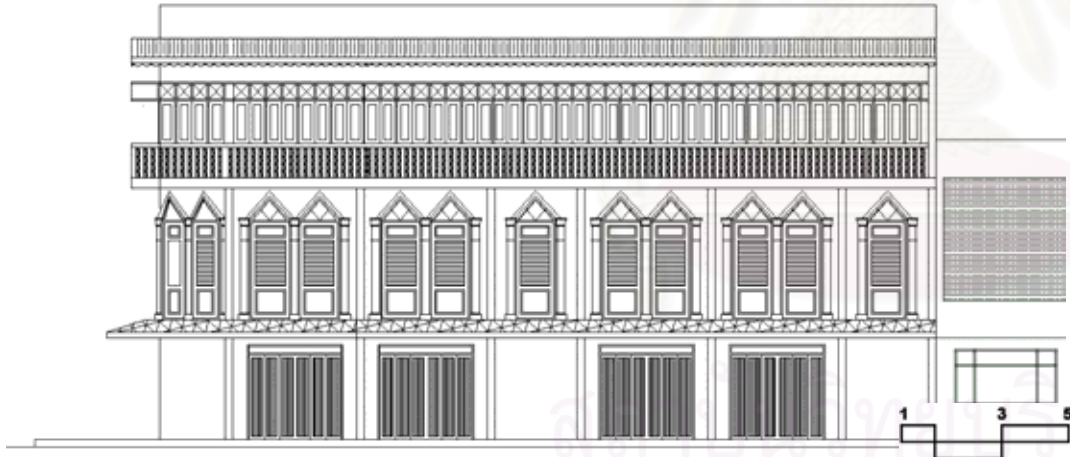

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดที่กำหนดไว้
พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร หรือ เจ้าของตลาดมีหน้าที่ดูแลรักษาทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือตลาด (มาตรา 6) 2. การโฆษณา ด้วยการปิด ติ่งหรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะจะกระทำต่อเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากนายกเทศมนตรี หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในหนังสืออนุญาต (มาตรา 10) 3. ห้ามมิให้ผู้ใดขูด กะเทาะ ชีดเขียน พินสีหรือทำให้ปรากฏด้วยประการใดๆ ซึ่งข้อความ ภาพหรือรูปรอยใดๆ ที่กำแพงที่ติดกับถนน บนถนน ที่ต้นไม้ หรือ ส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคาร ที่ติดอยู่กับถนนหรืออยู่ในที่สาธารณะ เว้นแต่จะเป็นการกระทำของเทศบาล หรือส่วนราชการอื่นที่มีอำนาจทำได้ (มาตรา 12) 4. ห้ามมิให้ผู้ใดตั้ง วาง หรือ กองวัตถุใดๆ บนถนน เว้นแต่เป็นการกระทำในบริเวณที่เทศบาลประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบจากพนักงานจราจร (มาตรา 19) 5. ห้ามมิให้ผู้ใด ติดตั้ง ตาก วาง หรือ แขนงสิ่งใดๆ ในที่สาธารณะ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายกเทศมนตรี หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นการกระทำของเทศบาล หรือหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจทำได้ หรือเป็นการวางไว้ชั่วคราว (มาตรา 19) และห้ามมิให้กระทำการดังกล่าวในอาคารของตน ในลักษณะที่สกปรกรุงรัง หรือไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ (มาตรา 40)

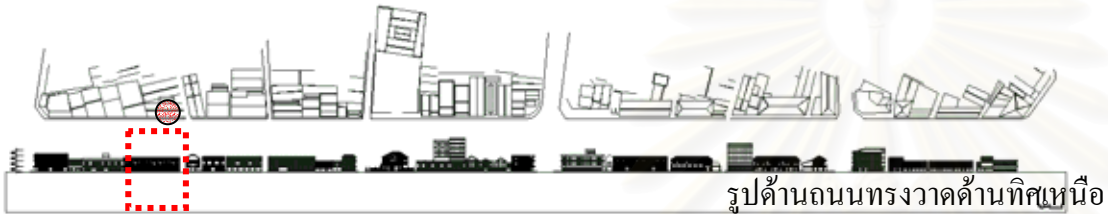

ภาคผนวก ง

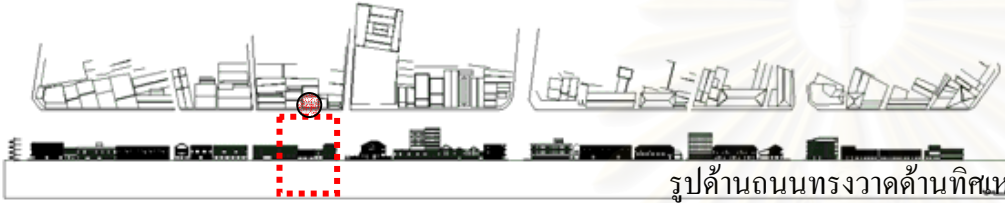
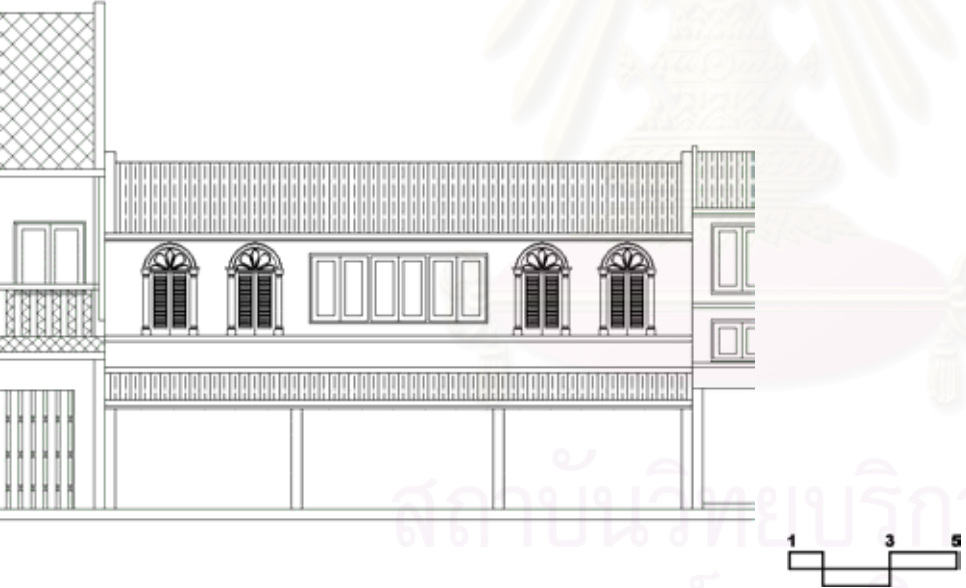

รายละเอียดรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารที่มีคุณค่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

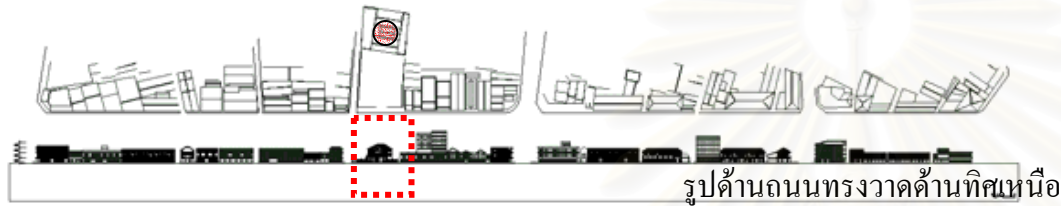
<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศเหนือ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารบริเวณหัวถนนทรงวาดตัดกับถนนราชวงศ์ เป็นอาคารที่สมบูรณ์และมีความสวยงามมาก เนื่องจากมีความสมบูรณ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมครบถ้วน อาคารนี้ชั้นล่างถูกเช่าเป็นร้านไปรษณีย์ของเอกชน ชั้นสองเป็นปูนปั้นมีซุ้มหน้าต่างโค้งปลายแหลม(Pointed Arch) คล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมแบบโกธิค ชั้นสามเป็นหน้าต่างไม้ฉลุลวดลายดอกไม้ ฝายเครื่องเถา และฝายเรขาคณิต</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากภาพถ่าย</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ -</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศเหนือ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารตึกแถวนี้เป็นอาคารสองชั้น ที่มีคุณค่ามาก โดยเฉพาะหน้าต่างโค้งที่เลียนแบบยุโรป มีเสาแบบควอรินเทียน มีลวดลายและบริเวณช่องหน้าต่าง หน้าต่างไม้ลูกฟัก และเก็ลดีไม้ ปัจจุบันเป็นโกดังของห้างชาเล่งหงษ์</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: right;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศเหนือ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารบริเวณปากทางซอยอานีเย็งเป็นตึกแถวเก่าที่มีการทำหลังคาโค้งแบบยุโรปสามช่วงเสา ลวดลายปูนปั้นสวยงาม และยังมีกันสาดยื่นออกมาประดับด้วยลายฉลุ ส่วนอาคารด้านขวาเป็นตึกแถวสองชั้น หน้าต่างสี่เหลี่ยม มีลายฉลุบนช่องลม และลายปูนปั้นเหนือหน้าต่าง มีการประดับเสาควอรินเทียนทั้งสามช่วงเสา</p>				
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p> 				
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%; text-align: right;">หมายเหตุ</td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">-</td> <td></td> </tr> </table>	หมายเหตุ		-	
หมายเหตุ					
-					

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศเหนือ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>เป็นอาคารตึกแถวสองชั้น มีการออกแบบให้ซุ้มประตูเป็นแบบโค้งแบบยุโรปและสี่เหลี่ยม มีกันสาดลายฉลุสวยงาม หน้าต่างมีลวดลายฉลุประดับช่องลม</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p> <p style="text-align: center;">-</p>

Key plan

Comments

อาคารศาลเจ้าเหยอิงเป็นอาคารแบบจีน ส่วนอาคารโรงเรียนเหยอิงเป็นอาคารที่สร้างแบบยุโรปและยังมีความสมบูรณ์สวยงามมาก

Elevation

Picture

PRI-ENG, THE MOST WELL KNOWN PRIMARY SCHOOL IN CHINA TOWN
IN FACT, IT IS THE MOTHER SCHOOL OF A LOT OF PRESENT DAY TYCOONS.

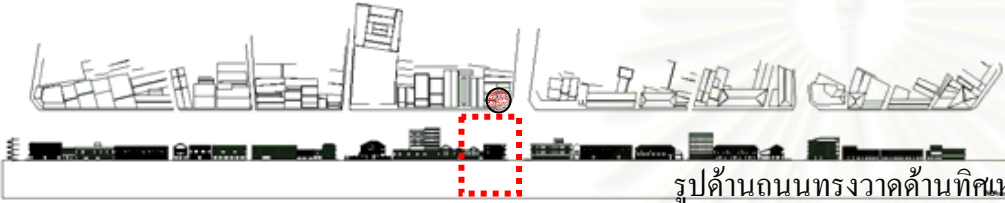

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรวงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

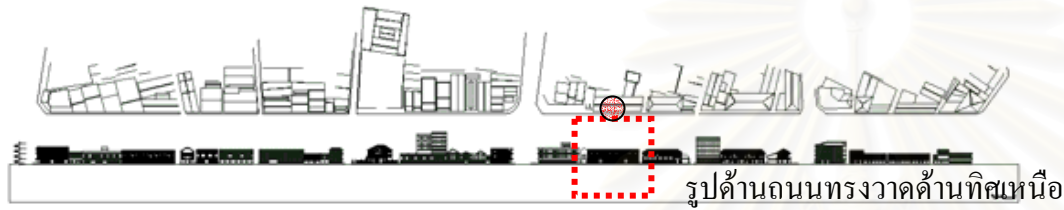
รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศเหนือ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารบริเวณหัวมุมถนนเยาวพานิชย์เป็นอาคารสามชั้น มุมอาคารโค้งตามองศาของถนน รูปแบบยุโรปแบบอาร์ต เดโค(Art Deco) ประยุกต์มีหน้าต่างสูงสี่เหลี่ยม และระเบียง ปูนปั้นที่สวยงามและอยู่ในสภาพดีมาก</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

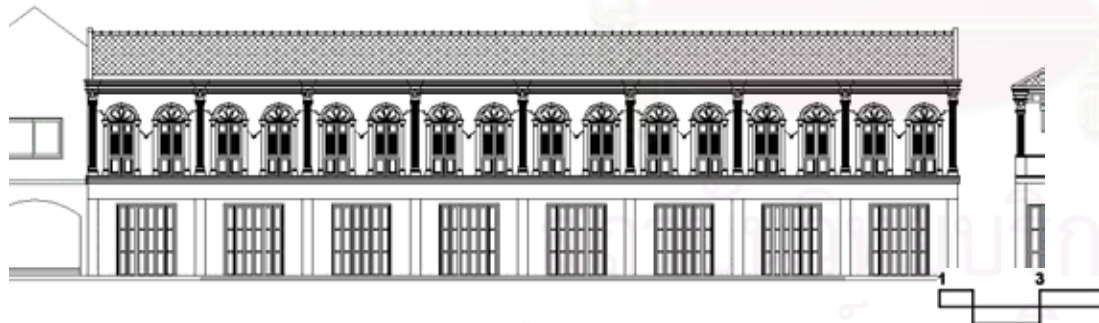
Key plan

Comments

อาคารตึกแถวบริเวณหน้ามัสยิดยามีตุลอิสลามมีชื่อว่า “ตึกผลไม้” เป็นอาคารที่มีความงดงามของลวดลายปูนปั้นมาก และแสดงถึงเอกลักษณ์ของกิจกรรมในย่านนี้ คือเป็นลวดลายผลไม้ เหนือช่องหน้าต่างโค้งแบบยุโรป ช่องลมฉลุหน้าต่างลูกฟักผสมกับเกล็ด ปัจจุบันเขตสัมพันธวงศ์มีโครงการที่จะบูรณะอนุรักษ์เอาไว้(เริ่มโครงการเมื่อ 12 มีนาคม 2547)

Elevation

Picture

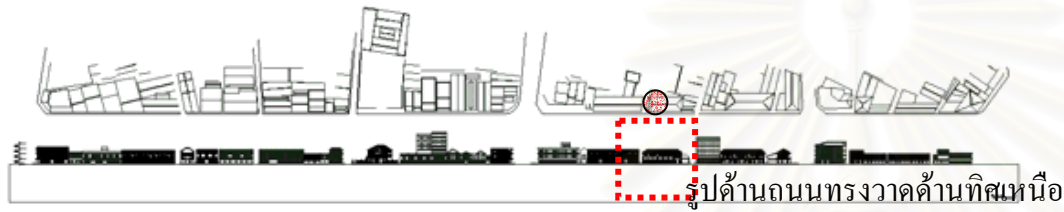
โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม
ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ

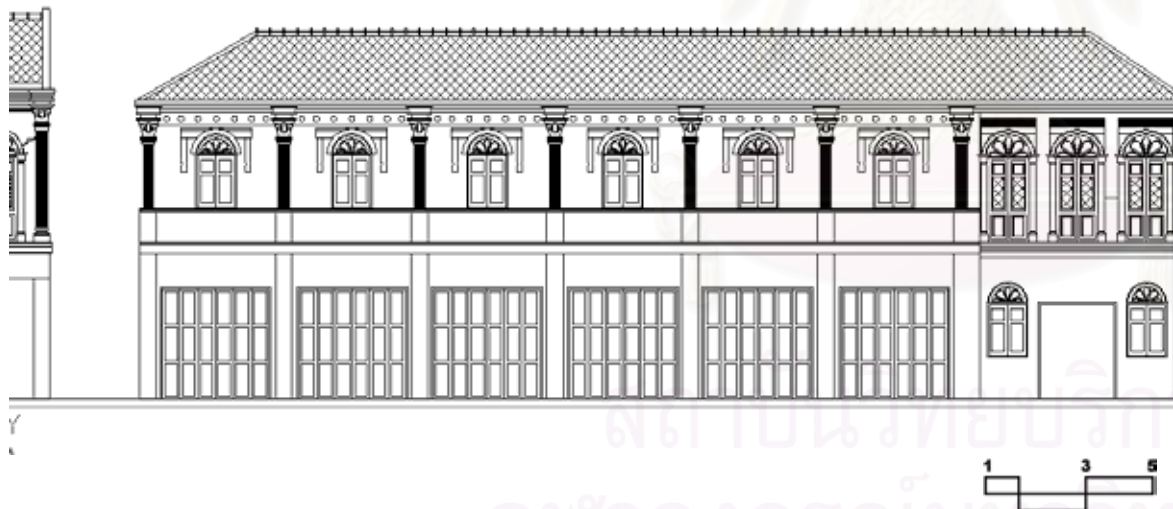
Key plan

Comments

อาคารตึกแถวชุดคู่กับอาคารตึกผลไม้ บริเวณหน้ามัสยิด เป็นตึกแถว-โกดัง สองชั้น หน้าต่างโค้งลูกฟัก ใช้เสาแบบควอรินเทียน หลังคาใช้กระเบื้องว่าว ผนังยังปรากฏลายปูนปั้นเอาไว้ให้เห็นชัดเจน

Elevation

Picture

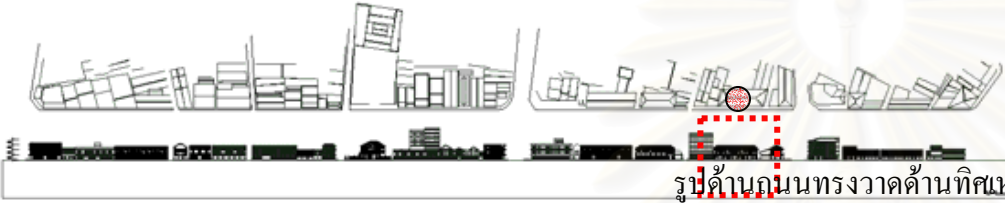

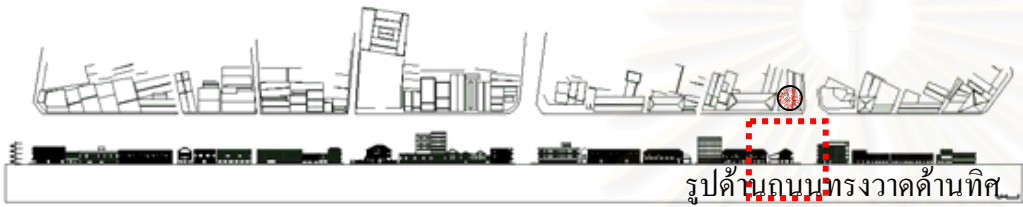
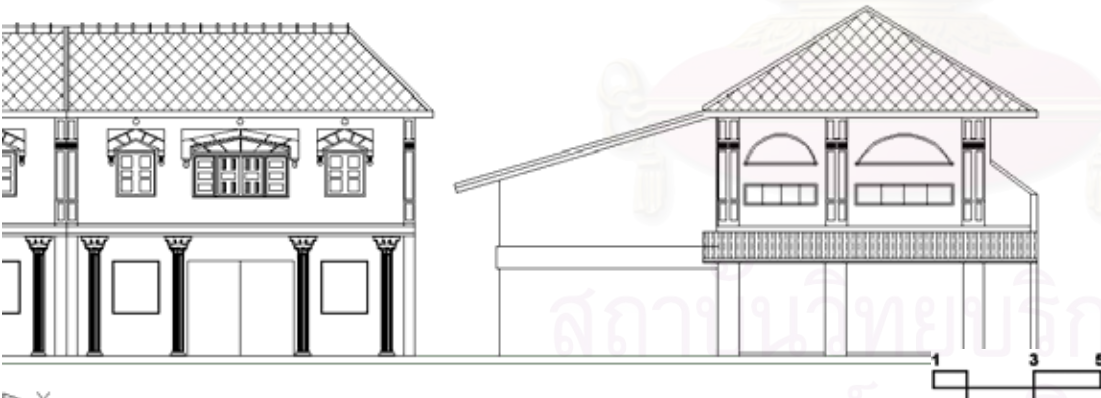

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.

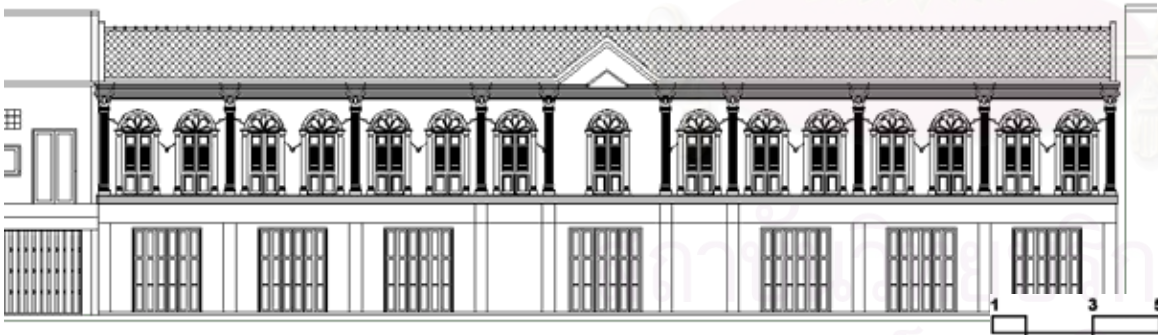

รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม
ที่มา: จากการสำรวจ

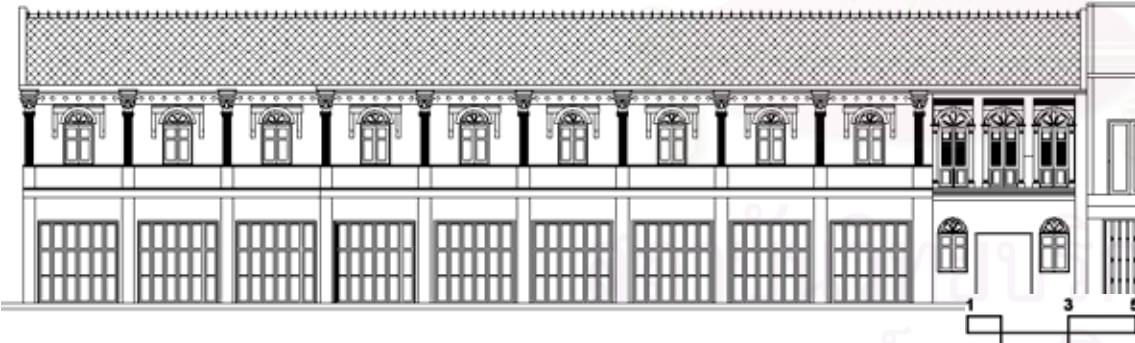

หมายเหตุ

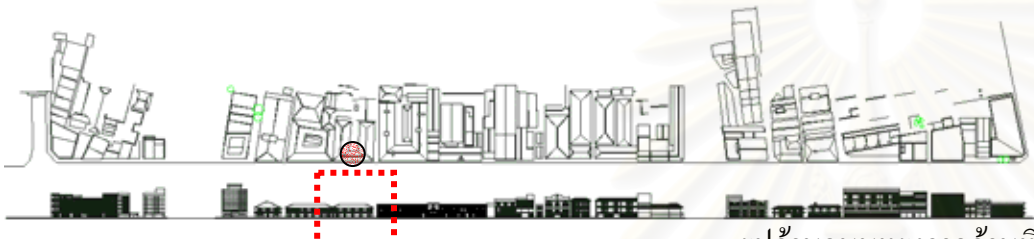
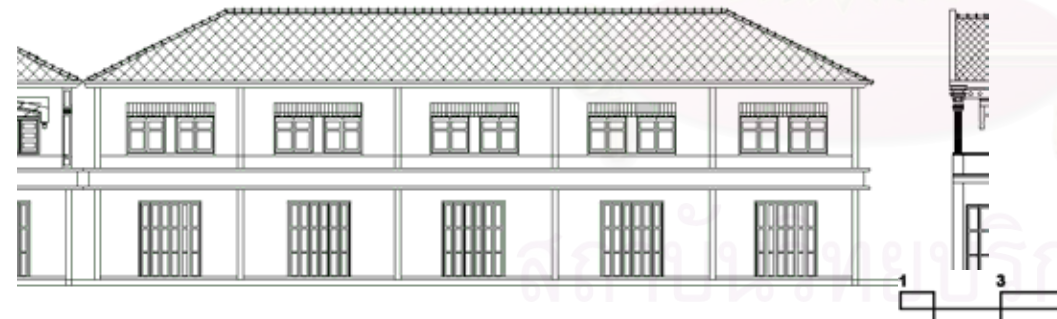

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศเหนือ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารตึกแถว-โกดัง 2 ชั้นแบ่งเป็นสามช่วงเสา ส่วนมากช่องกลางจะกว้างที่สุด มุงหลังคากระเบื้อง ช่องแสงสามเหลี่ยมบ้าง โค้งบ้าง มีลวดลายประดับเหนือช่องหน้าต่างประตูชั้นล่างเคยเป็นบ้านเพี้ยมไม้ เดิมเคยเป็นร้านหุจฉลามพาโชค ปัจจุบันส่วนมากกลายเป็นโกดัง</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

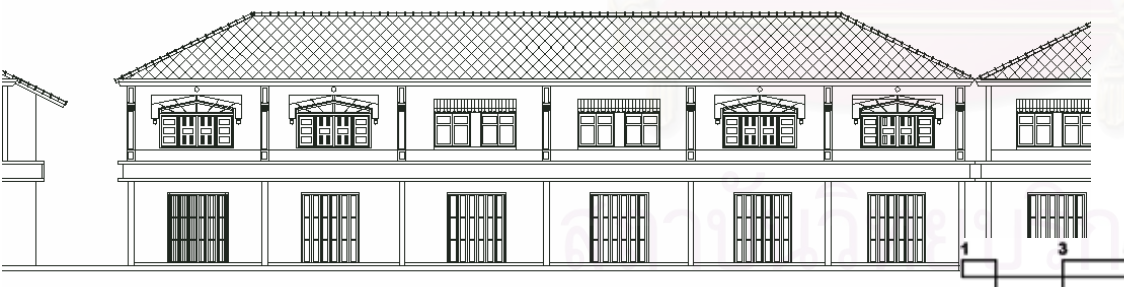

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารตึกแถวบริเวณหัวถนนวานิช เป็นอาคารรุ่นเก่ากว่าอาคารที่กล่าวมาข้างต้น เพราะเป็นอาคารตึกแถวไม่มีทั้งหมดสี่คูหา แม้ว่าองค์ประกอบของอาคารจะไม่สวยงามมากนัก แต่ด้วยอายุและรุ่นของอาคารแล้วนับว่ามีความเก่าแก่และมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมมาก</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศเหนือ</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารนี้เป็นอาคารตึกแถวไม้สองชั้นรุ่นเดียวกับอาคารที่หัวถนนวานิช แต่อาคารนี้มีสภาพทรุดโทรมมาก จนไม่เหลือสภาพความงามมากนัก</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศใต้</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารโกดังบริเวณทิศใต้ของถนนทรงวาด เป็นตึกแถวสองชั้นที่มีหน้าต่างโค้งประดับลวดลายฉลุ หัวเสาแบบควอรินเทียน มีมุขยื่นออกมา หลังคากระเบื้องว่าว เดิมประตูเป็นประตูไม้ลูกฟัก แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นบานเหล็ก</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์</p> <p style="text-align: center;">THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

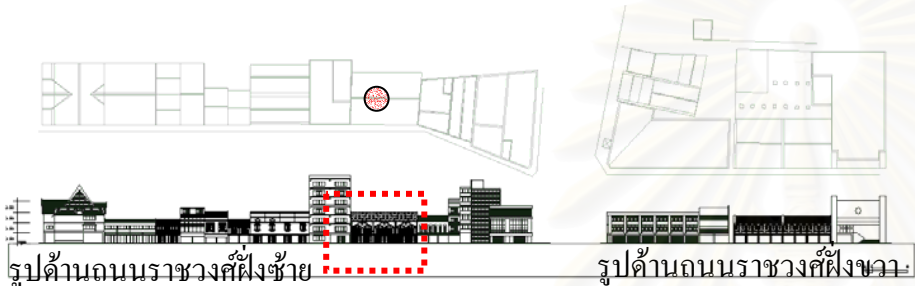

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศใต้</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>เป็นอาคารตึกแถวที่ปัจจุบันเป็นโกดัง ถึงแม้ว่าอาคารจะไม่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากนัก แต่จัดได้ว่าเป็นอาคารร่วมสมัยกับอาคารที่มีคุณค่าโดยดูได้จาก เสาควอรินเทียน ชุ่มประตูโค้งและการใช้หลังคามุงด้วยกระเบื้องว่าว หน้าต่างลูกฟักไม่มีลวดลายเหนือช่องหน้าต่าง</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ -</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศใต้</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>ลักษณะเด่นที่สำคัญของอาคารนี้คือช่องเปิดไม้ลูกฟัก และกันสาด เกะสลักที่ยังคงความสวยงามไว้อย่างมาก ส่วนประตูเป็นบานพับ ลูกฟักไม้ ซึ่งยังคงมีให้เห็น</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ -</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศใต้</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารโกดังและร้านขายของเบ็ดเตล็ดมีหกช่วงเสา สองช่วงเสากลางจะแตกต่างออกไป อาคารนี้มีลักษณะล้อมและเปิดพื้นที่เป็นช่องแสงบริเวณตรงกลาง ช่องหน้าต่างเป็นรูปเลขาคณิตสามเหลี่ยมสี่เหลี่ยม หลังคามุงกระเบื้องว่าว</p>				
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p> 				
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;"></td> <td style="width: 20%; text-align: center;">หมายเหตุ</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">-</td> </tr> </table>		หมายเหตุ		-
	หมายเหตุ				
	-				

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p style="text-align: center;">รูปด้านถนนทรงวาดด้านทิศใต้</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารนี้เป็นอาคารร่วมสมัยกับอาคารบริเวณหัวถนนวานิช เพราะเป็นตึกแถวเก่าครึ่งไม้ครึ่งคอนกรีต แม้ว่าจะไม่มีลวดลายฉลุหรือองค์ประกอบมากนัก แต่นับได้ว่ามีความเก่าแก่มาก</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม</p> <p>ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารนี้เป็นตึกแถวบนถนนราชวงศ์ ติดกับร้านตงไหลวจิวเจีย เป็นอาคารรุ่นเก่าที่สูงเพียงสองชั้น แต่มีซุ้มหน้าต่างที่สวยงาม หลังคามุงกระเบื้อง คาดว่าเดิมมุงกระเบื้องว่าว ปัจจุบันมีสภาพทรุดโทรมมาก และให้เช่าพื้นที่ชั้นล่างหน้าร้านขายของ แต่ด้านบนใช้เก็บของ ส่วนด้านหลังอยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p>	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p>โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p>รูปด้านถนนราชวงศ์ฝั่งซ้าย รูปด้านถนนราชวงศ์ฝั่งขวา</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารตึกแถวนี้ไม่มีการใช้งานในปัจจุบัน อาคารมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบยุโรป คือเป็นซุ้มหน้าต่างโค้งปลายแหลมแบบโกธิค หน้าต่างบานไม้ลูกฟักและบานเกล็ดไม้ ส่วนประตูเดิมเป็นประตูไม้เพี้ยมลูกฟัก แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นประตูเหล็ก หลังคามุมกระเบื้องว่าว</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

<p style="text-align: center;">Key plan</p> <p>รูปด้านถนนราชวงศ์ฝั่งซ้าย รูปด้านถนนราชวงศ์ฝั่งขวา</p>	<p style="text-align: center;">Comments</p> <p>อาคารตึกแถวหน้าต่างโค้ง มีลักษณะแบบยุโรปเหนือ หน้าต่างเป็นโค้งเลียนแบบคีย์สโตนแบบอาคารยุโรป แม้ว่า จะไม่เป็นอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์นัก แต่จัดว่า อยู่ในอาคารร่วมสมัยกับอาคารที่มีคุณค่าหลังอื่นๆ</p>
<p style="text-align: center;">Elevation</p> 	<p style="text-align: center;">Picture</p>
<p style="text-align: center;">โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ THE REVITALIZATION OF PUBLIC SPACES AND LINKAGES OF SONG WAT ROAD, SAMPHANTHAWONG DISTRICT.</p>	<p>รูปด้านอาคารที่มีคุณค่าในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่มา: จากการสำรวจ</p> <p style="text-align: right;">หมายเหตุ</p>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเกียรติ สัทธานนท์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เมื่อปี พ.ศ. 2544 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2545 จบการศึกษาในปีการศึกษา 2547

ประวัติการทำงาน เป็นอาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ในตั้งแต่จบการศึกษาจนถึงปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย